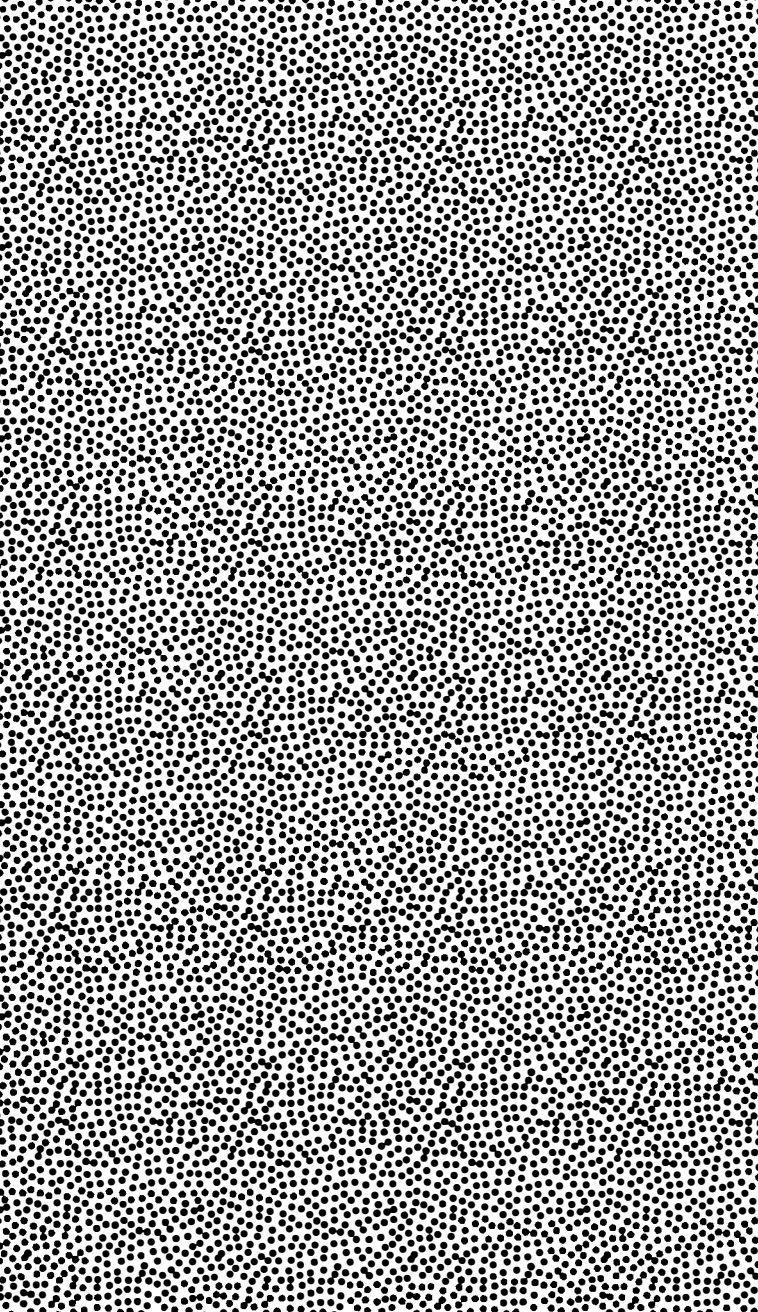

YERYÜZÜNDE BİR AN İÇİN MUHTEŞEMİZ

Ocean Vuong

HARFA

YERYÜZÜNDE
BİR AN İÇİN MUHTEŞEMİZ

Vietnamlı Amerikalı şair ve yazar OCEAN VUONG 1988'de Saygon, Vietnam'da doğdu. Northampton, Massachusetts'te yaşıyor ve UMass-Amherst'te ders veriyor. *Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşem* ilk romanı. Vuong'un T. S. Eliot, Whiting, Thom Gunn ve Forward ödüllerine layık görülen şiir kitabı *Night Sky with Exit Wounds*'u da Harfa kitapları arasında bulabilirsiniz.

2019 NEW ENGLAND Kitap Ödülü

2020 PEN/FAULKNER Ödülü finalist

2020 ULUSLARARASI DYLAN THOMAS Ödülü finalist

2019 NATIONAL BOOK AWARD uzun listesi

CARNEGIE MEDAL IN FICTION uzun listesi

PEN/HEMINGWAY İlk Roman Ödülü uzun listesi

“Ocean Vuong’un *Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşemiz*’i tam anlamıyla baş döndürücü bir kitap. Vuong bir şair ve bunu her cümlesinde görebiliyorsunuz.”

—MARIEKE LUCAS RIJNEVELD

“Ocean Vuong dilin sınırlarıyla karşı karşıya geliyor –kitap okuyamayan bir anneye hitaben yazılmış bir kitap bu– ve edebiyatın neyi görünür ve düşünülebilir kılabilceğine, sınırların, nesillerin ve yazı türlerinin ötesinde hissedilebilir hale getirebileceğine dair algımızı genişletiyor.”

—BEN LERNER, *Atocha’dan Ayrılış* ve 22:04’ün yazarı

“*Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşemiz* hayatta okuduğum en güzel romanlardan biri, bir edebiyat harikası, insanlıkla dolu bir eser. Kim olduğumuzla, kendimizi bedenimizin içinde, birbirimizde, ülkelerde, bu dünya üzerinde nasıl keşfettiğimizle ilgili bir kitap: Bir başyapıt.”

—MAX PORTER, *Tüylü Bir Şeydir Şu Yas*’ın yazarı

“*Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşemiz*’i okumak yer yer bir dayanıklılık performansını ya da –Vuong’un benzetmelerinden biriyle söyleyecek olursam– kemiklerin sonatlara dönüştüğü, yavaş, tuhaf bir sihirbazlık gösterisini seyretmeye benziyor.”

—JIA TOLENTINO, *The New Yorker*

OCEAN VUONG

YERYÜZÜNDE BİR AN İÇİN MUHTEŞEMİZ

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN

Deniz Koç

HARFA

Annem için

Ama bu kelimeleri küçük bir toprak parçası, kendi yaşamımı da köşetaşı olarak kullanarak sana bir merkez inşa edebilir miyim, bir bakayım.

—Qiu Miaojin

Sana hakikati söylemek istiyorum, geniş nehirleri zaten anlatmıştım.

—Joan Didion

I

Baştan alayım.

Sevgili Anne,

Sana ulaşabilmek için yazıyorum; yazacağım her kelime senin bulunduğun yerin bir kelime ötesinde olsa da. Virginia'daki dinlenme tesisinde, tuvaletlerin yanındaki içecek otomatının üzerinde asılı duran ve yüzüne boynuzlarının gölgesi düşen o doldurulmuş geyik kafasına dehşet içinde bakakaldığın zamana dönmek istiyorum. Arabanın içinde başını sallayıp durmuştun. “Neden böyle bir şey yaparlar aklım almıyor. Bunun bir ceset olduğunu anlamıyorlar mı? Cesedin ortadan yok olması gerekir, sonsuza dek asılı kalması değil.”

Şu an aklımda o geyik kafası var, kara cam gözlerine bakarken kendi yansımanı, o cansız aynada tepeden tırnağa yamulan vücudunu görüşünü düşünüyorum. Seni sarsan, kafası kesilmiş bir hayvanın grotesk bir şekilde duvara asılmış olması değildi; taksiderminin sona ermeyecek bir ölümü, biz ihtiyacımızı gidermek üzere önünden geçerken ölmeye devam eden ölümü cisimleştirmesiydi.

Yazıyorum, çünkü bana bir cümleye asla *çünkü* ile başlamamamı söylediler. Ama ben bir cümle kurmaya değil,

özgürleşmeye çalışıyordum. Çünkü özgürlük, avcıyla avı arasındaki mesafeden başka bir şey değilmiş.

Sonbahar. Michigan'ın bir köşesinde, nüfusu on beş bini aşan bir monark kelebeği kolonisi güneye doğru yıllık göçüne başlıyor. İki aylık bir süre zarfında, eylül'den kasıma, Kanada'nın güneyinden ve Birleşik Devletler'den kalkıp kanatlarını çırpıp ilerleyerek kışı geçirmek üzere Meksika'nın iç kesiminde farklı bölgelere gidecekler.

Etrafımıza, denizliklere ve telörgülerin üzerine, yeni asılmış kıyafetlerin ağırlığıyla hâlâ titreşen çamaşır iplerine, rengi atmış mavi bir Chevy'nin kaportasına konuyorlar, kanatları ağır ağır kapanıyor, uyutuluyorlarmış gibi, sonra birden yine açılıp çırpılmaya başlıyor ve uçuşa geçiyorlar.

Bir gecelik don bütün bir nesli ortadan kaldırmaya yetiyor. O halde yaşamak, bir zaman, bir zamanlama meselesi.

Hani beş ya da altı yaşımıdayken sana bir eşek şakası yapmıştım, koridor kapısının ardından üstüne atlayarak *Bom!* diye bağırmıştım. Yüzün gerilip çarpılarak çılgılık atmış, sonra hıçkırıklara boğulmuş, nefesin kesilerek kapıdan destek alırken elini göğsüne bastırmıştın. Başımda yan yatmış oyuncak miğferim, şaşkınlık içinde kalakalmıştım. Televizyonda gördüklerini taklit eden Amerikalı bir çocuktum. Savaşın hâlâ içinde olduğunu bilmiyordum, savaş diye bir şey olduğunu, içine bir kere girdi mi bir daha terk etmediğini; yalnızca, oğlunun yüzüne dönüşen bir ses halinde yankı yaptığını. Bom.

Üçüncü sınıftayken, İngilizce öğretmenim Bayan Callahan'ın yardımıyla sevdiğim ilk kitabı, Patricia Polacco'nun *Fırtına*

Pastası adlı çocuk kitabını okumuştum. Hikâyede, bir kız çocuğuyla büyükannesi yeşil ufukta oluşmakta olan bir fırtınayı fark eder ve kepenkleri kapayıp kapılara tahtalar çakmak yerine pasta yapmaya koyulurlar. Bu hareketleri, yani riski göze alıp sağduyuyu cesurca reddedişleri beni şaşırtmıştı. Bayan Callahan arkamda, ağzı kulağımın hemen dibinde dururken, dilin derin akıntılarına kapılıyordum. Öğretmenim konuştuğu hikâyeye açıldı, fırtına yaklaştı, sonra ben kelimeleri tekrar edince daha da yaklaştı. Fırtınanın göbeğinde pasta yapmak; tehlikenin eşiğinde oturup tatlı yemek.

Bana ilk vurduğunda dört yaşındaydım galiba. Bir el, ani bir parlama, bir hesaplaşma. Ağzım, alevden bir dokunuş.

Hani sana Bayan Callahan'ın bana öğrettiği şekilde, dudaklarım kulağının hemen dibinde, elim elinin üstünde, kelimeler düşen gölgelerimizin altında oynasırken okumayı öğretmeye çalışmıştım. Fakat bu eylem (oğulun annesine bir şey öğretmesi) hiyerarşilerimizi ve onunla birlikte, zaten bu ülkede müphem ve kısıtlanmış olan kimliklerimizi tersyüz etmişti. Teklemelelerin ve yanlış başlangıçların ardından cümleler gırtlığında çarpılmış veya düğümlenip kalmıştı, başarısızlığın mahcubiyetiyle kitabın kapağını çarpıp kapamıştın. "Okumaya ihtiyacım yok," demiştin yüzünü buruşturarak ve masayı itip uzaklaşmıştın. "Gözlerim *var*; bu yaşıma kadar getirmediler mi beni?"

Bir de hani o uzaktan kumanda. Kolumun ön tarafında, öğretmenlerime yalan söylememe neden olacak mor bir çizgi. "Elim sende oynarken düştüm."

Kırk altı yaşındayken, içinde aniden bir boyama yapma arzusu belirmişti hani. "Hadi, Walmart'a gidelim," demiştin bir sabah. "Boyama kitaplarına ihtiyacım var." Aylarca, iki kolunun

arasındaki mesafeyi tüm o adlarını telaffuz edemediğin renklerle doldurmuştun. *Macenta, zincifre, aynısefa, kalay, ardıç, tarçın*. Her gün, saatlerce, çiftlik manzaralarının, çayırların, Paris'in, rüzgârlı bir ovadaki iki atın, siyah saçlı ve boyamayıp boş, yani beyaz tenli bıraktığın bir kız suratının üzerine kapanmıştın. Boyadığın resimleri evin her tarafına asmıştın, içerisi ilkokul sınıfına benzemeye başlamıştı. “Neden boyama, neden şimdi?” diye sorduğumda, safir renkli kalemi bırakıp yarısı boyanmış bir bahçeye rüyadaymışsın gibi baktın. “Bir süre bunun içinde uzaklara gidiyorum,” dedin, “ama her şeyi hissediyorum. Hâlâ burada, bu odadaymışım gibi.”

Bir seferinde kafama Lego kutusunu fırlatmıştın. Ahşabın üstü nokta nokta kan lekesi olmuştu.

“Hiç bir sahne kurup,” dedin, bir Thomas Kinkade evini boyarken, “kendini onun içine yerleştirdiğin oldu mu? Hiç bu manzaranın içinde kendinden daha uzağa ve derinlere giderken kendi ardından seyre daldığın oldu mu?”

Tarif ettiğin şeyin yazmak olduğunu sana nasıl anlatabilirdim? Her şeye rağmen seninle çok yakın olduğumuzu, ellerimizin farklı sayfalara vuran gölgelerinin iç içe geçtiğini nasıl söyleyebilirdim?

“Özür dilerim,” demiştin, alnımdaki yarığı bantlarken. “Montunu giy. Seni McDonald's'a götüreceğim.” Kafam zonk-luyordu, sen beni seyrederken çıtır tavuk parçalarını ketçaba bandırıyordum. “Büyümen ve güçlenmen gerek, tamam mı?”

Dün, Roland Barthes'ın annesinin ölümünün ardından bir yıl boyunca her gün tuttuğu *Yas Günlüğü*'nü tekrar okudum. *An-nemin bedenini tanıdım ben, diye yazmış, o hastayken, sonra da*

ölüm döşeginde. Ve tam burada okumayı bıraktım. Tam burada sana yazmaya karar verdim. Hâlâ hayatta olan sana.

Hani her ayın son cumartesi, faturaları ödedikten sonra kalan parayla alışveriş merkezine giderdik. Bazı insanlar kiliseye ya da akşam yemeği davetlerine giderken hazırlanırdı, bizse I-91 otoyolunun kenarındaki alışveriş merkezine gitmek için süslenip püslenirdik. Sen erkenden uyanıp bir saat makyaj yapar, en güzel pullu siyah elbiseni giyer, altın halka küpelerini takar, siyah lame ayakkabılarını giyerdin. Ardından diz çöker ve bir avuç briyantini saçlarıma sürüp tarakla şekil verirdin.

Bizi orada gören bir yabancı, yiyecek alışverişimizi Franklin Bulvarı'ndaki bakkaldan yaptığımızı aklından bile geçirmezdi; kapısının önü kullanılmış gıda pullarıyla çöplüğe dönmüş bakkalda yumurta ve süt gibi temel besinlerin fiyatı banliyödeki marketlerin üç katıydı; buruşup ezilmiş elmalar, dipleri buzu çoktan çözölmüş pirzoların yığılı durduğu kasadan sızan domuz kanıyla ıslanmış mukavva kutuların içinde olurdu.

“Şu süslü çikolatalardan alalım,” derdin, Godiva çikolatacısını göstererek. Küçük kesekâğıtlarından alıp içini rasgele seçtiğimiz beş-altı çikolata parçasıyla doldururduk. Alışveriş merkezinden aldığımız yegâne şey de bu olurdu genellikle. Sonra çikolataları sırayla ısırarak yer, parmaklarımız kapkara olup tamamen şekere bulanıncaya kadar yürürdük. “Hayatın tadı işte böyle çıkıyor,” derdin, hafta boyu pedikür yapmaktan pembe ojesi soyulmuş parmaklarını emerken.

O yumruklar, otoparkta yediğim azar, saçlarını kızıla boyayan akşam güneşi. Eklemlerin yağmur olmuş üstüme yağarken başıma kalkan olan kollarım.

Cumartesi günleri, mağazalar çelik kapılarını teker teker indirene dek koridorları arşınılardık. Sonra, nefeslerimiz

tepemizde yükselir, makyajın yüzünde kururken, sokağın aşagısındaki otobüs durağına yollanırdık. Ellerimizde ellerimizden başka bir şey olmazdı.

Bu sabah, gündeğumundan hemen önce, penceresinin önünde bir geyik öylesine yoğun ve parlak bir sisin içinde duruyordu ki, ondan çok da uzakta olmayan ikinci bir geyik, ilkinin natanamam gölgesi gibi görünüyordu.

Bu manzarayı boyayabilirsin. İsmi de “Hafızanın Tarihi” koyabilirsin.

Güneş ışınlarının açısı göçün başlamasına neden olabilir ve göç mevsimdeki, sıcaklıktaki, bitkilerin yaşamındaki ve besin miktarındaki bir değişikliğe işaret edebilir. Dişi monarklar göç güzergâhı boyunca yumurta bırakırlar. Her tarihin birden fazla ipliğı vardır, her ipliğın de bir ayrılma hikâyesi. Yolculuk yedi bin yedi yüz yetmiş üç kilometre sürüyor, bir uçtan bir uca Amerika’dan daha uzun bir mesafe. Güneye uçan monarklar kuzeye dönmeyecekler. O halde, her gidiş son gidiş. Yalnız çocukları geri geliyor; yalnızca gelecek, geçmişini yeniden ziyaret ediyor.

Ülke dediğın, sınırları olmayan bir mahkûmiyetten, müebbetlikten başka nedir ki?

Çinli kasaba gittiğımızde, kancada asılı duran kızarmış domuzu işaret etmiştin. “Kaburgaları aynı yanmış bir insanın kaburgalarına benziyor.” Gevrek bir kahkaha atmış, sonra duralayıp kaşlarını çatarak cüzdanını çıkarmış, paramızı bir kez daha saymıştin.

Bir ülke ömür boyu hapisten başka nedir ki?

Hani bir galon süt vardı. Aniden köprücük kemiğime çarpan sürahi ve mutfak fayanslarının üzerine yağan beyaz bir sağanak.

Hani Six Flags'deyken, tek başıma binemeyecek kadar korktuğum için benimle birlikte Süpermenli lunapark trenine binmiştin. Sonra kafan çöp tenekesinin içinde, saatlerce kusmuştun. Cırlak neşemin arasında sana *Teşekkür ederim* demeyi unutmuştum.

Hani Goodwill'e gitmiştik de alışveriş arabasını sarı etiketli ürünlerle doldurmuştuk, çünkü o gün sarı etiket ilave yüzde elli indirim demekti. Arabayı ittirip arkadaki demirin üzerine zıplamış ve ıskartaya çıkarılmış hazinelerden oluşan ödülümüzle kendimi zengin gibi hissetmiştim. O gün senin doğum günündü. Para saçıyorduk. "Gerçek bir Amerikalıya benziyor muyum?" dedin, beyaz bir elbiseyi üstüne tutarak. Elbise, gi-deceğin herhangi bir yerde giyilmek için biraz fazla resmi, ama bir gün giyilme *ihtimali* taşıyacak kadar da gündelikti. Gülerek başımı salladım. O sırada alışveriş arabası öyle tepeleme dolmuştu ki önümü göremez haldeydim.

Hani bir mutfak bıçağı vardı – hışımla kapmış, sonra bırakmış ve titreyerek, fısıldar gibi "Defol," demiştin, "defol." Ve ben koşarak kapıdan çıkıp zifiri yaz gecesine karışmıştım. On yaşımda olduğumu unutana, kalbimin atışı dışında kendime dair bir şey duyamayana kadar koşmuştum.

Kuzen Phuong araba kazasında öldükten bir hafta sonra, New York'ta şehrin yukarı tarafına giden 2 numaralı metroya adımımı attığımda, kapı açılır açılmaz onun yüzü çıkmıştı karşıma; yuvarlak çehresi, dosdoğru, capcanlı bana bakıyordu. Soluğum kesilmişti, ama sadece ona benzeyen bir adam olduğunun

farkındaydım. Yine de, bir daha asla görmeyeceğim bir şeyi görmek beni altüst etmişti – yüz hatları tıpatıp aynıydı, geniş bir çene ve açık bir alın. Dilimin ucuna kadar gelse de kendimi tutup ismini söylememiştim. Yukarı çıktığımda, bir yangın musluğunun üzerine çöküp seni aramıştım. “Anne, onu gördüm,” demiştim nefes nefese. “Anne, yemin ederim onu gördüm. Saçma olduğunu biliyorum ama metroda Phuong’u gördüm.” Panik atak geçiriyordum. Sen de bunun farkındaydın. Bir süre hiç konuşmadın, sonra *Mutlu Yıllar Sana’nın* melodisini mırıldanmaya başladın. Doğum günüm değildi, ama senin bildiğin tek İngilizce şarkı buydu ve söylemeye devam ettin. Ben de dinledim ve dinlerken telefonu kulağıma öyle bastırmışım ki saatler sonra bile yanağımdaki pembe kare iz duruyordu.

Yirmi sekiz yaşındayım, boyum 1,62, kilom 51. Tam olarak üç açıdan bakıldığında yakışıklı ve diğer bütün açılardan ölesiye sıkıcıyım. Sana eskiden senin olan bir vücudun içinden yazıyorum. Yani, bir oğul olarak yazıyorum.

Talihliysek, cümlelerin bittiği yer başlayabileceğimiz yer olur. Talihliysek, bir şey devredilir, kanla, kasla ve sinir hücreleriyle yazılan bir başka alfabe; atalar, torunlarına sessiz bir güneye uçma, hikâyenin kimsenin hayatta kalmayı başaramayacağı noktasına doğru yönelme itkisini yüklerler.

Bir defasında, manikür-pedikür salonunda, yakın zamanda sevdiği birini kaybetmiş bir müşterini teselli edişine kulak mısafiri olmuştum. Sen onun tırnaklarına oje sürüyordun, kadın da gözyaşları içinde anlatıyordu. “Bebeğimi kaybettim, minik

kızım, Julie'm benim. İnanamıyorum, en güçlü olandı o, ilk göz ağrımdı.”

Maskenin ardındaki gözlerinde ciddiyetle başını salladın. “Sıkma canını, sıkma,” dedin İngilizce, “ağlama. Peki Julie,” diye devam ettin, “nasıl öldü?”

“Kanser,” dedi kadın. “Hem de arka bahçede! Arka bahçemin orta yerinde öldü, allah kahretsin.”

Kadının elini bıraktın, maskeni çıkardın. Kanser. Öne eğildin. “Benim annem de kanserden öldü.” Odayı sessizlik kapladı. Çalışma arkadaşların koltuklarında kıpırdandılar. “Peki arka bahçede ne oldu? Niye orada öldü?”

Kadın gözlerini sildi. “Arka bahçede yaşıyor. Julie benim atım.”

Başını salladın, maskeni taktın ve oje sürme işine döndün. Kadın gittikten sonra maskeyi çıkarıp odanın öbür köşesine fırlattın. “Kahrolası at!” diye bağırdın Vietnamca. “Vay anasını, neredeyse kızının mezarına gidip çiçek bırakacaktım!” Günün geri kalanında, kimin ellerini yapıyor olursan ol, ara ara kafanı kaldırıp “Kahrolası at!” diye bağırıydın ve biz de gülmüştük.

Hani on üç yaşımıdayken artık sonunda dur demiştim. Elin havadaydı, benim yanağımsa ilk darbeden ötürü zonkluyordu. “Dur, anne. Yeter artık. Lütfen.” Dimdik bakıyordum sana, artık o sıralarda beni itip kakanların gözlerinin içine bakmayı öğrendiğim gibi. Arkanı döndün ve hiçbir şey demeden kahverengi paltonu üzerine geçirip marketin yolunu tuttun. “Yumurta alacağım,” dedin omzunun üstünden, hiçbir şey olmamış gibi. Ama ikimiz de bana bir daha vurmayacağını biliyorduk.

Göçü sağ salım tamamlayan monarklar bu mesajı çocuklarına aktardılar. İlk kışta kaybettikleri aile üyelerinin anısı genlerine dokunmuştu.

Bir savaş ne zaman biter? Ne zaman ismini söylediğimde o isim geride bıraktığın şeyler değil de sadece ismin demek olur?

Bir keresinde gecenin kör karanlığında uyanmıştım, kafamın –hayır, evin– her köşesi yumuşak bir müzikle dolmuştu. Soğuk parkelere basarak odana gelmiştim. Yatağın boştu. “Anne,” dedim müzik içinden, kesilmiş çiçek gibi cansız bir sesle. Chopin’di çalan ve ses dolabın içinden geliyordu. Kapı kızıl bir ışıkla çevriliydi, alev alev yanan bir yerin girişi gibi. Önünde oturup uvertürü ve senin onun altından işitilen düzenli nefes alıp verişlerini dinledim. Ne kadar kaldım orada, bilmiyorum. Ama bir noktada yatağıma dönüp örtüyü çeneme kadar çekip öylece kaldım, ta ki kesilene kadar – müzik sesi değil, titremem. “Anne,” dedim yine, hiçkimseye, “geri gel. Çık oradan.”

Bir seferinde bana insan gözünün tanrının yarattığı şeylerin en yalnızı olduğunu söylemiştin. Dünyada olup biten ne çok şey gözbebeğinden akıp geçiyor ama o hiçbir şeyi tutmuyor. Yuvarında bir başına duran gözün, iki santim ötede, aynen kendisi gibi, kendisi kadar aç ve boş bir göz daha olduğundan haberi dahi yok. Ön kapıyı hayatımın ilk karına açıp “Bak,” diye fısıldamıştın.

Hani bir defasında lavaboda bir sepet yeşil fasulye ayıklarken, aniden “Canavar değilim ben. Anneyim,” demiştin.

Sağ kalan derken aslında neyi kastederiz? Belki de sağ kalan eve son gelendir, hayaletlerle zaten ağırlaşmış bir dala konan son monark.

Sabah her yanımızı kuşatmıştı.

Kitabı bıraktım. Yeşil fasulyelerin uçları kırılmaya devam etti. Çelik lavabonun içine parmaklar gibi patırdarak düşüyorlardı. “Canavar değilsin,” dedim.

Ama yalan söylüyordum.

Aslında söylemek istediğim, canavar olmanın çok da kötü bir şey olmadığıydı. İngilizce *monster* kelimesi Latince *monstrum* kökünden geliyordu ve ilahi bir felaket habercisi demekti, sonra Eski Fransızcaya pek çok menşei olan bir hayvan anlamına gelecek şekilde uyarlanmıştı: sentor, griffin, satir gibi. Canavar olmak melez bir sinyal, bir deniz feneri olmak demek: Aynı anda hem sığınak hem de uyarı.

TSSB’den mustarip anne babaların çocuklarına vurmaya daha fazla eğilimli olduklarını okumuştum. Belki bunun da canavarca bir kaynağı vardır. Belki çocuğunuza el kaldırmak onu savaşa hazırlamak içindir. Kalbim atıyor demek, asla kalbin vücuda *evet evet evet* deme görevi kadar basit değildir.

Bilmiyorum.

Bildiğim, Goodwill’de kocaman açılmış donuk gözlerle beyaz elbiseyi bana uzatmış olduğun. “Bunu okuyabilir misin?” demiştin, “Ateşe dayanıklı mıymış?” Dikiş yerini kıvrırıp etiketin üstünde yazanlara baktım ve henüz kendim de okuyamadığım halde “Evet,” dedim. Böyle dedim. “Evet,” diye yalan söyledim, elbiseyi çenene doğru tutarken. “Ateş geçirmez.”

Günler sonra, senin işte olduğun bir sırada, ön bahçede, bir komşu çocuğu bisikletini sürerken aynı elbiseyi benim üstümde görecekti – sana daha fazla benzeyeceğimi düşünerek giymiştim. Ertesi gün teneffüste çocuklar bana *ucube*, *nonoş*,

ibne diye seslendiler. Bu olaydan çok sonra, bu kelimelerin de *canavar* kelimesinin yinelemeleri olduğunu öğrenecektim.

Bazen, monarkların kıştan değil senin Vietnam'daki çocukluğunu kaplayan napalm bulutlarından kaçtığını hayal ediyorum. Onları alevler saçan patlamaların içinden sağ salim çıkarırken hayal ediyorum, minicik siyah-kırmızı kanatları, dört bir tarafa fırlayan enkaz parçaları gibi gökyüzünde binlerce kilometre boyunca kırıpışıyor, öyle ki, yukarı baktığında artık patlamayı idrak edemiyorsun ve sadece tertemiz, serin havada uçuşan bir kelebek ailesini görüyorsun, peş peşe yaşadıkları yangın felaketlerinin ardından kanatları nihayet ateş geçirmez olmuş.

“Bunu öğrendiğime çok sevindim canım.” Elbiseyi göğsüne tutmuş, donuk bir ifadeyle omzumun üzerinden uzaklara bakıyordun. “Çok, çok sevindim.”

Sen bir annesin, anne. Aynı zamanda bir canavarsın da. Ama ben de öyleyim – işte bu nedenle sana sırtımı çeviremiyorum. İşte bu nedenle tanrının yarattıklarının en yalnızını alıp seni onun içine koydum.

Bak.

Bu mektubun sonradan sildiğim eski bir taslağında, sana nasıl yazar olduğumu anlatıyordum. Ailemizde üniversiteye giden ilk kişi olan benim bu fırsatı nasıl İngilizce bölümünde heba ettiğimi. Boktan lisemden kaçıp günlerimi nasıl New York'ta kütüphane rafları arasında kaybolarak, çoğu -yazdıklarının hayatımı kurtaracağını düşünmek şöyle dursun- cümlelerinin üzerine benimki gibi bir yüzün eğileceğini akıllarından bile geçirmemiş ölü insanların anlaşılmasız metinlerini okuduğumu. Ama şimdi bunların hiçbir önemi yok. Önemli olan, bunların hepsinin, o zaman bunun farkında olmasam da beni buraya, bu sayfaya, sana hiçbir zaman bilme-yeceğin her şeyi anlatmaya getirmiş olması.

Olan şuydu: Bir zamanlar çocuktum ve henüz bir yaram yoktu. Hartford'daki tekgöz dairede dikilmiş, anneannem Lan'ın uyuyan yüzüne bakarken sekiz yaşımıdaydım. Annen olmasına rağmen sana hiç benzemez o; teni seninkinden üç ton koyudur, toprağın sağanak yağmurdan sonraki rengi, üzerindeki gözleri kırık cam gibi parlayan zayıf mı zayıf bir yüzü kaplar. Beni yeşil asker yığınının başından kaldırıp anneannemin parkede bir battaniyeye sarılı ve kolları göğsünün üzerinde kavuşmuş halde uzandığı yere götüren neydi, bilmiyorum. Uyurken

gözleri gözkapaklarının altında hareket ediyordu. Çizgilerle derinlemesine kamçılanmış alnı, elli altı yıllık ömrünün nişanesiydi. Ağzının kenarına bir sinek kondu, sonra mora çalan dudaklarının kenarına sıçradı. Sol yanağı birkaç saniye seğirdi. İri siyah noktalarla kaplı cildi güneş ışığında hafifçe dalgalandı. Uyku sırasında hiç bu kadar hareket eden birini görmemiştim – neye benzediğini hiçbir zaman bilemeyeceğimiz rüyalarında koşan köpekleri saymazsam.

Fakat, şimdi anlıyorum ki, benim aradığım, anneannemin uyurken sürekli seğiren bedeninin değil, zihninin dinginliğiymiş. Uyanık zamanlarında vahşi ve patlamaya hazır olan beyni ancak bu seğirmeli sessizlik içinde kendini yatıştırıp biraz sakinleşebiliyordu. Bir yabancıyı seyrediyorum, diye düşündüm, uyanık halini bildiğim, ağzından sürekli abuk sabuk cümleler dökülen, savaştan bu yana şizofrenisi yalnız kötüye gitmiş olan Lan'ın dudakları yabancı olduğu bir memnuniyet ifadesiyle yukarı kıvrılmıştı. Ama o ben bildim bileli vahşiydi. Hatırlayabildiğim en eski zamanlardan beri yüz ifadesi sürekli değişir, akıllı bir gidip bir gelirdi. Bu yüzden, şimdi onu öğle ışığının altında böyle huzur içindeyken incelemek, zamanda geriye doğru bakmak gibiydi.

Göz açıldı. Uyku sisiyle kaplı göz, görüntümü algılamak için irileşti. Pencereden gelen ışık huzmesiyle olduğum yere çakılmıştım, istesem de kıpırdayamıyordum. Sonra, biraz kırmış ama daha berrak olan ikinci göz açıldı. “Acıktın mı, Küçük Köpek?” diye sordu anneannem, yüzü hâlâ uykudaymış gibi ifadesiz.

Başımı salladım.

“Bu saatte ne yiyebiliriz ki?” Eliyle odayı gösterdi.

Cevap vermemi beklemediği bir soru olduğuna karar verip dudaklarını ısırdım.

Ama yanılmıştım. “Ne yiyebiliriz dedim!” Doğruldu, omuz hizasındaki saçları tıpkı dinamitle uçurulmuş bir çizgi film karakterininki gibi havaya dikilmişti. Emekleyerek yanıma geldi, oyuncak askerlerimin yanına çömeldi, yığının içinden bir tane-sini aldı, parmaklarının arasında tuttu ve incelemeye koyuldu. Her zamanki titizlikle mükemmel bir şekilde ojelerini sürüp manikürünü yaptığı tırnakları, anneannemdeki tek kusursuz şeydi. Telsiz operatörü olan askeri yeni gün yüzüne çıkarılmış bir esermiş gibi incelerken, havalı ve yakut rengi ojeli tırnakları nasır tutmuş pütürlü eklemlerinin ucunda göz alıyordu.

Sırtına telsiz yüklenmiş asker bir dizinin üstünde sürünür-ken alıcıya durmamacasına bağıırıyordu. Üniformasından II. Dünya Savaşı’nda çarpıştığı anlaşılıyordu. Anneannem bozuk bir İngilizce ve Fransızca karışımıyla “Kiiimsin sen mösyöö?” diye sordu plastik adama. Ani bir hareketle, gözlerini benden ayırmadan, askerin telsizini kulağına bastırıp dikkatle dinledi. “Bana ne diyorlar, biliyor musun Küçük Köpek?” diye fısıldadı Vietnamca. “Diyorlar ki–” Başını yana yatırıp bana doğru eğildi, nefesinde Ricola öksürük şurubuyla ağır uyku karışımı bir koku vardı, küçük yeşil askerin kafası kulağının içinde kaybolmuştu. “Diyorlar ki, iyi askerler ancak onları anneanneleri doyurursa kazanırlar.” Ağzından kesik bir kıkırtı çıktı ve hemen sustu, yüzündeki ifade bir anda dondu, telsizci adamı avucuma ko-yup parmaklarımı kapattı. Sonra ayağa kalkıp arkasından terliklerini şırırdatarak mutfığa yürüdü. Mesajı sıkıca kavradım, komşu dairenin duvarında boğulan reggae müziği odanın içine dolarken plastik anten avucuma batıyordu.

Bir sürü ismim var ve hep de öyle oldu. Lan bana Küçük Köpek derdi. Kendine ve kızına çiçek isimleri vermiş bir kadın torununa niye köpek der ki? Yavrularına göz kulak olan bir kadın olduğu için. Bildiğin gibi, Lan'ın büyüdüğü köyde, benim gibi genellikle sürünün en küçüğü ve en zayıfı olan bir çocuğa olabilecek en rezil şeylerin isimleri takılırdı: şeytan, hayalet çocuk, domuz burnu, maymun, manda kafası, piç... küçük köpek yine insafli olanlardan biriydi. Çünkü sağlıklı ve güzel çocukları bulmak için memleketi dolaşan kötü ruhlar akşam yemeğine korkunç ve iğrenç isimli şeylerin çağrıldığını işittiklerinde o evi atlıyorlardı ve çocuk da kurtulmuş oluyordu. O halde bir şeyi sevmek demek, ona değersiz bir şeyin ismini verip dökülmez –ve canlı– kalabilmesini sağlamak demekti. İsim gibi ele avuca gelmez bir şey aynı zamanda bir kalkan görevi üstlenebiliyor. Bir Küçük Köpek kalkanı.

Mutfak fayanslarının üstüne oturup Lan'ın ağız kısmı çivit rengi asma yapraklarıyla süslü porselen bir kâseye dumanı tüten iki kaşık dolusu pilav koyuşunu seyrettim. Demliği alıp pilavın üstüne biraz yasemin çayı döktü, solgun kehribar rengi sıvının içinde birkaç pirinç tanesi yüzecek kadar. Yerde oturup mis gibi kokan dumanlı kâseyi elden ele dolaştırdık. Ezilmiş çiçeklerin tadı gibi acı ve keskin bir lezzet alınıyordu, sonrasındaysa parlak ve şekerli. “Tam bir köylü yemeği.” Lan gülümsedi. “Bizim ayaküstü yemeğimiz bu, Küçük Köpek. Bu bizim McDonald's'ımız!” Yana kaykılıp kocaman bir osuruk saldı. Aynen onun gibi yapıp ben de bir kez osurdum, bu hareketin üzerine ikimiz de gözlerimizi yumarak kahkaha attık. Derken anneannem sustu. “Bitir.” Çenesiyle kâseyi işaret etti. “Tabağında kaç

pirinç tanesi bırakırsan cehennemde o kadar kurtçuk yersin.” Paket lastiğini bileğinden çıkarıp saçını topuz yaptı.

Travmanın yalnızca beyni değil bedeni de etkilediğini söylüyorlar, kas sistemini, eklemleri ve duruşu. Lan’ın sırtı hep iki büklümdü; o kadar ki, lavabonun önünde dururken başını neredeyse hiç göremiyordum. Yalnızca arkada topladığı ve lava-boyu ovdukça zıplayan topuzu görünüyordu.

Kiler rafına baktı, yarısı yenmiş tek bir fıstık ezmesi kavanozu dışında bomboştı. “Biraz daha ekmek almam lazım.”

Bağımsızlık Günü’nden bir ya da iki gün önce bir gece, komşular sokağın aşağısında bir çatıdan havai fişek atmaya başladılar. Işık kirliliğine boğulmuş mor gökyüzünü fosforlu çizgiler sıyrıyor ve ışınlar dairemizin içinde yankılanan devasa patlamalarla parçalara ayrılıyordu. Oturma odasında yerde, seninle Lan’ın arasında sıkışmış uyurken, anneannemin bütün gece sırtıma yapışık durmuş vücudunun sıcaklığının yok olduğunu hissettim. Arkamı döndüğümde dizlerinin üzerinde çılgınlar gibi battaniyeleri eşeliyordu. Ben ne olduğunu sormadan, soğuk ve nemli eli ağzımı yakaladı. Parmağını dudaklarının üstüne koydu.

“Şşş, bağıracak olursan,” dediğini duydum, “havan topları nerede olduğumuzu anlar.”

Gözlerinden yansıyan sokak lambası karanlık yüzünde sarı huzmeler oluşturunuyordu. Bileğimden tutup beni pencereye doğru çekti, çömelip denizliğin altına kıvrıldık ve tepemizde seken patırdamaları dinledik. Yavaşça beni kucağına çekti ve beklemeye koyulduk.

Fısıltıyla havan topları hakkında konuşmaya devam ediyordu, eli belirli aralıklarla yüzümün alt kısmını kapatıyordu

– burnumda keskin bir sarımsak ve Tiger Balm kokusu. Sanırım bu şekilde iki saat oturduk, odanın rengi griye ve daha sonra maviye dönüp önümüzde yerde uzanmış iki uyuyan biçimi, seni ve kız kardeşin Mai’yi ortaya çıkarırken sırtımda anneannemin düzenli kalp atışlarıyla. Karlı bir tundradaki yumuşak sıradağlara benziyordun. Ailem, diye düşündüm, bu sessiz kutup coğrafyası işte, top atışlarıyla geçmiş bir gecenin ardından nihayet kendi halinde. Lan’ın çenesinin ağırlığı omzuma iyiden iyiye çökünce ve kulağımın dibinde verdiği nefeslerin araları eşitlenince onun da sonunda uykudaki kızlarına katıldığını anladım; tek görebildiğim, yumuşak, her yeri kaplayan ve isimsiz temmuz karıydı.

Küçük Köpek olmadan önce başka bir ismim vardı – doğduğumda verilen isim. Bir ekim öğleden sonrası, Saygon’un dışında, senin de büyüdüğün çeltik tarlasında, çatısı muz yaprağından bir kulübede oğlun oldum. Lan’ın anlattığına göre, yerel bir şaman ve iki yardımcısı kulübenin önünde çömeliplik feryatları beklemişler. Lan ve ebeler göbek bağımı kestikten sonra şamanla yardımcıları içeri dalıp hâlâ yapış yapış haldeyken beni beyaz bir kumaşla kundaklamış ve yakındaki nehre koşup tütsü dumanı ve adaçayı örtülerinin altında yıkamışlar.

Alnıma kül sürülmüş halde, çığlıklar atarken babamın kucağına verilmişim ve şaman bana koyduğu ismi fısıldamış. Şamanın açıklamasına göre ismimin anlamı, Ulusun Vatansever Lideri. İş vereni kişi babam olduğundan ve yürürken göğsünü olabildiğince şişirerek 1,57’lik boyunu daha uzun göstermeye çalışan, darbeler indirir gibi el kol hareketleri yaparak konuşan babalığımın aksi tavırlarını fark eden şaman, muhtemelen parasını veren adamı tatmin edeceğini düşündüğü bir isim

seçmişti. Haklıydı da. Lan'ın anlattığına göre, kulübenin eşisinde beni havaya kaldıran babamın gözlerinin içi gülüyormuş. “Oğlum Vietnam’ın lideri olacak,” diye bağırmış. Fakat iki yıl içinde Vietnam’ın –savaşın üstünden on üç yıl geçmesine rağmen hâlâ kargaşa içinde olan Vietnam’ın– hali o kadar kötüye gitmiş ki, tam da babamın ayak bastığı o yerden, birkaç metre ötesinde senin kanının bacaklarının arasında koyu kırmızı bir daire oluşturduğu, toprağı cılk çamura döndürdüğü o noktadan kaçmışız ve ben hayatta kalmışım.

Bunun dışında, Lan gürültüye umulmadık tepkiler veriyordu. Hatırlıyor musun, bir gece yemekten sonra hikâye dinlemek için Lan’ın etrafına toplanmıştık da sokakta silahlar atılmaya başlamıştı. Silah sesi Hartford’da çok alışılmadık bir şey olmasa da ben bu güçlü ama her nasılsa –geceleyin parkta küçükler liginde birbiri ardına atılan sayı vuruşları gibi– hayal ettiğimden daha gündelik olan sese hep hazırlıksız yakalanıyordum. Hepimiz –sen, Mai Teyzem ve ben– çılgık çılgıydık, yanaklarımız ve burunlarımız yere yapışmıştı. “Biri ışıkları söndürsün,” diye bağırdın.

Odayı karanlık kapladıktan birkaç saniye sonra, Lan, “Ne oluyorsunuz? Üç kere ateş edildi sadece,” dedi. Sesi az önce oturduğu yerden geliyordu. Gözünü bile kırpmamıştı. “Öyle değil mi? Ölüp kaldınız mı, yoksa hâlâ hayatta mısınız?”

Eliyle takmayın bunları derken tenine sürtünen giysileri hışırdadı. “Savaşta ne oldu demeye kalmadan köyler havaya uçuyordu.” Burnunu sildi. “Hadi, kaldığım yeri unutmadan açın şu ışıkları.”

Lan’la birlikteyken görevlerimden biri de cımbızı elime alıp ağarmış saç tellerini tek tek koparmaktı. “Saçlarıma kar yağdı,”

derdi, “kar yüzünden kafam kaşınıyor. Kaşındıran saçlarımı koparır mısın, Küçük Köpek? Kar içime kök salıyor.” Elime bir cımbız tutuşturur ve kıs kıs gülererek, “Bugün anneanneni gen-
cecik yap, tamam mı?” derdi.

Bu iş karşılığında ödemem hikâyelerle yapılırdı. Pencere-
den gelen ışığın altında başının duruşunu ayarladıktan sonra,
arkasına geçip elimde cımbızla bir minderin üzerine diz çö-
kerdim. Sonra Lan konuşmaya başlar, sesi bir oktav düşüp bir
hikâyenin derinliklerine daldı. Genellikle, hep yaptığı gibi
konudan konuya atlar, bir hikâyeyi bitirip diğerine başlardı.
Anlattıkları zihninin derinliklerinden sarmallar halinde çıkar,
sonraki hafta aynı girizgâhla geri dönerdi: “Şimdiki hikâye,
Küçük Köpek, *gerçekten* aklını alacak. Hazır mısın? Beni can
kulağıyla dinliyor musun? Güzel. Çünkü ben asla yalan söy-
lemem.” Ardından bildik bir hikâyeye başlardı, heyecanlı an-
larda ve can alıcı gelişmeler olduğunda sesini hep aynı şekilde
alçaltıp yükseltir ve aynı teatral ifadelerle duraksardı. Bir filmi
–Lan’ın kelimeleriyle yazılıp benim hayal gücümle canlandı-
rılmış bir film– yüz milyonuncu kere seyrediyormuşum gibi
ezbere bildiğim cümlelere ben de dudaklarımı oynatarak eşlik
ederdim. Böyle işbirliği yapardık.

Saç tellerini koparıken, etrafımızı saran boş duvarlar fan-
tastik manzaralarla dolmaz, onlara açılan bir pencere olur, dö-
külmiş sıvaların ardındaki geçmişi ortaya çıkarırdı. Savaşın
sahneler, insana benzeyen maymunlara, Da Lat tepelerinde
kötü ruhları kovalamak için vahşi köpek sürüleri ve palmiye
yapraklarına yazılı büyülerle köyden köye gezen ve hizmetle-
rinin karşılığı güğümlerce pirinç şarabıyla ödenen kadim ha-
yalet avcılarına dair efsaneler.

Kendi hayatından hikâyeler de anlatırdı. Mesela senin doğum hikâyeni ve Cam Ranh Körfezi'ndeki bir muhripte görevli beyaz Amerikalı eri de anlatmıştı. Onunla tanıştığında üzerinde mor *áo dài*'si olduğunu, yürürken bar ışıkları altında yırtmaçlarının nasıl dalgalandığını. O sıralar, görücü usulüyle evlendirildiği ilk kocasını çoktan terk etmiş olduğunu. Savaşta bir şehirde ilk defa ailesinden uzakta yaşayan genç bir kadın olarak onu vücudunun, mor elbisesinin hayatta tuttuğunu. O anlatırken elim önce yavaşladı, sonra durdu. Dairenin duvarlarında oynayan filme kaptırmıştım kendimi. Hikâyesinin içinde kendimi unutmuş, isteyerek yolumu kaybetmişim ki Lan arkasını dönüp popoma bir şaplak attı. "Hey, üstümde uyuyup kalma sakın!" Ama uyumuyordum. O dumanlı barın içinde, mor elbisesi salınan Lan'ın yanında duruyordum; içki bardakları askerlerin üniformalarından yayılan motor yağı ve puro, votka ve barut kokuları arasında şingirdiyordu.

"Yardım et bana, Küçük Köpek." Ellerimi göğsüne bastırdı. "Yardım et ki genç kalayım, kaldır şu karı hayatımın üzerinden, hepsini kaldırıp al." O öğleden sonra saatlerinde, deliliğin bazen keşiflere yol açabileceğini, çatlak, hafif gidik bir kafanın bütünüyle haksız olmadığını gördüm. Başından karlar dökülürken oda tekrar ve tekrar seslerimizle doluyor, geçmiş etrafımıza serilirken dizlerimin altındaki ahşap zemin beyazlıyordu.

Okul servisini de unutmamalı. O sabah, her sabah olduğu gibi, yanıma kimse oturmamıştı. Pencereye yaslanarak görüş alanımın tamamını sabahın erken saatlerinde leylak rengine çalan karanlıkla doldurmuştum: Motel 6, hâlâ açılmamış olan Kline'in Çamaşırhanesi, bir ön bahçede çamurda yan yatmış araba lastiğinden bir salıncakla bej rengi, kaportasız, terk edilmiş bir Toyota.

Otobüs hızlandıkça şehrin görüntüleri çamaşır makinesindeki nesneler gibi dönmeye başladı. Dört bir tarafımda oğlanlar itişip kakışıyordu. Ensemde hızla savrulan uzuvların rüzgârını, kolların ve yumrukların kestiği havayı hissediyordum. Sahip olduğum yüzü ve buralarda bu yüz hatlarına pek rastlanmadığını bildiğimden, onlardan sakınmak için başımı pencereye biraz daha bastırdım. O sırada dışarıdaki bir otoparkın ortasında bir kıvılcım gördüm. Çocukların seslerini arkamda duyana kadar kıvılcımın aslında kafamın içinden geldiğini anlamadım. Birinin suratımı pencereye yapıştırdığını.

“İngilizce konuş,” dedi amerikan tıraşlı sarışın bir çocuk, gıdısı al al dalgalanıyordu.

En gaddar duvarlar camdan yapılmış olanlar, anne. İçimden camı kırıp pencereden dışarı atlamak geldi.

“Hey.” Gıdılı çocuk üstüme eğildi, ekşimik kokulu ağzı yanağıma değdi. “Hiç konuşmaz mısın sen? İngilizce bilmiyor musun?” Omzumdan yakalayıp beni kendine döndürdü. “Seninle konuşurken yüzüme bak.”

Daha dokuz yaşındaydı ama arızalı Amerikalı baba ağzıyla konuşmakta çoktan ustalaşmıştı. Çocuklar eğlence çıkacağını hissederek etrafıma toplandı. Yeni yıkanmış giysilerinden gelen lavanta ve leylak özlü yumuşatıcı kokularını alabiliyordum.

Ne olacağını görmek için beklediler. Ben gözlerimi kapamaktan başka bir şey yapmayınca çocuk bana bir tokat attı.

“Bir şey söyle.” Yanan yanağıma etli burnunu dayadı. “Bir şey bile söyleyemiyor musun?”

İkinci tokat yukarıdan, başka bir çocuktan geldi.

Amerikan tıraşlı olan çenemden tutup başımı kendine çevirdi. “O zaman benim ismimi söyle.” Gözlerini kırptı, neredeyse

görünmez olan uzun ve sarı kirpikleri titreşti. “Dün gece ananın söylediği gibi.”

Dışarıda yapraklar dökülüyor, kirli para gibi buruşuk buruşuk, ıslak ıslak camlara yapışuyordu. Dişimi sıkıp kendimi şiddetli bir itaate zorladım ve ismini söyledim.

Kahkahalarının içime işlemesine izin verdim.

“Bir daha,” dedi.

“Kyle.”

“Daha yüksek sesle.”

“Kyle.” Gözlerim hâlâ kapalıydı.

“Bu küçük orospu amma da usluymuş.”

Derken, havanın aniden dönmesi gibi, radyoda bir şarkı çalmaya başladı. “Hey, kuzenim daha yeni bunların konserine gitti!” Ve işte böyle bitiverdi. Gölgeleleri üstümden çekildi. Burumdan akan sümüşe aldırmadım. Ayaklarıma, bana aldığın ayakkabılara, şu yürüdüğümde tabanında kırmızı ışıklar çakanlara bakakaldım.

Alnım ön koltuğa yapışık, ayakkabılarımı yere vurmaya başladım, başta yavaş yavaş, sonra hızla. Spor ayakkabılarımda sessiz ışıklar yanıyordu: Dünyanın en küçük ambulanslarıydılar ve hiçbir yere gitmiyorlardı.

O gece duştan sonra kafana sardığın havluyla kanepede oturuyordun, elinde için için yanan bir Kırmızı Marlboro. Orada, kendimi tutarak duruyordum.

“Neden?” Gözlerin televizyondaydı.

Sigaranı çay fincanına batırdın ve o an sanâ bir şey söylediğim için pişman oldum. “Sana bunu yapmalarına neden izin veriyorsun? Gözlerini kapama. Uykun yok.”

Gözlerini bana dikmiştin, mavi duman aramızda kıvrılarak yükseliyordu.

“Ne biçim bir erkek kendisine bunu yapmalarına izin verir?” Ağzının kenarlarından dumanlar sızıyordu. “Hiçbir şey yapmamışsın.” Omuz silktin. “Öylece durmuşsun.”

Aklıma yine o pencere geldi; her şey, aramızdaki boşluk bile bir pencere gibi görünmüştü.

Omuzlarımı kavradın, alnını alnıma dayadın. “Kes ağlamayı. Sürekli ağlıyorsun!” O kadar yakınımdaydın ki, külün ve dişlerinin arasındaki diş macununun kokusunu alabiliyordum. “Dur, daha dokunmadık bile. Kes ağlamayı – kes dedim, lanet olsun!”

O gün yediğim üçüncü tokatla bakışım yana savruldu, gözümün önünde televizyon ekranının belirmesiyle başımın tekrar yerine dönmesi ve seninle yüz yüze gelmem bir oldu. Gözlerin yüzümün üstünde geziniyordu.

Sonra beni kendine çektin, çenem omzuna gömüldü.

“Bir yolunu bulman lazım, Küçük Köpek,” dedin saçlarımın içine. “Bulman lazım, çünkü benim İngilizcem sana yardım etmeye yetmez. Onları durduracak bir şey söyleyemem. Bir yolunu bulacaksın. Bul, bulamazsan da bana bir daha bunlarla gelme, duydun mu?” Geri çekildin. “Gerçek bir erkek olman, güçlü olman lazım. Ayağını yere sağlam basacaksın ki üstüne gelemesinler. Senin için tıka basa İngilizce dolu.” Avucunu midemin üstüne koydun ve neredeyse fısıltıyla, “Bunu kullanman lazım, tamam mı?” dedin.

“Tamam, anne.”

Saçlarımı yana yatırıp alnımdan öptün. Beni uzun uzun inceledin, biraz fazla uzun sürdü, sonra kendini kanepeye bırakıp elini salladın. “Bir sigara daha versene bana.”

Marlboro ve Zippo çakmakla geldiğimde televizyon kapalıydı. Orada öylece oturmuş mavi pencereden dışarıya bakıyordun.

Ertesi sabah, mutfakta, kafam kadar bir bardağa süt koyuşunu izledim.

“İç,” dedin, dudakların gururla büzülerek. “Bu koyduğum Amerikan sütü, o yüzden büyüüp kocaman olacaksın. Hiç merak etme.”

O soğuk süttten o kadar çok içtim ki, uyuşan dilimde hiç tat bırakmamaya başladı. O günden itibaren her sabah bu ritüeli tekrarladık: Süt dolgun bir şerit halinde bardağa dökülüyordu, sen de gör diye dev yudumlarla kana kana içiyordum ve ikimiz de akıp içimde kaybolan beyazlığın sarı benizli çocuğu büyüteceğini umuyorduk.

Işık içiyorum, diye düşünüyordum. İçimi ışıkla dolduruyorum. Süt içimdeki tüm karanlığı bir aydınlık seliyle silecekti. “Biraz daha iç,” dedin, mutfak tezgâhını tıklatarak. “Çok geliyor, biliyorum. Ama degecek.”

Yüzüm sevinçle parlayarak bardağı tezgâhın üstüne indirdim. “Gördün mü?” dedin, kollarını kavuşturarak. “Şimdiden Süpermen gibi oldun!”

Dudaklarımın arasında süt kabarcıklarıyla gülümsedim.

Bazı insanlar tarihin hep zannettiğimiz gibi bir çizgi olarak değil de sarmal şeklinde ilerlediğini söylüyor. Zaman içinde dairesel bir güzergâh izleyerek seyahat ediyoruz, merkeze olan uzaklığımız artıyor ve sonra yeniden azalıyor, aradan bir halka eksiliyor.

Lan da anlattığı hikâyelerle bir sarmalın içinde seyahat ediyordu. Onu dinlerken hikâyenin değiştiği anlar oluyordu – öyle büyük değişiklikler değil, küçücük bir ayrıntı, günün saati mesela, birinin gömleğinin rengi, üç değil iki hava akını, 9 mm yerine AK-47 ya da kızın ağlamayıp gülüyor olması gibi. Anlatıda kaymalar olurdu – geçmiş sabit ve durağan değil, hep yeniden görülen bir manzaraydı. İstesek de istemesek de bir sarmalın içinde gidiyoruz, geçip gitmiş olandan yeni bir şey yaratıyoruz. “Beni gençleştir,” diyordu Lan. “Yine karart beni, bu karları istemiyorum Küçük Köpek. Kar olmasın.”

Ama aslını istersen, bilmiyorum, anne. Oturup yazdığım teorilerim var, sonra siliyor ve masadan kalkıp gidiyorum. Su ısıtıcısının düğmesine basıyorum ve kaynayan suyun sesi fikrimi değiştirsin diye bekliyorum. Senin teorin ne? Herhangi bir konuda. Sana sorsam gülerdin, biliyorum, çocukluğunda köyde bütün kızların yaptığı, inci gibi dişlerin olduğu halde hayatın boyunca vazgeçmediğin o el hareketini yapar, ağzını kapatarak gülerdin. Hayır, derdin, teoriler fazla boş vakti olup da yeterli azmi olmayanlara göredir. Ama ben böyle bir teori biliyorum.

California’ya giden bir uçaktaydık, hatırlıyor musun? Ona, yani babama bir şans daha veriyordun; burnun onun elinin tersiyle yediğin sayısız darbeden hâlâ yamuk olsa da. Altı yaşımdaydım ve Lan’ı Mai’yle birlikte Hartford’da bırakmıştık. Uçuş sırasında bir ara o kadar kötü bir türbülansa girdik ki o minicik vücudumla oturduğum koltuktan tamamen havalandım ve emniyet kemerinin çekmesiyle yerime geri yapıştım. Ağlamaya başladım. Sen bir kolunu omzuma dolayıp bana yaklaştın, ağırlığın uçağın hızını boğdu. Sonra pencerenin dışındaki hacimli bulut kümelerini gösterip, “Bu kadar yükselince

bulutlar birer kaya parçasına dönüşüyor, sen de bu kocaman taşları hissediyorsun,” dedin. Kulağımı okşayan dudakların ve yatıştırıcı ses tonun eşliğinde, gökyüzünü kaplayan granit renkli devasa dağları inceledim. Evet, elbette uçak sallanmıştı. Kayaların arasında yol alıyorduk, uçuşumuz doğaüstü bir geçip gitme azmiydi. O adama geri dönmek için böyle bir büyü gerekiyordu çünkü. Uçak *tabii ki* çatırdıyacaktı, patlayıp dağılsa yeri ydi. Evrenin yasalarının bu şekilde yeniden yazılmasıyla beraber ben de arkama yaslandım ve dağları birer birer delerek geçişimizi seyretmeye koyuldum.

Sıra kelimelere geldi mi, manikür salonunda bahşiş olarak alıp mutfak dolabının altındaki süt şişesinin içinde biriktirdiğin bozukluklardan daha azı var senin elinde. Sık sık bir kuşu, çiçeği ya da Walmart’taki bir çift dantel perdeyi gösterir ve onun güzel olduğunu söylersin. “Đep quá!” diye bağırıydın bir kere sinde, komşunun bahçesindeki krem rengi orkidenin üzerinde vızıldayan sinekkuşunu gösterip. “Ne güzel!” Bana kuşun ismini sormuştun, ben de –ismini bildiğim tek dilde– İngilizce cevap vermiştim. Boş gözlerle başını sallamıştın.

Ertesi gün ismini çoktan unutmuştun, heceler dilinin üstünden kayıp gidiyordu. Ama sonra, şehirden eve döndüğümde, ön bahçemizde bir sinekkuşu yemliğı olduğunu fark ettim, cam kürenin içi şeffaf, tatlı bir nektarla doluydu, haznenin etrafı, ortalarında kuşların gagalarını sokabileceğı iğne başı büyüklüğünde delikler olan renkli plastik çiçeklerle çevriliydi. Yemliğı sorduğumda çöpten buruşturulmuş bir mukavva kutu çıkarıp flu kanatları ve iğne gibi gagasıyla üstündeki sinekkuşu resmini gösterdin – ismini bilemediğın ama yine de tanıdığın bir kuş. “Đep quá,” deyip gülümsedin. “Đep quá.”

O gece, Lan ile ben kendi payımıza düşen çay-pilav ikilisini yedikten sonra eve geldiğinde, hep birlikte New Britain Bulvarı'ndaki C-Town'a kadarki kırk dakikalık yolu yürüdük. Market kapanmak üzere olduğundan koridorlar boştu. Yaklaşmakta olan kara kışta *bún bò Huế* yapmak için sığır kuyruğu almak istiyordun.

Sen kasap reyonunun cam dolabında kat kat et kütlelerine göz atarken, Lan ile ben el ele tutuşmuş yanında duruyorduk. Kuyruk göremeyince tezgâhın arkasındaki adama el ettin. Sana nasıl yardımcı olabileceğini sorduğunda uzunca bir süre durdun ve sonra Vietnamca “Đuôi bò. Anh có đuôi bò không?” dedin.

Gözleri sırayla yüzlerimizde dolaştıktan sonra adam bize doğru biraz daha eğilerek tekrar sordu. Lan'ın avucumun içindeki eli seğirdi. Bocaladın, işaret parmağını belinin arka tarafına koyup adam arkanı görebilsin diye biraz döndün ve möö sesleri çıkararak parmağını salladın. Öteki elinle de tepene bir çift boynuz yaptın. Adam performansın her parçasını – boynuzlar, kuyruk, sığır– anlayabilsin diye dikkatle kıvrılıp kendi eksenin etrafında dönüyordun. Ama adam sadece güldü, ilk başta elini ağzına götürerek, sonra yüksek sesli kahkahalarla. Alnındaki terde floresan ışığının parıltısı görülüyordu. Elinde Lucky Charms kutusu taşıyan orta yaşlı bir kadın gülmemeye çalışarak yanımızdan geçti. Dilini azı dişinin üstünde dolaştırıyordun, yanağında şişkinlik oluşmuştu. Soluduğumuz havanın içinde boğuluyor gibiydin. Çocukluğundan hatırladığın kelimelerle bir de Fransızcasını denedin. “Derrière de vache!” diye bağırdın, boynundaki damarlar kabarmıştı. Adam cevap olarak içeriye seslendi, daha esmer ve daha kısa boylu bir adam geldi ve seninle İspanyolca konuştu. Lan elimi bırakıp

sana katıldı – oldukları yerde dönerek möleyen anne-kız, durmadan kıkırdayan Lan.

Adamlar tezgâha vurarak, kocaman, beyaz dişlerini göstererek, katıla katıla gülüyordu. Yüzün ıslaktı, yalvarırcasına bana baktın. “Söyle onlara. Hadi, ne istediğimizi söyle onlara.” Sığır kuyruğuna *sığır kuyruğu* dendiğini bilmiyordum. İçim utançla dolarak başımı salladım. Adamlar gözlerini dikmiş bize bakıyordu, kahkahaları durulmuş, şaşkın bir ilgiye dönüşmüştü. Market kapanmak üzereydi. Biri bir kez daha sordu, bu defa başını eğerek, içtenlikle. Ama biz arkamızı döndük. Sığır kuyruğunu, *bún bò huê*’yi ardımızda bıraktık. Bir paket ekmek ve bir kavanoz mayonez aldın. Kasada hiçbirimizin sesi çıkmadı, kelimelerimiz birden her yerde, ağzımızın içinde bile yanlışılaşmıştı.

Sırada beklerken, şekerlemelerin ve dergilerin arasında bir tabla dolusu ruh haline göre renk değiştiren yüzük gördük. Bir tanesini eline aldın ve fiyatına baktıktan sonra üç tane aldın – her birimize bir tane. “Đẹp quá,” dedin bir süre sonra, zor duyulur bir sesle. “Đẹp quá.”

Hiçbir nesnenin hazla sürekli bir ilişkisi yoktur, diye yazar Barthes. Ancak yazar için bu nesne anadilidir. Fakat ya anadilin kavruk kaldıysa? Ya o dil yalnızca bir boşluğun sembolü değil, kendisi başlı başına bir boşluksa, ya dil kesilip atıldıysa? İnsan kendini büsbütün kaybetmeden kayıptan zevk alabilir mi? Sahip olduğum Vietnamca senin bana verdiğin, telaffuz ve sözdizimi açısından ancak ikinci sınıf düzeyinde olan Vietnamca.

Küçük bir kızken, bir muz bahçesinden, Amerika’nın napa palm taarruzuyla okulunun binasının çöküşünü seyretmiştin. Beş yaşından sonra bir daha hiçbir sınıfa adım atmadın. Anadilimiz, bu yüzden, kesinlikle bir ana değil – bir yetim. Bizim Vietnamcamız bir zaman kapsülü, senin eğitiminin sona erdiği,

küle döndüğü yerin işareti. Anne, bizim için anadilimizde konuşmak demek, sadece kısmen Vietnamca, ama bütünüyle savaşı konuşmak demek.

O gece, bir daha senin için konuşmama ihtiyaç duyduğunda asla kelimesiz kalmayacağım konusunda kendime söz verdim. Ailemizin resmi tercümanı olarak kariyerim böyle başladı. O gecedan sonra boşluklarımızı, sessizliklerimizi, gevelemelerimizi her fırsatta ben doldurdum. İki dil arasında gidip geldim. Dilimizi çıkarıp İngilizcemi giydim, tıpkı bir maske gibi, böylece başkaları benim yüzümü, dolayısıyla sizin yüzlerinizi görecektiler.

Bir yıllığına bir saat fabrikasında çalıştığın sırada, patronunu arayıp, en nazik dille, annemin çalışma saatlerinin azaltılmasını istediğini söylemiştim. Neden? Çünkü yorgunluktan ölüyordu, çünkü işten eve döndüğünde banyo küvetinin içinde uyuyakalıyordu ve ben boğulacak diye korkuyordum. Bir hafta sonra saatlerin azaltıldı. Victoria's Secret kataloğunu arayıp sana sutyenler, iç çamaşırlar, çoraplar sipariş etmişliğim de var, hem de kaç defa. Telefonun ucunda daha ergenliğe girmemiş bir oğlanın sesini duyup da kafası karışan çağrı merkezi çalışanı kadınlar, annesine iç çamaşırı alan bir çocuk olduğumu anlayınca mest olurlardı. Ahizeye ay canıım deyip çoğu kez ücretsiz kargo hediye ederlerdi. Bana okulumu, seyrettiğim çizgi filmleri sorar, kendi oğullarını anlatır ve senin, yani annemin, ne kadar mutlu olması gerektiğini söylerlerdi.

Mutlu musun bilmiyorum, anne. Hiç sormadım.

Eve sığır kuyruğumuz olmadan dönmüştük. Ama parmaklarımızda parıldayan üç tane ruh hali yüzüğümüz vardı. Sen yere serili bir battaniyenin üzerinde yüzükoyun uzanıyordun, Lan da sırtına oturmuş omzundaki gerilmiş ve düğümlenmiş

kasları yoğuruyordu. Televizyonun yaydığı yeşilimsi ışık su altındaymışız gibi görünmemize yol açıyordu. Lan önceki hayatlarından bir başka monolog mırıldanıyordu, her cümlesi bir önceki cümlesinin yeni bir düzenlemesiydi ve konuşmasını ancak sana nerenin ağırdığını sormak için kesiyordu.

İki dil birbirini götürür, der Barthes, üçüncü bir dili çağırır. Bazen kelimelerimiz az ve birbirine mesafelidir, bazense yok oluverirler. İki durumda da, her ne kadar cildin ve kıkırdakların boyunduruğunda olsa da, el, dilin yetmediği noktada üçüncü bir lisan olarak hayata geçebilir.

Vietnamca nadiren *seni seviyorum* dediğimiz doğru, dediğimizde de hemen hep İngilizce deriz. Bizim için, ilgi ve sevgiyi en katışıksız biçimde telaffuz etmenin yolu birbirine hizmet etmekten geçer: beyaz saç tellerini koparmak, uçakta türbülansı ve dolayısıyla yavrunun korkusunu dindirmek için onu kucaklamak gibi. Ya da şimdi Lan'ın bana "Küçük Köpek, yanıma gel, yardım et de annene yardım edeyim," diye seslenmesi gibi. O bir yanına ben bir yanına diz çökmüş, kollarının üst kısımlarındaki kaskatı olmuş kasları, sonra da bileklerini ve parmaklarını ovmuştuk. Neredeyse önemsenmeyecek kadar kısa bir an için bu yaptığımız şey bana anlamlı gelmişti: Yerde, birbirine dokunuşla bağlanmış üç insan, *aile* kelimesine benzer bir şey oluşturuyordu.

Biz kaslarını yumuşatır ve seni kendi ağırlığımızla gevşetirken, rahatlatanın verdiği hafiflikle inliyordun. Parmağını kaldırdın ve battaniyenin içine doğru "Mutlu muyum?" dedin.

Ruh hali yüzüğünü görene kadar benden Amerika'nın bu sefer de bir başka yönünün tercümanlığını yapmamı istediğini anlamamıştım. Cevap vermeme kalmadan Lan'ın eli burnumun ucunda bitti. "Bana da bir bak, Küçük Köpek – mutlu

muyum?” Belki de burada sana yazarken herkese yazıyorum-
dur – çünkü şayet güvenli bir yer yoksa, şayet bir çocuğun ismi
hem ona kalkan olup hem de onu bir hayvana dönüştürebili-
yorsa, özel bir alandan söz edilebilir mi?

“Evet. İkiniz de mutlusunuz,” diye cevap verdim, hiçbir fik-
rim yoktu halbuki. “İkiniz de mutlusunuz, anne. Evet,” dedim
tekrar. Çünkü patlayan silahlar, yalanlar ve sığır kuyruğu –ya
da işte tanrına hangi isimle hitap etmek istiyorsan– döngüler
ve sarmallar halinde, yalnızca kendi varlığını işitmek için, tek-
rar ve tekrar *Evet* demek zorundadır. Değil mi?

“Mutluyum!” Lan kollarını havaya savurdu. “Teknemin
üzerinde mutluyum. Teknemi görüyorsun, di mi?” Senin iki
kürek gibi yanlara açılmış kollarını gösteriyordu, o bir yanda,
ben öbür yandaydım. Aşağı baktım ve kahverengi, sarı çamurlu
suların içinde dönerek hareket eden tahtaları gördüm. Zayıfça
çekilen, yağ ve ölü otlarla kaplı suyu gördüm. Kürek çekmiyor,
sürükleniyorduk. Sal büyüklüğünde bir anneye tutunmuştuk,
ta ki altımızdaki anne kütük gibi uyuyakalana dek. Ve sal bizi
bu Amerika denen devasa kahverengi nehrin üzerinde taşı-
rken çok geçmeden sessizliğe bürünmüştük, nihayet mutluyduk.

Nereye baktığına bağlı olarak güzel bir ülke burası. Nereye baktığına bağlı olarak, toprak yolun kenarında kucağında gök mavisi rengi bir şalla kundaklanmış bebeğiyle bekleyen kadını görme ihtimalinin olduğu bir ülke. Kalçalarını sallıyor, kızının başını avucuyla kapatıyor. *Başka kimse gelmediği için*, diye düşünüyor kadın, *sen doğdun*. Başka kimse gelmediği için, mırıldanmaya başlıyor.

Bir kadın, daha otuzunda değil, güzel bir ülkedeki bir toprak yolun kenarında bebeğine sımsıkı sarılmış; M-16 taşıyan iki adam ona yaklaşıyor. Kadın bir kontrol noktasında; jiletli tellerin ve silahlı izinlerin tuttuğu bir kapı burası. Arkasında, tarlalar alev almaya başlamış. Bomboş bir sayfayı andıran gökyüzünde bir duman şeridi yükseliyor. Adamlardan birinin siyah saçları, diğerinin güneş yanığını andıran bir sarı bıyığı var. Yorgunluklarından pis bir benzin kokusu yayılıyor. Kadına doğru yürürlerken sallanan tüfeklerinin mekanizmaları öğleden sonra güneşinin altında pırıldıyor.

Bir kadın, bir bebek, bir silah. Eski bir hikâye bu, herkesin anlatabileceği bir hikâye. Zaten çoktan burâda olmasa, zaten çoktan yazılmış olmasa, konusundan sıkılıp seyretmekten vazgeçeceğin bir film gibi.

Yağmur yağmaya başladı; kadının çıplak ayaklarının etrafındaki toprak kızıl kahve tırnak işaretleriyle benek benek – bedeniyle konuşuyor. Beyaz bluzu ıslandıkça kemikli omuzlarına yapışıyor. Etrafındaki tüm otlar dümdüz olmuş, sanki tanrı sekizinci bir güne yer ayırmak için elini bastırmış oraya. Güzel bir ülke burası, demişlerdi ona, kim olduğuna bağlı olarak.

Tanrı değil –tabii ki değil– bir helikopter bu, bir Huey, bir başka efendi ve rüzgârı öylesine güçlü ki, birkaç metre ötede, uzun bir otun sapında kıvranan keten grisi çalibülbülü kendini bir türlü doğrultamıyor.

Bebeğin gözleri gökyüzündeki helikopterle doluyor, yüzü düşmüş bir şeftali gibi. Mavi şalı nihayet siyah mürekkeple görünür hale geliyor, işte böyle.

Bu güzel ülkenin derinliklerinde bir yerde, bir sıra floresan lambayla aydınlatılmış bir garajın arka tarafında, efsaneye göre, beş adam bir masanın etrafında toplanmış. Sandaletli ayaklarının altındaki motor yağı gölleri hiçbir şeyi yansıtmıyor. Masanın bir ucunda bir cam şişe yığını var. Adamlar konuşur, dirsekleri sabırsızca yer değiştirip dururken, şişelerin içindeki votka şiddetli ışığın altında parıldıyor. İçlerinden birinin kapıya doğru her bakışında adamlar sessizliğe bürünüyor. Kapı her an açılabilir. Garajdaki ışık bir kez titreşip yeniden yanıyor.

Önceki savaştan kalma metal bir mermi kutusunun içinde saklandıkları için bazılarının ağız kısımları pas lekeli kadehlere doldurulan votka. Ağır bardaklar masanın üstüne *bam* diye vuruyor, yangı susuzluğun icat ettiği karanlığın içinde yok olup gidiyor.

Kadın desem. Kadının, adamların yarattığı bu fırtınanın altında iki büklüm olduğunu söylesem, onu görebilir misin?

Durduğun yerden, bu sayfanın birkaç santim, yani yıllarca ötesinden, onun köprücük kemiği hizasında uçuşan mavi şal parçasını, adamlara bakarken –ki o sırada adam filan değil, on sekizinde, taş çatlasa yirmisinde birer genç olduklarını görebileceği kadar yakınındalar– kıstığı gözünün sol köşesindeki beni görebilir misin? Helikopterin sesini duyabiliyor musun, altındaki çılgılığı boğacak kadar gürültüyle havayı parçalayışını? Rüzgâr dumanla, sadece dumanla da değil, başka bir şeyle, tarlanın kenarındaki bir kulübeden yayılan terli bir karbon kokusuyla, onun o kendine özgü acı ve buruk tadıyla ağır. Birkaç dakika önce o kulübenin içi insan sesleriyle doluydu.

Kulağı kadının göğsüne dayalı olan bebek, bir kapının ardından gizlice içeriye kulak kabartmış gibi onu dinliyor. Kadının içinde hareket halinde olan bir şey var, bir başlangıç ya da daha ziyade sözdiziminin baştan düzenlenişi. Gözleri kapalı, dili bir cümlemin uçurumunun kenarında, arıyor.

Oğlan M-16'yı kaldırıyor, bileklerinin üzerindeki damarlar yeşil, kollarındaki sarı kıllar terden kahverengiye dönmüş. Adamlar içip gülüyorlar, ayrık dişleri ağız dolusu zarları andırıyor. Çocuğun dudakları gerilmiş, yeşil gözleri kızarık. Birinci sınıf bir er. Adamlar unutmaya hazır, birkaçının parmaklarında hâlâ karılarının makyaj kokusu var. Oğlanın ağzı hızla açılıp kapanıyor. Bir soru soruyor ya da sorular, kelimelerinin etrafındaki boşluğu havaya dönüştürüyor. Dilin dışına düşmenin de bir dili var mıdır? Parıldayan dişler, tetikte bir parmak, “Hayır. Hayır, geri çekil,” diyen oğlan.

Oğlanın göğsüne iştirilmiş zeytin yeşili etikette bir kelime yazılı. Kadın okuyamasa da bunun bir isim olduğunu biliyor, bir anne ya da babanın koyduğu, ağırlığı olmasa da sonsuza dek taşınan bir şey olduğunu, kalp atışı gibi. İsmin ilk

harfinin C olduğunu biliyor. Daha iki gün önce gittiği, girişindeki neon ışıklı tabelası vızıldayan halk pazarı Go Cong'un isminde olduğu gibi. Bebeğe yeni bir şal almak için gitmişti oraya. Şal düşündüğünden pahalıya mal olmuştu, ama gri ve kahverengiler arasında gün gibi parladığını görünce, hava çoktan kararmış olduğu halde başını kaldırıp göğe bakmış ve karınını doyurmasına yetecek parası kalmayacağını bile bile fiyatı neyse ödemişti. Gök mavisi.

Kapı açılınca adamlar kadehlerini masaya bırakıyorlar, birkaç alelacele bardağın dibini kafaya dikeyor. Taralı beyaz saçlı kambur bir adam, köpek boyunda bir makak maymununu tasma-sından çekerek içeri getiriyor. Kimse konuşmuyor. On gözün onu da, sendeleyerek odaya giren memelinin, sabahtan beri kafesinde zorla votka ve morfin yutturulduğu için koyu kızıl tüy-leri alkol ve dışkı kokuları yayan hayvanın üzerinde.

Tepelerindeki floresandan, sanki bu sahne ışığın gördüğü bir rüyaymış gibi, kesintisiz bir vızıltı geliyor.

Toprak yolun kenarında duran bir kadın, silah atışının hükümsüz kıldığı bir dilde, evinin bulunduğu, onlarca yıldır bulunduğu köye girmek için yalvarıyor. İnsani bir hikâye bu. Herkes anlatabilir. Sen anlatabilir misin? Yağmurun iyice bastırdığını, vuruşlarının mavi şalın üzerinde kara lekeler yaptığını görebiliyor musun?

Askerin sesinin gücü kadını püskürtüyor. Tek kolu yana açılarak sendeliyor, sonra dengesine geri kavuşup kızını göğsüne bastırıyor.

Bir anne ve bir kız çocuğu. Bir ben ve bir sen. Eski bir hikâyedir bu.

Kambur adam maymunu masanın altına sokup hayvanın başını ortadaki deliğe denk getiriyor. Bir şişe daha açılıyor. Adamlar içki bardaklarına uzanırken çevirmeli şişe kapağından açılma sesi geliyor.

Maymun masanın altındaki bir kirişe bağlanıyor. Olduğu yerde debeleniyor. Deri kayışla bağlanmış ağzından boğuk sesler çıkıyor, çığlıkları bir gölde çok uzaklara atılan bir oltanın makara sesini andırıyor.

Kadın oğlanın göğsündeki harfleri görünce kendi ismini hatırlıyor. Bir isme sahip olmak, nihayetinde, paylaştıkları tek şey.

“Lan,” diyor. “Tên tòi là Lan.” Benim ismim Lan.

Lan, Zambak demek. Lan ismini kendi koymuş, isimsiz doğduğundan. Çünkü annesi ona *Yedi* diyormuş, kardeşlerinden sonra dünyaya geliş sırasından ötürü.

Lan, kendi ismini ancak on yedi yaşındayken, görücü usulüyle evlendirildiği yaşı kendisinininkinin üç katı bir adamdan kaçtıktan sonra koyabilmişti. Bir gece kocasına çay hazırlarken, uykusunu ağırlaştırırsın diye içine bir tutam nilüfer sapı katmış, sonra da palmye yaprağından duvarlar adamın horultusuyla titremeye başlayana kadar beklemişti. Kapkara gecenin içinde, alçak dalları birer birer aşarak yol aldı.

Saatler sonra, annesinin evinin kapısını çaldı. “Yedi,” dedi annesi, kapı aralığından, “kocasını terk eden bir kız çürük elmadır. Bunu biliyorsun. Nasıl bilmiyor olabilirsin?” Ve ardından kapı kapandı, ama kapanmadan hemen önce odun gibi boğumlu bir el Lan’ın avucuna bir çift incî küpe sıkıştırdı. Kapının örtülüğü ve kilidin yerine oturuşuyla annenin solgun yüzü silinip gitti.

Lan en yakınındaki sokak lambasına doğru sendelerken cırcırböcekleri bağırsıyordu. Loş bir ışık yayan direkleri bir bir takip etti, ta ki sisle kaplı şehir şafak sökmeden ufukta belirene kadar.

Pirinç keki satan bir adam, yakası yırtılmış ve çamura bulanmış geceliğiyle Lan'ı gördü ve ona muz yaprağı üzerinde dumani tüten bir top tatlı pilav ikram etti. Lan kendini yere bıraktı ve kömür karası ayaklarının arasındaki bir noktaya dalıp giderek çiğnemeye koyuldu.

“Nereden geliyorsun?” diye sordu adam. “Senin gibi genç bir kız bu saatte sokakta ne arıyor? İsmi ne?”

Ağzı çiğnediği pilavın içinde oluşan tınının sulu sesiyle doldu, sesli harf, uzun aaa yükselip Laang telaffuzuna dönüştü. Zambak, diye karar vermişti sebepsiz yere. “Lan,” dedi, pirinç taneleri dudaklarından ışık kırpıntıları gibi dökülürken. “Tên tòi là Lan.”

Çocuk askeri, kadını ve bebeği toprağın ısrarcı yeşili çevreliyordu. Ama hangi toprak? Hangi sınır geçilip silinmiş, bölünüp yeniden çizilmişti?

Şimdi yirmi sekiz yaşında, bulutsuz bir günden çalınmış gökyüzü parçasına sardığı bir kızı var.

Bazen, geceleri, kızı uyurken, Lan gözlerini karanlığa dikip başka bir dünyayı düşünüyor, yol kenarında bir kadının kızını kucağında taşıdığı, bulutsuz gökyüzünde ufacık bir ayın asılı olduğu bir dünya. Askerlerin ya da Huey'lerin olmadığı ve kadının yalnızca ılık bir bahar akşamı yürüyüşe çıktığı, yumuşacık bir sesle kızıyla konuştuğu, ona yüzü olmayan gençliğin den kaçan ve kendine parçalanmış bir şey gibi açan bir çiçeğin ismini veren bir kızın hikâyesini anlattığı bir dünya.

Her yerde bulunmalarından ve ufak tefek olmalarından ötürü, makaklar Güneydoğu Asya'nın en çok avlanan primatlarıdır.

Beyaz saçlı adam kadehini kaldırıyor, sırtıyor. Onunkiyle tokuşturulmak üzere beş kadeh daha kalkıyor, bardakların hepsine ışık düşüyor, çünkü bu işin kanunu böyle. Kadehleri tutan adamların elleri birazdan bir neşterle makağın kafatasını kesip kavanoz kapağı gibi açacak. Adamlar sırayla beyinden lokmalarını alacaklar, ya alkole bandırarak ya da porselen bir tabaktaki sarımsak dişleriyle beraber yutarak; bütün bu süre boyunca maymun altlarında çırpınacak. Atılıp duran ama bir türlü suya düşmeyen olta. Adamlar yediklerinin onları iktidarsızlıktan kurtaracağına inanıyorlar, maymun ne kadar kudurursa şifa da o kadar güçlü olacak. Bunu genlerinin geleceği için yapıyorlar; oğullar ve kızlar için.

Ağızlarını ayçiçeği desenli peçetelere siliyorlar, çiçekler çok geçmeden kahverengiye dönüyor ve sıırıslam olup yırtılmaya başlıyor.

Sonra, geceleyin, adamlar, tazelenmiş, karınları doymuş halde eve dönecek ve karılarına, sevgililerine abanacaklar. Çiçeksi makyajın kokusu – yanak yanağa.

Bir şıptırtı sesi geliyor. Kadının siyah pantolonunun paçalarından ılık bir sıvı akıyor. Amonyajın kekre kokusu. Lan, iki oğlanın önünde altına kaçırıyor ve bebeğine daha sıkı sarılıyor. Ayaklarının etrafında ıslak bir hararet halkası. Makağın beyni, insan beynine en yakın memeli beynidir.

Yağmur damlaları sarışın askerin bir kir tãbakasıyla kaplı yanaklarından akarken koyulaşiyor ve çenesinde elipsler halinde birikiyor.

“Yoo Et Aye numbuh won,” diyor kadın, çışi hâlâ bileklerinden aşağı akarken. Sonra bir kez daha, daha yüksek sesle. “Yoo Et Aye numbuh won.”

“Ateş yok.” Boştaki elini göğ e doğru kaldırıyor, yukarıdaki birinin onu çekip almasını istiyormuş gibi. “Ateş yok. Yoo Et Aye numbuh won.”

Çocuğun sol gözü seğ iriyor. Yeş il bir gölete yeş il bir yaprak düşüyor.

Bebeğ e, bebeğ in pespembe cildine bakıyor. Bebeğ in ismi Hong, yani Rose, Gül. Çünkü niye yine bir çiçek ismi olmasın? Hong: Ağzın, tümünü bir seferde yutması gereken bir hece. Zambak ve Gül, bu nefes beyazı yolda yan yana. Kızını kucağ ında taşıyan bir anne. Zambak dalından sürgün vermiş bir gül.

Çocuk, Gül’ün saçlarını inceliyor, şakaklarındaki yer yer tarçına çalan sarı telleri. Askerin gözlerinin bebeğ inin üzerinde olduğunu fark eden Lan, kızın yüzünü göğ süne bastırarak ona kalkan oluyor. Çocuk karış ındaki bebeğ i izliyor, kadının sarı bedeninde belirginleş en beyazlığı. Çocuğun babası kendisi olabilir, böyle düşünüyor, bunu fark ediyor. Babası tanıd ığı biri de olabilir – çavuş u, manga komutanı, müfreze arkadaşı, Michael, George, Thomas, Raymond, Jackson. Tüfeğ ini kavramış dururken onları düşünüyor, gözleri Amerikan silahının ucundaki Amerikan kanı taşıyan bebekte.

“Ateş yok . . . Yoo Et Aye . . .” diyor Lan ş imdi fısıldayarak. “Yoo Et Aye . . .”

Makaklar, eskiden yalnızca insanlara atfedilen kendinden ş üphe ve içebakış yeteneklerine sahiptir. Bazı türlerin muhakeme gücü, yaratıcılık, hatta dil kullanımına işaret eden davranış lar gösterd iğ i görölmüş tür. Geçmiş ten görüntüleri hatırlayabilir ve

bunları sorun çözerken kullanabilirler. Başka bir deyişle, makaklar hafızayı hayatta kalmak için kullanırlar.

Adamlar hayvanın içi boşalınca kadar yemeye devam edecekler, onlar kaşıkladıkça maymun yavaşlayacak, uzuvları ağırlaşıp hissizleşecek. Geriye hiçbir şey kalmadığında, tüm anıları adamların kanına karıştığında, maymun ölecek. Yeni bir şişe açılacak.

Kendimize anlattığımız hikâyede kim kaybolacak? Kim bizim içimizde kaybolacak? Bir hikâyeye, nihayetinde, bir tür yutmadır. Konuşurken ağzını açmak, geriye yalnız kılçıkları bırakmak demektir, ki onlar anlatılmadan kalır. Burası güzel bir ülke, çünkü hâlâ nefes alıyorsun.

Yoo Et Aye numbuh won. Eller yukarı. Ateş etmeyin. Yoo Et Aye numbuh won. Eller yukarı. Ateş etmeyin.

Yağmur yağmaya devam ediyor, çünkü beslenme de bir kuvvet. Birinci asker geri adım atıyor. İkincisi tahta kapıyı açıp kadına ilerlemesini işaret ediyor. Lan'ın arkasındaki evler açık havada yakılmış şenlik ateşine dönmüş halde. Huey gökyüzüne dönerken çeltik sapları azıcık birbirine karışmış halde dikleşiyor. Şal, terden ve yağmurdan çivit rengine dönmüş.

Garajda, soyulmuş boyanın altından yer yer tuğlaların görüldüğü duvarda derme çatma bir sunak vazifesi gören bir raf asılı. Rafın üzerinde, azizlerin, diktatörlerin, şehitlerin ve ölülerin –bir anne ve baba– çerçeveli resimleri gözlerini kırpmadan içeriye bakıyor. Cam çerçevelerin içinde, sandalyelerinde kaykılmış oğulların yansımaları var. Biri, şişede kalan içkiyle, yapışkan masayı temizliyor. Makağın içi oyulmuş kâfasının

zerinde beyaz bir kumaş rtl. Garajdaki ışık bir kez titreşip yeniden yanıyor.

Kadın kendi işinden bir dairenin içinde duruyor. Hayır, kendi cümlesinin gerçek boyutlu noktasının üzerinde duruyor ve hayatta. ocuk dönüyor, kontrol noktasındaki nöbet yerine geri yürüyor. Diğerk ocuk kaskına hafifçe vurup kadına başıyla geç diyor, kadın çocuğun parmağının hâlâ tetikte olduğunu fark ediyor. Burası güzel bir ülke, çünkü hâlâ orada-sın. Çünkü ismin Rose, Gl ve sen benim annemsin ve yıllardan 1968, Maymun Yılı.

Kadın yürüyor. Nbetinin yanından geçerken son bir defa tfeğebakıyor. Namlunun ağızının kızının ağızından daha karanlık olmadığını fark ediyor. ışık bir kez titreşip yeniden yanıyor.

Acı çeken bir hayvanın sesine uyanıyorum. Oda öyle karanlık ki gözlerimin açık olup olmadığını bile anlayamıyorum. Çatlak camdan içeri bir esinti ve onunla birlikte tatlı fakat steril çim ilacı kokusunun karıştığı (bakımlı banliyö bahçelerinin kokusu) ağustos gecesi geliyor ve anlıyorum ki kendi evimde değilim.

Yatağın kenarına oturup dinliyorum. Belki de bir rakunla dalaşıp yaralanmış bir kedinin sesidir. Karanlığın içinde dengeyi bulup koridora doğru ilerliyorum. Koridorun ucundaki kapı aralığından kızıl bir ışık yalımı geliyor. Hayvan evin içinde. Avucumu duvara dayıyorum; rutubet yüzünden ıslak bir teni andırıyor. Kapıya yaklaşıyorum ve hıçkırık sesleri arasında hayvanın nefes alıp verişini işitiyorum – daha ağır şimdi, çok büyük ciğerleri olan bir şey, bir kediden çok daha büyük. Kapıdaki kızıl aralıktan içeriye bakıyor ve işte o anda onu görüyorum: Bir okuma koltuğunda iki büküm halde oturan adam, beyaz teni ve daha da beyaz saçları kırmızı şapkalı abajurun altında pembeleşmiş, çiğ gibi görünüyor. Ve ayıyorum: Virginia'dayım, yaz tatili için. Dokuz yaşımdayım. Adamın ismi Paul. Dedem o ve ağlıyor. Parmaklarının arasında bükülmüş bir Polaroid titriyor.

Kapıyı itiyorum. Kızıl yalım genişliyor. Başını kaldırıp bana bakıyor dedem, o gözü yaşlı beyaz adam, şaşkın. Burada bizden başka hayvan yok.

Paul, Lan ile 1967’de ABD Donanması mensubu olarak Cam Ranh Körfezi’nde görev yaptığı sırada tanışmıştı. Saygon’da bir barda karşılaşmış, flört etmiş, birbirlerine aşık olmuş ve bir yıl sonra oracıkta, şehrin adliye sarayında evlenmişlerdi. Çocukluğum boyunca nikâh fotoğrafları oturma odasının duvarında asılıydı. Fotoğrafta, daha yirmi üçüne basmamış, iri kahverengi gözlü, incecik, Virginialı bir çiftçi çocuğunun, kendisinden beş yaş büyük –aslen Go Conglu bir çiftçi kızı ve önceki görücü usulü evliliğinden doğmuş on iki yaşındaki Mai’nin annesi olan– yeni karısının yanında gözlerinin içi parlıyordu. Bebeklerimle ve oyuncak askerlerimle oynarken, bu fotoğraf daha sonra benim hayatıma kadar uzanacak bir merkezin simgesi olarak tepemde dururdu. Çiftin umut dolu gülümseyişi, fotoğrafın savaşın en acımasız yıllarından birinde çekildiğini tahmin etmeyi zorlaştırıyor. Fotoğraf çekildiği sırada, Lan’ın eli Paul’ün göğsünde durur ve inci evlilik yüzüğü parıldarken sen çoktan bir yaşına basmıştın; flaş patladığında fotoğrafçının birkaç metre gerisinde duran bebek arabasında bekliyordun.

Bir gün, ben saçlarındaki beyaz telleri ayıklarken, Lan bana talihsiz ilk evliliğinden kaçtıktan ve iş arayışları sonuç vermedikten sonra Saygon’a geldiğinde çareyi izindeki Amerikan askerlerine hizmet veren bir seks işçisi olmakta bulduğunu anlattı. Alaycı bir kibirle, kendini bir jüri karşısında savunuyormuşçasına, “Her annenin yapacağı şeyi yaptım, karnımızı doyurmanın yolunu buldum. Beni kim yargılayabilir? Kim?” dedi. Çenesi öne çıkmış, başı odanın öteki tarafındaki görünmeyen birine

doğru kalkmıştı. Ancak dili sürçünce gerçekten de biriyle konuştuğunu anladım: Annesiyle konuşuyordu. “Bunu yapmayı hiç istemedim, anne. Eve, senin yanına dönmek istiyordum...” Öne doğru hamle yaptı. Elimdeki cımbız düşüp parkenin üzerinde çınladı. “Orospu olmayı ben istemedim,” diye hıçkırdı. “Kocasını terk eden bir kız çürük elmadır,” diye annesinin ona söylediği atasözünü tekrar etti. “Terk eden bir kız...” Bir sağa bir sola sallanıyordu, gözleri kapalı, yüzü tavana dönük, sanki yine on yedi yaşındaydı.

Başta yine o yarısını uydurduğu hikâyelerden birini anlatıyor sanmıştım, fakat duraksayarak anlattıklarındaki tuhaf ama kendine özgü anlara odaklandıkça ayrıntılar netleşiyordu. Askerlerin zift, sigara dumanı ve naneli sakız karışımı kokusu mesela – duşta ne kadar temizlenirlerse temizlensinler savaşın o derilerinin içine işlemiş kokusu gitmiyordu. Mai’yi köydeki kız kardeşine bırakan Lan, nehir kıyısındaki bir balıkçıdan penceresiz bir oda kiralamıştı, askerleri oraya alıyordu. Alt katta oturan balıkçının duvardaki bir delikten onu dikizleyişi. Askerlerin botlarının ağırlığı, onları yatağa tırmanırken ayaklarından çıkarıp fırlattıklarında çıkan patırtının ona yere düşen cesetlerin sesi gibi gelişi, adamların üstünde gezen ellerinden irkilişi.

Lan konuştuğu geriliyor, ses tonu ikinci zihninin alanına daldıkça gerginleşiyordu. Ardından bana döndü, dudaklarına bir parmağın gölgesi düştü. “Şşşt. Annene söyleme.” Sonra burnuma bir fiske attı, deli deli gülerken gözleri parılıyordu.

Ama utangaç ve süklüm püklüm biri olan, konuşurken elleri genellikle dizlerinin üzerinde duran Paul müşteriilerinden biri değildi, zaten bu yüzden birbirlerine kanları kaynamıştı. Lan’a göre, aslında bir barda tanışmışlardı. Lan bardan içeri

girdiğinde saat geçti, neredeyse geceyarısı olmuştu. O günlük işini daha yeni bitirmişti ve barda tek başına oturan, kendi ifadesiyle “o kayıp çocuğu” gördüğünde son bir içki alıyordu. O gece lüks otellerden birinde askerler için bir eğlence vardı ve Paul de asla gelmeyecek randevusunu bekliyordu.

İçki içerken sohbet ettiler ve çocuklukları taşrada geçtiği için ortak bir paydada buluştular, ikisi de kendi ülkelerinin “kuş uçmaz kervan geçmez” bölgelerinde büyümüşü. Bu iki alışılmadık köylü, yabancılaşmış anadilleri arasındaki uçurumu kapatan tanıdık bir lehçe bulmuş olmalılar. Tuttukları yollar apayrı olsa da, kendilerini hava akınlarıyla kuşatılmış yoz ve kafa karıştırıcı bir şehrin ortasında bulmuşlardı. Bu merasimsiz rastlantı sayesinde birbirlerine sığınmışlardı.

Tanışmalarından iki ay sonra bir gece, Lan ve Paul, Saygon’da tek göz bir daireye saklanacaklardı. Şehre gizlice muazzam sayıda Kuzey Vietnam askeri sızıyordu; bu olay ileride korkunç Tet Taarruzu olarak bilinecekti. Şehir sirenler ve top ateşleriyle yangın yerine dönerken, Lan bütün gece sırtını duvara vererek cenin pozisyonunda kıvrılıp yatmış, Paul de 9 mm’lik tabancasını kapıya doğrultmuş halde yanında beklemişti.

Saat daha sabahın üçü olduğu halde, lambanın ışığı odada uğursuz bir günbatımının son anlarını hatırlatan bir his yaratıyor. Ampulden gelen elektrik vızıltısının eşliğinde, Paul ve ben kapı aralığından birbirimize bakıyoruz. Paul, bir elinin avuç içiyle gözlerini silerken öbür eliyle bana gel işareti yapıyor. Fotoğrafı göğüs cebine sokup gözlüğünü takıyor, gözlerini hızlı hızlı kırıyor. Yanındaki kiraz ağacı koltuğa oturuyorum.

“İyi misin dede?” diyorum, hâlâ uyku sersemi bir halde. Gülümseyişinde bir burukluk var. Yatağa geri döneceğimi,

zaten saatin daha çok erken olduğunu söylüyorum, ama o başını iki yana sallıyor.

“Sorun yok.” Burnunu çekip ciddi bir ifadeyle sandalyede sırtını dikleştiriyor. “Şey, yani sadece... şu daha önce söylediğin şarkıyı düşünüp duruyorum... neydi...” Gözlerini kısarak yere bakıyor.

“Ca trù mu?” diye soruyorum, “halk şarkıları, eskiden anneannemin söyledikleri.”

“Evet.” Heyecanla kafasını sallıyor. “Ca trù. Şu berbat karanlığın ortasında yatarken yemin ederim kafamın içinde dönüp duruyordu. O sesi son duyuşumdan bu yana çok zaman geçti.” Önce dikkatlice bana, sonra yine yere bakıyor. “Deliriyorum galiba.”

O akşam, yemekten sonra Paul’e birkaç halk şarkısı söylemiştim. Okulda ne öğrendiğimi sormuştu ve yazın neler yaptığımı konusunu geçtiğimiz ve oradan da pek bir şey çıkmadığı için ona Lan’dan öğrendiğim birkaç şarkıyı söylemeyi teklif etmiştim. Eskiden Lan’ın söylediği geleneksel bir ninniye en iyi sesimle söylemeye çalıştım. Aslen meşhur Khánh Ly’nin seslendirdiği şarkı, yemyeşil tepelerin yamaçlarındaki cesetlerin arasında şarkı söyleyen bir kadını anlatır. Ölülerin yüzlerine bakan şarkıcı, şarkının nakaratında *Hanginiz, hanginiz benim kız kardeşimsiniz?* diye sorar.

Hatırlıyor musun anne, hani Lan durup dururken şarkı söylemeye başladı. Bir keresinde arkadaşım Junior’ın doğum günü partisinde söylemişti, yüzü içtiği tek bir Heineken’den çiğ kıyma rengine dönmüştü. Omzundan tutup onu sarsmış, susmasını söylemiştin, ama o gözleri kapalı devam etmiş, bir sağa bir sola sallanarak şarkısını söylemişti. Neyse ki Junior da, ailesi de Vietnamca bilmiyordu. Onlar için sadece deli anneannem

yine kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu, o kadar. Ama sen ve ben söylediklerini duyuyorduk. Sonunda sen ananaslı pasta dilimini ağzına sürmeden masaya bıraktın; kadehler tokuşturulurken Lan'ın ağzından dökülen cesetler etrafımıza yığılıyordu.

Fırın makarnaya bulanmış boş tabakların arasında ben de Paul'e bu şarkıyı söyledim. Şarkımı bitirdiğimde beni alkışlamakla yetindi, sonra bulaşıkları yıkadık. Paul'ün de Vietnam-cayı anladığını unutmuştum, savaş sırasında öğrenmişti.

“Üzgünüm,” diyorum şimdi, gözlerinin altında biriken kızıl ışığa bakarak. “Saçma sapan bir şarkı zaten.”

Dışarıda rüzgâr akça ağaçların arasından esiyor, parlak yapraklar ahşap cephe kaplamasına çarpıyor. “Kahve ya da başka bir şey yapalım dede.”

“Tamam.” Duraksayıp bir şey düşünüyor, sonra ayağa kalkıyor. “Şu terliklerimi giyeyim. Sabahları hep üşüyorum. Bende kesin bir şey var. Yaşlılıktan. Vücut ısın merkezde toplanıyor, sonra bir de bakıyorsun ayakların buz kesmiş.” Neredeyse bir kahkaha atacakken çenesini sıvazlıyor, sonra önündeki bir şeye vuracakmış gibi kolunu kaldırıyor ve bir klik sesiyle lamba sönmüyor, oda kadifemsi bir sükûnete gömülüyor. Gölgenin içinden, dedemin sesi: “İyi ki buradasın Küçük Köpek.”

Birkaç hafta önce, Hartford'dayken, televizyon ekranındaki Tiger Woods'u gösterip “Niye siyah diyorlar ki?” diye sormuştun. Gözlerini kısarak yuvasına yerleştirilmiş beyaz topa bak-tın. “Annesi Tayvanlı, kadının yüzünü gördüm, ama her yerde siyah diyorlar. En azından yarı sarı benizli demeleri gerekmez mi?” Doritos paketini katlayıp kolunun altına sıkıştırdın. “Değil mi?” Başını yana eğip benden bir cevap bekledin.

Bilmediğimi söyleyince kaşlarını kaldırdın. “Nasıl yani?” Uzaktan kumandayı kapıp televizyonun sesini iyice açtın. “İyi dinle ve bize bu adamın neden Tayvanlı olmadığını söyle,” dedin, elinle saçını tarayarak. Woods ekranda bir aşağı bir yukarı yürüyüp belirli aralıklarla eğilerek vuruşunu hesaplarken gözlerin onu takip ediyordu. O sırada etnik bileşimi hakkında bir şey söylenmediğinden istediğin cevap gelmedi bir türlü. Bir tutam saçı yüzünün önüne çekip inceledin. “Daha fazla bigu-diye ihtiyacım var.”

Yanımızda, yerde oturan Lan, soymakta olduğu elmadan başını kaldırmadan, “Bu çocuk bana Tayvanlı gibi gelmedi. Porto Rikoluya benziyor,” dedi.

Bana bir bakış attın, arkana yaslandın ve iç çektin. Bir süre sonra, “İyi olan ne varsa hep başka yerlerde,” deyip kanalı değiştirdin.

1990’da Amerika’ya geldiğimizde, renk, haberdar olduğumuz ama hakkında henüz hiçbir şey bilmediğimiz ilk şeylerden biriydi. O kış, ağırlıklı olarak Latin kökenlilerin yaşadığı Franklin Bulvarı’ndaki tek göz apartman dairemize adım attığımız andan itibaren rengin kuralları ve onunla birlikte de yüzlerimiz değişmişti. Vietnam’dayken koyu tenli görülen Lan şimdi daha açık tenliydi. Ve sana, anne, kumral olduğun için beyaz “gözüyle bakılıyordu”, öyle ki bir defasında Sears mağazasında sarışın bir tezgâhtar eğilip saçımı okşarken sana benim “öz oğlun mu yoksa evlatlığın mı” olduğumu sormuştu. Ancak sen konuşurken tekleyince, bozuk İngilizcen de gidip başın eğilince anlamıştı hatasını. Görüntün yerindeydi yerinde olmasına da dilin seni ele vermişti.

Anlaşılan o ki, İngilizce olmadan kimseye beyaz “gözüyle bakılmıyordu”.

“Hayır, hanımefendi,” demiştim kadına, ikinci dil olarak İngilizcemle. “O benim annem. Ben onun göt deliğinden çıktım ve onu çok seviyorum. Yedi yaşındayım. Seneye sekiz olacağım. İyiyim. Keyfim yerinde siz nasılsınız? Mutlu Noeller Mutlu Yıllar.” Ağzımdan sel gibi boşanıveren bu cümleler o sırada bilip bildiğim İngilizcenin tamı tamına yüzde sekseniydi ve kelimeler ağzımdan dökülürken mutluluktan ürpermiştim.

Senin için, çoğu Vietnamlı anne için olduğu gibi, kadın cinsel organının –hele ana oğul arasında– bahsinin geçmesi bir tabuydu. O yüzden doğum konusu açıldığında hep benim senin anüsünden çıktığımı söylerdin. Şakacıktan başıma vurup, “Bu koca kafa az kalsın göt deliğimi yırtıyordu!” derdin.

Afallayan, permalı bukleleri titreşen tezgâhtar döndü ve topuklarını tıkırdatarak uzaklaştı. Başını eğip bana baktın. “Sen ne dedin öyle?”

Amerika Birleşik Devletleri ordusunda yarbay olan Earl Denison Woods, 1966 yılında, iki Vietnam görevi arasında Tayland’a tayin edilmişti. Orada, ordunun Bangkok ofisinde çalışmakta olan Taylandlı sekreter Kultida Punsawad’la tanıştı. Earl ve Kultida, bir yıllık bir beraberliğin ardından Brooklyn, New York’a taşındılar ve 1969’da orada evlendiler. Earl, 1970 ile 1971 arasında, Amerika çatışmadan çekilmeye başlamadan hemen önce Vietnam’da son bir göreve gitti. Saygon’un düşmesinden önce de yeni hayatına başlamak ve her şeyden önemlisi (Saygon’daki Amerikan büyükelçiliğinden son ABD helikopterinin havalanmasından sadece altı ay sonra doğan) oğlunu büyütmek için ordudaki görevinden resmen emekli oldu.

Çocuğun resmi ismi, bir zamanlar ESPN'deki bir portre yazısında okuduğuma göre, Eldrick Tont Woods'du. İlk ismi, "Earl"ün E'siyle başlayıp "Kultida"nın K'siyle bitiyordu. Irklar arası evliliklerinden ötürü Brooklyn'deki evleri sık sık saldırıya uğrayan anneye baba, oğullarına verdikleri ismin iki ucunda birer sütun gibi beklemeye karar vermişlerdi. Eldrick'in ikinci ismi Tont ise ona annesinin koyduğu geleneksel bir Tayland ismiydi. Ancak çocuk, doğumundan kısa bir süre sonra, çok geçmeden bütün dünyada duyulacak bir de takma isim edinecekti.

Dünyanın en iyi golf oyuncularından biri olan Eldrick "Tiger" Woods da, tıpkı senin gibi anne, Vietnam'daki savaşın doğrudan mahsullerinden biri.

Paul ile birlikte, bana nasıl yapıldığını öğretmeye söz verdiği pesto sos tarifi için bahçede taze fesleğen topluyoruz. Sabahleyin hızla yakınından geçtiğimiz geçmiş hakkında konuşmamayı başarıyoruz. Onun yerine gezen tavuk yumurtalarından bahsediyoruz. Yumurtaları toplarken duraksıyor ve kepini kaşlarının üzerine indirip azimli bir kararlılıkla antibiyotiklerin ticari tesislerde yetiştirilen tavuklarda enfeksiyonlara neden olduğunu, arıların öldüğünü ve nasıl öldüklerini ve onlar olmadan ülkenin üç aya kalmadan tüm besin tedarikini kaybedeceğini, zeytinyağını kısık ateşte pişirmek gerektiğini, yanarsa kansere neden olan serbest radikallerin ortaya çıkacağını anlatıyor.

İlerleyebilmek için yan yan yürüyoruz.

Yan bahçede bir komşu, yaprak üfleme makinesini çalıştırıyor. Yapraklar havalanıyor ve üst üste düşerek sokakta küçük yığınlar oluşturuyor. Paul bir yabancı ot tutamını koparmak için eğilince, cebindeki fotoğraf ön yüzü görünecek şekilde çimlerin üzerine düşüyor. Kibrit kutusundan biraz büyük siyah-beyaz

Polaroid fotoğrafta otuz iki dişiyle gülen bir grup genç var. Paul fotoğrafı yere düşer düşmez çabucak cebine geri sokuyor, ama ben çok iyi bildiğim iki yüzü hemen tanıyorum: Paul ve Lan, kollarını birbirlerine dolamışlar, gözleri öyle ender rastlanan bir neşeyle parlıyor ki sahteymiş gibi görünüyor.

Mutfakta Paul bana bir k se Raisin Bran mısır gevreğ  dolurup üstüne su koyuyor – tam sevdiğim gibi. Masaya külçe gibi oturup kepini çıkartıyor ve önceden sarıp porselen bir çay fincanının içine ince uzun toz şeker paketleri gibi diklemesine yerleştirdiğ  ıgaralardan birine uzanıyor.   yıl önce Paul’e kanser teşhisi konmuştu, Vietnam’daki görevi sırasında portakal gazına maruz kalmış olmasına bağladığı bir şeydi bu. Tümör ense kökünde, omuriliğinin hemen üzerindeydi. Neyse ki doktorlar tümörü beyne yayılmadan yakaladılar. Bir yıl süren başarısız kemoterapinin ardından ameliyat etmeye karar verdiler. Teşhisten gerilemeye kadar bütün süreç neredeyse iki yıl aldı.

şimdi sandalyesinde arkasına yaslanan Paul, avucuyla kapadığ  bir alevi boylu boyunca ıgaradan içine çekiyor. O çektikçe ıgaranın ucunun harlanışını seyrediyorum. Bir cenazeden sonra içermiş gibi içiyor. Arkasındaki mutfak duvarında, İç Savaş generallerinin bir okul projesi için renkli kuruboyalarla yaptığım resimleri var. Resimleri Paul’e aylar önce sen g ndermiştin. Duman, Stonewall Jackson’ın ana renklerle yapılmış profiline doğru s z l p dağılıyor.

Beni Paul’ n evine getirmeden önce, Hartford’da yatağının üstüne oturtmuş, sigarandan derin bir nefes almış ve baklayı ağızından ıkarmıştin.

“Dinle. Hayır, buraya bana bak, ciddiylim. Dinle.” İki elini omuzlarıma koymuştun, duman etrafımızda koyulaşmıştı. “O senin deden değil. Tamam mı?”

Kelimeler damardan verilmişçesine içime nüfuz etmişti.

“Yani dolayısıyla Paul benim babam da değil. Anladın mı? Bak bana.” Dokuz yaşındayken çeneni ne zaman kapatacağını bilirsin, ben de öyle yaptım, çünkü sadece üzgün olduğunu düşünmüştüm, bütün kızların babaları için bir noktada bunu söylemeleri gerekiyor gibi gelmişti. Ama sen sakın bir ses tonuyla, soğukkanlılıkla devam ettin, uzun bir duvar boyunca taş üstüne taş koyar gibi. Lan’ın o gece Saygon’daki barda Paul’le tanıştığında zaten dört aylık hamile olduğunu söyledin. Baba, gerçek baba, bir başka Amerikan askeriydi – yüzü olmayan, ismi olmayan, hiçbir şeyi olmayan biri. Sen hariç. Ondan kalan tek şey sensin, benim. “Deden hiç kimse.” Arkana yaslandın, sigara dudaklarına geri döndü.

O ana kadar, beni bu ülkeye bağlayan hiç değilse bir şey var, bir dede, bir yüzü ve bir kimliği olan, okuma yazma bilen, beni doğum günlerimde arayan, parçası olduğum, Amerikan ismi damarlarımda dolaşan biri var, diye düşünüyordum. Şimdi bu bağ kesilmişti. Yüzün ve saçların darmadağın, Marlboro’nu lavaboya silkmek için ayağa kalktın. “İyi olan ne varsa başka yerlerde, bebeğim. Sana söylüyorum bak. Her şey.”

Fotoğrafı gömleğinin göğüs cebinde sağlama alan Paul, masaya eğilip zaten bildiğim şeyi anlatmaya koyuluyor şimdi. “Hey,” diyor, gözleri esrarlı dumandan sulanmış. “Ben bildiğin kişi değilim. Yani, demek istediğim...” Cıgarasını yarısı dolu su bardağına batırıyor. İzmarit tıslıyor. Elimi sürmediğim Raisin Bran’ım kırmızı kilden kâsesinin içinde çıtırdıyor. “Annenin olduğumu söylediği kişi değilim ben.” Bunu söylerken önüne bakıyor, konuşmasının ritmi garip duraklamalarla kesiliyor, bazen sesi fısıldar gibi çıkıyor, şafak vakti tüfeğini temizlerken kendi kendine konuşan bir adamınki gibi. Ben de bırakıyorum

aklından ne geçiyorsa söylesin. İçini döksün. Onu durdurmu-
yorum, çünkü dokuz yaşındayken hiçbir şeyi durdurmazsın.

Earl Woods, Vietnam'daki son görevi sırasında bir akşam, kendini düşman ateşinin ortasında buldu. Görevli bulunduğu Amerikan topçu üssü kalabalık bir Kuzey Vietnam ve Viet Kong birliğince ele geçirilmek üzereydi. Amerikalı erlerin çoğu çoktan gönderilmişti. Woods yalnız değildi; yanında, iki jipten oluşan konvoylarına sığınmış yarbay Vuong Dang Phong da vardı. Woods'un anlattığına göre, Phong hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmayan acımasız bir pilot ve kumandandı. Aynı zamanda yakın dostuydu. Düşman terk edilmiş üsse akın ederken, Phong Woods'a dönüp onu bu beladan sağ çıkacakları konusunda temin etti.

Sonraki dört saat boyunca, iki arkadaş, haki üniformaları terden kararmış halde, ciplerinin içinde oturdular. Woods M-79 bomba atarını sıkıca kavramıştı, Phong ise cipin makinelili tüfek tertibatının başındaydı. Bu şekilde geceyi atlattılar. Daha sonra, Phong'un üsteki odasına gidip birer içki içecek ve beyzboldan, cazdan ve felsefeden konuşarak gülüşeceklerdi.

Vietnam'da kaldığı süre boyunca, Phong, Woods'un dert ortağı oldu. Birbirlerine canlarını emanet eden erkeklerin böyle kuvvetli bağlar kurması belki de kaçınılmazdır. Belki de onları yakınlaştıran, paylaştıkları ötekilik haliydi; Woods hem siyah hem de yerli Amerikalı olarak ırk ayrımcılığının hüküm sürdüğü Güney'de büyümüştü, Phong ise özünde beyaz Amerikalı generallerin yönettiği bir orduda kendi ülkesinin insanların yarısının yeminli düşmanıydı. Durum ne olursa olsun, Woods Vietnam'dan ayrılmadan önce, helikopterler, bombardıman uçakları ve napalm ortadan kalktıktan sonra birbirlerini

bulmaya yemin ettiler. İkisi de bunun birbirlerini son görüşleri olduğunu bilmiyordu.

Yüksek rütbeli bir komutan olan Phong, Saygon'un alınışından otuz dokuz gün sonra Kuzey Vietnamlı yetkililerce yakalandı. Yeniden eğitim kamplarından birine gönderilip işkenceden geçirildi, aç bırakıldı ve zorla çalıştırıldı.

Phong bir yıl sonra, kırk yedi yaşında, tutsaklığı sırasında öldü. Çocukları on yıl sonra götürüp memleketine defnetmek üzere kemiklerini çıkarana kadar da mezarının yeri bilinmiyordu. Son mezartaşında *Vuong Dang Phong* yazılıydı.

Ancak Earl Woods için arkadaşının ismi "Tiger Phong" du. Woods'un ona çarpışırkenki yırtıcılığından ötürü taktığı isimle, kısaca "Tiger", Kaplan.

30 Aralık 1975'te, Tiger Phong'un ölümünden bir yıl önce ve Phong'un hapisane hücrelerinden dünyalar kadar uzakta, Cypress, California'da, Earl kucağında yeni doğmuş bir bebeği sallıyordu. Çocuğa Eldrick ismi zaten konmuştu, fakat bebeğin gözlerinin içine bakan Earl, en iyi arkadaşı Tiger'ın ismini taşıması gerektiğinden emindi. "Bir gün, eski dostum oğlumu televizyonda görecekti ... 'Bu Woody'nin çocuğu olmalı' diyecekti ve birbirimizi yeniden bulacaktık," diye anlatacaktı Earl, daha sonraları bir röportajında.

Tiger Phong kalp yetmezliğinden öldü, bunun sebebi de muhtemelen kampta yetersiz beslenmesi ve aşırı çalıştırılmasıydı. Fakat 1975 ile 1976 arasındaki sekiz aylık bir dönemde, Earl Woods'un hayatındaki en önemli iki Tiger aynı anda hayattaydı, aynı gezegeni paylaşıyorlardı, biri acımasız bir tarihin kırılğan ucunda, diğeriye kendi mirasını oluşturma işinin başında. "Tiger" ismi de, Earl'ün kendisi de birer köprü haline gelmişti.

Earl sonunda Tiger Phong'un ölüm haberini aldığıında, Tiger Woods ilk Masters kupasını çoktan kazanmıştı. "İnsanın içi acıyor," demişti Earl. "Eskiden karnımda hissettiğim şey geri geldi, o savaş duygusu."

İlk kilise ayinine gittiğin günü hatırlıyorum. Junior'ın babası açık tenli bir Dominikliydi, annesi siyah bir Kübalı ve Prospect Bulvarı'ndaki, kimsenin onlara neden "r"leri yuvarlayarak konuştuklarını ya da *aslen* nereli olduklarını sormadığı Baptist kilisesine gidiyorlardı. Daha önce cumartesi geceleri onlarda kalıp sabah Junior'ın pazar günü için ayrılmış kıyafetlerini ödünç alarak birkaç defa Ramirezlerle bu kiliseye gitmişliğim vardı. O gün, Dionne'un daveti üzerine sen de gitmeye karar vermiştin – nezaketten elbette, ama aynı zamanda kilise, yerel süpermarketlerin bağışladığı son kullanma tarihi yaklaşmış ürünleri dağıttığı için de.

Sen ve ben kilisedeki tek sarı benizlilerdik. Ama Dionne ve Miguel bizi arkadaşlarıyla tanıştırdınca sıcak gülümsemelerle karşılandık. "Babamın evine hoşgeldiniz," diyordu insanlar sürekli. Bu kadar insanın nasıl akraba olabildiğini, hepsinin nasıl aynı babadan gelebildiğini düşünüp şaşırdığımı hatırlıyorum.

Papazın sesinin rengine, konuşmasındaki şevke, tonlamasındaki iniş çıkışlara hayran kalmıştım, Nuh'un Gemisi hakkındaki vaazı boyunca ara ara duraksamış, uzun sessizliklerin daha da çarpıcı hale getirdiği sorularla hikâyenin etkisini yoğunlaştırmıştı. Papazın ellerinin hareketlerine, akışına bayılmıştım, sanki cümlelerinin bize ulaşabilmeleri için silkelenmeleri gerekiyordu. Bu benim için yeni bir somutlaşma anıydı, daha önce sadece kısmen Lan'ın hikâye anlatıcılığında görmüş olduğum, sihre yakın bir şey.

Fakat o gün, dünyayı yeni bir açıdan görmemi, yani seni yeni bir açıdan görmemi sağlayan şey *şarkı* olmuştu. Piyano ve org *Gözü Serçenin Üzerinde* ilahisinin ilk kalın akorlarıyla gürlemeye başlayınca cemaat hıştırtılarla ayağa kalktı ve bütün kollar havada uçmaya, bazıları daireler çizmeye başladı. Yüzlerce bot ve topuk ahşap döşemeyi dövüyordu. Fırıl fırıl dönüp bulanıklaşan palto ve şallar arasında bileğimin çimdiklendiğini hissettim. Derime gömülen tırnakların beyazlaşmıştı. Yüzün –gözlerin kapalıydı– tavana dönüktü ve yukarıdaki melek fresklerine bir şey söylüyordun.

Başta bütün o alkış ve çığlık sesleri arasında işitemedim. Hareketli org ve trompet notaları fanfardan çıkıp cemaatin oturduğu sıralara yayılırken her şey bir renk ve hareket kaleydoskopu gibiydi. Kolumu elinden kurtardım. Biraz yaklaşıncı, şarkı devam ederken senin ağzından dökülen kelimeleri seçebildim: Babanla konuşuyordun. Gerçek babanla. Yanakların gözyaşlarıyla ıslanmış, neredeyse çığlık çığlığa “Neredesin baba?” diye soruyordun Vietnamca, ağırlığını bir bir ayağına bir öbür ayağına vererek. “Hangi cehennemdesin? Gel beni al! Gel çıkar beni buradan! Geri gel ve al beni!” O kilisede muhtemelen ilk defa Vietnamca konuşuluyordu. Ama kimse sana dönüp soran gözlerle bakmadı. Kimse kendi dilinde konuşan bu sarı-beyaz kadına takılmadı. Sıralarda senin gibi heyecan, neşe, öfke ya da hiddet içinde bağırان başkaları da vardı. Orada, şarkının içinde, kendini kaybetmeye ve bu yüzden hatalı olmamaya iznin vardı.

Gözlerimi vaiz kürsüsünün yanında dikili, emekleme çağındaki bir çocuk boyundaki alçıdan İsa’ya diktim. Teni durmadan yere vuran ayaklardan ötürü nabız gibi atıyordu sanki. Taşlaşmış ayak parmaklarına yorgun bir hayretle bakıyordu,

sanki az önce derin bir uykudan uyanmış ve kendisini sonsuza dek bu dünyaya kıpkırmızı çivilenmiş bir halde bulmuştu. Onu o kadar uzun inceledim ki, başımı senin beyaz lastik ayakkabılarına çevirdiğimde ayaklarının altında bir kan gölü görmediğime neredeyse şaşırdım.

Günler sonra, mutfaktan *Gözü Serçenin Üzerinde* ilahisinin sesi gelecekti. Masada oturmuş, kauçuk manken elleri üzerinde manikür tekniklerini çalışıyordun. Dionne sana bir kilise müzikleri kaseti vermişti, sen de mutfak tezgâhına yayılmış, tırnakları şeker rengi ojelerle boyalı, tıpkı o kilisedekiler gibi avuçları açık, bedenlerinden kopuk eller arasında çalışırken şarkılara eşlik ediyordun. Fakat Ramirezlerin cemaatindeki koyu tenli ellerin aksine, senin mutfağındakiler pembe ve bejdi – bunlardan başka renkte üretilmiyorlardı çünkü.

1964: O zamanlar ABD Hava Kuvvetleri kurmay başkanı olan General Curtis Le May, Kuzey Vietnam’a kitlesel bomba taarruzunu başlatırken, Vietnamlıları bombalarla “Taş Devri’ne geri göndermeyi” planladığını söylemişti. Demek ki bir halkı yok etmek onları zamanda geriye göndermek anlamına geliyor. Sonuçta ABD ordusu, genişliği California’dan daha fazla olmayan bir ülkenin tepesine on bin tondan fazla bomba yağdıracaktı – II. Dünya Savaşı boyunca atılmış tüm bombaların toplamından daha fazlasını.

1997: Tiger Woods, Masters Turnuvası’nı kazanarak profesyonel golf hayatının ilk önemli şampiyonluğunu elde ediyor.

1998: Vietnam ilk profesyonel golf sahasını açıyor. Saha, zamanında ABD Hava Kuvvetleri’nce bombalanmış bir çeltik tarlasının üzerine inşa edilmiş. Oyun deliklerinden biri, bir bomba çukuru doldurularak oluşturulmuş.

Paul hikâyesinin kendine ait kısmını bitiriyor. Ben de ona anlatmak istiyorum. Kızı olmayan kızının Go Cong'da yarı beyaz bir çocuk olduğunu, bu yüzden diğer çocukların ona hayalet kız dediklerini, Lan'a düşmanla yattığı için hain ve orospu dediklerini söylemek istiyorum. Ellerinde içi muz ve dolmalık kabaklarla dolu sepetlerle pazardan eve dönerken kızın kestane gölgeli saçlarını kestiklerini, öyle ki eve döndüğünde alnının üstünde yalnızca birkaç tutam saç kalmış olduğunu. Saçı kalmayınca, sanki daha açık renkte doğmak düzeltilebilir bir kusurmuş gibi, onu *tekrar kahverengiye* döndürmek için yüzünü ve omuzlarını manda bokuyla sıvadıklarını. Şimdi anlıyorum ki belki de bu yüzden Tiger Woods'a televizyonda ne dedikleri senin için önemliydi, rengin değişmez ve dokunulmaz bir şey olması gerekiyordu senin için.

"Belki de bana artık dede dememelisin." İkinci sigarasını dibine kadar çekerken Paul'ün yanakları içe göçüyor. Balığa benziyor. "Bu kelime artık biraz tuhaf kaçacak sanki, değil mi?"

Bir dakika kadar düşünüyorum. Ulysses Grant'ın Crayola portresi, kararmakta olan pencereden gelen bir esintiyle titriyor.

"Hayır," diyorum bir süre sonra, "başka dedem yok. O yüzden sana öyle demeye devam etmek istiyorum."

Teslim olup başını sallıyor, solgun alnına ve ak saçlarına akşam ışığı vuruyor. "Tabii ki. Tabii ki," diyor, zıvanası cızırtıyla bardağa düşüyor, ardında kollarından yukarıya doğru hayaletsi bir damar gibi şerit halinde yükselen bir duman bırakarak. Önümde duran kâsenin içindeki kahverengi bulamaca bakıyorum, gevrekler bütün suyu çekip şişmişler.

Sana anlatmak istediğim o kadar çok şey var ki anne. Eskiden bilginin bir şeyleri açıklığa kavuşturacağına inanacak kadar

saftım, ama anladım ki bazı şeyler dizi dizi söz ve anlam katmanlarının ardında, günlerin ve saatlerin, unutulmuş, kurtarılmış ve elden çıkarılmış isimlerin ardında kalmış ve yaranın varlığını bilmek onu açığa çıkarmaya yaramıyor.

Ne dediğimi bilmiyorum. Sanırım demek istediğim şu: Bazen ne ya da kim olduğumuzu bilmiyorum. Bazı günler kendimi insan gibi hissediyorum, bazı günlerse daha çok bir sesmişim gibi geliyor. Dünyaya kendim olarak değil de eskiden kimdiysem onun yankısı olarak dokunuyorum. Sesimi duyabiliyor musun artık? Beni anlayabiliyor musun?

Yazmaya ilk başladığımda, imgeler, cümlecikler, fikirler, hatta kullandığım kâğıt kalemle ilgili bile bu kadar kararsız olduğum için kendimden nefret ediyordum. Yazdığım her şey *belki* ve *muhtemelen* ile başlayıp *bana kalırsa* ya da *diye düşünüyorum* ile bitiyordu. Ama şüphem her yere sinmiş, anne. Bir şeyin kesinlikle gerçek olduğunu bildiğimde bile o bilginin çözümlüp yok olmasından, onu yazsam bile gerçek kalmamasından korkuyorum. İkimizi bir daha ayırıyorum, belki bu şekilde bizi başka bir yere taşıyabilirim – tam olarak nereye dersen, emin değilim. Tıpkı sana ne diyeceğimi bilmediğim gibi: Beyaz mı, Asyalı mı, yetim mi, Amerikalı mı, anne mi?

Bazen önümüze sadece iki seçenek çıkar. Araştırma yaparken, El Paso'da yayımlanan *Daily Times* gazetesinin 1884 tarihli sayılarından birinde beyaz bir tren yolu işçisinin adı verilmemiş bir Çinli adamı öldürdüğü için yargılandığına dair bir haber okudum. Dava sonunda düşmüş. Yargıç Roy Bean, Teksas kanunlarının insan öldürmeyi yasakladığını, ama insanı da yalnızca Beyaz, Afrikalı Amerikalı ya da Meksikalı olarak tanımlandığını söylemiş. İsimsiz sarı beden insan sayılmıyordu, çünkü bir kâğıt parçasının üzerindeki herhangi

bir haneye uymuyordu. Bazen kim olduğunu ifade etmene fırsat verilmeden siliniyorsun.

Olmak ya da olmamak. İşte bütün mesele bu.

Vietnam’da küçük bir kızken, mahalledeki çocuklar kaşıyla kollarını kazıyıp “Beyazını silip çıkarın, beyazını silip çıkarın!” diye bağırlardı. Sonunda yüzmeyi öğrendin. Çamurlu nehrin kimsenin sana ulaşamayacağı, kimsenin seni kazıyıp silemeyeceği derinliklerine giderdin. Bazen kendini saatler boyunca bir adaya dönüştürürdün. Eve döndüğünde soğuktan çenen takırıyor olurdu, kollarınsa buruş buruş – ama hâlâ beyaz.

Köklerinin nerede olduğu sorulduğunda, Tiger Woods kendisinin bir “Çitasinasyalı” olduğunu söylemişti: Çinli, Taylandlı, Siyah, Hollandalı ve Yerli Amerikalı etnik bileşimini içersin diye icat ettiği bir kelimeydi bu.

Olmak ya da olmamak. İşte bütün mesele bu. Bir mesele, evet, ama bir seçenek değil.

“**H**atırlıyorum, bir seferinde sizi Hartford’da ziyarete geldiğimde –Vietnam’dan gelişinizden bir ya da iki yıl sonra olmalı–” Paul çenesini avucuna dayamış pencereden dışarıya, bir sinekkuşunun plastik yemliğin etrafında gezinişine bakıyor. “Daireye girdiğimde seni masanın altında ağlarken bulmuştum. Evde kimse yoktu, belki annen vardı ama o da banyoda filandı herhalde.” Duruyor, hafızasının eksiklerini tamamlamasını bekliyor. “Eğilip sana neyin olduğunu sordum ve sen bana ne dedin, biliyor musun?” Gülümsüyor. “Dedin ki, öteki çocuklar senden daha fazla yaşıyormuş. Olaya bak!” Başını sallıyor. “Nasıl bir laf! Hiç unutmayacağım bu dediğini.” Altın kaplamalı azı dişine ışık vuruyordu. “Daha fazla yaşıyorlar, daha fazla

yaşıyorlar!’ diye bağıırıyordun. Kim sokmuş ola ki bu fikri ak-lına? Daha beş yaşındaydın, yahu!”

Dışarıdaki sinekkuşunun pırpır kulağa insan soluğu gibi geliyor. Gagasını yemliğin alt kısmındaki şekerli su birikintisine daldırıyor. Ne berbat hayat, diye düşünüyorum şimdi, tek bir noktada durabilmek için bu kadar hızlı hareket etmek zorunda olmak.

Sonra yürüyüşe çıkıyoruz, Paul’ün kahverengi benekli beagle köpeği aramızda tıngır mıngır yürüyor. Güneş daha yeni battı, havada tatlı çimlerle bakımlı bahçeler boyunca coşmuş beyaz ve mor leylakların baygın kokusu var. Son dönemece saptığımızda, orta yaşlı, sarı atkuyruklu, sade görünümlü bir kadın yanımıza geliyor. Sadece Paul’e bakarak “Görüyorum ki sonunda bir köpecik edinmişsin. Aferin sana, Paul!” diyor.

Paul duruyor, gözlüğünü burnunun üstüne ittiriyor ama gözlük anında kayarak aynı yere iniyor. Kadın bana dönüp tane tane “Ma-hal-le-mi-ze-Hoş-gel-din,” diyor. Her hecede kafası eğilip kalkıyor.

Köpeğin tasmaını sıkıca tutuyor ve gülümseyerek geri adım atıyorum.

“Hayır,” diyor Paul, elini sanki örümcek ağlarını temizliyormuş gibi tuhaf bir şekilde kaldırarak. “Bu benim torunum.” Kelimeyi bir süre, katılaşına, bir alete dönüşene kadar üçümüzün arasında askıda bırakıyor, sonra da başını sallayarak, kendi kendine mi yoksa kadına hitaben mi bilmiyorum, kelimeyi tekrar ediyor. “Torunum.”

Kadın hiç duraksamadan gülümsüyor. Fazla yayvan bir gülümseme.

“Bunu lütfen unutma.”

Kadın gülüyor, elini bana uzatmadan önce bir durumu önemsememe jesti yapıyor, bedenim onun için okunaklı artık.

Elimi sıkmasına izin veriyorum.

“Pekâlâ, benim ismim Carol. Mahalleye hoşgeldin. Ciddi söylüyorum.” Yürümeye devam ediyor.

Evin yolunu tutuyoruz. Konuşmuyoruz. Bitişik nizam beyaz kasaba evlerinin arkasında, bir sıra ladin ağacı, fonunda kıvılcımsı gökyüzü, hareketsiz duruyor. Köpeğin patileri betona sürtünüyor, hayvan bizi eve doğru çektikçe tasmaşı şingirdiyor. Ama benim tek duyabildiğim Paul’ün kafamın içindeki sesi. *Torunum. Bu benim torunum.*

İki kadın tarafından, etrafındaki geceden daha karanlık bir deliğin içine çekiliyorum. Ancak kadınlardan biri çılglık atınca kim olduğumu anlıyorum. Başlarını görüyorum, siyah saçları üzerinde yattıkları zemin yüzünden keçeleşmiş. Onlar arabanın loşluğunda itişirken içerideki hava kimyasal bir hezeyanla dolu. Gözlerimden uyku akarken şekiller seçiyorum: bir koltuk başlığı, dikiz aynasından sarkan başparmak boyunda keçeden bir maymun, parıldayıp kaybolan bir metal parçası. Araba pati çekerek garaj yolundan çıkıyor ve aseton ve oje kokusundan senin külüstür Toyota'nın içinde olduğumuzu çıkarıyorum. Lan ile sen önde oturuyorsunuz, anlaşılmayan bir şey yüzünden bağırıp çağırıyorsunuz. Sokak lambaları yüzlerinize darbeler vurarak kayıp geçiyor.

“Onu öldürecek, anne. Bu sefer kesin öldürecek,” diyor-sun, soluk soluğa.

“Gidiyoruz. Helikopterde hızla gidiyoruz.” Lan kendi zihninin içinde, yüzü kıpkırmızı ve takıntılı bir şekilde dikkat kesilmiş. “Nereye gidiyoruz?” İki eliyle kendi tarafındaki aynalı siperliği indiriyor. Sesinden gülümsediğini ya da en azından dişlerini gösterdiğini anlayabiliyorum.

“Kız kardeşimi öldürecek, anne.” Sesin, bir nehir akıntısına kapılmış gidiyorsun gibi geliyor. “Carl’ı tanıyorum. İş bu defa çok ciddi. Duyuyor musun beni? Anne!”

Lan aynada iki yana sallanıyor, vınlama sesleri çıkarıyor. “Buradan gidiyoruz, di mi? Uzaklara gitmemiz gerek Küçük Köpek!” Dışarıda gece yanlamasına yerçekimi gibi üzerimize çöküyor. Gösterge panelindeki yeşil rakamlara göre saat 03:04. Ellerimi kim yüzüme koydu? Her dönüşte tekerlekler ciyaklıyor. Sokaklar boş ve burası bir evren gibi geliyor bana, kozmik karanlığın içine savrulan bir *her şey* ve ön koltuklarda beni büyütmüş iki kadın akıllarını kaçırıyor. Gece, parmaklarımın arasında siyah elışı kâğıdı gibi. Yalnızca önümdeki iki kişinin panik içindeki kafaları net, sağa sola hareket ediyor.

“Merak etme, Mai.” Şimdi kendi kendine konuşuyorsun. Yüzün ön camın o kadar yakınında ki, camın yüzeyinde kelimelerinle aynı büyüklükte buğu halkaları oluşuyor. “Geliyorum. Geliyoruz.”

Bir süre sonra Avrupa arabalarının dizili olduğu bir caddeye dönüyoruz. Araba yavaş yavaş ilerleyip gri ahşap kaplamalı bir evin önünde duruyor. “Mai,” diyorsun el frenini çekerek. “Mai’yi öldürecek.”

Bütün bu süre boyunca başını sağa sola sallamış olan Lan, sanki kelimeler nihayet içinde küçük bir düğmeye basmış gibi duruyor. “Ne? Kim kimi öldürüyo? Bu sefer kim ölüyo?”

“İkiniz de arabada kalın!” Emniyet kemerini çözüyor, dışarı fırlıyor ve kapıyı ardında açık bırakıp ayaklarını sürüyecek eve doğru yürüyorsun.

Lan’ın hep anlattığı bir hikâye vardı, erkeklerden oluşan bir ordunun başını çeken ve kadim Vietnam’ı Çin istilasından

kurtaran efsanevi kadın savaşçı Triêu Hanım hakkında. Seni görünce aklıma o geliyor. İki kılıç kuşanmış kadının –efsaneye göre– neredeyse birer metre uzunluğundaki memelerini omuzlarının arkasına atıp istilacıları düzineler halinde kılıçtan geçirini düşünüyorum. Bizi kurtarmış kişinin bir kadın oluşunu.

“Şimdi kim ölüyo?” Lan arkaya dönüyor, tepe ışığıyla hatları sertleşmiş yüzü bu yeni bilgiyle buruşuyor. “Kim ölecek Küçük Köpek?” Boşluğu anlatmak için, kilitli bir kapıyı açıyormuş gibi elini ileri geri çeviriyor. “Biri seni mi öldürecek? Ne için?”

Ama benim kulağım onda değil. Tutamacı her çevirişimde kol kaslarım yanarak pencereyi indiriyorum. Serin kasım havası içeriye doluyor. Elinde parıldayan yirmi santimlik palayla ön merdivenleri tırmanışını seyrederken mideme kramplar giriyor. Bağırarak kapıya vuruyorsun. “Dışarı çık, Carl,” diyorsun Vietnamca. “Dışarı çık, göt herif! Onu alıp eve götürüyorum. Araba sende kalsın, bana sadece kardeşimi ver.” *Kardeşim* derken sesin kırılıp kısa, bastırılmış bir hıçkırığa dönüyor, sonra tekrar kontrol altına giriyor. Palanın ahşap sapıyla kapıyı dövüyorsun.

Verandanın ışıkları yanıyor, pembe geceliğin floresan ışığının altında birden yeşile dönüyor. Kapı açılıyor.

Bir adım geri çekiliyorsun.

Kapıda bir adam beliriyor. Sen geri geri basamaklardan aşağı inerken adam kapıdan dışarı eğiliyor. Pala vücudunun yanında, sanki oraya tutturulmuş gibi hareketsiz duruyor.

Aklı başına gelmiş olan Lan, “Silahı var,” diye fısıltıyla bağılıyor arabadan. “Rose! Çifte namlulusu var. Bir seferde iki kurşun atar. Kurşunlar ciğerlerini içeriden parçalar. Küçük Köpek, söyle ona.”

Ellerin başının üzerine havalanırken metal garaj yolunda şangırdıyor. Gri Yankees eşofman üstünün altında omuzları belli olan irikıyım adam üstüne yürüyüp dişlerinin arasından birkaç kelime söylüyor ve palayı bir tekmeyle yana savuruyor. Pala bir an parıldayarak çimlerin arasında yok oluyor. Bir şeyler geveliyorsun, ufalıp ellerini çenenin altında birleştiriyorsun; manikür salonunda bahşış aldıktan sonraki duruşun. Sen geri çekilip titreyerek arabaya doğru ilerlerken adam da silahını indiriyor.

“Değmez, Rose,” diyor Lan, iki eliyle ağzını örterek. “Silaha üstün gelemesin. Mümkünü yok. Hadi gel, gel bin helikoptere.”

“Anne,” diyorum, sesim titriyor. “Anne, hadi gel.”

Kıyın kıyın şoför koltuğuna oturuyor ve yüzünde miden bulanıyormuş gibi bir ifadeyle bana bakıyorsun. Uzun bir sessizlik oluyor. Ben bir kakhaha patlatacağın diye düşünürken gözlerin doluyor. Bunun üzerine başımı çeviriyor ve eli belinde, silahı namlusu yere bakacak şekilde koltuk altına sıkıştırmış, ailesini koruyan ve dikkatle bizi süzen adama bakıyorum.

Konuşmaya başladığında, sesin kesik kesik çıkıyor. Ancak bazı kelimeleri yakalayabiliyorum. Burası Mai’nin evi değil, diye açıklıyorsun, anahtarlarını ararken. Daha doğrusu, Mai artık orada değil. Mai’nin kafasını duvarlara çarpan erkek arkadaşı Carl artık orada değil. Bu başka birisi, tüfekli ve kel kafalı bir beyaz adam. Bir hataydı, diyorsun Lan’a. Bir kaza.

“Ama Mai beş yıldır burada oturmuyor,” diyor Lan, bir anda şefkatle dolarak. “Rose...” Görmesem de Lan’ın senin saçlarını okşayarak kulağının arkasına doğru taradığını anlayabiliyorum. “Mai Florida’ya taşındı, hatırladın mı? Kendi salonunu açmak için.” Lan daha dik oturuyor şimdi, omuzları daha rahat, daha önce sanki içine başka biri girmiş, uzuvlarını,

dudaklarını hareket ettirmeye başlamış gibiydi. “Eve gidiyoruz. Uyuman gerek, Rose.”

Motor çalışıyor, araba yalpalayarak bir U dönüşü yapıyor. Biz oradan uzaklaşırken, benim yaşlarımda bir çocuk verandada oyuncak tabancasını bize doğrultuyor. Silah tepiyor, çocuk ağzıyla patlama sesleri yapıyor. Babası dönüp ona bağıırıyor. Çocuk iki atış daha yapıyor. Helikopterimin camından ona bakıyorum. Gözlerimi gözlerinin içine dikeyor ve senin yaptığını yapıyorum. Ölmeyi reddediyorum.

II

Hafıza bir seçimdir. Bir seferinde, sırtın bana dönük halde, bir tanrının söyleyeceği gibi bunu söylemiştin. Ama tanrı olsaydın onları görürdün. Yukarıdan bu çamlığa bakar, sonbaharın son demlerinde ağaçların üst dallarında şeffaf şeffaf ışıldayan taze-nemli sürgünleri görürdün. Dalların ötesine, böğürtlen çalıları boyunca kesik kesik ilerleyen paslı ışığın ötesine bakardın ve sen tanrı gözlerini onların üzerinde gezdirirken çam iğneleri birer birer düşerdi. Kendilerini en alçakta duran dalın ötesine, ormanın soğumakta olan zeminine fırlatıp, yan yana yatan, yanaklarındaki kan çoktan kurumuş iki oğlanın üzerine düşen iğneleri gözleriyle takip ederdin.

İkisinin yüzüne de bulaşmış olsa da kan uzun boylu oğlana, gözlerinin rengi üzerine birinin gölgesi düşmüş nehrin koyu grisi olana ait. Kasım ayından geriye ne kaldıysa kot pantolonlarından, ince örgülü kazaklarından içeri süzülüyor. Tanrı olsaydın, gözlerini dikmiş sana baktıklarını fark ederdin. El çırpıyor ve *This Little Light of Mine*'ı, şarkının uzun boylu olanın teybinde öğle vakti dinlemiş oldukları Ralph Stanley versiyonunu söylüyorlar. Babalığının en sevdiği parçaymış bu, öyle demişti uzun boylu oğlan. Ondandır ki şimdi başları iki yana salınır ve notalar arasında dişleri parıldar, pıhtılaşmış kan

çenelerinden dökülerek solgun boğazlarını beneklerle kaplar-ken şarkı onları avuç avuç dumanın içinde bırakıp kayboluyor. *This little light of mine, I'm gonna let it shine. This little light of mine, I'm gonna let it shine. ... All in my house, I'm gonna let it shine.** Hareket halindeki uzuvlarının çıkardığı küçücük esintiyle çam iğneleri etraflarında dönüp çıtırdıyor. Uzun oğ-
lanın gözünün altındaki kesik şarkı söylerken tekrar açıldı ve şimdi kara-kırmızı bir şerit sol kulağından aşağıya doğru ini-
yor, boynunda bir kavis yapıyor ve toprakta kayboluyor. Kü-
çük oğlan arkadaşına bakıyor, davul gibi şişmiş gözü görüyor
ve unutmaya çalışıyor.

Tanrı olsaydın onlara el çırpamalarını söyledin. Onlara boş ellerle yapılacak en faydalı işin tutunmak olduğunu söyledin. Ama sen bir tanrı değilsin.

Sen bir kadınsın. Bir annesin ve sen şehrin öte tarafında bir mutfak masasında oturmuş yine beklerken, oğlun çamların altında yatıyor. İçinde kızarmış yassı noodle ve yeşil soğan olan tavanın altını az önce tekrar yaktın, bu üçüncü ısıtışın. Oğlunun turuncu New York Knicks eşofman üstünün şimşek gibi parlayarak geçmesini –koşuyor olmalı çünkü, saat çok geç– bekleyerek pencereden dışarıya bakarken nefesinden cam buğulanıyor.

Ama oğlun hâlâ ağaçların altında, o hiç tanışmayacağın çocuğun yanında. Kapalı üstgeçidin metrelerce ötesinde, bir naylon torbanın etrafı yüzlerce minik içki şişesiyle çevrili zinciri kırbaçladığı yerde yatıyorlar. Titremeye başlıyorlar, alkışları yavaşlıyor, neredeyse duyulmaz oluyor. Tepelerinde şiddetle

* (İng.) Benim şu küçük ışığım, onu hep parlak tutacağım. Benim şu küçük ışığım, onu hep parlak tutacağım. ... Evimin her köşesinde, onu hep parlak tutacağım.

esen rüzgâr seslerini bastırıyor; çam iğneleri kırılmış kol saatlerinin ibreleri gibi tıklar tıklar yere dökülüyor.

Oğlun bazen, gecenin bir yarısı, içinde bir mermi olduğunu düşünerek uyanıyor. Merminin göğsünün sağ tarafında, tam kaburgalarının arasında durduğunu hissediyor. *Mermi hep buradaydı*, diye düşünüyor çocuk, merminin kendisinden bile yaşlı olduğunu ve kemiklerinin, tendonlarının ve damarlarının metal parçasını sarıp sarmaladıklarını, onu içine gömdüklerini. *Annemin rahmindeki ben değildim*, diye düşünüyor çocuk, *bu mermi, etrafında serpildiğim bu tohumdu*. Şimdi bile, soğuk ağır ağır vücuduna nüfuz ederken, merminin göğüs kafesinden dışarı uğradığını, eşofman üstünde hafif bir kabarıklık yaptığını hissediyor. Çıkıntıyı hissediyor, ama yoklayınca her zamanki gibi hiçbir şey bulamıyor. *Geri çekildi*, diye düşünüyor. *İçimde kalmak istiyor. Bensiz o bir hiç*. Çünkü vücutsuz bir merminin kulaksız bir şarkıdan farkı yok.

Şehrin öte yakasında, pencereden bakarken, noodle'ı bir kere daha ısıtsam mı diye düşünüyorsun. Yırttığın kâğıt mendilin parçalarını avucunun içine süpürüp çöpe atmak üzere ayağa kalkıyorsun. Sandalyeye dönüyor, bekliyorsun. Oğlunun bir gece içeri girmeden önce önünde durduğu pencere bu, yolunu gözleyen annesinin, yüzüne kare biçiminde bir ışık düşerken durup onu seyrettiği pencere. Akşam camı bir aynaya dönüştürmüştü ve sen onu orada göremiyordun, gördüğün yalnızca yanaklarını ve alnını bölen çizgilerdi, kıpırtısızlığın her nasılsa harap ettiği bir yüz. Bütün benliği annesinin çehresinin oval görüntüsü içinde görünmez olan oğlan, hiçliği seyreden annesini seyrediyor.

Şarkı çoktan sona erdi; soğuk, sinirlerinin üzerinde hissizleştirici bir kılıf gibi. Giysilerinin içinde, ince, yarı saydam tüyleri diken diken oluyor, gömleklerinin kumaşının altında kıvrılıyor.

“Baksana Trev,” diyor oğlun, arkadaşının kanı yanağında kuruyup pıhtılaşmış. “Bana bir sırrını söyle.”

“Nasıl bir sır?”

“Yani, işte... normal bir sır. Kötü bir şey olması gerekmiyor.”

“Normal bir sır.” Düşünme sessizliği, muntazam nefes alıp verişler. Tepelerindeki yıldızlar, alelacele silinmiş bir karatahtanın üzerinde dev bir leke. “Önce sen söyler misin?”

Şehrin öte yakasındaki masada parmakların formika yüzeyin üzerinde tıkırdamayı bırakıyor.

“Tamam. Hazır mısınız?”

“Evet.”

Sandalyeni geriye itiyor, anahtarlarını kapıp dışarıya çıkıyorsun.

“Artık ölmekten korkmuyorum.”

(Bir duraksama, ardından kahkaha.)

Soğuk, nehir suyu gibi boğazlarına kadar yükseliyor.

Anne. Bir seferinde bana hafızanın bir seçim olduğunu söylemiştin. Ama tanrı olsaydın, onun bir sel olduğunu bilirdin.

Senin oğlun olduğum için, iş hakkında ne biliyorsam kayıp hakkında da bir o kadar şey biliyorum. Ve ikisi hakkında bir şeyler biliyorsam ellerin hakkında da biliyorum. Ellerinin bir zamanlarki yumuşaklığını ben hiç bilmedim, avuçlarının içi ben doğmadan çok önce su toplayıp nasır tutmuştu, sonraki otuz yıl boyunca da fabrikalarda ve manikür salonlarında iyice harap oldu. Ellerin korkunç ve onları bu hale getiren her şeyden nefret ediyorum. Onların bir hayalin enkazı ve faturası olmasından nefret ediyorum. Hani her gece eve gelir, kendini kanepeye bırakır ve bir dakika içinde uyuyakalırdın ya. Bir bardak su alıp yanına geldiğimde, ellerin pullarının yarısı temizlenmiş iki balık gibi kucağında, çoktan horlamaya geçmiş olurdun.

Manikür salonunun bir işyeri ve güzellik merkezinden fazlası olduğunu biliyorum; orası aynı zamanda çocuklarımızın büyüdüğü yer – kuzenim Victor gibi bazıları, gelişimini henüz tamamlamamış ciğerlerine yıllar boyu zehirli gazlar çektiklerinden astım hastası olacak. Salon aynı zamanda bir mutfak ve arka odalarında kadınlarımız elektrikli ocaklarda cızırdayıp fokurdayan koca derin tavaların başına çöker, kazanlarca phở helmelenirken sıkış tıkış mekânın içini formaldehit, toluen, aseton, yüzey temizleyicisi ve çamaşır suyu kokularına

karişan karanfil, tarçın, zencefil, nane ve kakule rayihalı buharlarla doldururlar. Eski memleketteki âdetlerin, dedikoduların, palavraların, fıkraların paylaşıldığı, konuşulduğu bir yerdir orası, zenginlerin giysi dolapları genişliğindeki arka odalarda kahkahalar patlar, sonra hemen bastırılıp yine tekinsiz bir sessizliğe bürünölür. Gemiden, uçaktan, derinliklerden çıkıp ayağımızın tozuyla girdiğimiz derme çatma bir dersliktir burası; akşamları gittiğimiz ve yevmiyemizin dörtte birine mal olan İkinci Dil Olarak İngilizce kursunun ödevlerini manikür masalarındaki çalışma kitaplarımızın üzerine eğilmiş halde bitirirken, salonun –kendi ayaklarımız üzerinde durmaya, daha doğrusu dilimiz İngilizce diline biraz olsun dönmeye başlıyana kadar– geçici bir durak olacağını umarız.

Burada çok kalmayacağım, deriz genellikle. Yakında gerçek bir iş bulacağım. Ama çoğu zaman, bazen birkaç ay, hatta birkaç hafta içinde dükkâna geri döneriz, başlarımız önde, ke-sekâğıdına sarılı manikür aletlerimiz koltuk altımıza sıkıştırılmış vaziyette işimizi geri isteriz. Mekânın sahibi de, ya acıdığından, ya anlayışlı biri olduğundan, ya da her iki sebepten, başıyla boş bir masayı işaret etmekle yetinir genellikle – çünkü her zaman boş bir masa vardır. Çünkü kimse fazla uzun kalmaz ve hep işten-daha-yeni-ayrılmış biri olur. Çünkü maaş, sağlık sigortası ya da sözleşme hak getiredir, bedenin tek malzemen-dir ve çalıştığın yerdir. Hiçbir şeye sahip olmamak başlı başına bir sözleşme, mevcudiyetin kanıtı haline gelir. Bu işi onyıllarca, akciğerlerimiz kabarmadan nefes alamaz oluncaya, karaciğerlerimiz kimyasallarla katılaşıncaya, eklemlerimiz iltihaplanıp kırılanlaşana kadar yapmaya devam edeceğiz ve kendimize bir hayat kuracağız. Yeni bir göçmen, iki yıl içinde, salonun niha-yetinde rüyaların –vatandaşlık almış ya da almamış– Amerikalı

bir beden içinde uyanık olmanın ne demek olduğunu kireçlenmiş bilgisine dönüştüğü, ağırlı, zehirli ve düşük ücret ödenen bir yer olduğunu öğrenir.

Hırpalanmış ellerini, hiçbir zaman olamayacakları şey için hem seviyor hem de onlardan nefret ediyorum.

Günlerden pazar. On yaşındayım. Sen salon kapısını açar açmaz dünkü manikürden kalma aseton kokusu burun deliklerimi yakıyor. Ama burunlarımız da çok geçmeden uyum sağlıyor, her zaman olduğu gibi. Salonun sahibi sen değilsin, ama her pazar –haftanın en yavaş günü– orayı idare etmek senin görevin. İçeri girip ışıkları yakıyor, otomatik pedikür koltuklarının fişlerini takıyorsun, su koltukların altındaki borularda lıkır lıkır akarken ben de hazır kahve yapmak için dinlenme odasına geçiyorum.

Başını kaldırıp bana bakmadan ismimi söyleyince hemen anlayıp kapıya gidiyorum, kilidi açıyorum, tabelanın *Açık* yazan tarafını sokağa çeviriyorum.

Onu da işte o an görüyorum. Yetmiş yaşlarında, ağarmış saçları rüzgârdan dağılıp dar uzun yüzünü örtmüş, içe göçmüş mavi gözlerinde, gerektiğinden çok daha uzaklara gitmiş ama yine de yürümeye devam etmiş birinin bakışları var. Bordo timsah derisi bir cüzdanı iki eliyle tutmuş, salonun içine bakıyor. Kapıyı açıyorum, biraz aksayarak içeri giriyor. Rüzgârın çözdüğü zeytin rengi şalı bir omzundan sarkmış, yerleri süpürüyor. Ayağa kalkıp gülümsüyorsun. İngilizce “Nasıl yardımcı olurum?” diye soruyorsun.

“Pedikür yaptırmak istiyorum, lütfen.” Sesi ince, araya radyo paraziti girmiş gibi. Ceketini çıkarmasına yardım edip

asıyorum ve sen çalışır duruma getirdiğin jakuzili ayak haznesinin fokurdayan suları içine tuz ve çözücü maddeler eklerken ben de onu pedikür koltuğuna yönlendiriyorum. Odayı sentetik lavanta kokusu dolduruyor. Kadının kolunu tutarak koltuğa oturmasına yardım ediyorum. Kurumuş ter ve baygın ucuz parfüm karışımı bir koku geliyor. Koltuğa oturmak üzere eğilirken avucumun içinde nabızı atıyor. Göründüğünden de kırıl-gan sanki. Deri koltuğa yerleşince bana dönüyor. Fıskiyelerin gürültüsünden sesini duyamıyorum ama dudak hareketlerinden “Teşekkür ederim,” dediğini anlayabiliyorum.

Jakuzinin içi, üzeri beyaz köpüklerle kaplı zümrüt yeşili ılık suyla dolunca, kadından ayaklarını hazneye koymasını rica ediyorsun.

Kadın kıpırdamıyor. Gözleri kapalı.

“Hanımefendi,” diyorsun. Genellikle insan kaynayan, bangır bangır müziğin çaldığı ya da televizyonda Oprah’lı bir programın veya haberlerin açık olduğu salon şimdi sessiz. Yalnızca tepemizdeki ışıklardan bir cızırtı geliyor. Bir an sonra kadın gözlerini açıyor, etrafı pembe ve nemli iki mavilik, eğilip pantolonunun sağ paçasıyla uğraşıyor. Bir adım geri çekiliyorum. Ağırlığını öbür yanına verdiği için taburen gıcırıyor, gözle-rin kadının parmaklarına kilitlenmiş. Kadın paçasını kıvrırırken ellerinin üzerindeki solgun damarlar titriyor. Derisi parıldıyor, sırlanmış gibi. Biraz daha aşağı uzanıp ayak bileğini tutuyor ve ani bir hareketle dizden itibaren bacağının alt kısmını olduğu gibi yerinden çıkarıyor.

Bir protez.

Kaval kemiğinin ortasından kahverengimsi bir çıkıntı fırlıyor, bir baget ekmekğin –daha doğrusu, adını koyayım, ampute bir bacağın– ucu gibi pürüzsüz ve yuvarlak. Bir cevap ümidiyle

sana bakıyorum. Sen hiç renk vermeden ponza taşını alıp kadının tek ayağını ovalamaya başlıyorsun, sen ovdukça yan taraftaki büzüşmüş yumru da ileri geri hareket ediyor. Kadın protezini yanına koyuyor, kolunu korur gibi yapay uzvun baldırına yaslıyor ve arkasına yaslanıp iç çekiyor. “Teşekkürler,” diyor tekrar, bu sefer daha yüksek sesle, senin öne eğik başına bakarak.

Halının üzerine oturmuş ısıtıcılı dolaptan sıcak havlu getirmemi söylemeni bekliyorum. Kadın pedikür süresince gözleri yarı kapalı halde başını bir o yana bir bu yana çeviriyor. Sen tek baldırına masaj yaparken rahatladığını belli eden sesler çıkarıyor.

Sen işini bitirip havlu istemek için bana bakınca kadın eğiliyor, sağ bacağına, bütün bu süre boyunca suyun yukarısında, kupkuru durmuş olan yumruyu gösteriyor.

“Zahmet olmazsa,” diyor ve kolunun içine öksürüyor. “Bunu da lütfen. Çok zor olmayacaksa.” Duruyor, pencereden dışarıya bakıyor, sonra gözlerini kucağına çeviriyor.

Sen yine hiçbir şey söylemiyorsun, ama neredeyse fark ettirmeden kadının sağ bacağına dönüyor, elini ölçülü bir temasla boylu boyunca yumrunun üzerinde gezdiriyor, sonra da ucuna bir avuç ılık su sürüyorsun, kırıış kırıış derinin üzerinde ince su yolları kesişiyor. Su damlacıkları. Sabunu durulama işini tam bitirecekken, kadın senden nazikçe, neredeyse yalvarır gibi daha aşağılara da inmeni istiyor. “Ücrete dahildir herhalde,” diyor. “Bacağımanın alt kısmını hâlâ hissedebiliyorum. Çok saçma, ama öyle. Hissedebiliyorum.”

Duraksıyorsun, yüzünden belli belirsiz bir ifade geçiyor.

Sonra gözlerinin kenarlarındaki kırıksıklıklar belli belirsiz koyulaşıyor, parmaklarını kadının baldırının olması gereken

yerdeki havaya doluyorsun ve sanki gerçekten oradaymış gibi yoğuruyorsun. Hareketini görünmez ayağa doğru ilerletiyor, üstündeki kemikli kısmı ovduktan sonra diğer elinin avucuyla topuğunu kavrayıp aşil tendonunun bulunduğu kısmı sıkıp sıkıp bırakıyor, sonra da ayak bileğinin alt kısmındaki kasılmış bağları esnetiyorsun.

Bir kez daha bana döndüğünde hemen fırlayıp dolaptan bir havlu getiriyorum. Hiçbir şey söylemeden havluyu hayalet uzun altından kaydırıp havayı kuruluyorsun; kol kaslarının hafızası alışkın olduğun hızlı hareketleri yaparken, bir orkestra şefinin müziği hareketleriyle bir şekilde daha gerçek kılması gibi, orada olmayan şeyi ortaya çıkarıyor.

Ayağı kurulanınca kadın protezini takıyor, paçasını indiriyor ve koltuktan iniyor. Ben ceketini tutarak giymesine yardım ediyorum. Kasaya doğru hamle yaptığında seni durdurup avucunun içine katlanmış bir yüz dolarlık banknot koyuyor.

“Tanrıya emanet ol,” diyor gözlerini indirerek, sonra da topallayarak çıkıyor, kapı kapanırken tepedeki çingirak iki kere çınlıyor. Sen öylece duruyor, boşluğa bakıyorsun.

Ben Franklin’in yüzü hâlâ ıslak parmaklarının arasında kararıyor, parayı kasaya koymak yerine sutyeninin içine sokuşturup saçlarını tekrar topluyorsun.

O gece, parkenin üzerinde başını yastığa koymuş yüzüstü yattarken sırtını ovmamı istedin. Yanıbaşına diz çöktüm, siyah tişörtünü omuzlarının üstüne kadar sıyrıp sutyenini açtım. Bunu o ana kadar yüzlerce defa yaptığımdan ellerim kendi kendilerine hareket ediyordu. Askıları düşünce sutyenini kavradın,

altından çekip çıkardın ve kenara attın. O günkü çalışmanın teriyle ağırlaşmış sutyen, yere bir dizliğin tok sesiyle düştü.

Teninden manikür salonundaki kimyasal maddelerin kokusu yayılıyordu. Cebimden bir yirmi beş sent çıkarıp Vicks VapoRub kavanozuna daldırdım. Havayı berrak bir okaliptüs kokusu kaplayınca rahatlamaya başladın. Parayı yağlı merheme buladım, sonra başparmağımın ucu kadarını omurgandan aşağı doğru sırtına sürdüm. Cildin parlayınca parayı ense köküne yerleştirip yanlara, kürek kemiklerine doğru ittirdim. Sert ve düzenli darbelerle sürekli ovdum, tıpkı bana öğrettiğin gibi, ta ki beyaz etinin altında kızıl kahve çizgiler belirene, darbe izleri sırtının üzerinde koyu renkli yeni kaburgaları andıran mor şeritler oluşturup bedenindeki kötü rüzgârları* salana kadar. Bu itinalı morartma işlemi sana şifa veriyordu.

Aklıma yine Barthes geliyor. *Yazar, demişti kendi annesinin ölümünün ardından, annesinin bedeniyle onu yüceltmek, süslemek için oynayan kişidir.*

Bunun doğru olmasını nasıl isterdim.

Ama, burada bile, seni yazarken, vücudunun fiziksel gerçekliği onu hareket ettirmeme karşı çıkıyor. Bu cümlelerde dahi ellerimi sırtına koyuyorum ve teninin değiştirilemez beyaz fonunun önünde ne kadar koyu durduklarını görüyorum. Şu an bile, gerilimleri yoğurarak atarken belinin ve kalçalarının katlarını, omurgandaki küçük kemikleri, hiçbir sessizliğin tercüme etmediği o üç noktalar dizisini görüyorum. Bunca yıl sonra dahi, ten renklerimiz arasındaki kontrast beni şaşırtıyor – tıpkı beyaz kâğıdın, kalem tutan elim boş alanı üzerinde ona

* “Kötü üzgârlar”, Vietnam kültüründe yaygın bir inanıştır. Vücutta kötü rüzgârların bulunması hastalıklara neden olabilir. İyileşebilmek için bu rüzgârların salınması gerekir –çn.

zarar vermemeye çalışarak hareket ettiğinde beni şaşırttığı gibi. Ama yazınca onu lekelemiş oluyorum. Seni aynı anda hem değiştiriyor, hem süslüyor, hem de muhafaza ediyorum.

Omuzlarını bastırarak ovup inatçı düğümlere doğru ilerlerken sen de yastığın içine doğru inliyordun. “Çok iyi böyle... Çok çok iyi.” Bir süre sonra nefes alıp verişin daha derin ve düzenli hale geldi, kolların gevşedi ve uykuya daldın.

On dört yaşına bastığım yaz, Hartford’ın dışındaki bir tütün çiftliğinde ilk defa işe girdim. Çoğu insan bu kadar kuzeyde tütün yetiştirebileceğini düşünmez, ama suyun kenarına neyi koysanız filizlenip küçük bir ordu haline gelir. Yine de, bazı şeylerin ilk nasıl yapılmaya başladığını öğrenmek ilginç. İlk Agawamların yetiştirdiği geniş yapraklı tütün, çok geçmeden yerlileri topraklarından süren beyaz yerleşimciler tarafından bir ihracat ürünü olarak yetiştirilmeye başlandı. Şimdi de çoğunlukla kaçak göçmenlerce hasat ediliyor.

Bisikletimle on üç buçuk kilometre gitmeme izin veremediğimi bildiğimden, şehrin dış mahallelerinden birindeki bir kilisenin bahçesinde çalışacağımı söylemiştim sana. YMCA binasının dışında asılı ilanda işin saatine dokuz dolar ödeneceği yazılıydı, bu da o sıralardaki asgari ücretin neredeyse iki dolar fazlasıydı. Kanunen çalıştırılmayacak kadar küçük olduğum için de ödeme el altından, nakit olarak yapılıyordu.

2003 yazıydı, yani Bush’un hiçbir zaman ortaya çıkmayan kitle imha silahlarını bahane ederek Irak’a çoktan savaş ilan ettiği, Black Eyed Peas’in *Where Is the Love?* adlı parçasının tüm radyo istasyonlarında ama özellikle PWR 98.6’da döne döne çaldığı ve olur da pencere açık uyuyacak olursan sokaktaki hemen her arabadan bu şarkının sesinin geldiği zamanlardı; parçanın

temposu sokağın karşısındaki basketbol sahasında patlayan bira şişelerinin sesiyle kesiliyordu, çünkü kokainmanlar sokak lambalarının kırık şeyleri büyölüymüş gibi göstermesine bayıldıkları için boş şişeleri havaya fırlatıyorlardı ve ertesi sabah asfaltın üzeri sim gibi cam kırıklarıyla kaplı oluyordu. Tiger Woods'un aralıksız beşinci kez Profesyonel Golf Oyuncuları Birliği Yılın Oyuncusu ödülünü alacağı ve (umurumda olduğundan ya da anladığımdan değil ama) Marlinlerin Yankee-leri yeneceği yazdı. Facebook'tan iki, ilk iPhone'dansa dört yıl önceydi, Steve Jobs hâlâ hayattaydı ve kâbusların daha da kötüleşmeye başlamıştı, seni olmadık saatlerde çırılçıplak halde, mutfak masasında, ter içinde bahşiş paranı sayarken buluyordum – olur da bir gün Hartford'a bir terörist saldırı düzenlenecek olursa diye "gizli bir sığınak" satın almanın peşindeydin. *Pioneer 10* uzay gemisinin, dünyadan 12,5 milyon kilometre uzakta iletişimi ebediyen kesilmeden önce NASA'ya son sinyali gönderdiği yıldır.

Haftanın beş günü sabah altıda kalkıyor ve Connecticut Nehri'nden ve çimenlikleri insanın yaşama sevincini yok edecek kadar pürüzsüz banliyölerden geçip dağ başındaki çiftliğe kadar tam bir saat bisiklet sürüyordum. Çiftliğe yaklaştıkça tarlalar iki yanımda serilip uzanıyordu, üzerlerine dizili kargaların ağırlığıyla sarkmış telefon kabloları, orada burada çiçek açmış beyaz badem ağaçları, içlerinde yaz sona ermeden bir sürü tavşanın boğulup öleceği ve sıcak hava yüzünden kesif bir koku yayacağı sulama kanalları. Kimi omuz boyuma ulaşan yemyeşil tütün tarhları o kadar ilerilere uzanıyordu ki çiftliğin ucundaki ağaçlar çalılık gibi görünüyordu. Bütün bunların ortasında, sıra halinde dizili üç koca boyasız ambar vardı.

Toprak yoldan ilk ambara doğru ilerledim ve açık kapıdan bisikletimle birlikte yürüyerek içeri girdim. Serin karanlığa uyum sağladığımda duvar dibinde oturan adamlar gördüm, kara suratları, içinde cıvık yumurta olan kâğıt tabakların üzerinde hareket ediyor, aralarında İspanyolca konuşuyorlardı. İçlerinden biri beni görünce anlayamadığım bir şey dedi ve el etti. Ona İspanyolca bilmediğimi söyleyince şaşırmış göründü. Sonra ani bir idrakle yüzü aydınlandı. “Ha!” dedi beni gösterip başını sallayarak. “Chinito. ¡Chinito!”* İlk günüm olduğu için onu düzeltmek istemedim. Doğruladım onu. “Sí,” dedim gülerek, “Chinito.”

İsminin Manny olduğunu söyledi ve oda sıcaklığında kahveyle dolu cam bir sürahinin ve yanında tüplü ısıtıcı üzerinde içi göz yumurta dolu geniş bir metal tepsinin durduğu masayı işaret etti. Sessizce yemek yiyen adamların arasına yerleştim. Kendimi saymazsam yirmi iki işçi vardı ve Dominik Cumhuriyeti’nden gelen Nico hariç çoğu Meksikalı ve Orta Amerikalı kaçak göçmenlerdi. Bir de Rick vardı, Colchesterlı, yirmilerinde beyaz bir çocuk, anlatılanlara göre cinsel suçlular listesindeydi ve bulabildiği tek düzenli iş tütündü. Çoğu mevsimlik işçiydi ve ekinlerin hasat zamanlarını takip ederek ülkeyi dolaşıyorlardı. Bu çiftlikte adamlar, tarlanın ucundaki ağaç sırasının birkaç metre ötesinde, yoldan görünmeyecek şekilde yerleştirilmiş dört treylerden oluşan kamp alanında kalıyordu.

Ambarda, tütünün toplandıktan sonra kuruması için asıldığı çatı kirişleri o sırada boştu. Eylül sona ermeden, her bir ambar yaklaşık iki ton tütünle doluyordu, hem de iki defa. Cıvık yumurta lokmaları arasında yapıyı inceliyordum. Ambarın duvar kaplamasındaki her iki ahşap levhadan biri hava akışı

* (İsp.) Küçük Çinli –çn.

yaratıp kuruma işlemini hızlandırmak için yukarıya kaldırılmış ve kaburga görünümlü boşluklar oluşturulmuştu. Günün sıcağı bu boşluklardan dolup sıcak nefesini ensemeye üflüyor, beraberinde tütünün tatlı-acı kokusunu ve kızıl toprağın demirini getiriyordu. Adamlardan da tarla kokusu geliyordu. Vücutları, daha botları toprağa basmadan, sabah duşunu almalarından sonra bile için için önceki günkü çalışmadan kalma tuz ve güneşte kavrulma kokusunu yayıyordu. Çok geçmeden benim derimin gözeneklerinden de aynı koku yayılacaktı.

Yola orman yeşili bir Ford Bronco park etti. Adamlar hep beraber ayağa kalkıp tabak ve bardaklarını çöp kutusuna atıldılar. Eldivenlerini taktılar, bazıları kumaş parçalarını ıslatıp keplerinin altına yerleştirdi.

Bay Buford içeri girdi. Yetmiş yaşlarında, sırık gibi bir beyaz adamdı, kafasındaki Red Sox kepini, havacı gözlüğünün ve cedar peyniri sırtışının üzerine indirmişti. Belindeki elleriyle aklıma *Full Metal Jacket*'taki manyak çavuşu getirdi, hani şu aşağılık herifin teki olduğu için komutasındaki erlerden biri tarafından beyni dağıtılan. Ama Buford, biraz zorlama da olsa gayet neşeli, hatta cana yakın biriydi. Dudaklarının arasında tek altın dişi parıldayarak gülümsedi ve "Benim Birleşmiş Milletler'im nasılmış bu sabah? ¿Bueno?" dedi.

Yanına gidip kendimi tanıttım. Elini sıktım, sert ve nasırlıydı, böyle olması şaşırttı beni. Hafifçe omzuma vurdu ve ekip liderim Manny'nin sözünden çıkmadığım sürece hiçbir sorunun olmayacağını söyledi.

Adamlarla birlikte üç pikabın kasalarına doluştuk ve ekinlerin en çok büyüdüğü, ağırlaşan baş kısımlarının eğilmeye başladığı ilk tarlaya doğru yola koyulduk. Tütünü yükleyeceğimiz iki traktör de bizi takip ediyordu. Biz tarlaya vardığımızda, tütün

tarhlarının ilk beş sırasında on adamlık bir ekip iki büklüm çalışmaya başlamıştı bile. Bu, kesici ekipti. Günün ilk ışıkla- rıyla biledikleri palalarıyla bizim yüz metre kadar ötemizde işe koyulmuş, hızlı kamçılama hareketleriyle sapları biiyorlardı. Bazen yeterince hızlı çalıştığımızda onlara yetişirdik, bıçakla- rının sesi kesme hareketiyle beraber akciğerlerinden çıkan ses işitilir olana kadar yükselir, yükselir, saplar kambur sırtlarının etrafında parlak yeşil şeritler halinde fırlayıp yere düşerdi. e- lik zarlarını yarıncı sapların içindeki suyun sesini duyabiliyor- dun, bitkilerden akan sıvıyla toprak kararıyordu.

Ben, daha kısa boylu işçilerin çalıştığı mızrak ekibindey- dim. Görevimiz, yere dökülmüş, yaprakları güneşten kavrul- maya başlamış ekini toplamaktı. er kişilik ekiplere bln- yorduk, her ekipte iki toplayıcı, bir de delici oluyordu. Bir delici olarak yapman gereken tek iş, mızraklı atın (takılıp ıkarılabi- lir mızrağı olan bir el arabası) yanında durup bitkileri omak doluncaya kadar mızraktan geçirmekti. Sonra mızrağın ucunu ıkarıyordun ve toplayıcılardan biri dolan omağı beklemekte olan bir traktöre götürüyor, ykleyicilerden biri de omağı ası- yordu. Sonra delici yeni bir omak alıp elik mızrak ucunu ta- kıyor ve yeni bir sıra doldurmaya başlıyordu.

Traktör dolunca ambara geri götürülüyordu, burada çoğu en uzun boylu olanlardan düzinelerce adam çomakları elden ele taşıyıp kurumaları için kişişlere asıyordu. On iki metre yukarı- dan düşebileceğinden ambar çalışmak için son derece tehlikeli bir yerdi. Adamların başka çiftlikler hakkında anlattığı hikâ- yeler vardı, o sesin akıllarından hiç çıkmadığını söylüyorlardı, düşen bir vücudun çıkardığı tok ses; mırıldanan biri, havalar- dan bahseden biri, bir kadından ya da Modesto'daki benzin

fiyatından şikâyet eden biri, sonra birden çöken sessizlik, az önce sesin olduğu yerde kımıldanan yapraklar.

O ilk gün aptallık edip Manny'nin verdiği eldivenleri istemedim. Çok büyüklerdi ve neredeyse dirseklerime kadar çıkıyorlardı. Saat daha beş olmadan ellerim bitki özü, toprak, çakıl ve kıymıklardan o kadar kararmıştı ki dibi tutmuş pilav tence-resine benziyordu. Biz gün boyu harıl harıl çalışırken, buruşuk tarlanın üzerinde kargalar süzülüyor, gölgeleri gökten düşen şeyler gibi arazide kayıyordu. Tütün sıraları arasında tavşanlar bir görünüp bir kayboluyor, bazen pala onlardan birine denk gelince, bıçakların şingirtıları arasında bile, üzerinde durduğumuz topraktan göçen bir şeyin acılı tiz çılgılığı işitilebiliyordu.

Ama iş, bir şekilde, içimdeki bir yarığı dikti. Kırılması imkânsız bağlantılardan oluşan ve işbirliği gerektiren bir işti; bitkiler tek tek kesiliyor, toplanıyor, kaldırılıyor ve bir konteynerden öbürüne öyle bir zamanlamayla taşınıyordu ki bir tütün sapı bir kere koparıldıktan sonra toprakla bir daha asla temas etmiyordu. Her an iletişim halinde olmayı gerektiren bir işti, etrafımdaki adamlarla orada hiçbir işe yaramayan dilimle değil, gülümseyerek, el hareketleriyle, hatta sessizliklerle, tereddütlerle konuşmayı öğrendim. Parmaklarımla, kollarımla ve toprağa yaptığım çizimlerle insanları, fiilleri, soyut şeyleri ve fikirleri anlatıyordum.

Kaşları çatık, bıyığı kurumuş terden neredeyse griye dönmüş Manny, senin ismini, Rose'u anlatmak için ellerimi bir gül oluşturacak şekilde bir araya getirdiğimde başını salladı.

Manikür salonunda en çok kullanılan İngilizce kelime *afeder-sinizdi*. Güzellik işinde çalışmanın ne anlama geldiğini gösteren bir nakarattı bu. Kimi daha yedi yaşında olan müşterilerinin

eli ya da ayağı üzerine eğilmiş manikürcülerin, hiçbir hata yapmadıkları halde “Afedersiniz. Afedersiniz. Çok afedersiniz,” dediklerine defalarca şahit olmuşum. Çalışanların, sen de dahil, nihai amaca, yani bahşişe vesile olacak sıcak bir etki bırakmak ümidiyle kırk beş dakikalık manikür boyunca onlarca kere özür dilediğini gördüm – tek bir kuruş verilmediğinde de *afedersiniz* dediğinizle kalıyordunuz.

Manikür salonunda *afedersiniz*, insanın istediğini elde etmek için kelimenin kendisi bir tür para birimine dönüşene kadar kullandığı bir araçtır. Artık sadece *özür dileme* anlamında değildir, ısrar eder, hatırlatır: *Buradayım ben, hemen senin altında*. Kişinin kendisini, müşteri kendisini haklı, üstün ve merhametli hissetsin diye alçaltmasıdır. Manikür salonunda *afedersiniz* kelimesi tanımı tamamen bozularak bambaşka bir kelimeye, aynı anda hem bir iktidar hem de bir silme aracı olarak yeniden anlamlandırılıp kullanıma sokulan bir kelimeye dönüştürülmüştür. Özür dilemek kazandırır, dahası, özellikle hiçbir hatası olmadığı halde özür dilemek, insanın ağzının elverdiği her türlü kendini alçaltıcı ifadeye değer. Çünkü ağzın yemek yemesi lazımdır.

Üstelik durum sadece manikür salonunda böyle değil, anne. O tütün tarlalarında da aynısını diyorduk. “Lo siento,”* diyordu Manny, Bay Buford’un görüş alanından geçerken. “Lo siento,” diye fısıldıyordu Rigo, palayı Buford’un panoda rakamların yanına işaretler koyduğu duvardaki yerine koymak için uzanırken. “Lo siento,” demiştim ben de patrona, Lan yeni bir şizofreni nöbeti geçirip de “deliller”den kurtulmak amacıyla tüm kıyafetlerini fırına tıktığı için bir gün işe gelemediğimde. “Lo siento,” dedik bir gün, çünkü akşam olmasına rağmen

* (İsp.) Özür dilerim –çn.

tarlanın ancak yarısı hasat edilmişti, motoru patlayan traktör sessizce karanlığın ortasında duruyordu. Buford'un tarladaki pörsümüş mahsulüne bakarak içinde Hank Williams'ı azarladığı kamyonun yanından geçerken "Lo siento, señor," diyorduk her birimiz; aracın ön paneline avuç içi boyutunda bir Ronald Reagan fotoğrafı yapıştırılmıştı. Sonraki gün de işe "Günaydın" değil, "Lo siento" diyerek başlamıştık. Attığın her adımda çamura batıp çıkan bir botun sesine benziyordu bu lafın sesi. Hayatımızı kazanmaya devam edebilmek için özür dilerken dilimizi ıslatan o kaygan çamur. Sana yazarken sık sık kullandığım dilden pişmanlık duyuyorum.

Uçsuz bucaksız tütünün içinde yanımda terleyen, şakalar yapan ve şarkı söyleyen o adamları düşünüyorum. George'un, annesine Guadalajara'nın dışında bir ev almaya bin dolar, yani yaklaşık iki aylık çalışma kadar yakın oluşunu. Brandon'ın, on altı yaşındaki kızı Lucinda'yı hep istediği gibi diş hekimi olması için Mexico City'de üniversiteye yollayacağını. Manny'nin bir sezon sonra El Salvador'daki sahil köyüne dönmüş, parmaklarını, Connecticut toprağından tütün toplayarak kazandığı parayla annesinin köprücük kemiğinden yeni alınmış tümörün yara izi üzerinde dolaştırıyor olacağını. Biriktirdiği paradan kalanla bir tekne satın alıp şansını kılıçbalığı yakalamakta deneyeceğini. Bu adamlar için *afedersiniz*, kalmak için gereken bir pasaporttu.

Günlük işimiz sona erdiğinde beyaz atletim toprak ve terden öyle kirlenmiş olurdu ki, bisikletimle ambardan dışarı yürürken sanki üstüme hiçbir şey giymemişim gibi görünürdü. Tahriş olmuş, yapış yapış parmaklarımla elcikleri kavrayıp gümüş rengi Huffy bisikletimi tozlu yola çıkarır, önceden ekinle doluyken şimdi bomboş kalmış alanları geçerdim; güneş alçalmış,

sıra ağaçların üzerinde alev saçıyor olurdu. Ve ardından onları duyardım, radyo kanalları gibi çeşit çeşit sesi. “¡Hasta mañana, Chinito!”*, “¡Adios, muchacho!”** Ve hangi sesin kime ait olduğunu anlardım. Dönüp bakmazdım, ama Manny’nin, her günkü gibi, günün son ışığında karanlık bir siluete dönüşen üç buçuk parmaklı elini salladığını bilirdim.

Bisikletimle oradan uzaklaşırken de, ertesi sabah ve diğer her sabah oraya gelirken de onlara söylemek istediğim şey, şimdi sana söylemek istediğim şey: *Afedersin*. Sevdiklerini görmek için daha çok bekleyecekleri için üzgünüm, bazıları çöl boyunca uzanan sınırı susuzluktan ve güneşe fazla maruz kalmaktan ötürü ya da uyuşturucu kartelleri veya Teksas ve Arizona’daki sağcı *crack* milisleri tarafından öldürülerek sağ salım geri geçemeyecekleri için üzgünüm. *Lo siento*, demek istiyordum. Ama diyemedim. Çünkü ona gelemeden benim *afedersinim* çoktan başka bir şeye dönüşmüştü. Kendi isminin bir parçası haline gelmişti – hile karıştırmadan ağza alınamayan bir şeye.

O nedenle, yaza dair bildiğim her şeyi –yazın sonuna doğru ilerleyen günleri takip etmeyi bırakınca mevsimi nasıl da derinlemesine yaşıyorsun– değiştirecek o çocuk bir öğleden sonra yanıma geldiğinde ona “*Afedersin*,” dedim. Çalışmaktan bile gaddar ve bütüncül bir şey, arzu diye bir şey olduğunu kendisinden öğrendiğim çocuk. O ağustos ayında, tarlalarda, görüş alanıma giren o olmuştu. Gün sona ererken, yanımda başka bir işçi olduğunu bilmeme rağmen, kendimi hasadın ritmine kaptırmış halde, gözlerimi ondan alamıyordum. On dakika kadar topladık, mevcudiyetini çevremde giderek daha yoğun bir şekilde hissediyordum, derken ben solmuş bir sapı kaldırıp

* (İsp.) Yarın görüşürüz küçük Çinli! –*çn*.

** (İsp.) Hoşçakal evlat! –*çn*.

almak için uzanırken önümde bitiverdi. Başımı kaldırıp baktım, ben onun ancak omzuna geliyordum, hafifçe geriye yatırılmış metal bir asker miğferinin altındaki ince kemikli yüzü yol yol kirle kaplıydı; bu haliyle Lan'ın anlattığı hikâyelerin birinden fırlayıp bir şekilde gülümseyerek karşıma çıkmış gibiydi.

“Trevor,” dedi, duruşunu dikleştirerek. “Adım Trevor.” Daha sonra onun Buford'un torunu olduğunu ve votka ayyaşı babasından uzaklaşmak için çiftlikte çalıştığını öğrenecektim. Ve senin oğlun olduğum için, “Afedersin,” dedim. Senin oğlun olduğum için özrüm daha o zamandan benliğimin bir uzantısı haline gelmişti. Özrüm, benim *Merhabamdı*.

~

Tarlada tanışmamızdan sonraki gün Trevor'la ambarda yine karşılaştım. Günbatımı içeriyi mavimsi bir parıltıyla doldurmuştu. Dışarıdan, toprak yokuşu tırmanarak ormanın kıyısındaki Airstream karavanlarına dönmekte olan işçilerin kemerlerine çarpan baltaların sesi geliyordu. Hava serindi, yeni kesilmiş ve şimdi tepemizdeki kırışlerde asılı duran tütünden bir klorofil kokusu yayılıyordu; bitkilerin bazılarının hâlâ damlalar süzülüyor, ambarın zemininde küçücük toz girdapları oluşturuyordu.

Bisikletimin başında neden oyalandığımı, neden jant tellerini kontrol ederek ağırdan aldığımı bilmiyorum. Trevor duvarın önündeki banklardan birine oturmuş, neon sarısı bir Gatorade şişesini kafaya dikiyordu.

Kendi düşüncelerine dalıp gittiği zamanlardaki görünümünde dikkat çekici bir şey vardı, kısık gözleri ve çatılı kaşları çocuksu yüzüne en sevdiği köpeğin zamanı gelmeden uyutuluşunu seyreden birinin sert ve incinmiş ifadesini veriyordu. Yol yol çamur izi olmuş ve tozlanmış hatlarına karşılık, al al, feminen bir somurtuşun altında gizlenmiş o yuvarlak ağız ve şuh dudaklar. Kimsin sen, diye düşünüyordum, frenlerle uğraşırken.

Ama o sırada hissettiğim arzu değil, daha ziyade arzu ihtimalinin içime çöreklenen yüküydü, kendi çekim gücünü yaparak beni orada tutan bir histi. Tarlada kısa bir süreliğine yan yana çalıştığımız sırada beni seyredışı, tütün yaprakları yeşil bir bulanıklık halinde çomaklardaki yerlerini alırken birbirine sürünen kollarımız, üzerimden ayrılmayan ama onu yakaladığımda kaçırdığı gözleri. Beni birisi görmüştü – kimsenin neredeyse hiçbir zaman görmediği beni. Senden, güvende olmak için görünmez olmak gerektiğini öğrenmiş olan beni, ilkokuldayken mola için on beş dakikalığına köşeye gönderilip ancak iki saat sonra, herkes çoktan evine dağıldığında, masasında öğle yemeğini yiyen Bayan Harding’in makarna salatasının üzerinden şaşkınlık içinde fark ettiği beni. “Tanrım! Tanrım, senin burada olduğunu unutmuşum! Ne işin var senin hâlâ burada?”

Ambar giderek kararırken, Trevor’la tarlalardan konuştuk, daha ne kadar yapılacak iş olduğundan, hasat edilen tütünün Afrika ve Doğu Asya’ya ihraç edilecek puroların yapımında kullanılacağından, oralarda hâlâ çok sigara içildiğinden ve Amerika’dan gelen her şeyin hâlâ güzel bir şeyler vadettiğinden. Fakat işin aslı, dedi Trevor, buradaki tütünün kalitesi düşük, genizde acı, kötü bir tat bırakıyor.

“Buradaki hasat yasalara uygun bile değil,” dedi. Sesi yurtdışındaki askılara doğru yankılandı. Omzumun üstünden ona baktım, bakışını yakaladım. “Tütünler kurt deliği dolu. Böyle iki sene daha gider, belki üç, ama sonra...” Elini bıçak gibi yaparak âdemelmasının üzerinden geçirdi. “Bu iş biter.” Sustu. Bisikletime doğru giderken gözlerini üzerimde hissedebiliyordum. Ve bunu istiyordum da, sadece yarımın içinde olduğunu hissettiğim dünyaya beni bakışlarıyla sabitlemesini istiyordum.

Zincirimi aynakola takarken, Gatorade'in şişenin içindeki lıkırtısını, sonra şişenin bankın üzerine bırakılışını işitebiliyordum. Bir an sonra, alçak sesle, "Babamdan nefret ediyorum," dedi.

O ana kadar beyaz bir çocuğun kendi hayatındaki herhangi bir şeyden nefret edebileceği aklıma gelmemişti. Onu bu nefretten yola çıkararak, her yönüyle tanımak istiyordum. Çünkü seni gören birine vereceğin şey budur, diye düşünüyordum. Nefretine bodoslama yaklaşırsın ve o insanla yüzleşmek, o insanın içine girmek için o nefretin üstünden aşarsın, köprü gibi.

"Ben de babamdan nefret ediyorum," dedim, zincir yağıyla kararmış, hareketsiz duran ellerime.

Arkamı döndüğümde Trevor tavana doğru gülümsüyordu. Beni gördü, pencerenin pervazından atlayıp yanıma geldi, miğferini gözlerinin üzerinden kaldırırken gülüşü sönüp başka bir şeye dönüştü. Beyaz tişörtünün üstündeki siyah Adidas logosu, yanıma doğru yürürken şekil değiştiriyordu. O yaz ben lise bir-deydim, Trevor üçüncü sınıfa geçmişti. Güneşin altında pek seçilmese de, orada ambarın içinde ve bana yaklaştıkça Trevor'ın bıyıkları terle koyulaşmış sarı bir şerit olarak belirginleşiyordu. Az yukarıda da gözleri: Gri irislerinin içinde kah-verengi ve kor rengi benekler vardı, o yüzden bakınca hemen arkanda kararan gökyüzünde yanan bir şey varmış gibi görünüyor-du. Bu çocuk hep havada infilak eden bir uçağa bakıyor gibiydi. İlk gün gördüğüm buydu. Ardımda hiçbir şeyin yanmadığını biliyor olsam da yine de dönüp arkama baktım ve çöreklenmiş yaz havasının düzlenmiş tarlaların üzerinde sıcakla dalgalanarak yükselişini gördüm.

Çocuk altı yaşında ve üstünde Süpermen resimleriyle kaplı beyaz bir don var sadece. Bu hikâyeyi biliyorsun. Ağlaması az

önce bitmiş ve çenesinin yatışıp kapanmak üzere titrediği saf-haya geçiyor. Burnu sümükle dolu, dudağında ve dilinde sümüğün tuzu var, evde. Annesi, bunu hatırlarsın, yine yatağını ıslattığı için onu bodruma kilitlemişti, apış arasındaki dört ya da beş Süpermen pislenip kararmıştı. Annesi onu kolundan tutup yataktan çıkardığı gibi merdivenlerde sürüklerken, çocuk “Bir şans daha ver annecim. Bir şans daha,” diye yalvarıyordu. Burası o kimsenin inmediği bodrumlardan, içeride ıslak topraktan gelen rutubet kokusu var, etraf örümcek ağları bürümüş paslı borularla dolu; bacaklarında, ayak parmaklarında kendi çişinin ıslaklığı. Bir ayağını öbürünün üzerine koymuş ayakta duruyor, sanki yere ne kadar az temas ederse o kadar az bodrumun içinde olacaktı gibi. Gözlerini kapatıyor. Benim süper gücüm bu işte, diye düşünüyor: Etrafımdaki her şeyden daha karanlık bir karanlık yapmak. Ağlaması duruyor.

Biz tarlanın kenarındaki alet edevat kulübesinin çatısında otururken yaz neredeyse bitmişti ama sıcaklık gitmemişti daha ve gömleklerimiz değiştirmedığımız deriler gibi üzerimize yapışmıştı. Teneke çatının bütün gün emdiği sıcaklığı şortumun altından hissediyordum. Burada etkisi zayıflayan güneş batıda bir yerde, mesela Ohio’da hâlâ şiddetle parlıyor olmalı, diye düşündüm, hiç tanımayacağım bir çocuk için hâlâ altın gibi.

O çocuğu düşündüm, benden ne kadar uzaktaydı ve yine de Amerikalıydı.

Rüzgâr şortumun bacaklarını serin bir havayla dolduruyordu.

İşten sonra kendimizde hemen eve dönme takati bulamadığımız günlerde yaptığımız gibi sohbet ediyorduk. Onun silahlarından, okuldan, belki okulu bırakacağından, son silahlı saldırının üzerinden üç ay geçtiği ve haber çoktan eskidiği için

Windşor'daki Colt fabrikasının belki yeniden işçi almaya başlayabileceğinden, Xbox'ın yeni çıkaracağı oyundan, babasından, babasının içmesinden, ayçiçeklerinden bahsettik, Ne salak görünüyorlar, dedi Trevor, karikatür gibiler ama gerçekler. Senden söz ettik, kâbuslarından, aklının gidip gelmesinden; dinlerken yüzünde bir rahatsızlık ifadesi belirdi, bu da somurtkanlığını daha çok ortaya çıkardı.

Uzun bir sessizlik. Sonra Trevor cep telefonunu çıkarıp gökyüzünün bitimindeki renklerin fotoğrafını çekti, ardından fotoğrafın nasıl çıktığına bakmadan telefonu tekrar cebine koydu. Göz göze geldik. Mahcup bir şekilde gülümsedi, başını çevirdi ve çenesindeki bir sivilceyle oynamaya başladı.

“Kleopatra,” dedi, neden sonra.

“Ne?”

“Kleopatra da aynı günbatımını görmüştü. Acayip bi şey değil mi? Yani gelmiş geçmiş tüm insanlar sadece tek bir güneş gördüler.” Görüş alanımızda ikimizden başka insan olmadığı halde o eliyle bütün şehri işaret etti. “İnsanların güneşin tanrı olduğunu düşünmesine şaşırmamalı.”

“Kim demiş bunu?”

“İnsanlar.” Dudağını çiğnedi biraz. “Bazen içimden son- suza kadar o yöne gitmek geliyor.” Çenesiyle çınar ağaçlarının ötesini işaret etti. “Böyle *fiyuuuuv* diye.” Arkasına dayadığı kolunu inceledim, ince, kıvrımlı kaslar, tarla işiyle biçimlenmiş ve burgerle beslenmiş, o konuştukça hareket eden kolu.

Soyduğum greyfrutun son kabuğunu çatıdan aşağı fırlattım. Peki ya iskeletlerimiz, diye sormak istiyordum, onlardan nasıl kurtulacağız – ama vazgeçtim. “Güneş olmak berbat bir şey olmalı ama,” dedim, meyvenin pembe yarısını ona uzatırken.

Greyfrut yarısını olduğu gibi ağzına attı. “Natı yanı?”

“Ağzındakini bitir, hayvan.”

Gözlerini devirip başını oyuncu bir şekilde aşağı yukarı hareket ettirmeye başladı, sanki içine cin kaçmış gibi; meyvenin suları parıldayarak çenesinden boynuna aktı, âdemelmasının altındaki parmak izinden daha büyük olmayan girintide birikti. Yuttu, kolunun arkasıyla ağzını sildi. “Nasıl yanı?” diye sordu yine, ciddi bir ifadeyle.

“Çünkü güneş olsan kendini göremezsin. Gökyüzünde nerede olduğundan bile haberin olmaz.” Dilimin üstüne bir dilim greyfrut koyup asidin hafta boyu sebepsiz yere ısırıp durduğum yanak içimi yakmasına izin verdim.

Düşünceli düşünceli bana baktı, fikri kafasında evirip çevirdi; dudakları meyvenin suyundan ıslaktı.

“Yani yuvarlak mısın, kare misin ya da çirkin misin değil misin onu bile bilemezsin,” diye devam ettim. Söylediklerimin önemli, muhakkak dile getirilmesi gereken şeyler gibi anlaşılmasını istiyordum, ama bunlara kendim inanıyor muydum, bilmiyorum. “Yani yeryüzüne *yaptığın şeyleri* görebiliyorsun, bütün o renkler falan, ama kim olduğunu göremiyorsun.” Ona bir bakış attım.

Çimen lekeli beyaz Vans’indeki bir delikle oynuyordu. Tırnağını ayakkabının deri kısmına sürtünce delik genişledi.

O ana kadar cırcırböceklerinin öttüğünü fark etmemiştim. Gün etrafımızda kararıyordu.

Trevor dedi ki, “Bence güneş olmak berbat bi şey, çünkü alev alev yanıyor.” Yine cırcırböceği sesi duydum gibi geldi, bu sefer daha yakından. Bir hışırtı, seri bir vuruş sesi. Ama ses Trevor’dan geliyordu, oturduğu yerde bacaklarını iki yana

açmış, yumuşak ve pembe penisini şortunun kenarından sarkıtmış, işiyordu. Çiş eğimli metal çatıyı tıngırdatarak aşağı akıyor, toprağın üzerine damlıyordu. “Ben de yangını söndürüyorum,” dedi, dudakları işeme konsantrasyonu büzüşmüş halde.

Başımı çevirdim ama onu görmeye devam ediyordum, Trevor’ı değil, Ohio’ daki çocuğu, şu geçirdiğim bir saat içinde sağ salim bulunacak olan çocuğu. Birlikte, söyleyecek bir şeyimiz olmadığından, yanaklarımızda biriktirdiğimiz greyfrut çekirdeklerini birer birer tükürdük. Çekirdekler büyük tombul damlalar halinde ve güneş ağaçların ardında batarken mavileşerek teneke çatının üzerine düştü.

Bir gün, çocuğun saat fabrikasında fazla mesaiye kalan annesi eve gelince yerlerde yüzlerce oyuncak asker buldu, askerlerin bükülü plastik bedenleri mutfak fayanslarının üzerine moloz gibi dağılmıştı. Çocuk genellikle annesi eve dönmeden ortalığı toparlamış olurdu. Ama o gün askerlerle kurduğu hikâyeye kendini çok kaptırmıştı. Adamlar, siyah VHS kasetlerden yapılmış bir hapishaneye kapatılmış on beş santimlik Miki Fare’yi kurtarma operasyonunun tam ortasıydılar.

Kapı açılınca çocuk ayağa fırladı ama çok geçti. Daha annesinin yüzünü göremeden kafasının yanına şamarı yedi, sonra bir tane daha, birkaç tane daha. Yağmur gibi indi şamarlar tepesinden aşağı. Bir anne fırtınası. Çığlıkları duyan anneanne koşup geldi, bir içgüdüyle emekler gibi çöküp çocuğun üzerine kapandı ve vücuduyla küçük ve dayanıksız bir ev oluşturdu. İçeride kalan çocuk giysilerinin altında kıvrıldı ve annesinin sakinleşmesini bekledi. Anneannesinin titreyen kollarının arasından video kasetlerin devrilmiş olduğunu gördü. Miki Fare özgürdü.

Kulübe çatısı ve greyfruttan birkaç gün sonra kendimi Trevor'ın kamyonetinde sürücü koltuğunun yanında buldum. Trevor elini tişörtünün göğüs cebine daldırıp Black & Mild paketini çıkardı, yavaşça diz kapaklarının üstüne koydu. Sonra diğer cebinden maket bıçağını çıkardı, ince purolardan birine boylamasına bir kesik atıp içindekileri pencereden dışarı boşalttı. "Torpedo gözünü aç," dedi. "Evet. Yok, kaskonun altında. Hah, orada işte."

Biri yarısına kadar ot, diğeri yarısına kadar kokain dolu iki paketi alıp ona verdim. Paketlerden birini açtı, önceden parçalanmış otu karnı yarık puronun içine doldurdu. Torbayı pencereden atıp ikinci paketi açtı, beyaz tozu otun üzerine serpti. "Karla kaplı dağ zirveleri gibi!" dedi, sırtarak. Heyecandan, ikinci paketi bacaklarının arasından yere düşürdü. Black & Mild'in kenarını yalayarak yarığı sağlamca birleştirdi, sonra birleşim yerine üfleyip cigarayı kuruyana kadar salladı. Dudaklarına götürüp yakmadan önce parmaklarının arasında tuttuğu cigaraya hayranlıkla baktı. Oturduğumuz yerde, ben kafamın incelip kafatasımın yumuşadığını hissedene kadar, aramızda döndürdük.

Saatler gibi gelen bir sürenin ardından kendimizi ambarda, tozlu zeminin üzerinde yatarken bulduk. Saat geç olmalıydı ya da en azından ambarın içinin karaya vurmuş bir geminin gövdesi gibi devasa görünmesine neden olacak kadar kararmıştı hava.

"Tuhaf davranmayı kes," dedi Trevor, doğrularak. Onunla tanıştığım günden beri taktığı İkinci Dünya Savaşı asker miğferini alıp tekrar kafasına yerleştirdi. Bu miğfer gözümün önünden gitmiyor – ama bu doğru olamaz. Tepeden tırnağa Amerikalı ve ölü bir asker suretinde yaşayan bu çocuk. O kadar zarif,

o kadar yerinde bir sembol ki uydurmuş olmalıyım. Hatta şimdi bile, baktığım onca fotoğrafın hiçbirinde kafasında miğfer yok. Ama işte, Trevor'ın gözlerini kapatacak şekilde öne eğik duran, onu kim olduğu anlaşılmaz ve kolayca bakılabilir hale getiren miğfer karşımda. Onu yeni bir kelime gibi inceledim. Kırmızıya çalan dudakları miğferin vizöründen dışarı uzanmıştı. Alışılmadık derecede küçük âdemelması, yorgun bir ressamın çizdiği çizgideki çentik gibi. İçerisi onu net bir şekilde görmekten de gözlerimle yutabileceğim kadar loştu. Işıklar kapalıyken yemek yemek gibiydi – vücudunun nerede sona erdiğini bilmesen de besleyiciydi.

“Tuhaf davranmayı kes.”

“Sana bakmıyordum,” dedim, gözlerimi başka yöne çevirerek. “Sadece düşünüyordum.”

“Bak. Radyo yine çalışıyor.” Kucağında duran el radyosunun düğmesiyle oynayınca parazit sesi arttı, ardından aramızdaki boşluğu kararlı ve ısrarlı bir ses doldurdu: *Dördüncü atış hakkına yirmi yedi saniye var ve Patriotlar başlama atışı için yerlerini alıyor...*

“Güzel! Tekrar oyundayız.” Yumruğunu avucuna vurup dişlerini sıktı: Miğferin içinde grimsi bir parıltı.

Havaya bakıyor, oyunu, sahayı, mavi-gri Patriotlarını gözünde canlandırıyordu. Gözlerim iyice açıldı, onu beynime kazıdım, çenesinin solgun kıvrımını, boğazını, boğazını çevreleyen ince ergen kaslarını. Gömleği üstünde değildi, çünkü yazdı. Çünkü önemi yoktu. Köprücük kemiğinin üzerinde, öğleyin beraber Buford'un arka bahçesine elma ağacı fidesi dikerken bulaşmış iki çamur lekesi şeridi vardı.

“Yaklaşıyor muyuz?” diye sordum, neyi kastettiğimi bilmeden.

Cızırtıların arasından gelen sesler gürledi.

“Evet. Bence oyun bizim.” Sırtüstü yanıma uzandı, ağırlığıyla altındaki toprak gıcırdadı. “Tamam, şimdi dördüncü atış son şansımız demek oluyor... Beni dinliyor musun?”

“Hı hı.”

“O zaman niye tavana bakıyorsun?”

“Dinliyorum.” Başımı kaldırıp avucuma dayadım ve ona baktım – yarı karanlıkta gövdesi solgun bir alev gibiydi. “Seni dinliyorum, Trev. Dördüncü atış diyordun.”

“Bana Trev deme. İsmim Trevor. Bütün harfleriyle, uzun, tamam mı?”

“Afedersin.”

“Sorun değil. *Dördüncü atış* ya hep ya hiç demek oluyor.”

Sırtüstü, omuzlarımız birbirine değdi degecek halde uzanırken, etrafımızı adamların konuşmaları ve kalabalığın kulak tırmalayıcı bağırışları dolduruyordu, tenlerimiz arasında ince bir sıcaklık tabakası oluşmuştu.

“Oyun bizim. Oyun bizim,” dedi sesi. Dudakları kıpırdıyordu; dudaklarının dua ederken de böyle görüneceğini düşündüm. Çatıdan ötesini, yıldızsız gökyüzünü görebiliyor gibiydi, ay o gece tarlanın üzerinde dişlenmiş bir kemiğe benziyordu. O mu kayıyordu, ben mi, bilmiyorum. Ama oyun bütün hararetiyle devam ederken aramızdaki boşluk azaldı, azaldı ve nasıl olduğunu anlamadığımız bir şekilde kollarımızın üst kısımları nemlenip hafifçe birbirine değdi. Ve ten karanlığa yaslandığında hep göreceğim şeyi de galiba ilk defa o ambarda gördüm. Vücudunun kenarları ve köşeleri –omuzları, dirsekleri, çenesi ve burnu– karanlığı nasıl da delip geçiyordu, yarısı nehir sularının altında yarısı üstünde bir beden misali.

Patriotlar maçı kazandıran golle birlikte sevinçten havalara uçu. Ambarın etrafında kıpırdanan kısa otların üzerinde cırcırböcekleri ötmeye başladı. Ona döndüm ve zeminin altındaki böceklerin tırtıklı bacaklarından gelen titreşimi hissederek, ismini bütün harfleriyle, uzun haliyle söyledim; o kadar alçak sesle söyledim ki heceler ağızımdan dışarıya çıkamadı. Ona, yanağının ıslak tuzlu sıcaklığına biraz daha yaklaştım. Hazzı andıran bir ses çıkardı ya da sadece bana öyle geldi. Devam ettim, göğsünü, kaburgalarını, solgun karnındaki tüyleri yaladım. Sonra, arkaya kayan miğferin tok tangirtisi, kalabalığın uğultusu.

Bezelye çorbası rengi duvarlı banyoda, anneanne yeni haşlanmış bir yumurtayı çocuğun yanağında, annesinin birkaç dakika önce fırlattığı içi boş seramik demliğin patladığı yerde yuvarlıyor.

Yumurta iç organlarım gibi sıcak, diye düşünüyor çocuk. Eski bir tedavi yolu bu. “Yumurta en kötü morlukları bile iyileştirir,” diyor anneanesi. Çocuğun yüzünde erik gibi parıltıyan mor yumruyu iyileştirmeye çalışıyor. Yumurta morluğun üzerinde yumuşak bir baskıyla yuvarlandıkça, çocuk şişmiş gözkapağının altından anneannesinin dudaklarının pürdikkat çalıştığı için büzüldüğünü görüyor. Yıllar sonra genç bir adam olduğunda ve anneannesinden geriye yalnızca zihnine kazılı bir yüz kaldığında, bir kış gecesi New York’ta masasında lop yumurta kırarken hatırına o büzülmüş dudaklar gelecek. Kira parasını denkleştirmeye çalıştığından haftanın geri kalanında da akşam yemeği olarak yumurta yemesi gerekecek. O sabah bir düzinesini aynı anda kaynatmış olduğu için, avucundaki yumurta sıcak değil soğuk olacak.

Masasında, dalgın dalgın, nemli yumurtayı yanağının üzerinde yuvarlayacak. Konuşmadan *Teşekkürler* diyecek. Yumurta onun sıcaklığıyla ısınana kadar bunu demeye devam edecek.

“Teşekkürler anneanne,” diyor çocuk, gözlerini kısarak.

“İyisin şimdi Küçük Köpek.” İnciyi andıran küreyi kaldırıyor ve nazikçe çocuğun dudaklarına konduruyor. “Ye,” diyor. “Yut. Morlukların yumurtanın içinde artık. Yutarsan daha acımayacak.” O da yiyor. Hâlâ da yemeye devam ediyor.

Renkler vardı, anne. Evet, onunla birlikteyken hissettiğim renkler vardı. Kelimeler değil; farklı tonlar, yarı gölgeler.

Bir keresinde kamyoneti toprak yolun kenarında durdurmuş ve şoför kapısına yaslanarak çayıra karşı oturmuştuk. Kısa bir süre sonra, kırmızı kapının üzerindeki gölgelerimiz yer değiştirip serpildi, mor grafiti gibi. Çift peynirli Whopper’larımız kaputun üstünde ısınıyor, sarılı oldukları kâğıtlardan hışırtılar geliyordu. Hiç bir oğlan seni ağzıyla bulduğunda renklendiriliyormuşsun gibi hissettiğin oldu mu? Ya vücut, vücut *hasretin*den başka bir şey değilse? Gerisingeri gönderilmek üzere kalbe hücum eden, yolları, önceden boş olan kanalları, birbirimize ulaşmak için katetmemiz gereken uzun mesafeleri dolduran kan. Neden ona uzanırken, elim daha havadayken, ona dokunduğumda hissettiğimden daha fazla kendim gibi hissetmişim?

Kulağımda gezinen dili: Bir çimen yaprağının içinden çekilen yeşil.

Hamburgerler tütmeye başlamıştı. Bıraktık tütsünler.

Bu ilk yazdan sonra çiftlikte iki yaz daha çalışacaktım – ama Trevor’la birlikte geçirdiğim zaman aradaki tüm mevsimlere

yayılacaktı. Ve o gün, 16 Ekim, günlerden perşembeydi. Hava parçalı bulutluydu, yapraklar kurumuş olsalar da hâlâ dallarındaydılar.

O akşam tavada küp küp doğranmış domatesle kızartılmış yumurta ve balık soslu pilav yedik. Üstümde L.L. Bean'den alınmış gri-kırmızı kareli gömlek vardı. Sen mutfaktaydın, mırıldanarak bulaşıkları yıkıyordun. Televizyon açıktı, *Rugrats*'i tekrar oynatıyorlardı, Lan da çizgi filme alkış tutuyordu. Banyodaki ampullerden biri, voltaji duya göre yüksek olduğu için vızılıyordu. Gidip bakkaldan yeni ampuller almak istiyordun ama salondan maaşını alıncaya kadar beklemeye karar vermiştin, böylece gitmişken Lan için bir kutu Ensure da alabilecektik. O gün iyiydin. Hatta sigara dumanının arasından iki defa gülümsemiştin. Hatırlıyorum. Hepsini hatırlıyorum, çünkü kendini ilk defa güzel bulduğun günü nasıl unutabilirsin?

Duşu kapadım ve normalde hep yaptığım gibi kapı aynasındaki buğu gitmeden kurulanıp giyinmek yerine bekledim. Kazara kendi güzelliğimle karşılaşmıştım. Hayallere dalmış, önceki günü, Chevy'nin arkasında Trevor ile kendimi düşünüyordum ve suyu kapadıktan sonra küvetin içinde fazla kalmıştım. Küvetten çıkınca karşımda gördüğüm çocuk beni şaşkına uğrattı.

Kimdi bu? Yüze dokundum, solgun yanaklara. Boynumu elledim, sivri çıkıntılar halinde uzanan köprücük kemiklerine inen kasları. Derinin aradaki düzensiz boşluklarını doldurmaya çalıştığı çökük kaburga çizgileri, onların altında köşeye sıkışmış bir balık gibi çırpınan zavallı küçük kalp. Birbirine uymayan iki göz, biri fazla açık, şaşkın bakan, öbürünün gözkapığı biraz düşük, kendisine verilen ışık karşısında temkinli. Saklandığım her ne varsa karşımdaydı, bana bir gölgesi olmadığını

bildiğim tek şeye, güneşe dönüşme isteği veren her şey. Ama yine de kaçmadım. Aynanın bu kusurları göstermesine izin verdim, çünkü hayatımda ilk defa, bir yandan kururken, bana bunlar yanlış değil de istenmiş, bunca zaman boyunca içinde kaybolduğum bu coğrafya kadar büyük bir alanda aranmış ve bulunmuş şeyler gibi geldiler. Çünkü güzellikle ilgili bilinmesi gereken şey, onun yalnızca kendisinin dışındayken güzel olduğudur. Aynada gördüğüm vücuduma bir başkasının gözleriyle bakıyordum, birkaç metre ötemde duran, yüz ifadesi değişmeyen, batmakta olan güneş zaten başka bir yerde değilmiş, Ohio'da değilmiş gibi tenini olduğu gibi bırakma cesaretini gösteren bir çocuk olarak.

İstediğimi elde etmiştim – bana doğru yüzen bir çocuk. Ama ben bir kıyı değildim, anne. Nereden kopup da buraya sürüklendiğini hatırlamaya çalışan bir ağaç dalıydım.

Ambarda birbirimize dokunduğumuz o ilk akşam, Patriotların maçı radyoda devre arasındayken, onu işittim. Hava çok ağırdı ya da hafifti ya da orada değildi. Belki bir süre uykuya dalmış bile olabiliriz. Alıcıdan çıtırtı ve vızıltılar arasında reklamların sesi geliyordu, ama onu işittim. Gözlerimizi kirislere dikmiş bakarken, öylesine, haritadaki bir ülkenin adını söyler gibi dedi ki: “Ben neden doğmuşum?” Zayıf ışığın altında, yüzünde tasalı bir ifade vardı.

Duymazdan geldim.

Ama bir daha söyledi. “Ben ne diye doğmuşum ki Küçük Köpek?” Radyo onun sesinin ardında tıslıyordu. Ben de havaya doğru konuştum. “KFC’den nefret ediyorum,” dedim, radyodaki reklama cevaben, mahsus.

“Ben de,” dedi bir an bile duraksamadan.

Ve kahkahalara boğulduk. Gülmekten yarıldık. İşte böyle ayrı düştük, kahkahalarla.

Trevor’la babası eyaletler arası otoyolun arka tarafında, Pas-kalya sarısı bir karavanda yalnız yaşıyorlardı. O öğlen babası Chesterfield’daki bir alışveriş merkezine kırmızı tuğladan yürüyüş yolları döşediği için yoktu. Karavanın beyaz kapı çerçeveleri pembe parmak izleriyle lekeliydi: Yapılan işlerin bo-yadığı, yani yorgunluk ve bakımsızlığın renklendirdiği bir ev. “Kimsenin temizlemesine gerek kalmasın” diye halı kaldırıl-mış, ama ahşap döşeme hiç cilalanmamıştı, çekiçle çakılmış civileri çorabının altında hissedebiliyordun. Dolap kapakları “kolay olsun” diye sökülmüştü. Lavabonun altına boruları tut-sun diye bir cüruf briketi konmuştu. Oturma odasında, kane-penin arkasındaki duvarda Neil Young’ın elinde gitarıyla yü-zünü ekşitmiş hiç bilmediğim bir şarkıyı söylerken görüldüğü bir poster bantlıydı.

Trevor, odasında, şifoniyerin üzerinde duran iki hoparlöre bağladığı Sony araba teybini açtı ve amfiden gümbürdeyerek yayılan bir hip-hop ritmi eşliğinde kafasını sallamaya başladı. Temponun içine silah atışları, bağırان adamlar, boyası kazınan araç sesi gibi kayıtlar serpiştirilmişti.

“Bunu duymuş muydun? Şu 50 Cent denen yeni adamı.” Trevor gülümsedi. “Acayip bişey, di mi?” Pencerenin önünden bir kuş geçti, oda göz kırpmış gibi oldu.

“Hiç duymadım,” diye yalan söyledim – neden, pek emin değilim. Belki ona bu küçük bilgiyle bana karşı bir üstünlük vermek istedim. Daha önce duymuştum, tabii, hem de defalarca,

o sene Hartford'da yoldan geçen sayısız arabadan ve camı açık apartman dairelerinden hep bu müzik geliyordu. *Get Rich or Die Tryin'* albümünün tamamı Walmart ya da Target'tan kırklı paketler halinde alınan yüzlerce boş CD'ye kopyalanmıştı; o nedenle kuzey mahallelerinin hepsi, Curtis Jackson'ın artık bir nevi marşa dönüşmüş ve sokaklardan bisikletle geçerken zar zor anlaşılan sesiyle yankılanıyordu.

I walk the block with the bundles diye şarkıya eşlik ediyordu, parmaklarını açtığı ellerini önünde hareket ettirirken. *I've been knocked on the humble, swing the ox when I rumble, show your ass what my gun do.**

Şevkle ve zevk alarak rap yaparken odayı arşınlıyor, kaşlarını çatarken havaya püsküren tükürükleri yanağıma serinlik veriyordu. "Hadisene, oğlum. Burasına bayılıyorum." Sözleri söylerken, sanki ben video klibin kameramanıymışım gibi yüzüme bakıyordu. Dudaklarını takip ediyordum, bir süre sonra nakaratı birlikte söylemeye başladık, omuzlarım ritme uyarak bir sağa bir sola sallanıyordu. *Many men, many, many, many, many men. Wish death 'pon me. Lord I don't cry no more, don't look to the sky no more. Have mercy on me.***

O odada, dağınık yatağının tepesinde eğreti bir şekilde asılı *Yıldız Savaşları (İmparatorun Dönüşü)* poster, boş kök birası kutuları, on kiloluk dambıl, kırık bir kaykayın yarısı, üstü bozuk paralarla kaplı masa, boş sakız paketleri, benzinci fişleri, ot kırıntıları, fentanil bantları ve boş esrar torbaları, zamanla içlerinde halka şeklinde kahverengi lekeler oluşmuş kahve

* (İng.) Sokakta destelerle yürüyorum. Hatalarımla öğrendim, ben gümbürderken salla jiletini de götün elimdeki silahın ne işe yaradığını görsün.

** (İng.) Birçok adam, birçok, birçok, birçok, birçok adam. Ölmemi istiyor. Tanrım, artık ağlamıyorum, artık gökyüzüne bakmıyorum. Bağışla beni.

fincanları ve yarısı içilmiş cıgaralar, *Fareler ve İnsanlar* ve bir Smith & Wesson'un boş mermi kovanları arasında hiçbir soru yoktu. Yatak örtülerinin altında birbirimize sürtünmeye başladık ve diğer her şey hikâye oldu. O gün lavaboda kafasını kazımişti, o yüzden her hareketimizde saç kırpıkları vücudumuza batıyor, parmaklarımız kemer tokalarının üzerinde birbirine dolaşıyordu. Trevor'ın dirseğinden ter ve sıcak yüzünden kalkmış bir yara bandı sarkıyor, elleri üzerimde gezinirken bandın plastiği kaburgalarımı çiziyordu. Dizlerindeki, omuzlarındaki ve kuyruksokumu bölgesindeki çatlak izleri, parmak uçlarımda gümüş rengi ve taptaze parlıyordu. Aynı anda hem dışarı taşan hem de içine çekilen bir çocuktuk. Benim istediğim de buydu; gayet çekici olsa da yalnızca bedenini değil, bu bedeninin onun açlığını reddeden dünyaya uyum sağlama iradesini istiyordum. Daha fazlasını da istiyordum, kokusunu, etrafına yaydığı havayı, dilinin altındaki salyadan gelen patates kızartması ve fıstık ezmesi tadını istiyordum, uzak yerlere ya da şehrin bir ucundaki Burger King'e gidip gelirken veya babasıyla aralarında gergin bir konuşma geçen bir günün ardından boynunda biriken tuzu istiyordum, babasıyla ortaklaşa kullandığı ve hep lavabonun üzerinde hüzünlü plastik kabının içinde gördüğüm elektrikli tıraş makinesinden bulaşmış pası istiyordum, parmaklarındaki motor yağıyla karışık tütün, ot ve kokain kokusunu ve tüm bu kokuların saçlarına sinmiş, ıslak ve arzu dolu ağzıyla bana yaklaşıırken sanki bir yangından çıkıp geldiği ve oraya bir daha asla dönemeyeceği hissini veren odun dumanıyla birleşmiş halini istiyordum.

Peki böyle bir çocuk için, kendini onun tekrar tekrar geçeceği ve her seferinde aynı odaya açılan bir kapıya dönüştürmekten başka ne yapabilirsin? Evet, hepsini istiyordum. Yüzümü

ona bir iklime, bir mevsimin otobiyografisine gömer gibi gömüyordum. Uyuşuncaya kadar. “Kapa gözlerini,” dedi, titreyerek. “Beni böyle görmeni istemiyorum.” Ama ben yine de açtım gözlerimi, loşlukta her şeyin aynı görüneceğini biliyordum. Hâlâ uyuyormuşsun gibi. Ama acelemizden dişlerimiz birbirine çarptı. Canı yanmış gibi bir ses çıkardı, sonra birden utanarak arkasını döndü. İyi olup olmadığını sormama fırsat vermeden geri döndü, ağızlarımız birbirine kenetlenirken gözleri yarı açıktı, kaygan ve yumuşak, daha derin. Sonra daha aşağıya, kemerin elastik direncine doğru, bir türlü gelmeyen şaklama, kumaşın ayak bileklerimdeki hışırtısı, aletim, ucundaki damla aramızdaki en soğuk şey.

Yatak örtülerinin arasında yüzü belirdi, biz eşelenirken oluşan ıslak maskenin ardında parlıyordu. Trevor beyazdı, bunu hiç unutmadım. Hep beyazdı. Ve bizim için bir alan – bir çiftlik, bir ambar, bir ev, bir saat ya da iki– olmasının nedeninin bu olduğunu da biliyordum. Benim şehirde hiç bulamadığım bir alan; kiracısı olduğumuz apartmanlarda her şey öyle iç içeydi ki komşulardan biri gecenin bir yarısı mide gribi olsa bilirdin. Burada, köhne bir karavanın içindeki bir odada saklanmak bir tür ayrıcalık, bir şanstı. O beyazdı. Ben sarıydım. Karanlığın içinde gerçeklerimiz bizi aydınlatıyor, eylemlerimizse yere mıhlıyordu.

Fakat sana her şeyi kısa sürede mahveden uyuşturucuları, Oxy’yi ve kokaini, bunların dünyayı uçlarındaki kor ateşle nasıl yaktığını anlatmadan o çocuğu nasıl anlatabilirim ki? Pas kırmızısı Chevy var bir de. Buford’un oğluna, yañi Trev’in babasına o yirmi dört yaşındayken verdiği ve babasının el üstünde tutup tüm bu yıllar boyunca sıfırdan dört kamyonet yapmaya

yetecek miktarda parçasını tamir edip yenilediği o arabayı. Trevor kolundaki sıcak fentanil bandının kenarlarından hastalıklı bir özsü gibi pazılarına akan sıvıyla çılgınca bağırırken saatte 90 kilometre hızla mısırların arasına daldığımızda arabanın camlarında çoktan yol yol mavi lekeler oluşmuş ve lastikler insan teni gibi pürüzsüz hale gelmişti. Burunlarımızda ve ciğerlerimizde kokainle kendimizce gülüyorduk. Sonra savrulduk, dört bir yana saçılan bir sarılık, çarpışma, tuzla buz olan camlar, ölü meşe ağacının altında tüten, darmadağın olmuş kaporta. Trevor'ın yanağından süzülen, çenesinde genişleyen kırmızı bir çizgi. Sonra evden arayan babası, bizi koltuklarımızdan sıçratan hiddetli bağıışı.

Motordan dumanlar tüterken, kırık var mı diye kaburgalarımızı yokladık, sonra benzin kokan kamyonetten dışarı fırlayıp Trevor'ın evinin arkasındaki mısır tarlasının kalan kısmını aştık, cüruf briketlerinin üzerinde duran tekerleksiz John Deere traktörün ve kapı mandalı paslanıp kaynamış boş kümesin yanından, böğürtlen çalılarının altında görünmez olmuş alçak beyaz plastik çitin üzerinden geçtik, sonra yabani otların arasından ve otoban üstgeçidinin altından çamlara doğru ilerledik. Biz yürürken yapraklar yanımızdan çarparak geçiyordu. Trevor'ın babası mahvolmuş kamyonete, sahip oldukları tek arabaya doğru koşuyordu ve ikimizde de dönüp bakacak cesaret yoktu.

Sana Trevor'ı, o çamlardan bir kere daha bahsetmeden nasıl anlatabilirim ki? Chevy'den çıktıktan bir saat sonra orada nasıl uzandığımızı ve orman zemininin soğğunun nasıl içimize işlediğini anlatmalıyım. Yüzlerimizdeki kan dudaklarımızı ele geçirip sesimizi kaskatı edene kadar nasıl *This Little Light of Mine*'i söylediğimizi anlatmalıyım.

İlk düzüşmemizde, aslında düzüşmemiştik. Bundan sonra olanları sana anlatma cesaretini, mektubumun eline geçme ihtimalinin çok düşük olmasından alıyorum – bunları anlatmamı mümkün kılan tek şey, senin okumanın imkânsız olması.

Trevor'ın karavanının koridorunda, hep dikkatimi çeken, içi şeftali dolu bir kâse resmi asılıydı. Koridor felaket dar olduğu için, resim değil de ortaya çıkmış bir sonuç olarak nitelebilecek o tabloya ancak birkaç santim mesafeden bakılabiliyordu. Tamamını görebilmek için biraz kenarda durmam gerekiyordu. Yanından her geçişimde yavaşlayıp onu inceliyordum. Family Dollar'dan alınmış ucuz bir resimdi, seri olarak üretilmiş, hafif empresyonist havalı. Fırça darbelerine bakınca, kesinlikle boya kullanılmadığını, alacalı kabartmalar halinde basıldığını fark ettim, gerçek bir elden çıkmamıştı ama el yapımıymış gibi duruyordu. Kabarık "fırça darbeleri" içlerindeki renk tonlarıyla asla uyumlu değildi, aynı darbenin içinde aynı anda iki, hatta üç renk vardı. Sahte bir resimdi. Dolandırıcılıktı. Ben de bu yüzden sevmiştim. Kullanılan malzemelerin hiçbiri özgünlük hissi vermiyordu, göze çarpmayan bir aynılık, yalnızca olabilecek en üstünkörü bakışa sanat gibi görünme arzusu vardı daha çok. Trevor'ın odasına uzanan loş koridorda gizlenmiş, duvarda öylece asılı duruyordu. Resmi oraya kimin astığını hiç sormadım. Şeftaliler. Pembe şeftaliler.

Nemli yatak örtüsünün altında aletini bacaklarımın arasına bastırdı. Elime tükürüp arkaya uzandım, sıcak organını sıkıca tuttum ve o abanırken gerçek şeyi taklit ettim. Arkama baktığımda gözlerindeki heyecanlı haylaz bakışı yakaladım. Yaptığımız şey, penisinin içimde değil de avucumuñ içinde durması yalandan bir birleşme teşebbüsü olsa da bir an için *gerçektir*. Gerçektir, çünkü bakmamız gerekmiyordu – sanki bedenlerimize

belli bir uzaklıkta gitgel yapıyorduk ama yine de o duyumun içindeydik, bir hatıra gibi.

Porno filmlerde gördüklerimizi yaptık. Boşta kalan kolumu onun boynuna doladım, ağzım Trevor'ın en yakınımnda neresi varsa orasını arayıp içine aldı ve o da aynısını yaptı, burnunu boynumun kavsine bastırdı. Trevor'ın dili, dilleri. Ve kolları, gergin kasları boyunca sıcacık, hatırıma Franklin Caddesi'nde komşu evinin yandıktan sonraki sabahki halini getiren kolları. Enkazdan pencere çerçevesinin bir parçasını çekip çıkarmıştım, hâlâ sıcaktı, parmaklarımı şimdi Trevor'ın pazısına geçirdiğim gibi itfaiye suyunu emip yumuşamış rutubetli ahşaba saptırmıştım. Trevor'dan tıslayarak buhar çıkıyor gibi gelmişti, ama ses dışarıda kırbaç savuran ekim ayından geliyordu, rüzgâr yapraklardan bir lügat hazırlıyordu.

Hiç konuşmadık.

Yağmur altında motoru çalışan bir kamyonetin egzoz susturucusu gibi sarsılınca kadar, sırlıklam halde, elimi sikti. Avucumun içi kayganlaşınca, "Ah, hayır, ah," dedi, sanki içinden boşalan meni değil de kanmışçasına. İşimiz bitince bir süre uzandık, yüzlerimiz kurudukça serinliyordu.

Artık, ne zaman bir müzeye gitsem, orada bulacağım ya da bulamayacağım şeylerin korkusundan resimlere çok yaklaşmaktan çekiniyorum. Trevor'ın birmilyoncudan alınma şeftalilerinin pembe bulamacına bakar gibi, ama bu defa ellerimi arkamda kavuşturup uzaktan, hatta bazen odanın eşiğinden bakıyorum; o zaman hiçbir şey tam seçilmediğinden her şey hâlâ mümkün oluyor.

Daha sonra, yüzü öbür tarafa dönük yanımda uzanırken, karanlığın içinde ustalıkla bir şekilde ağladı. Erkeklerin yaptığı gibi. İlk düzüşmemizde, aslında düzüşmemiştik.

Çocuk, Hartford'da küçücük sarı bir mutfakta ayakta duruyor. Hâlâ emekliyor, onların dans ettiğini zannederek gülüyor. Bunu hatırlıyor; kim anne babasına dair ilk hatırasını unutabilir ki? Annesinin burnundan kan gelip de beyaz gömleği *Susam Sokağı*'ndan bildiği Elmo'nun rengine dönene kadar sesi çıkmamıştı. Sonra çığlıkları duyan anneannesi koşup geldi, onu kapıp kırmızıya bulanmış kızının ve tepesinde ona bağırان adamın yanından geçip balkona fırladı, arka merdivenlerden aşağı inerken Vietnamca "Kızımı öldürüyor! Tanrım, tanrım! Kızımı öldürüyor!" diye bağırdı. İnsanlar her taraftan, sokağın başındaki sundurmalarından üç katlı apartmana koştular; sokağın karşısındaki araba tamircisi çolak Tony, Junior'ın babası Miguel ve bakkalın üstünde yaşayan Roger. Hepsi koşup geldi ve babayı annesinden uzaklaştırdılar.

Ambulanslar geldi, anneannesinin kalçasına yapışık duran çocuk memurların silahlarını doğrultarak babasına yaklaşmalarını ve babasının kanlı bir yirmi dolarlık banknotu onlara aynen Saygon'da yaptığı gibi sallayışını seyretti; orada polisler parayı alır, çocuğun annesine sakinleşip bir yürüyüşe çıkmasını salık verir, sonra hiçbir şey olmamış gibi yanlarından ayrılırlardı. Çocuk, Amerikalı polislerin babasını derdest edişini, paranın boğuşma sırasında kükürt lambalarıyla aydınlatılmış kaldırımın üzerine düşüşünü seyretti. Çocuk, kaldırımdaki kahverengi-yeşil para-yaprağa odaklanmış, onun havalanarak kış ağaçlarından birine geri dönmesini beklerken, babasının kelepçelenip ayağa kaldırılışını, başına bastırılarak polis aracına bindirilişini görmedi. Yalnızca buruşuk parayı görmüştü, onu da saçları iki yandan örgülü bir komşu kızı kimsenin bakmadığı bir anda cebine indirdi. Çocuk başını kaldırdığında sağlık

görevlilerinin annesini götürdüğünü gördü, dağılmış yüzü sed-yeyle yanından kayıp geçiyordu.

Trevor'ın, bir otoyol üstgeçidinin yanındaki, arka bahçe olarak kullandığı boş toprak sahada .32 Winchester'ıyla eski bir bankın üzerine dizilmiş boya kutularına nişan alışıını seyrediyordum. O zaman şimdi bildiğim şeyi bilmiyordum: Amerikalı bir çocuk olmak ve sonra da silahlı bir Amerikalı çocuk olmak bir kafesin bir ucundan bir diğer ucuna geçmektir.

Dudaklarını büzüp Red Sox kepinin siperliğini çekiştirdi. Fıçının üzerine yansıyan bir veranda ışığı, uzak karanlığın içinde küçük bir beyaz yıldız, Trevor nişan alırken yükselip alçaldı. Böyle gecelerde, kilometrelerce hiçbir ses duyulmayan cumartesileri bunu yapıyorduk işte. Bir süt kovanının üstüne oturmuş Dr. Pepper'ımı yudumlarken onun fişekleri peş peşe metale boşaltışıını seyrediyordum. Yeşil Whalers tişörtünün dipçiğın omzunda geri teptiğı yeri kırıışmıştı, kat yerleri her atışta titreşiyordu.

Teneke kutular bankın üzerinden birer birer aşağı düşüyordu. Seyrederken, Bay Buford'un bize çiftlikte anlattığı bir hikâyeyi hatırladım. Yıllar önce, Montana'da avlanırken, Buford'un kapanına bir mus yakalanmış. Erkek bir musmuş. Ağarmış kirli sakalını sıvazlayarak, sakince, kapanın musun arka bacaklarından birini nasıl kopardığını anlatıyordu Buford – yaş bir sopanın kırılmasına benzer bir ses, demişti–, geride sadece uzvu yerine bağlayan ip gibi bir-iki pembe doku kalmış. Hayvan, kanayan ve parçalanmış, bir anda hapishaneye dönüşmüş vücudunun içinde inliyormuş. Çılgına dönmüş, dışarı sarkmış iri diliyle bir ses çıkarmaya çalışıyormuş. “Neredeyse insan sesi gibiydi,” demişti Buford, “sen ben gibi.” Önce

torununa, sonra yere bakmıştı, tabağındaki fasulye yemeğinin içi karınca kaynaklıyordu.

Tüfeğini bırakmış, sırtındaki çift namluluyu omzuna yerleştirmiş. Fakat mus onu fark edip bacağını kapandan kurtarmış ve üzerine hamle yapmış. Buford'un nişan almasına fırsat vermeden dosdoğru ona koşmuş, sonra yön değıştirip vücudunun kalanıyla seke seke, ağaçları yarararak ormandaki bir açıklığa doğru uzaklaşmış.

Senle ben gibi, dedim hiç kimseye.

"Şansım yaver gitti," demişti Buford. "Üç bacaklı da olsa, bunlar insanın işini bitiriverir."

Arka bahçede Trevor'la birlikte çimlerin üstüne oturmuş, içine toz haline getirilmiş Oxy katılmış cigara içiyorduk. Arka kısmı uçurulduğundan, banktan geriye sadece ayakları kalmıştı. Vücutsuz dört ayak.

İlk seferinden bir hafta sonra, bir kere daha yaptık. Aletini elime aldım ve başladık. Parmaklarımı iki yandan iyice sık-tım. Elimin içindeki nemli-sıkı derisinin o hareketsizliğı, yaptığımız şeyi yalnızca bir düzüşme değıl, aynı zamanda bir tür tutunma gibi de hissettiriyordu. Elin en yumuşak olduğı yer, yanağının içi tarçınlı sakız ve ıslak taş tadındaydı. Aşağı uzanıp aletin yarığına dokundum. Isınan başını ovaladığım da içinin titremesine mâni olamadı. Hiç beklemediğim bir anda saçlarımı kavradı ve boynum aniden geriye katlandı. Ben kesik ve acı bir ses çıkarınca durdu, eli yüzümün yanında karar-sız bir şekilde havada kaldı.

"Devam et," dedim ve geriye kaykılıp kendimi tamamen ona bıraktım. "Tut."

O sırada hissettiklerime anlam veremiyorum. O kuvvet ve sıkıştırma hareketi, bir kırılma noktasına doğru yoğunlaşan acı, seksin parçası olduğunu daha önce hiç düşünmediğim bir duygu. Bir şey beni ele geçirdi ve ona daha sert olmasını söyledim. O da öyle yaptı. Saç köklerimden kavrayıp beni neredeyse yataktan havaya kaldırdı. Her vuruşuyla içimde bir ışık yanıp sönüyordu. Fırtınadaki bir lamba gibi titriyor, onun idaresi altında kendimi arıyordum. Saçımı bıraktı ve kolunu boynumun altına koydu. Dudaklarım kolunun ön kısmına sürtünüyordu ve orada birikmiş tuzun tadını alabiliyordum. Bir kabullenişle irkildi. Bu işi bundan sonra böyle yapacaktık.

Avcısını bulunca kendini ona yemek olarak sunan hayvana ne denir? Kurban mı? İradesiz mi? Hayır, kırk yılın başında kendinde durma gücünü bulan bir yaratık. Evet, cümledeki nokta – bizi insan yapan bu anne, yemin ederim. Devam edebilmemiz için durmamızı mümkün kılıyor çünkü.

Çünkü teslimiyet de, çok geçmeden öğreneceğim üzere, bir iktidar biçimiydi. Hazzın içinde olmak için Trevor'ın bana ihtiyacı vardı. Benim bir seçim hakkım, bir becerim vardı; onun yükselmesi ya da düşmesi benim ona yer açmayı isteyip istemememe bağlıydı, çünkü üzerine çıkacak bir şeyin yoksa yükselmezsin. Teslimiyetin hükmetmek için yükseltilmeye ihtiyacı yoktur. Ben kendimi alçaltırım. Onu ağzıma, en aşağıya alır ve yukarıya bakarım, gözlerim onun serpilebileceği bir yer olur. Bir süre sonra, ağzına alan kişi hareket eden kişiye dönüşür. Ve o da takip eder, ben bu tarafa salınınca o da aynı yöne kayar. Başımı kaldırıp ona bir uçurtmaya bakar gibi bakarım, bütün bedeni benim başımın iki yana salınan dünyasına bağlıdır.

Seviyor, sevmiyor, demek öğretilmiştir bize, çiçeği çiçekliğinden koparıırken. O halde, aşka ulaşmak için bir şeyleri tahrip

etmek gerekir. Bağırsaklarımı deş, demek isteriz, ben de sana gerçeği söyleyeyim. Evet diyeyim. “Devam et,” diye yalvardım. “Mahvet beni, mahvet beni.” Şiddet o sıralarda benim için zaten çoktandır gündelik bir şey, aşk hakkında bilip bildiğim tek şeydi. Beni. Mahvet. Hayatım boyunca zaten hep başıma gelen şeyin adını koymak iyi gelmişti. Nihayet, kendi seçimimle, mahvediliyordum. Trevor’ın elinde, nasıl parçalanacağım konusunda söz hakkım vardı. Ben de söyledim: “Daha sert. Daha sert,” dedim, gerçek olduğuna yemin edebileceğimiz bir kâbus-tan uyanıyormuş gibi nefes nefese kaldığını işitene kadar.

Geldikten sonra, dudakları boynumda bana sarılmaya çalıştığında onu ittim, baksırımı giyip ağzımı çalkalamaya gittim.

Bazen birinin şefkat göstermesi işinin gerçekten bitik olduğunun ispatı gibi gelir.

Sonra, bir öğleden sonra, durup dururken, Trevor benim üstte olmamı istedi, hep yaptığımız şekliyle bu işe aramızda *çakma sikiş* diyorduk. Yan yattı. Avucumun içine tükürüp arkadan ona sarıldım. Boyum ancak boynuna geliyordu, ama orada kaşık pozisyonunda uzanırken başlarımız aynı hizadaydı. Omuzlarını öptüm, boynuna, ensesindeki saç tutamının bazı oğlanlarda olduğu gibi daralıp bir buçuk santimlik küçük bir kuyruğa dönüşerek son bulduğu yere indim. Başakların güneş ışığı değmiş uçları gibi parlayan kısımdı burası, başının kalan kısmıysa, saçlar orada daha gür olduğu için koyu kahverengiydi. Dilimi altında gezdirdim. Böylesine sağlam yapılı bir çocuk nasıl olup da bu kadar narin, bütünüyle köşe ve uçlardan oluşan bir şeye sahip olabiliyordu? Dudaklarımın arasında, onun içinden bir

tomurcuk sürgün vermişti. Bu Trevor'ın iyi kısmı, diye düşündüm. Sincap vuran kısmı değil. Kurşunlarla delik deşik olmuş banktan geriye kalanı baltayla parçalayan kısmı değil. Sebepbini hatırlayamadığım bir öfke nöbeti sırasında, bakkaldan dönerken beni sertçe yolun kenarındaki kar birikintisine iten kısmı değil. Onu kamyonetini trafiğin ortasında durdurmaya zorlayıp, ağzı açık halde iki metre uzunluğundaki ayçiçeğine baktıran bu kısmı, bu saç tutamıydı. Bana ayçiçeğinin en sevdiği çiçek olduğunu, çünkü boyunun insan boyunu geçtiğini söyleyen kısmı. Parmaklarını çiçeklerin üzerinde bana saplarının içinde kırmızı kan dolaştığını düşündürecek kadar nazıkçe gezdiren kısmı.

Ama başlamadan sona erdi. Daha aletimin ucu ıslak avucuna değmeden gerildi, sırtı duvar gibi oldu. Beni geri itti, kal-kıp oturdu. "Siktir." Gözlerini karşıya dikti.

"Yapamam. Yapa... yani..." Duvara konuşuyordu. "Bilmiyorum işte. Kız gibi hissetmek istemiyorum. Orospu gibi. Yapamam, abicim. Kusura bakma, bana göre değil..." Durakladı, burnunu sildi. "Ama senin için farklı. Değil mi?"

Yatak örtüsünü çeneme kadar çektim.

Seksin, verdiği bütün korkuya rağmen yeni bir alan açacağını, bizi görmediği sürece dünyanın kurallarının burada geçerli olmayacağını zannediyordum. Ama yanılmıştım.

Kurallar içimizdeydi.

Çok geçmeden Super Nintendo açıldı. Trevor'ın omuzları kumandanın düğmelerine basarken sarsılıyordu. "Hey. Hey, Küçük Köpek," dedi biraz sonra. Sonra, gözlerini oyundan ayırmadan, yumuşak bir sesle, "Kusura bakma. Tamam mı?" dedi.

Ekranında minik kırmızı Mario platformdan platforma zıplıyordu. Mario düşerse bölüme baştan başlaması gerekiyordu. Buna da ölmek deniyordu.

Çocuk bir gece evden kaçtı. Hiçbir planı olmadan kaçmıştı. Sırt çantasında, kutusundan çıkarılmış bir paket Cheerios, bir çift çorap ve iki *Goosebumps* kitabı vardı. Resimlerin az olduğu kitapları henüz okuyamasa da bir hikâyenin onu ne kadar uzağa götürebileceğini biliyordu ve bu kitapların yanında olması en azından sonunda içine adım atabileceği iki dünya daha olması anlamına geliyordu. Ama on yaşında olduğu için, ancak ilkokulunun arka tarafında bulunan, yirmi dakika uzaklıktaki oyun parkına kadar gidebildi.

Bir süre karanlıkta, salıncakların üzerinde, yalnızca zincir gıcırtısı eşliğinde oturduktan sonra, yakındaki akçaağaçlardan birine tırmandı. Tırmanırken yapraklı dallar birbirine sürtünüyordu. Yarı yolda durdu ve mahallenin seslerine kulak kabarttı, parkın karşısındaki apartmanın bir camından bir pop şarkısı, yakındaki otobandan trafik uğultusu geliyordu, bir kadın bir köpeğe ya da bir çocuğa sesleniyordu.

Sonra çocuk kuru yaprakların üzerinde ayak sesleri duydu. Dizlerini yukarı çekip ağacın gövdesine sarıldı. Nefesini tutarak temkinli bir şekilde gözlerini şehrin kirini pasını tutmuş dalların arasından aşağıya dikti. Anneannesiydi gelen. Kadın yerinden kıpırdamadan başını kaldırdı, açık tek gözüyle torununu aramaya başladı. Etraf onu göremeyeceği kadar karanlıktı. Anneanesi öyle küçük görünüyordu ki, gözlerini kısmış iki yana sallanırken yanlışı yere konmuş bir oyuncak bebeği andırıyordu.

“Küçük Köpek,” dedi bir fısıltı-bağırtyla. “Yukarıda mısın Küçük Köpek?” Boynunu uzattı, sonra başını uzaktaki otoban

yönüne çevirdi. “Annen. Normal değil, tamam? O acır. Canı yanar. Ama seni ister, bize ihtiyacı var.” Olduğu yerde döndü. Yapraklar çıtırdadı. “Seni seviyor, Küçük Köpek. Ama hasta o. Benim gibi hasta. Beyinden hasta.” Dikkatle eline baktı, hâlâ var olduğundan emin olmak ister gibi, sonra indirdi.

Bunları duyan çocuk, ağlamamak için dudaklarını soğuk ağaç kabuğuna bastırdı.

O acır, diye düşündü, anneannesinin kelimelerine kafa yorarak. Bir insan nasıl bir duygu *olabilir* ki? Çocuk hiçbir şey söylemedi.

“Korkmana gerek yok, Küçük Köpek. Sen benden daha zeki.” Bir şey hışırdadı. Anneanesi kollarının arasında bebek tutar gibi bir paket Cool Ranch Doritos tutuyordu. Öteki elinde içi ılık yasemin çayıyla dolu bir Poland Spring su şişesi vardı. Kendi kendine, “Korkmana gerek yok. Gerek yok,” diye mırıldanmaya devam etti.

Sonra durdu ve gözlerini onun üstüne dikti.

Kurumuş yaprakların arasından birbirlerini seyrettiler. Anneanne göz kırptı. Dallar çatırdadı, çuturdadı, sonra sustu.

Hayatının en mutlu gününü hatırlıyor musun? Ya en hüzünlü gününü? Hüzünle mutluluk birleştirilip koyu mor bir duygu yaratılabilir mi diye düşündün mü hiç – iyi değil, kötü de değil, sadece hayatını öyle ya da böyle yaşamak zorunda kalmadığın için harika olan bir duygu?

Trevor’la yolun ortasında bisikletlerimizi sürdüğümüz akşam Main Sokağı bomboştu, hızla giderken tekerleklerimiz kalın sarı şerit çizgilerini yutuyordu. Saat yediydi, bu da Şükran Günü’ne sadece beş saat kaldığı anlamına geliyordu. Nefeslerimiz

tepemizde tütüyordu. Aldığım her nefeste orman yangınlarının acı kokusu ciğerlerimde keskin bir iz bırakıyordu. Trevor'ın babası karavanda, futbol maçının karşısındaydı, burbon ve diyet kolayla televizyon yemeği yiyordu.

Yolda ilerlerken vitrin camındaki yansımam çarpıldı. Trafik ışığı sarıya döndü, etraftaki tek ses altımızdaki jant tellerinin tıkırtısıydı. Böyle bir ileri bir geri gidip geldik ve aptal bir an Main Sokağı denen bu beton şerit bize ait olan, bizi tutan tek şeymiş gibi hissettim. Sis indi, sokak lambalarının ışıklarını kırarak devasa Van Gogh kürelerine dönüştürdü. Önümden giden Trevor bisikletinde ayağa kalkıp kollarını iki yana açtı ve “Uçuyorum! Hey, uçuyorum!” diye bağırdı. *Titanic*'te genç kızın geminin pruvasında durduğu sahneyi taklit ederken sesi çatallandı. “Uçuyorum, Jack!” diye bağırdı.

Bir süre sonra Trevor pedal çevirmeyi bıraktı ve kolları iki yanından sarkar halde bisikletini yavaşlatıp durdurdu.

“Açlıktan ölüyorum.”

“Ben de,” dedim.

“Şurada bir benzin istasyonu var.” İlerimizdeki bir Shell istasyonunu gösteriyordu. Kapkara gecenin içinde, yolun kenarına düşmüş bir uzay gemisine benziyordu.

İçeride, iki tane dondurulmuş yumurtalı ve peynirli sandvicin mikrodalga fırında birlikte dönüşünü seyrettik. Tezgâhtaki yaşlı beyaz hanım nereye gittiğimizi sordu.

“Eve,” dedi Trevor. “Annem trafikte kalmış, biz de akşam yemeğinden önce atıştırmalık bir şeyler alıyoruz.” Kadın para üstünü Trevor'a uzatırken benden yana bir bakış attı. Trevor'ın annesi beş yıl kadar önce erkek arkadaşıyla beraber Oklahoma'ya taşınmıştı.

Kepenleri indirilmiş bir Friendly's'in karşısındaki dişçi muayenehanesinin verandasında sandviçlerimizi açtık. Sıcak selofan ellerimizde hışırıyordu. Lokmalarımızı çiğnerken lokantanın camlarından içeriye baktık, geçen mart ayından kalma soluk yeşil bir posterde "Devasa Cüce Cin Nane Sandalı" reklamı vardı. Sandvicimi yüzüme yakın tutunca buhar görüşümü bulandırdı.

"Sence yüz yaşıma geldiğimizde de birlikte takılmaya devam edecek miyiz?" dedim düşünmeden.

Sandvicin paket kâğıdını elinden attı, kâğıt rüzgâra kapılıp yanındaki çalının tepesine takıldı. Sorduğuma hemen pişman oldum. Yutkunurken, "İnsanlar yüz yaşına kadar yaşamaz," dedi. Bir ketçap paketini yırtıp açtı, sandvicimin üzerine ince kırmızı bir şerit sıktı.

"Doğru." Başımı salladım.

Sonra bir kahkaha duydum. Arka sokaktaki bir evden gelmişti.

Net çocuk sesleri, iki, belki de üç, sonra bir de adam sesi – babaları mıydı? Arka bahçede oynuyorlardı. Oyun denemezdi tam olarak, daha ziyade belli belirsiz bir heyecanın ete kemiğe bürünmesi gibi bir şeydi – yalnızca küçük çocukların tanıdığı bir heyecan, henüz şehrin boktan bir köşesindeki küçücük bir arka bahçe olarak görmeye başlamadıkları boş arsada koşturmanın içlerine doldurmaya yettiği neşe. Tiz çığlıklarından, altı yaşından büyük olmadıkları anlaşılıyordu, sadece hareket ederek bile kendinden geçilebilen yaşlar. Rüzgâr estikçe şarkı söyleyen minik çanlar gibiydiler.

"Bu kadar yeter. Bu gecelik bu kadar yeter," dedi adam ve sesler hemen kesildi. Bir tel kapının çarpma sesi. Her yeri tekrar sessizlik kapladı. Yanımda Trevor, başı ellerinin arasında.

Bisikletlerimizi eve sürdük, orada burada tepemizde sokak lambaları. O gün mor bir gündü – iyi ya da kötü diyemem, içinden geçtiğimiz bir şeydi işte. Ben daha hızlı pedal çeviriyordum, yol alırken bir an için bağlarımı koparmış gibi oldum. Trevor yanımda 50 Cent’in şarkısını söylüyordu.

Sesi tuhaf bir biçimde daha genç birinin sesi gibi çıkıyordu, ben onu tanımadan önceki zamanlardan geliyormuş gibi. Sanki döndüğümde karşımda annesinin yıkadığı kot ceketi giymiş bir çocuk bulacaktım, tombul bebek yanaklarının üstündeki hâlâ sarı saçlarından deterjan kokusu gelen, bisikletinin destek tekerlekleri asfalt üzerinde tıngırdayan bir çocuk.

Ben de ona katıldım.

*Many men, many, many, many, many men.**

Şarkının sözlerini neredeyse bağıra çağıra söylerken rüzgâr sesimizi kesiyordu. Şarkıların bir köprü olabileceğini söylerler, anne. Ama bence şarkılar aynı zamanda üzerinde durduğumuz zemin. Belki de kendimizi düşmekten alıkoymak için şarkı söylüyoruzdur. Belki kendimizi alıkoymak için.

*Wish death 'pon me. Lord I don't cry no more, don't look to the sky no more. Have mercy on me.***

Yanından geçtiğimiz mavi oturma odalarında futbol maçı sona ermek üzereydi.

*Blood in my eye dawg and I can't see.****

Mavi oturma odalarında kimileri kazanmış kimileri kaybetmişti.

Böyle böyle sonbahar geçti.

* (İng.) Birçok adam, birçok, birçok, birçok, birçok adam.

** (İng.) Ölmemi istiyor. Tanrım, artık ağlamıyorum, artık gökyüzüne bakmıyorum. Merhamet et bana.

*** (İng.) Gözümde kan var dostum, göremiyorum.

Tek kullanımlık bir yaşamın içinde, ikinci şans diye bir şey yok. Bu bir yalan ama biz onu yaşıyoruz. Yaşayıp gidiyoruz. Bu bir yalan ama çocuk gözlerini açıyor. Oda gri-mavi bir leke. Duvarlardan müzik sesi geliyor. Chopin, onun dinlediği tek şey. Çocuk yataktan çıkıyor, odanın köşeleri bir eksen boyunca eğik, gemi gibi. Ama bunun da kendini oyuna getirmelerinden biri olduğunun farkında. Yayılan ışığın parçalanmış 45'liklerin kara dağınıklığını meydana çıkardığı koridorda, çocuk onu arıyor. Odasında yatak örtüleri açık, pembe dantelli yorgan yerde. Prize yarım takılı gece lambası titreşip duruyor. Piyano minik notalarını damlatıyor, yağmur kendi bütünlüğünü hayal ediyormuş gibi. Çocuk oturma odasına geçiyor. İki kişilik kanepenin yanındaki pikabın iğnesi çoktan sona ermiş bir plağın üzerinde atlıyor, cızırtı o yaklaştıkça yoğunlaşıyor. Ama Chopin uzaklarda bir yerde çalmaya devam ediyor. Çocuk sesi takip ediyor, başını kaynağa doğru eğmiş. Ve orada, mutlak masasının üzerinde, devrilmiş süt şişesinin yanında, kâbuslardan çıkma bir masa örtüsünü andıran beyaz şeritler halinde akan sıvı, kırpışan kırmızı bir göz. Goodwill'den satın aldığı teyp bu, hani çalışırken önlüğünün cebine sığan, hani sağanak yağmur yağarken yastığının altına sokuşturduğu teyp, her gök gürlemesinden sonra noktürnlerin daha gür bir sesle çıktığı. Süt gölünün ortasında duruyor, sanki müzik sadece onun için bestelenmiş gibi. Çocuğun tek kullanımlık bedeninde her şey mümkün. O yüzden o da parmağıyla gözün üstünü kapatıyor, gerçek olduğundan emin olmak istiyor çünkü, sonra radyoyu eline alıyor. Ellerindeki müzikten süt damlayarak ön kapıyı açıyor. Yaz. Tren yolunun ötesindeki sokak köpekleri havlıyor, bu seslerin bir anlamı var, demek ki bir şey, bir tavşan ya da bir sıçan yaşamından sıyrılıp yeryüzüne karıştı. Piyano notaları arka

bahçeye y6nelen çocuğun g6ęs6nden aşağı s6z6l6yor. 6nk6 içindeki bir şey onun burada olacağını biliyordu. Beklediğini. 6nk6 anneler b6yledir. Beklerler. Çocukları bir başkasına ait olana dek kıpırdamadan dururlar.

Sahiden de orada, tel6rg6yle çevrili k66k bahçenin ucunda, s6nm6ř bir basket topunun yanında, sırtı ona d6n6k. Omuzları onu saatler 6nce yatağa yatırırkenkinden daha dar gibi, g6zleri donuk ve pembe. Gecelik olarak kullandığı b6y6k beden tiş6r-t6n arkası yırtılmış, elma yarısı gibi beyaz k6rek kemiği g6r6n6yor. Başının solunda bir sigara duruyor. ocuk ona doğru y6r6yor. Kollarında m6zikle, titreyerek annesine doğru y6r6yor. Annesi iki b6kl6m olmuş, yamulmuş, ufalmış, sanki havanın altında kalıp ezilmiş gibi.

“Senden nefret ediyorum,” diyor annesine.

Onu s6z6yor, dilin ne yapabileceğini g6rmek istiyor, ama annesi hiçbir tepki vermiyor. Başını biraz arkaya çeviriyor, o kadar. Sigara, sigaranın kor boncuğu dudaklarına y6kseliyor, sonra çenesinin yakınında oynuyor.

“Artık annem olmanı istemiyorum.” Sesi tuhaf bir şekilde daha derin, daha tok.

“Duydun mu beni? Sen bir canavarsın –”

Ve bunu s6ylemesiyle birlikte annesinin başı kopup omuzlarından aşağıya d6ř6yor.

Hayır, 6ne eğiliyor annesi, ayaklarının arasındaki bir şeye bakıyor. Sigara havada asılı. ocuk ona uzanıyor. Beklediğinin aksine eli yanmıyor. Elinde bir karıncalanmã hissediyor sadece. Avucunu atığında ateşb6ceğinin ezilmiş v6cudunu g6r6yor, yeşil kanı derisinin 6zerinde kararıyor. Başını kaldırıp

yukarıya bakıyor – yaz ortasında o, radyo ve sönük basket topu sadece. Köpekler sessiz şimdi. Karınları da tok.

“Anne,” diyor hiç kimseye, gözleri dolarak, “öyle demek istemedim.”

“Anne!” diye sesleniyor, birkaç sarsak adım atarak. Radyoyu elinden bırakıyor, alet toprağın üzerine tepetaklak düşüyor ve eve doğru dönüyor. “Anne!” Koşarak içeri giriyor, eli hâlâ tek kullanımlık yaşamdan ıslak, onu arıyor.

Sonra sana gerçeği söyledim.

Grimsi bir pazar günüydü. Gökyüzü sabah boyunca sağanak tehdidinde bulunmuştu. İki insan arasındaki bağa kolayca karar verilebilecek türden bir gün olacağını ummuştum – hava öyle kasvetliydi ki, birbirimizi görmek ikimiz için de rahatlatıcı olacaktı, tanıdık çehrelerimiz iç karartıcı bir ışığın fonu önünde hatırimızda kaldıklarından daha aydınlık görünecekti.

Dunkin’ Donuts’ın ışıklı salonunda, aramızda iki kahve fincanının dumanı tütüyordu. Pencereden dışarı bakıyordun. Araçlar Main Sokağı’ndaki kilise ayininden dönerken yağmur yolu dövüyordu. “İnsanlar bu aralar şu SUV şeyini seviyor galiba.” Arabaya servis sırasındaki araç kervanını işaret ettin. “Herkes hep daha yüksekte oturmanın peşinde.” Parmakların masada tıkırdadı.

“Şeker ister misin anne?” diye sordum. “Krema? Ya da belki bir çörek? Ah yok, sen kruvasan seviyorsun...”

“Ne söyleyeceksen söyle Küçük Köpek.” Sesin sönük, keyifsizdi. Fincandan yükselen duman yüzüne değişken bir ifade veriyordu.

“Ben kızlardan hoşlanmıyorum.”

Vietnamca kelimeyi, Fransızcada pedofilin kısaltması olan *pédé'*den gelen *pê-dê'*yi kullanmak istememiştim. Fransız işgalinden önce Vietnamcamızda kuir bedenler için bir isim yoktu –çünkü onlar da bütün bedenler gibi etten kemikten görülüyor, aynı kaynaktan geldikleri düşünülüyordu– dolayısıyla ben de bu parçamı suçlular için kullanılan sıfatla takdim etmek istemiyordum.

Gözlerini bir-iki defa kırptın.

“Kızlardan hoşlanmıyorsun,” diye tekrar ettin, dalgınca başını sallayarak. Kelimelerin içinde gezindiğini, seni sandalyene mihladığını görebiliyordum. “Peki *neyden* hoşlanıyorsun? On yedi yaşındasın. Hiçbir şey hoşuna gitmiyor. Hiçbir şey *bilmiyorsun*,” dedin, masayı çizerek.

“Erkeklerden,” dedim, sesimi kontrol ederek. Ama kelime ağzımdan cansız çıktı. Öne kaykılırken sandalyen gıcırdadı.

“Çikolata! Çikolata istiyorum!” Elleriindeki elmalarla dolu kesekâğıtlarından bir elma toplama gezisinden döndükleri anlaşılan bir grup çocuk, üstlerinde büyük beden camgöbeği tişörtleriyle dükkâna dalıp içeriyi heyecanlı çığlıklarla doldurdu.

“Gidebilirim anne,” dedim. “Beni istemiyorsan gidebilirim. Sorun çıkarmayacağım, kimsenin bilmesine de gerek yok... Anne, bir şey söyle.” Fincandaki yansımam küçük siyah bir dalganın altında kırıştı. “Lütfen.”

Çenenin altındaki avucunun ardından “Söylesene,” dedin,
“şimdi elbise mi giymeye başlayacaksın?”

“Anne –”

“Öldürürler seni,” dedin başını sallayarak, “bunu biliyorsun.”

“Kim öldürür?”

”Elbise giydi diye öldürüyorlar insanları. Haberlerde çıkıyor. İnsanları tanımıyorsun. Onları tanımıyorsun.”

“Giyemeyeceğim anne. Söz. Bak, daha önce hiç giymedim, giydim mi? Şimdi niye giyeyim?”

Yüzümdeki iki deliğe diktin gözlerini. “Hiçbir yere gitmen gerekmiyor. Sadece sen ve ben varız Küçük Köpek. Başka kimsem yok.” Gözlerin kızarmıştı.

Dükkânın öbür tarafındaki çocuklar *Old MacDonald Had a Farm*’ı söylüyordu; kulak tırmalayıcı sesleri, tasasız coşkuları.

“Anlat,” dedin ve yüzünde endişeli bir ifadeyle dikleştin, “bunlar ne zaman başladı? Sağlıklı, normal bir oğlan doğurdum ben. Bunu biliyorum. Ne zaman?”

Altı yaşındaydım, ilkokul bire gidiyordum. Gittiğim okul yenilenmiş bir Luteryen kilisesiydi. Mutfak bitmek bilmez bir tadilatla olduğundan öğle yemeği spor salonunda veriliyordu; sınıf sıralarını öbekler halinde düzenleyerek oluşturdukları derme çatma masalarımızda otururken basketbol sahası çizgileri ayaklarımızın altında yay çiziyordu. Görevliler her gün dondurulmuş tek kap yemeği tekerlekli arabalarla dağıtıyordu: Selofanla kaplı beyaz bir kare içinde kırmızımsı-kahverengi bir kütle. Arkasında sıra olduğumuz dört mikrodalga fırın öğle yemeği boyunca vınlarken yemekler birer birer eriyor, sonra ping sesiyle fırlayıp, hava kabarcıkları ve dumanlar içinde, bekleyen ellerimize konuyordu.

Lapa karemlerle birlikte sarı polo yaka tişörtlü, siyah saçları yana ayrılmış bir çocuğun yanına oturdum. Çocuğun adı Gramoz’du ve sonradan öğrendiğime göre ailesi Sovyetler Birliği’nin çöküşünün ardından Arnavutluk’tan Hartford’a gelmişti. Fakat

o gün bunların hiçbirinin önemi yoktu. Önemli olan, onun önünde gri lapalı beyaz bir kare değil, cırt cırtlı şık bir turkuaz beslenme çantası olması ve onun içinden, her biri iri mücevher biçiminde pizza çörekleriyle dolu bir tabak çıkarmasıydı.

“Bir tane ister misin?” diye sordu, kendininkini ısıtırken.

Dokunamayacak kadar çekingendim. Bunu gören Gramoz elimi alıp ters çevirdi ve avucuma bir çörek koydu. Çörek düşündüğümünden ağırdı. Ve her nasılsa hâlâ sıcaktı. Daha sonra, teneffüste, Gramoz’un peşinden ayrılmadım. O oyun parkında, her adımında ışıldayan beyaz Keds ayakkabılarıyla sarı döner kaydırağın merdivenlerini tırmanırken, iki basamak arkasında, topuklarının hemen dibindeydim.

Bana hayatımın ilk pizza çöreğini yediren çocuğa borcumu onun gölgesi olmak dışında nasıl ödeyebilirdim ki?

Sorun, o sıralarda henüz İngilizcemin olmayıştıydı. Onunla konuşamıyordum. Zaten konuşabilsem de ne söyleyecektim? Onun peşinden nereye gidiyordum? Ne amaçla? Belki bir yere varmak değil, devamlılıktı aradığım. Gramoz’un yakınında olmak, onun o bir seferlik şefkatinin çemberi içinde kalmak, zamanda geriye, öğle yemeğine gitmek, avucumdaki ağır pizzaya geri dönmekti.

Bir gün, kaydıraktayken, yanakları al al kabarmış Gramoz arkasına döndü ve “Beni takip etmeyi bırak, ucube yaratık! Neyin var senin ya?” diye bağırdı. Anlamamı sağlayan sözleri değil, nişan alıyormuş gibi kıstığı gözleri olmuştu.

Kaynağından koparılmış bir gölge olarak kaydırağın tepesinde kalakaldım ve yana taralı parlak saçlarının tünelden aşağı doğru küçüldükçe küçülüşünü, çocuk kahkahalarının arasında ardında iz bırakmadan yok oluşunu seyrettim.

Bitti, bütün yükümü boşalttım, diye düşünürken, kahveni kenara iterek dedin ki: “Şimdi de benim *sana* bir şey söylemem gerek.”

Çenem kenetlenmişti. Bunun bir değiş tokuş, bir alışveriş olması gerekmiyordu. Sen konuşurken istekliymiş gibi görünmek için başımı salladım.

“Bir abin var.” Saçını gözlerinin önünden çektin, gözünü kırpmadan. “Ama öldü.”

Çocuklar hâlâ oradaydılar ama artık o küçük, dayanıksız seslerini işitmiyordum.

Fark ettim ki, hakikatlerimizi değiş tokuş ediyor, başka bir deyişle birbirimizi kesiyorduk.

“Bana bak. Bunu bilmen gerekiyor.” Ciddi bir ifade takındın. Dudakların menekşe rengi bir çizgiydi.

Devam ettin. Bir zamanlar içinde büyüyen bir oğlun vardı, isim verdiğin bir oğul, ismini şimdi tekrar etmeyeceğin bir oğul. İçindeki oğul kıpırdamaya başlamıştı, uzuvları karın yuvarının içinde hareket ediyordu. Ona şarkı söylüyor, onunla konuşuyordun, tıpkı bana yaptığın gibi, kocanın bile bilmediği sırlarını söylüyordun ona. On yedi yaşındaydın ve Vietnam’daydın, benim o sırada karşında otururkenki yaşımda.

Ellerini dürbün şeklinde birleştirdin, geçmiş sanki peşine düşölüp yakalanması gereken bir şeymiş gibi. Masanın senin tarafında kalan kısmı ıslaktı. Bir peçeteyle kuruladın, sonra 1986 yılını, abimin, yani oğlunun ortaya çıktığı yılı anlatmaya koyuldun. Hamileliğinin dördüncü ayında, yani çocuğun yüzünün bir yüz haline geldiği sıralarda, kocanın, yani babamın, ailesinin baskısıyla seni nasıl kürtaj yaptırmaya zorladığını.

“Yiyecek tek bir lokma yoktu,” diye devam ettin, çenen hâlâ avuçlarının arasındayken. Tuvalete giden bir adam geçmek için

müsaade istedi. Ona hiç bakmadan yana kaydın. “İnsanlar be-reketli olsun diye pirincin içine talaş ekliyordu. Yemek için sı-
çan bulduysan şanslıydın.”

Dikkatle konuşuyordun, hikâye rüzgâr eserken avucunun içinde tutmaya çalıştığın bir alevmiş gibi. Çocuklar nihayet gitmiş, yalnızca yaşlı bir çift kalmıştı – gazetelerinin ardında iki beyaz saç bulutu.

“Abinin aksine,” dedin, “sen yaşayacağını anladığımız güne kadar doğmadın.”

Gramoz’un bana pizza çöreği ikram etmesinden haftalar sonra, bana ilk bisikletimi aldın: İki yanında destek tekerlek-leri ve elciklerinde hemen her zaman yaptığım gibi yürüyüş hı-zında sürsem de minik ponponlar gibi tıngırdayan beyaz şerit-ler olan pespembe bir Schwinn. Pembeydi, çünkü bisikletçideki en ucuz bisiklet oydu.

O öğleden sonra, otoparkta sürerken bisikletim aniden durdu. Aşağı baktığımda, bir çift elin gidonu kavramış oldu-ğunu gördüm. Eller on yaşlarında bir oğlana aitti, ıslak tom-bul suratı iri, etli bir gövdenin tepesine takılıydı. Ne olduğunu anlamama kalmadan bisiklet arkaya doğru kaydı ve ben popo üstü asfalta düştüm. Sen Lan’a bakmak için yukarı çıkmıştın. Çocuğun arkasından daha ufak, sansar suratlı bir başka çocuk çıktı ortaya. Sansar bağırdı ve önünde, eğik güneş ışığının al-tında, püsküren tükürüklerden bir gökkuşağı belirdi.

İriyarı oğlan anahtarlığını çıkardı ve bisikletimin boya-sını kazımaya başladı. Boya, gül rengi kıvılcımlar halinde ko-layca çıkıyordu. Orada oturup, çocuk anahtarla bisikletin ke-mikleri üzerinde çentikler açtıkça betonun üzerinin pembe

kırpıklarla doluşunu seyrettim. Ağlamak istiyordum ama bunun İngilizce nasıl yapılacağını henüz bilmiyordum. O yüzden hiçbir şey yapmadım.

Bir rengin ne kadar tehlikeli olabileceğini o gün öğrendim. Bir oğlan çocuğunun o renkten men edilebileceğini ve bir sınırı aştığına hükmedilebileceğini. Renk dediğin ışığın ortaya çıkardığından başka bir şey olmasa da, o şeyin kanunları var ve pembe bisiklet süren bir erkek çocuğunun her şeyden evvel yerçekimi kanununu öğrenmesi gerekiyor.

O gece, çıplak bir ampulün yandığı mutfağımızda yanına diz çöktüm ve bir elinde pembe oje şişesi, bisikleti baştan sona kateden kobalt yara izlerini uzun fırça darbeleriyle ve bir uzman dikkatiyle, taşırmadan kapatmanı seyrettim.

“Hastanede bana bir şişe hap verdiler. Bir ay boyunca kullandım o hapları. Emin olmak için. Bir ay sonra, onu, oğlumu yani, düşürmem gerekiyordu.”

Gitmek istiyordum, dur demek. Ama itiraf etmenin bedelinin bir cevap almak olduğunu öğrenmiştim.

Hapı kullanmaya başladıktan bir ay sonra, çocuğun çoktan bedenini terk etmiş olması gerekirken, içinde bir darbe hissetmiştin. Seni tekrar hastaneye götürmüşlerdi, bu defa acile. “Beni hızla duvarlarındaki boyaları kalkmış gri odalardan geçirerek götürürlerken tekmelerini hissediyordum. Hastane hâlâ savaştan kalma duman ve gaz kokusuyla doluydu.”

Bacaklarının arasına novokain enjekte ettikten sonra hemşireler uzun bir aletle içine girmiş ve “bebeğimi içimden papaya çekirdekleri gibi” öylece kazımışlardı.

Bunu dayanılmaz kılan, bu görüntü, bu görüntünün sıradanlığıydı; seni binlerce defa o meyveyi yememiz için hazırlarken seyretmiştim; kaşık papayanın yumuşak turuncu karında kayarken jöle gibi bir siyah çekirdek yığını çelik hazneye toplanırdı. Beyaz eşofman üstümün kapüşonunu başımın üstüne geçirdim.

“Onu gördüm, Küçük Köpek. Bebeğimi göz ucuyla da olsa gördüm. Çöp tenekesine giden kahverengimsi bir karaltı.”

Masanın üzerinden uzanıp kolunun kenarına dokundum.

Tam o sırada hoparlörlerden bir Justin Timberlake şarkısı yükselmeye başladı, şarkıcının tiz sesi kahve siparişlerinin ve plastik çöp kovalarına gürültüyle boşaltılan telvelerin arasına karıştı. Önce bana, sonra arkamda bir noktaya baktın.

Gözlerin geri döndüğünde, “Chopin’i ilk Saygon’da duymuştum. Bunu biliyor muydun?” dedin. Vietnamcan birdenbire hafiflemiş, havalanmıştı. “Altı ya da yedi yaşındaydım herhalde. Sokağın karşısında oturan adam Paris’te eğitim görmüş bir konser piyanistiydi. Steinway’ini avlusuna çıkarıp akşamları bahçe kapısı açık piyano çalardı. Ve köpeği, o ufak siyah köpek, şurama filan geliyordu, ayağa dikilip dans etmeye başlardı. Küçük dal gibi bacaklarıyla toprağın üstünde pıt pıt daireler çizirdi, ama adam köpeğe hiç bakmaz, çalarken gözlerini kapalı tutardı. Bu o adamın gücüydü. Kendi elleriyle gerçekleştirdiği mucizeyi umursamıyordu. Orada, yolda oturur ve sihir olduğunu düşündüğüm şeyi seyrederdim: Müziğin bir hayvanı bir insana dönüştürmesi. O kaburgaları sayılan, Fransız müziği eşliğinde dans eden köpeğe bakar ve her şeyin mümkün olduğunu düşünürdüm. Her şeyin.” Ellerini masanın üzerinde kavuşturdu, bu harekette bir hüznün ve huzursuzluk vardı. “Adam çalmayı bıraktığında, kuyruğunu sallayan köpeğin

yanına gittiğinde ve açık ağzının içine ödöl mamasını koyarak köpeğe bu insani beceriyi kazandıran şeyin müzik değil açlık, sadece açlık olduğunu bir kez daha kanıtladığında bile buna inanıyordum. Her şeyin mümkün olduğuna.”

Yağmur usul usul yeniden hızlandı. Arkama yaslandım ve pencereleri yamultuşunu seyrettim.

Bazen, aldırıışsız olduğum zamanlarda, hayatta kalmanın kolay olduğunu düşünüyorum: Elindekilerle ya da kısmetine düşmüş olanlardan geriye ne kaldıysa onlarla yola devam ediyorsun sadece, ta ki bir şey değişene ya da nihayet yok olmadan da değişebileceğini, tek yapman gerekenin fırtına geçene kadar beklemek olduğunu idrak edene ve –evet– isminin hâlâ yaşayan bir şeyin ismi olduğunu anlayana kadar.

Dunkin’ Donuts’taki konuşmamızdan birkaç ay önce, Vietnam taşrasında yaşayan on dört yaşındaki bir erkek çocuğun yüzüne, başka bir erkek çocuğun dolabına gizlice bir aşk mektubu bıraktı diye kezzap atılmıştı. Geçen yaz, yirmi sekiz yaşındaki doğma büyüme Floridalı Omar Mateen Orlando’da bir gece kulübüne daldı, otomatik tüfeğini çıkardı ve ateş açtı. Kırk dokuz kişi öldü. Burası bir gey gece kulübüydü ve oğlanların hepsi –çünkü hepsi oğlandı; oğullar, yeniyetmeler– bana benziyordu: Her biri bir anadan doğmuş, karanlığın içinde, birbirlerinde mutluluk arayan renkli şeyler.

Bazen, aldırıışsız olduğum zamanlarda, yaranın aynı zamanda tenin kendi kendisiyle tekrar karşılaştığı ve her iki ucuna da nerelerdeydin diye sorduğu bir yer olduğuna inanıyorum.

Nerelerdeydik, anne?

Ortalama bir plasentanın ağırlığı aşağı yukarı 700 gram. Beşinin, hormonların ve atıkların anneye fetüs arasında alınıp verildiği tek kullanımlık bir organ. Bu bakımdan, plasenta bir tür dil – belki de ilk dilimiz, hakiki anadilimiz. Erkek kardeşimin plasentası dördüncü ya da beşinci ayda çoktan tamamıyla oluşmuştu. İkiniz aranızda –kandan sözlerle– konuşuyordunuz.

“Bana geldi, biliyor musun...”

Dışarıda yağmur durmuştu. Gökyüzü boş bir çanaktı.

“Sana mı geldi?”

“Oğlum, rüyamda bana geldi, hastaneden bir hafta kadar sonraydı. Kapımın eşiğinde oturuyordu. Birbirimize bir süre baktık, sonra kalktı, sokağa çıktı ve yürüyüp gitti. Sanırım sadece neye benzediğimi görmek istedi, annesinin neye benzediğini. Küçük bir kızdım ben. Ah, tanrım . . . Ah, tanrım, on yedi yaşındaydım.”

Bir defasında, üniversitede hocalarımdan biri *Othello* hakkındaki bir ders sırasında konu dışına çıkmış ve ona göre gey erkeklerin doğaları gereği narsisist olduklarını ve aleni narsisizmin henüz “eğilimler”ini kabul etmemiş olan erkeklerde bir homoseksüellik işareti dahi olabileceğini iddia etmişti. Sandalyemde burnumdan soluyarak oturmuştum ama bu düşünce yine de beynimin bir köşesinde yer etmişti. Yıllar önce okul bahçesinde Gramoz’un peşinden ayrılmamamın tek nedeni onun bir erkek çocuk ve dolayısıyla kendimi gördüğüm bir ayna olması olabilir miydi?

Şayet öyleyse bile, neden olmasın ki? Belki de aynalara yalnızca –ne kadar aldatıcı olursa olsun– güzellik aramak için değil, –gerçeklere rağmen– hâlâ burada olduğumuzdan emin olmak için bakıyoruzdur. İçinde hareket ettiğimiz avlanmış bedenin

henüz yok edilmediğinden, kazınıp silinmediğinden emin olmak için. Kendini hâlâ *kendin* olarak görmek, yok sayılmamış insanların bilemeyeceği bir sığınaktır.

Güzelliğin tarih boyunca hep kopyalanmayı talep ettiğini okumuştum. İster bir vazo olsun, ister bir tablo, ister bir ayın kadehi, ister bir şiir, bize estetik haz veren şeylerden daha çok yapıyoruz. Onu muhafaza etmek için, uzam ve zamana yaymak için yeniden üretiyoruz. Haz veren bir şeye –bir freske, şeftali kırmızısı sıradağlara, bir oğlana, oğlanın çenesindeki bene– bakmak zaten başlı başına bir tekrar etme, kopyalama eylemi; görüntünün ömrünü gözde uzatmak, ondan bir sürü yapmak, onu kalıcılaştırmak. Aynaya bakarken, kendimi var olmayabileceğim bir geleceğe kopyalayıp naklediyorum. Ve evet, yıllar önce Gramoz’dan istediğim şeyin pizza çöreği değil, kopyalanıp çoğaltılmak olduğu doğru. Çünkü ikramı beni cömertliğe layık, dolayısıyla görülmüş bir şey olarak genişletmişti. Sürmesini, geri dönmeyi istediğim şey tam da bu daha fazla olma haliydi işte.

Virgülün –devamlılığı ifade eden şu kavsın– fetüse benzeri tesadüf değil, anne. Bir zamanlar hepimiz annelerimizin içindeydik ve bütün kavisli ve sessiz benliklerimizle daha fazla, daha fazla, daha fazla diyorduk. Hayatta oluşumuzun kopyalanıp çoğaltılmaya degecek kadar güzel olduğunda direktmek istiyorum. Ne var bunda? Yaşamımla tek yaptığım şey ondan daha fazla yapmaksa ne olmuş yani?

“Kusmam gerek,” dedin.

“Ne?”

“Kusmam gerek.” Ayaklanıp tuvalete koşun.

“Aman allahım, sen ciddisin,” dedim, arkandan gelirken. Tuvalettteki tek klozetin önüne diz çöküp anında çıkardın. Saçların arkanda topuz şeklinde toplanmıştı ama ben yine de diz

çöktüm ve öyle yapmak âdetten olduğu için iki parmağımla birkaç tutam saçını geride tuttum. “İyi misin anne?” Başının arkasıyla konuşuyordum.

Bir daha öğürdün, sırtın avucumun altında sarsılıyordu. Başının yanında içi kasık kıllarıyla dolu pisuarı görene kadar erkekler tuvaletinde olduğumuzu fark etmemiştim.

“Gidip su alayım.” Sırtını okşayıp doğruldum.

“Hayır,” diye bağırдын dönerek, yüzün kıpkırmızıydı, “limonata. Limonata içmem gerek.”

Dunkin’ Donuts’tan, birbirimiz hakkında bildiklerimizle ağırlaşmış halde çıktık. Ama bilmediğin bir şey vardı, daha önce elbise *giymiştim* aslında ve yine giyecektim. Birkaç hafta önce, eski bir tütün ambarında ben şarap kırmızısı elbisemle dans etmişim, arkadaşım, tek gözü patlamış uzun boylu çocuk da başı dönerek beni seyretmişti. Elbiseyi senin dolabından kurtarmışım, hani şu otuz beşinci doğum günün için alıp da hiç giymediğin elbise. Ben incecik kumaşın içinde dönerken, bir lastik yığınının üzerine tünemiş olan Trevor cıgarasından çektiği fırtların arasında alkış tutuyordu; ölü güvelerle kaplı zeminde duran iki cep telefonu köprücük kemiklerimizi sert bir ışıkla aydınlatıyordu. O ambarda, aylardır ilk defa, kimseden – kendimizden bile– korkmuyorduk. Sen Toyota’yı eve sürerken, yanında sessizce oturuyorum. Bu akşam yağmur geri dönecek gibi, şehir bütün gece yıkanacak, otoban kenarındaki ağaçlardan metalik karanlığın içinde damla damla yağmur suyu süzülecek. Yemekte sandalyemi masaya çekeceğim ve kapüşonumu indirince siyah saçlarımın arasında haftalar önce ambarda oraya takılmış bir saman parçası görünecek. Sen uzanıp samanı elinle saçlarımdan sıyracak ve kalmasına karar verdiğin oğulu süzerken başını iki yana sallayacaksın.

Oturma odası kahkahalarla acınası bir haldeydi. Mikrodalga fırın büyüklüğündeki televizyonda oynayan komedi dizisi kimsenin inanmadığı gereksiz ve yapmacık bir sevinç saçıyordu. Trevor'ın, kucağında çizgi filmlerden çıkma bir kristal gibi duran Southern Comfort şişesiyle La-Z-Boy koltuğuna gömülmüş kıkırdayan babası dışında kimsenin inanmadığı bir sevinç – ki o da bu sevince inanmaktan çok teslim olmuştu. Şişeyi her kaldırışında kahverengi sıvı boşalıyor, camın üstünde televizyondan gelen renkler yamularak ısıldıyordu. Etli bir yüzü ve bu saatte bile briyantınli kısacık saçları vardı. Elvis'in hayatta olduğu son günkü haline benziyordu. Çıplak ayaklarının bastığı halı, yıllar içinde epriyip yağ birikintisi gibi parlamıştı.

Babasının arkasında, pert olmuş bir Dodge Caravan'dan çıkma eğreti bir kanepede oturuyor, bir litrelik Sprite'ı paylaşıp kıkırdarak Windsor'dan tanışmadığımız bir oğlanla mesajlaşıyorduk. Oturduğumuz yerden bile içki ve ucuz sigarayla ağırlaşmış kokusu burnumuza geliyordu ve o orada değilmiş gibi davranıyorduk.

“Hadi, gül bakalım.” Trevor'ın babası hemen hiç kıpırdamıyor, ama sesi gürlüyordu. Bunu koltuğumuzda hissedebiliyorduk. “Hadi, gül bakalım babana. Hepiniz fok gibi gülüyorsunuz.”

Babasının tebeşir tozumsu televizyon ışığıyla çevrili başının arka kısmına baktım, ama hiçbir hareket göremedim.

“Sana gülmüyoruz, abicim.” Trevor yüzünü buruşturup telefonu cebine soktu. Elleri, sanki biri onları dizlerinin üstünden kenara itmiş gibi iki yana düştü. Koltuğun arka tarafına ters ters gözlerini dikti. Oturduğumuz yerden adamın kafasının sadece küçük bir parçası görülüyordu, bir tutam saç ve yanağının hindi dilimi kadar beyaz bir parçası.

“Şimdi de *abi* mi olduk, ha? Büyüdüm diyosun yani? Kafayı yedim sanıyosun sen, ama yemedim evlat. Seni duyuyorum. Her şeyin farkındayım ben.” Öksürdü; içki serpintisi. “Unutma ki SeaWorld’ün en iyi fok eğitmeni bendim. Orlando ’85. Gösterimle tribünde oturan anneni yerinden hoplatmıştım. Bahriyeli Foklarım, yavrularım benim. Fokların generaliydim ben. Annen bana böyle derdi. General. Foklara gülün dediğimde gülerlerdi.”

Televizyonda bir reklam dönüyordu, cebinde saklayabileceğin şişirilebilir bir Noel ağacı hakkında bir şey. “Kim cebinde lanet olası bi Noel ağacıyla dolaşmak ister ki? Gına geldi bu ülkeden.” Başı yana kaykılınca ensesinde üçüncü bir yağ katmanı belirdi. “Baksana – şu çocuk seninle mi? Şu Çinli çocuk seninle beraber di mi? Biliyorum. Onu duyuyorum. Konuşmuyor ama ben onu duyuyorum.” Adamın kolu aniden havaya kalktı ve Trevor’ın irkilişini kanepe minderi üzerinden hissettim. Babası bir yudum daha içti, şişe çoktandır boştu ama yine de ağzını sildi.

“Dayın James. James’i hatırlıyosun di mi?”

“Evet, biraz,” diyebildi Trevor.

“Ne dedin?”

“Evet, efendim.”

“Ha şöyle.” Babası koltuğuna biraz daha gömüldü, saçları parlıyordu. Vücudunun sıcaklığı odaya yayılıp havayı ısıtıyordu sanki. “Harbi adamdır, iyi insandır dayın. İyidir, dürüştür. Dayın o ormanda onların icabına baktı. Bize iyilik etti. Yaktı onları. Biliyor muydun bunu Trev? Aynen öyle.” Yine kıpırtısız haline döndü, dudakları hareket ediyor ama yüzünün başka kıvrımları bundan hiç etkilenmiyordu. “Anlatmadı mı sana? Dördünü bir çukurun içinde nasıl benzinle yaktığını anlatmadı mı? Bana dün gecesi anlattı bunu, inanabiliyor musun?”

Göz ucuyla Trevor’a baktım ama sadece ensesini gördüm, yüzü dizlerinin arasında saklıydı. Sinirli sinirli botlarını bağıyordu, omuzları ileri geri hareket ederken bağcıkların plastik uçları tıkırdayarak deliklerden geçiyordu.

“Ama artık her şey değişti, biliyorum. Salak değilim ben evlat. Benden nefret ettiğini de biliyorum. Biliyorum.”

[Televizyonda kahkahalar]

“İki hafta önce anneni gördüm. Ona Windsor Locks’taki deponun anahtarlarını verdim. O allahın belası mobilyalarını almak için niye bu kadar beklediyse... Oklahoma işi pek iyi gitmiyo belli ki.” Durdu. Hayali bir yudum daha aldı. “Sana gayet iyi baktım, Trev. Bunu bilir bunu söylerim.”

“Bok gibi kokuyorsun.” Trevor’un yüzü taş kesildi.

“Ne dedin sen? Nasıl ya –”

“Dedim ki bok gibi kokuyorsun adamım.” Televizyon Trevor’ın yüzünü griye boyamıştı, bir tek boynundaki yara izinin koyu kırmızı tonu değişmemişti. Dokuz yaşındayken olmuştu; babası bir öfke anında çivi tabancasını ön kapıya sıkışmış ve çivi sekmişti. Kan kıpkırmızıydı, her yerdeydi, haziran ortasında Noel gibi olmuştu, böyle anlatmıştı bana.

“Beni duyduñ.” Trevor Sprite’ı halının üzerine bıraktı, kalk gidiyoruz anlamında hafifçe göğsüme dokundu.

“Artık böyle mi konuşucan?” dedi adam tükürükler saçarak, gözlerini ekrandan ayırmadan.

“N’aparsın?” dedi Trevor. “Hadi, yap bi şey, yak beni.” Trevor koltuğa doğru bir adım attı. Benim bilmediğim bir şey biliyordu. “Bitti mi?”

Babası olduğu yerde soluk alıp veriyordu. Evin diğer kısımları karanlık ve sessizdi, geceleyin hastaneler nasılsa öyle. Kısa bir süre sonra tuhaf, tiz bir iniltiyle konuştu. “İyi iş çıkardım, bebeğim.” Parmakları kolçağın üzerinde kıpır kıpırdı. Komedi dizisindeki insanlar kaygan saçlarının üzerinde dans ediyorlardı.

Trevor’ın bir veya iki kez başını salladığını gördüğümü sandım, fakat televizyon aldatmış da olabilir.

“Aynı James gibisin. Farkın yok. Biliyorum. Sen de yakarlardansın, onları yakacaksın.” Sesi titriyordu. “Şunu görüyor musun? Neil Young o. Bir efsane. Bir savaşçı. Sen de onun gibisin, Trev.” Koridordaki posterı işaret ederken, karşısındaki kapı tıkırdamadan kapandı. Buz gibi açık havaya çıkıp bisikletlerimize yürüdük, arkamızdan ihtiyarın boğuk homurtuları geliyordu.

Asfalt, tekerleklerimizin altından kayıp gidiyordu. Sodyum lambalarıyla aydınlanan akçaağaçlar tepemizde kızıl ve rüzgârsız uzanırken ikimiz de hiçbir şey demedik. Babasının varlığından kurtulmak iyi gelmişti.

Akşam çökerken bisikletlerimizi Connecticut Nehri boyunca sürdük, ay meşelerin üzerinde daha yeni yükselmişti, kenarları beklenmedik derecede sıcak geçen sonbahar yüzünden puslu gibiydi. Akıntı sağımızdan beyaz köpüklerle akıyordu.

Arada bir, iki ya da üç hafta yağmur yağmadı mı, nehrin derinliklerinden bir ceset yükselir, su yüzüne değen bir omzun beyaz ışıltısı belirip kaybolur, kıyılarda yemek hazırlayan aileler durur, çocukların sesi birden kesilir, sonra biri “Aman yarabbi, aman yarabbi” diye bağırır, bir başkası da 911’i arardı. Bazen yanlış alarmlar da olurdu: Paslanıp yosun tutarak kahverengi tonlarında bir yüz rengine dönmüş bir buzdolabı. Bazen de binlerce balık durup dururken ters döner, nehrin yüzü bir gecede gökkuşağı renklerine bulanırdı.

Şehrimizin senin başka hiçbir şey yapamayacak kadar çok çalıştığını için göremediğin yerlerini, bir şeyler yaşanan yerlerini gördüm. Bütün hayatını nehrin bu yakasında, o sırada bisikletimi sürmekte olduğum beyaz yakasında geçirmiş olan Trevor’ın bile hiç görmediği şeyler. Zamanında bir tımarhanenin (aslında sağırılar okuluymuş) bulunduğu Asylum Bulvarı’ndaki ışıkları gördüm; burası 1800 bilmem kaçta yanmış, yarım koğuş dolusu insan ölmüş ve bugün bile kimse yangının neden çıktığını bilmiyor. Ama ben burayı 95 yılında Hindistan’dan göçen arkadaşım Sid’in ailesiyle beraber oturduğu sokak olarak biliyorum. Yeni Delhi’deyken öğretmen olan annesi, şeker hastalığından davul gibi şişmiş ayağıyla aksayarak kapı kapı dolaşıp haftada –nakit– doksan yedi dolar kazanmak için Cutco av bıçakları satıyordu. Sonra, babaları hız sınırı 100 kilometre olan bir yolda eyalet polisinin önünden 110’la geçtiği için iki kere müebbet gibi bir ceza alıp hapse giren Canino kardeşler vardı. Yolcu koltuğunun altındaki yirmi torba eroinle Glock tabancayı da unutmamalı. Ama yine de... Farmington’da Sears’taki işine gidip gelmek için kırk beşer dakika otobüs yolculuğu yapan Marin vardı bir de, boynunda ve kulaklarında hep altın takılar olur, sigara ve Hot Cheetos almak için köşedeki bakkala

yürürken yüksek topukları en yavaş, en ölçülü alkış gibi tıklar-
dar, âdemelması çıkık, ona *ibne* diyen, *homomafedit* diye ba-
ğırان adamlara orta parmağını gösterirdi. O adamlar, oğulla-
rının ya da kızlarının elini tutarak “Seni öldüreceğim kaltak,
keseceğim seni, AIDS’ten gideceksin. Bu gece uyuma, bu gece
uyuma, bu gece uyuma. Uyuma,” derlerdi ona.

New Britain Bulvarı’nda üç yıl yaşadığımız mesken blo-
ğunun önünden geçtik. Destek tekerlekleri olan pembe bisik-
letimi, çocuklar pembe bir şeyi sevdiğim için beni dövmesin
diye muşamba döşemeli koridorlarında sürdürdüğüm bina. O ko-
ridorlardan günde yüz defa geçiyordum herhalde, her koridor
sonunda duvara tosladığımda minik zilim çingirdiyordu. Hani
en sondaki dairede oturan Bay Carlton her gün çıkıp “Kim-
sen sen? Ne yapıyorsun burada? Niye bu işi dışarıda yapmı-
yorsun? Kimsin sen? Sen benim kızım değilsin! Destiny de-
ğilsin! Kimsin sen?” diye bağııyordu bana. Ama tüm bunlar,
bütün bina geçmişte kaldı artık, yerine bir YMCA geldi, boyu
bir metreyi geçen yabani otlarla kaplı (kimsenin arabası olma-
dığı için kullanılmayan) otopark bile yok, buldozerle düzlenip
Bushnell’daki birmilyoncunun attığı mankenlerin korkuluk
olarak kullanıldığı bir hobi bahçesine dönüştürölmüş. Bizim
eskiden uyuduğumuz yerde aile boyu yüzölüp hentbol oynanı-
yor. Bay Carlton’ın sonunda yatağında bir başına öldüğü yerde
insanlar kelebek stili kulaç atıyor. Hani haftalarca kimse far-
kına varmadığından bütün bir katı kesif bir koku kaplamıştı da
(neden bilmiyorum) bir özel tim silahlarla kapıyı kırarak içeri
girmişti. Hani tam bir ay boyunca Bay Carlton’ın eşyaları arka
tarafıta kocaman demir bir çöp konteynerinde kalmıştı da elle
boyanmış, ağzından dili sarkan bir tahta at yağmurda kontey-
nerin tepesinden dışarıyı seyretmişti.

Trevor'la bisikletlerimizi sürmeye devam ettik, Koca Joe'nun kız kardeşinin aşırı dozdan öldüğü Church Sokağı'ndan, sonra MEGA XXXLOVE DEPOT'nun arkasındaki, Sasha'nın aşırı dozdan öldüğü otoparktan, sonra da Jake ve B-Rab'in aşırı doz aldığı parktan geçtik. Bir tek B-Rab kurtulmuştu, o da birkaç sene sonra Trinity College'dan dizüstü bilgisayarlar çalarken yakalandı ve il hapisanesinde dört yıl hapis cezası aldı – kefaletle serbest de bırakılmadı. Çok zor bir şeydi bu, özellikle de banliyöde yaşayan beyaz bir çocuk için. Körfez Savaşı'nda sağ bacağını kaybetmiş olan Nacho vardı sonra, çalıştığı Maybelle Oto Tamir'de krikolarla kaldırılmış arabaların altından haftasonları kaykayla geçerken görürdün onu. Bir defasında, bir tipi sırasında dükkânın arkasına bırakılmış bir Nissan'ın bagajından çığlık çığlığa, yüzü kıpkırmızı, güzel bir bebek çıkarmıştı. Yağan karın altında koltuk değneklerini nasıl da bırakmış ve iki eliyle bebeği kucaklamıştı ve hava onu yıllar sonra ilk defa nasıl kaldırmıştı; düşen karlar öyle parlak bir şekilde yerden tekrar yükseliyordu ki, bulanık ve şefkatli bir saat boyunca şehirdeki herkes oradan niye kaçmaya çalıştığını unutmuştu.

Sonra Franklin'de Mozzicato'nun yeri, ilk kanolimi yediğim yer. Tanıdığım hiçbir şeyin hiçbir zaman ölmediği yer. Bir yaz gecesi binamızın beşinci katında camdan bakarak oturduğum yer; hava da şimdiki gibi ılık ve tatlıydı ve alttan alta, yangın merdivenlerinde vücutlarının diğer dillerini konuşturmaya çalışan genç çiftlerin birbirine çarpan Converse ve Air Force One'larının, çakan kibritlerin ve 9 mm veya Colt .45 biçim ve parlaklığında çakmaklardan çakan kıvılcımların sesleri gelirdi; işte ölümü böyle şakaya vuruyor, alevleri çizgi filmlerdeki yağmur damlaları kadar küçültüp sigarilloların ucundan birer mit gibi içimize çekiyorduk. Çünkü nehir sonunda burada yükselir.

Her Şeye el koymak ve bize –hep olduğu gibi– neleri kaybettiğimizi göstermek için taşar.

Bisikletin tekerlek telleri vınlıyordu. Su arıtma tesisinden gelen lağım kokusu gözlerimi yaktı, hemen sonra da rüzgâr ölülerin isimlerine yaptığı Şeyi yaptı ve o kokuyu da alıp arkamda bıraktı.

Oradan geçtik, her Şeyi ardımızda bıraktık, teller tıkırdayarak bizi banliyönün derinliklerine götürüyordu. Doğu Hartford’da asfalta çıktığımızda, tepelerden gelen odun dumanı kokusu zihnimizi temizledi. Bisiklet sürerken gözüm Trevor’ın sırtında, giydiği kahverengi UPS montundaydı. Mont, babasının bu Őirkette bir hafta çalıştıktan sonra mola sırasında altı birayı mideye indirip geceyarısı ayışığında mora dönmüş mukavva kutuların arasında uyandıktan sonra işten atıldığı zamandan kalmaydı.

Main Sokağı’ndan aşağı indik. Kocaman neon tabelası binanın tepesinde yanan Coca-Cola şişeleme fabrikasına geldiğimizde, Trevor, “Coca-Cola’ya koyayım! Ölümüne Sprite’cıyız ulan!” diye bağırdı. Arkasına baktı ve kesik kesik güldü. “Evet, siktirsinler,” dedim. Ama o beni duymadı.

Sokak ışıkları seyreldi ve kaldırım çimenli bir yamaca dönüştü, demek ki tepelere, malikânelere doğu gidiyorduk. Çok geçmeden banliyölerin içinde, Güney Glastonbury’deydik, evlerin ışıkları birer birer beliriyordu, önce ağaçların arasında titreyen turuncu parıltılar görünmüştü ama yaklaştıkça büyüyüp kocaman, kalın altın levhalara dönüştüler. Bu pencerelerden içeriyi gözleyebiliyordun, demir parmaklıklar yoktu, perdeler ardına kadar açıktı. Işıl ışıl avizeleri, yemek masalarını, dekoratif camla kaplı rengârenk Tiffany lambaları sokaktan geçerken bile

görebiliyordun. Evler o kadar büyüktü ki tüm pencerelerinden içeri baksan da bir kişi bile çıkmıyordu karşına.

Dik yamaca çıkan yolu tırmanırken yıldızsız gökyüzü açıldı, ağaçlar usulca geri çekildi ve evler birbirinden giderek uzaklaştı. Bir ev kümesi diğerlerinden koca bir meyve bahçesiyle ayrılıyordu, yerlere düşmüş elmalar kimse toplamadığından çoktan çürümeye başlamıştı. Meyveler yuvarlanıp yola dağılmış, geçen arabaların altında patlamış, içleri dışlarına çıkmış, püreleşip kararmışlardı.

Yorgun argın, bir tepede durduk. Ayışığı sağımızdaki meyve bahçesini gözler önüne seriyordu. Yarı aydınlıkta elmalar dallarında parlıyor, patırdayarak oraya buraya düşüyor, tatlı mayhoş kokuları ciğerlerimize işliyordu. Yolun karşısında, meşelerin arasından, görünmeyen ağaç kurbağaları kulak tırmalayıcı ötüşlerini yayıyorlardı. Bisikletlerimizi yere bırakıp yolun kenarındaki ahşap bir banka oturduk. Trevor bir sigara yaktı, gözleri kapalı bir nefes çekti, sonra yakut rengi boncuğu benim parmaklarıma uzattı. İçime çektim ama öksürdüm, bisiklet yolculuğu yüzünden tükürüğüm koyulaşmıştı. Duman ciğerlerimi ısıttı ve gözlerim karşımadaki küçük vadideki malikânelere daldı.

“Ray Allen burada yaşıyor diyorlar,” dedi Trevor.

“Şu basketçi mi?”

“UConn’da oynuyordu, adamın orda muhtemelen *iki* evi vardır.”

“Belki şunda oturuyordur,” dedim, sigarayı vadinin kenarındaki tek ışıkları sönük eve doğrultarak. Kenarlarında tarihöncesi bir yaratığın iskeletini andıran beyaz şeritler olmasa ev neredeyse görünmezdi. Belki Ray Allen evinde değildir, diye

düşündüm, NBA’de oynadığı için burada kalamayacak kadar meşguldür. Sigarayı Trev’e geri uzattım.

“Ray Allen babam olsaydı,” dedi, gözlerini kemik evden ayırmadan, “orası benim evim olurdu, sen de istediğin zaman gelip kalırdın.”

“Senin baban var zaten.”

Dibine gelmiş sigarayı bir fiskeyle yola fırlattı ve başını çevirdi. İzmarit düşüp yerde turuncu bir çizgi halinde parladı, sonra titreşerek söndü.

“Unut o herifi, küçük adam,” dedi Trevor ve bana baktı, yumuşak bir ifadeyle, “değmez.”

“Neye değmez?”

“Kızmana değmez, kanka. Oo – budur abi!” Montunun cebinden bir mini Snickers çıkardı. “Geçen Cadılar Bayramı’ndan beri burada duruyor olmalı.”

“Kızdığımı kim söyledi ki?”

“Kendine göre sorunları var, tamam mı?” Snickers’ı kafasına doğrulttu. “İçki onu bozuyor.”

“Evet. Galiba.” Ağaç kurbağaları daha uzakta, daha küçük gibiydi.

Aramıza gergin bir sessizlik girdi.

“Bana bak, şu sessiz durma şeyini yapma şimdi, tamam mı. İbneler gibi. Yani, şey –” Sinirli bir ah çıktı ağzından. Snickers’ı ısırды. “Yarısını ister misin?”

Cevap olarak ağızımı açtım. Başparmak büyüklüğündeki parçayı dilimin üstüne koydu, bileğiyle ağzını sildi ve bakışlarını öbür tarafa çevirdi.

“Hadi gidelim buradan,” dedim, çiğneyerek.

Başka bir şey söyleyecek gibi oldu, ayışığında dişleri gri haplara benziyordu, sonra ayağa kalktı ve tökezleyerek bisikletine yollandı. Ben de bisikletimi tutup kaldırdım, çeliğin üstü şimdiden çiylenmişti ve işte tam o anda gördüm. Aslında ilk gören Trevor olmuştu, zor duyulur bir iç çekişle. Arkama döndüm ve ikimiz de orada bisikletlerimize dayanmış halde kaldık.

Hartford'dı görünen. Sahip olduğunu daha önce hiç fark etmediğim bir kuvvetle nabız gibi atan bir ışık kümesiydi. Belki de alıp verdiği nefesler o sıralar benim için çok açık ve net olduğundan –boğazındaki, ciğerlerindeki, bronşlarındaki ve damarlarındaki oksijenin nasıl ilerlediğini ve hiçbir zaman görmeyeceğim tüm o yerlere nasıl yayıldığını gözümde canlandırdım– Trevor gittikten çok sonra bile yaşamın bu en temel ölçüsüne dönüp duruyorum.

Ama o sırada şehir karşımızda tuhaf, benzerine az rastlanacak bir parıltıyla dolup taşıyordu – sanki bir şehir değil, tepemizde silahlarını bileyen bir tanrının çıkardığı kıvılcımlardı.

“Oha,” diye fısıldadı Trevor. Ellerini ceplerine sokup yere tükürdü.

“Oha.”

Şehir nabız gibi atıyor, titrek ışıklar saçıyordu. Derken, kendini toparlama gayretiyle, “Coca-Cola’ya koyayım,” dedi.

“Evet, ölümüne Sprite’çıyız, ezikler,” diye ekledim ben de, şimdi bildiğim şeyi o sırada bilmeden: Coca-Cola ve Sprite aynı şirketin mamulüydü. Kim olursan ol, neyi seversen sev, nerede durursan dur fark etmiyordu, her yol sonunda Coca-Cola’ya çıkıyordu.

“

Trevor paslı plakasız kamyonet.

Trevor on altı; geyik kanıyla lekelenmiş kot.

Trevor aşırı hızlı ama yetersiz.

Sen gıcırdayan Schwinn'ini sürerken garaj yolundan John Deere kepini sallayan Trevor.

Üniversite bir öğrencisi kızı parmaklayıp külodunu *eğlencesine* göle fırlatan Trevor.

Çünkü yazdı. Çünkü ellerin

ıslaktı ve Trevor geceleyin çalışan bir motor gibi bir isim. Senin gibi bir çocukla buluşmak için gizlice sıvışmıştı. Sarı benizli ve varla yok arası. Babasının buğday tarlasında seksenle giden Trevor. Bütün kızarmış patateslerini Whopper'ına tikiştiriyor ve iki ayağı gazdayken çiğniyor. Gözlerin kapalı, şoför yanındasın, buğdaylar sarı konfeti gibi.

Burnunda üç tane çil.

Bir oğlan-cümlesinin sonundaki üç nokta.

Trevor Burger King McDonald's'a basar çünkü bifteğin üstündeki tütsü kokusu onu *gerçek yapıyor*.

Trevor havayı içine çekerken çıkık ön dişleri soluma aletine tıklıyor, gözleri kapalı.

Trevor *En çok ayçiçeklerini seviyorum. Boyları çok uzuyor.*

Trevor'ın boynunda virgül şeklinde bir yara izi, bir sonraki şeyin bir sonraki şeyin bir sonraki şeyin sözdizimi.

O kadar yükseklerle çıktığını ve yine de böyle kocaman açtığını düşünü.

Trevor tüfeğe her seferinde ikişer kırmızı mermi koyuyor.

Cesur olmak gibi bir şey bence. İçi çekirdeklerle dolu kocaman bir kafan var ama kendini savunacak kolların yok.

Kaslı ince kolları yağmura nişan alıyor.

Tetiğin kara diline dokunuyor ve parmağını ağzında hissettiğine yemin edebilirsin

tetiği çekerken. Trevor kara toprakta çırpınan tek kanatlı serçeği gösteriyor ve onu

yeni bir şey sanıyor. Yeni bir kelime gibi için için yanan bir şey. Bir Trevor gibi

sabahın üçünde pencerene vuran, gülümsüyor diye düşünürken ağzının önünde tuttuğu bıçağı gördüğün. *Bunu yaptım, bunu senin için yaptım*, demiş, bıçak birden senin eline geçmişti. Trevor daha sonra,

gri şafakta, senin basamaklarında. Yüzü kollarının arasında. *Yapmak istemiyorum*, demişti. Nefes nefese. Sarsılan saçları. Saçlarının karaltısı. *Lütfen öyle olmadığımı söyle*, demişti, çıtlattığı eklemlerinin *Ama Ama Ama* kelimesine benzeyen sesi arasında. Bir adım geriledin. *Lütfen öyle olmadığımı söyle*, dedi, *ibne değilim ben. İbne miyim? İbne miyim? Sen ibne misin?*

Avcı Trevor. Etobur, dar kafalı Trevor, top

olmayan, tüfekçi olan, keskin nişancı olan, homo ya da nonoş olmayan. Trevor etyiyici ama

dana eti değil. *Dana olmaz kesinlikle. Başlarım, bir daha asla*, yedi yaşındayken, masada fırında biberiyeyle pişmiş süt danası yerlerken, babası ona o hikâyeyi anlattıktan sonra asla. Nasıl yapıldığını. Süt danasıyla sığır arasındaki farkın çocuklar olduğunu. Süt danalarının

ineklerin çocuğu,

yani buzağı olduklarını. Kendi boyutlarında kutulara konduklarını. Bir vücut kutusu, tabut gibi, ama canlı, ev gibi. Çocuklar, yani süt danaları hiç kıpırdamadan duruyorlar, çünkü yumuşaklık dünyanın sana ne kadar az dokunduğuna bağlı. Yumuşak kalman için, yaşamının ağırlığının kemiklerine binmemesi gerekir.

Yumuşak şeyleri yemeyi severiz, demişti babası, ta içine bakarak Trevor'ın gözlerinin. Bir daha asla çocuk yemeyecek olan Trevor. Çocuk Trevor, boynunda virgül şeklinde yara izi olan. Bir virgül şimdi

ağzını dayadığın. İki tam düşünceyi, özneleri olmayan iki tam bedeni tutan şu menekşe rengi kanca. Yalnızca fiiller. *Trevor* dediğinde eylemi kastediyorsun, Bic çakmağının üzerindeki çam iğnesi batmış başparmağı, botlarının Chevy'nin

güneşten ağarmış kaportasının üstündeki seslerini. Kamyonetin kasasına ardından çekerek sürüklediği ıslak canlı şey.

Senin *Trevor*'ın, senin esmer ama sarışıklık-serpilmiş-kollu *adamın* seni kamyonete sürüklüyor. *Trevor* dediğinde avlananın kendin olduğunu söylüyorsun, reddedemeyeceği bir yara çünkü *bu da bir şey bebeğim. Bu gerçek.*

Ve sen gerçek olmak istiyordun, seni boğan şey tarafından yutulduktan sonra ağzından o şey taşarak yüzeye çıkmak. Yani öpüşmek.

Yani hiçbir şey,
şayet unutursan.

Dili boğazının içinde, *Trevor* senin adına konuşuyor. O konuştuğunda sen kararıyorsun, elindeki fener sönüyor, o da aydınlığı korumak için kafana vuruyor. Karanlık ormanda yolunu bulmak için seni bir o tarafa bir bu tarafa döndürüyor.

Karanlık kelimeler

ki onların sınırları vardır, bedenler gibi. Buzağı gibi,

tabut-evinin içinde bekleyen. Penceresiz – sadece oksijen için bir delik. Pembe burnu sonbahar gecesine dayanmış, havayı içine çekiyor. Kesilmiş otun beyazlatılmış kötü kokusu, zift ve

çakıllı yol, açık hava ateşinde yanan yaprakların kaba tatlılığı, dakikalar, mesafe, annesinin bir tarla ötedeki dünyevi gübresi.

Yonca. Taflan. Douglas köknarı. Mersin ağacı.

Oğlan. Motor yağı. Vücut, ağzına kadar doluyor. Ve susuzluğun, onu tutan şeyden dışarı taşıyor. Ve senin enkazın, düşünmüşştün ki onu besleyecek. Doyasıya yiyecek onu ve büyüyüp içinde gizlenebileceğin bir canavara dönüşecek.

Fakat tüm kutular zamanı ve dili gelince açılacak. Hat kesik, tıpkı yüzüne sürekli bakıp durmadan *Neredeyim ben? Neredeyim ben?* diye soran Trevor gibi.

Çünkü o sırada senin ağzında kan vardı.

O sırada kamyonet karanlığın içindeki bir meşeye çoktan toslayıp haşat olmuş, kaportadan duman çıkıyor. Nefesi votka kokan ve kafası gidip gelen Trevor dedi ki, *Çok güzel*. Dedi ki, *Hiçbir yere gitme,*

güneş ağaçların arasında kaybolurken. *Çok güzel değil mi?* pencereler kapalı gözlerinin arkasından gören biri gibi kızarırken.

İki aylık suskunluğun ardından sana mesaj atan Trevor –

ltf yerine lütfen yazan.

Evden, kafadan çatlak babasından kaçan Trevor. *Siktir olup giden*. Sırılsıklam Levi's. Soluğu parkta alan, çünkü on altı yaşında başka nereye gidersin ki.

Yağmur yağarken, suaygırı şeklindeki metal kaydırağın altında bulduğun. Buz kesmiş botlarını çıkarıp kirli ve donmuş

başparmaklarını teker teker ağzıyla sarmaladığını. Küçüklüğünde, titrediğin zamanlarda annenin sana yaptığı gibi.

Çünkü o titriyordu. Senin Trevor'ın. Senin sapına kadar Amerikalı sığırın, süt danan değil. Senin John Deere'in. Çenesinde yeşimtaşı yeşili bir damar: Dişlerinle üzerinden geçtiğin kırıptırsız bir şimşek.

Çünkü Trevor'ın tadı nehir gibiydi ve sen batmaktan belki de bir kanat çırpışı uzaklıktaydın.

Çünkü buzağı kafesinde öyle sakince bekliyor ki süt danası olmayı.

Çünkü sen hatırlıyordun
ve hafıza ikinci bir şanstır.

İkiniz de kaydırağın altında yatıyorsunuz: Kelimeleri olmayan iki virgül, nihayet, sizi birbirinizden ayrı tutmak için.

Yazın enkazından, annelerinin vücudunu terk eden oğullar gibi sürüne sürüne çıkan siz.

Kutuda bir buzağı, bekliyor. Rahimden daha dar bir kutu. Yağmur boşanıyor, metalin üzerine çarpan çekiçleri aragaz verilen motor gibi. Menekşe rengi havada bekleyen gece, bir buzağı silgi gibi yumuşak toynaklarıyla içeride kıpırdanıyor, boynunda asılı çan çalıyor

da çalıyor. Bir adamın gölgesi ona doğru büyüyor. Elinde anahtarları, kapıların virgülleri olan bir adam. Başın Trevor'ın göğsünde. Buzağı bir iple çekiliyor, duruyor

nefes almak için, burnu taflanların baş döndürücü kokusundan oynuyor. Trevor uyuyor,

senin yanında. Düzenli nefesler. Yağmur. Kareli gömleğinden bir sıcaklık yayılıyor, tıpkı buzağının böğründen çıkan buhar gibi,

sen yıldız basmış tarlanın öte tarafından gelen çan sesini,

o bıçak gibi parlayan sesi dinlerken. Ses Trevor'ın göğsünün derinliklerinde ve sen dinliyorsun.

O çan sesini. Bir hayvan gibi dinliyorsun,

konuşmayı öğrenen bir hayvan.

III

New York'tan kalkan trendeyim. Camdaki yüzüm beni bırakmıyor: Amtrak treni paslı araba kaportaları ve traktörlerle dolu parselleri, arka bahçeleri ve hepsinde aynı şekilde üst üste yığılıp yağlı tepeciklere dönüşmüş ve çürüyüp yumuşayarak tel örgülere yapışmış yakacak odun yığınlarını yarararak geçerken, yüzüm rüzgârlı kasabaların üzerinde asılı duruyor. Peş peşe depoların önünden geçiyoruz, üzerine grafiti yapılmış, sonra beyaza boyanmış, sonra tekrar grafiti yapılmış binalar; camları o kadar uzun zaman önce kırılmış ki yerde cam parçası kalmamış artık; pencerelerden bakılınca, içerideki boş karanlığın ötesinde, bir zamanlar duvar olan yerde, gökyüzü görülebiliyor. Ve orada, Bridgeport'un hemen ötesinde, iki futbol sahası büyüklüğünde bir açık otoparkın ortasında tahta panoyla kaplı bir ev var, sarı çizgiler harabeye dönmüş sundurmaya kadar devam ediyor.

Tren, yalnızca terk edenleriyle –ben de onlardan biriyim– tanıdığım bu kasabaların hepsinin yanından hızla kayıp geçiyor. Connecticut Nehri'nin üzerindeki ışık, bu bulutlu öğleden sonra gördüğüm en parlak şey. Bu trendeyim, çünkü Hartford'a geri dönüyorum.

Telefonumu çıkarıyorum. Ve, tam da beklediğim gibi, ekranı bir mesajlar seli basıyor.

trev'i duydunmu?

feyse bak

Trevorla ilgili aradım, telefonu ac

sktr korkunc bi sey bu ara beni istersen

simdi gordum. allah kahretsin

ashleyi aricam emin olmak icin

iyimisin haber ver

cenaze pazar günü

şimdide trevmi? biliyordum

Sebepsiz yere, ona mesaj gönderiyorum: *Trevor özür dile-
rim geri dön*, sonra telefonu kapatıyorum, cevap verecek diye
ödüm koparak.

Hartford'da Union İstasyonu'nda indiğimde vakit çoktan
akşam. İnsanlar çiseleyen yağmurun altında bekleyen taksi-
lere üşüşürken yağlı otopark alanında dikiliyorum. Trevor'la
tanışmamızın, ambarın, radyodaki cızırtılı Patriots maçının,
tozlu zemin üzerindeki miğferin üzerinden beş yıl üç ay geçti.
Bir brandanın altında, bir başıma, beni nehrin öteki yakasına,
içinde Trevor'ın kendisi hariç Trevor'la ilgili her şeyi barındı-
ran kasabaya götürecek otobüsü bekliyorum.

Geleceğimi kimseye söylemedim. Telefonumda, Trevor'ın
Facebook sayfasında babasının yazdığı güncellemeyi gördü-
ğümde, Brooklyn'deki bir üniversitede, İtalyan Amerikan ede-
biyatı dersindeydim. Trevor önceki gece hayatını kaybetmişti.
İki parçaya ayrıldım, diyordu mesaj. İki parça, koltuğumda

otururken düşünebildiğim tek şey buydu, bir insanı kaybetmenin bizi, yani yaşayanları, nasıl daha fazla, iki parça yapabildiği.

Çantamı alıp sınıftan çıktım. Pietro di Donato'nun *Christ in Concrete*'inden bir bölüm üzerine konuşan profesör durup bir açıklama bekleyerek bana baktı. Ben herhangi bir açıklama yapmayınca konuşmasına devam etti ve sesi ben binadan çıkana kadar peşimden geldi. Doğu yakası boyunca, şehrin ta yukarı kısmına, 6 numaralı trenin güzergâhını takip ederek Grand Central'a kadar yürüdüm.

Yarılmak, evet, *ayrılmaktan* çok *yarılmak* gibiydi. *İçimde bir yarık açılmıştı.*

İçerideki ışıklar, otobüsü ıslak sokaklarda ilerleyen bir dişçi muayenehanesine benzetiyor. Arkamda Haiti Fransızcası konuşan bir kadın arada kesik kesik öksürüyor. Yanında bir adam var –kocasını mı, erkek kardeşi mi?–, arada sırada “Hı hı” ya da “Bien, bien” demek dışında pek sesi çıkmıyor. Otobanda, dalları mor gökyüzüne uzanan ekim ağaçları belli belirsiz geçip gidiyorlar. Ağaçların aralarında, sessiz kasabaların lamba direkleri sis içinde asılı duruyor. Bir köprüyü geçiyoruz ve bir yol kenarı benzincisi kafamın içinde neon bir zonklama bırakıyor.

Otobüsün içi tekrar karanlık olunca kucağıma bakıyorum ve onun sesini duyuyorum. *Kalmalısın*. Yukarı baktığımda kamyonetin tavanında soyulan döşemeyi görüyorum, yırtıkların arasından sarı köpük malzemesi taşmış ve ben yine yolcu koltuğundayım. Ağustos ortasındayız ve Wethersfield'daki Town Line Diner'in önüne park etmişiz. Etrafımızı saran hava koyu kırmızı renkte ya da belki onunla ilgili hatıralarıma akşamlar hep böyle kazınmış. Sopayla dövülmüş gibi.

“Kalmalısın,” diyor, uzaklara bakarak, yüzünde Hebron’daki Pennzoil’da yaptığı mesaiden kalma motor yağı lekesi. Ama bizim de gideceğimi biliyoruz. New York’a, üniversiteye gidiyorum. Buluşmamızın tek nedeni hoşçakal demekti, daha doğrusu yan yana olmak, erkeklerden beklendiği gibi hazır bulunarak, birbirinin yakınında durarak vedalaşmak.

Lokantaya waffle yemek için gidecektik, “eski günleri anmak için” demişti, ama oraya vardığımızda ikimiz de kımıldamıyoruz. Lokantanın içinde, yumurta tabağıyla tek başına bir kamyoncu oturuyor. Öbür tarafta, orta yaşlı bir çift localardan birine gömülmüş gülüşüyor, kolları devasa sandviçlerinin üzerinde sağa sola oynuyor. Tek bir garson iki masa arasında gidip geliyor. Yağmur başlayınca cam onları eğip büküyor, empresyönist tablolarındaki gibi yalnızca gölgeleri ve renkleri kalıyor geriye.

“Korkma,” diyor Trevor’ın sesi. Lokantada ışıldayan insanlara gözünü dikmiş bakıyor. Sesindeki şefkat beni koltuğa, bu solgun şehre bağlıyor. “Sen zekisin,” diyor. “New York’un canına okuyacaksın.” Sesi cümlelerin devamı gelecekmiş gibi çıkıyor. Kafasının iyi olduğunu o zaman anlıyorum. Kollarının üst kısmındaki morlukları, iğnenin battığı yerlerde dışarı pörtlemiş ve kararmış damarları o zaman görüyorum.

“Tamam,” diyorum, garson kız kamyoncunun kahvesini tazelemek için kalkarken. “Tamam, Trevor,” sanki bir görevi kabul ediyormuşum gibi.

“Yaşlanıp kayışa dönmüşler, hâlâ vazgeçmiyorlar.” Neredeyse gülecek.

“Kim?” Ona dönüyorum.

“Şu evli çift. Hâlâ mutlu olmaya çalışıyorlar.” Dili dolaşiyor, gözleri bulaşık suyu gibi gri. “Dışarıyı sel götürüyor, bunlar

gelmiş ıslak tost yiyip bir şeyleri düzeltmenin peşinde.” Boş bar-
dağa tükürüp kısa, bitkin bir kıkırdama sesi çıkarıyor. “Her se-
ferinde aynı sandvici yediklerine bahse girerim.”

Sebepsiz, gülümsüyorum.

Geriye yaslanıp başını yana doğru bırakıyor ve yüzüne da-
vetkâr bir sırıtiş yayılıyor. Elleri beceriksizce Levi’s’inin üzerin-
deki kemer tokasını çözmeye koyuluyor.

“Hadi, Trev. Kafan iyi. Yapmayalım, olur mu?”

“Bana Trev demenden nefret ederdim.” Ellerini bırakıyor,
kucağında topraktan çıkarılmış kökler gibi duruyorlar. “İşimin
bitik olduğunu mu düşünüyorsun?”

“Hayır,” diye geveliyorum, başımı çevirerek. Alnımı cama
yaslıyorum, yansımam otoparkın üstünde geziniyor, içine de
yağmur yağıyor. “Bence sen sadece sensin.”

Bunun onu boynunda lokantanın neon tabelasının maviye
döndürdüğü o yara iziyle son görüşüm olacağını bilmiyordum.
O küçük virgülü bir kez daha görmek, ağzımı oraya dayamak,
gölgemle yara izini büyütmek ve görülebilecek bir yara izi kal-
mayana, mühürlenene dudaklarıma denk engin bir karanlık olu-
şana kadar buna devam etmek. Virgülün üstünde ağzın doğa-
lılıkla yaptığı bir nokta. Dünyanın en hüzünlü şeyi bu değil mi,
anne? Nokta olmaya zorlanan bir virgül?

“Merhaba,” diyor, başını çevirmeden. Tanıştıktan kısa bir
süre sonra, arkadaşlarımız daha o zamanlar aşırı dozdan öl-
mekte olduğu için, birbirimize asla hoşçakal ya da iyi geceler
dememeye karar vermiştik.

“Merhaba Trevor,” diyorum el bileğimin tersine, sessizce.
Motor sarsılarak çalışıyor, arkamdaki kadın öksürüyor. Yeniden
otobüsün içindeyim, önümdeki mavi fileli koltuğa bakıyorum.

Main Sokağı'nda inip hemen Trevor'ın evine yollanıyorum. Kendime geç kalmışım gibi, arayı kapatmaya çalışıyormuşum gibi gidiyorum. Ama Trevor artık gidilecek bir yer değil.

Ölü bir çocuğun evine haber vermeden gidip kederden bombok olmuş bir baba tarafından karşılanmanın mânâsız olduğunu çok geç idrak etmiş halde yürümeye devam ediyorum. Harris ve Magnolia sokaklarının köşesine gelince, alışkanlıktan ya da içime bir ruh girdiği için, parkın içine dalıp üç beyzbol sahasını geçiyorum, botlarımın altında rutubetli ve taze toprak eziliyor. Saçlarımda, yüzümde, gömleğimin yakasında yağmur. Parkın öteki tarafındaki sokağa doğru seyirtiyor, evin bulunduğu çıkmaza kadar o yolu takip ediyorum. Ev o kadar gri ki yağmur onu neredeyse ele geçirmiş, köşelerini zımparalayıp havaya karıştırmış.

Ön merdivenlere gelince çantamdan anahtarları çıkarıp kapıyı iterek açıyorum. Neredeyse geceyarısı. Evden içime eski kıyafetlerin tatlı kokusuyla karışık bir sıcaklık yayılıyor. Her şey sessiz. Oturma odasında sessize alınmış televizyonun uğultusu var, mavi ışığı boş kanepeye vuruyor, minderin üstüne yarısı yenmiş bir yerfıstığı paketi bırakılmış. Televizyonu kapatıyor, merdivenleri tırmanıyor, odaya yöneliyorum. Kapı aralık, istiridye kabuğu biçimli bir gece lambasının ışığı görünüyor. Kapıyı itip açıyorum. Uzaniyorsun, ama yatağında değil yerde, katlanmış battaniyelerden yapılmış bir şiltenin üstünde. Manikür salonundaki işin yüzünden iki büklüm olduğundan, yatağın eklemlerini gece uykusu boyunca destekleyemeyecek kadar yumuşak kaldı.

Şiltenin üzerinde yanına sokuluyorum. Saçlarımda birikmiş yağmur damlaları beyaz çarşafın üzerine damlayıp iz bırakıyor.

Yüzüm yatağa dönük, sırtımı sırtına vererek uzanıyorum. Şaşkınlık içinde gözlerini açıyorsun.

“Ne? Ne yapıyorsun? Tanrım, sıırıslıklamsın... giysilerin Küçük Köpek... ne? Ne bu hal?” Doğrulup yüzümü kendine çeviriyorsun. “Ne oldu sana?” Başımı sallayıp aptalca gülümsüyorum.

Ellerinle beni yoklayarak cevaplar, yaralar arıyorsun, ceplerine, gömleğimin içine bakıyorsun.

Yavaşça uzanıp yan yatıyorsun. Aramızdaki boşluk bir pencere camı gibi ince ve soğuk. Arkamı dönüyorum – en çok istediğim şey sana her şeyi anlatmak halbuki.

İşte böyle anlarda, senin yanındayken, bizim asla yapamadığımız bir şeyi yaptıkları için kelimelere imreniyorum – öylece durarak, sadece *var olarak* kendilerini nasıl da bütünüyle ifade edebiliyorlar. Düşünsene, onlar gibi olsak yanına uzandığımda bütün vücudum, her bir hücrem apaçık, tek bir anlam yarıydı, bir yazar değil hemen yanında basılı bir kelime olurdum.

Trevor’ın bana zamanında söylediği bir kelime var, o da Kore Savaşı sırasında askerliğini denizci olarak Hawaii’de yapan Buford’dan öğrenmiş: Kipuka. Lavlar bir dağın yamacından akıp geçtikten sonra zarar görmeden kalan toprak parçası – en küçük kıyametten kurtulanlardan oluşmuş bir ada. Lavlar yamaç boyunca yosunları kavurarak aşağı inmeden önce bu toprak parçasının kayda değer hiçbir tarafı yoktu, uçsuz bucaksız bir yeşillik içinde öylesine bir noktaydı. Zorluklara tahammül etti de ismini hak etti. Şiltenin üstünde seninle birlikte yatarken, elimde olmadan biz de kendi kîpukamız olalım istiyorum, kendi akıbetimiz olalım, görünür olalım. Ama bunun olmayacağını farkındayım.

Boynuma yapışkan elini koyuyorsun: Lavanta losyonu. Yağmur evin bütün oluklarını dövüyor. “Ne oldu Küçük Köpek? Bana anlatabilirsin. Hadi, beni korkutuyorsun.”

“Ondan nefret ediyorum anne,” diye fısıldıyorum İngilizce, kelimelerin seni benden uzakta tutacağını bildiğim halde. “Ondan nefret ediyorum. Ondan nefret ediyorum.” Ve ağlamaya başlıyorum.

“Lütfen, ne dediğini anlamıyorum. Ne oldu?”

Arkama uzanıp iki parmağını yakalıyorum ve yüzümü yatağın altındaki karanlık boşluğa gömüyorum. İleride, duvarın orada, kimsenin uzanamayacağı kadar ötede, boş bir su şişesinin yanında, büzüşmüş ve toz içinde bir çorap teki var. Merhaba.

Sevgili Anne –

Baştan alayım.

Yazıyorum, çünkü saat geç.

Çünkü şimdi bir salı akşamı saat 21:52 ve sen vardiyanı bitirmiş eve yürüyor olmalısın.

Seninle değilim, çünkü savaştayım. Bu bir nevi, şubat ayı çoktan geldi ve başkan arkadaşlarımı sınır dışı etmek istiyor demek. Açıklaması zor.

Uzun zamandır ilk defa, cennete, tüm bunlar ~~geçtikten~~ patladıktan sonra birlikte olabileceğimiz bir yere inanmaya çalışıyorum.

Her kar tanesinin birbirinden farklı olduğunu söylerler, ama kar fırtınası hepimizin üstünü aynı şekilde örtüyor. Norveç'teki bir arkadaşım, yeşilin doğru tonunu bulmak için fırtınada dışarı çıkan ve bir daha geri dönmeyen bir ressamın hikâyesini anlatmıştı.

Sana yazıyorum, çünkü ben giden değil, elleri boş geri dönenim.

Bir seferinde bana yazar olmanın ne demek olduğunu sormuştun. İşte cevabı.

Arkadaşlarımdan yedisi öldü. Dördü aşırı dozdan. Kötü fentanilden ötürü saatte 150 kilometre hızla giderken Nissan'ına takla attıran Xavier'i de sayarsan, beş.

Artık doğum günümü kutlamıyorum.

Gel benimle birlikte eve uzun yoldan git. Walnut Sokağı'ndan sola dön, orada on yedi yaşındayken (tütün çiftliğinden sonra) bir sene çalıştığım Boston Pazarı'nı göreceksin. Oradaki Evangelik patron –burnundaki gözenekler o kadar genişti ki öğle yemeğinde yediği bisküvinin kırıntıları içlerinde kalırdı– molaya çıkmamıza hayatta izin vermezdi. Yedi saatlik vardiyada açlıktan kendimi temizlik malzemelerinin bulunduğu odaya kitler, ağzımı siyah iş önlüğümün içine sakladığım mısır ekmeğiyle doldururdum.

Ben onunla tanışmadan bir yıl önce ormanda arazi motosikletiyle zıplama hareketleri yaparken bileğini kıran Trevor'a OxyContin tedavisi uygulanmıştı. On beş yaşındaydı.

Seri imalatı ilk olarak 1996'da Purdue Pharma şirketince yapılan OxyContin bir opioid, eroinin hap hali yani.

Bir “eserler bütünü” oluşturma isteğim hiç olmadı ama şu nefes alıp veren, yok sayılan vücutlarımızı eserimin içinde muhafaza etmek istedim.

Ya sev ya terk et. Vücudu, demek istiyorum.

Harris Sokağı'ndan sola dön, o yaz bir yağışlı fırtınada yanıp kül olan evden geriye kalmış tek şey olan telörgüyle çevrili top-
rak alanın oradan.

En hakiki harabeler yazıya geçirilmemiştir. Anneannemin Go Cong'dayken tanıdığı, sandaletleri yanmış bir ordu cipi-
nin lastiklerinden kesilerek yapılmış, savaşın sona ermesin-
den üç hafta önce bir hava saldırısında silinip giden o kız – o
kız, kimsenin işaret edemeyeceği bir harabe. Bir yeri olmayan
bir harabe, dil gibi.

Bir ay Oxy tedavisi gördükten sonra Trevor'ın bileği iyileşmişti
ama tam anlamıyla bir bağımlı olmuştu artık.

Bizimki gibi kalabalık bir dünyada bakış tekil bir eylemdir:
Bir şeye bakmak, bir anlığına da olsa, bütün hayatını onunla
doldurmaktır. Bir keresinde, on dördüncü doğum gününden
sonra, ormanda terk edilmiş bir okul servisinin koltuklarının
arasında çömelip hayatımı bir şerit kokainle doldurmuştum.
Koltuğun soyulmuş deri döşemesinin üzerinde beyaz bir "I"*
harfi ışıldıyordu. İçimde bu "I" bir sustalı çakıya dönüştü ve
bir şey yırtıldı. Midem ağzıma geldi ama artık çok geçti. Da-
kikalar içinde daha fazla kendim oldum. Yani içimdeki cana-
varsı taraf o kadar büyüdü, o kadar tanıdılaştı ki onu arzula-
yabilirdim. Onu öpebilirdim.

İşin aslı şu ki hiçbirimiz yeterince yeterli değiliz. Ama bunu
zaten biliyorsun.

* İngilizcede "I" birinci tekil şahıs zamiridir –çn.

İşin aslı şu ki buraya kalmak için bir sebep bulma ümidiyle geldim.

Bazen bu sebepler küçüktür: Mesela spagettiye “bagetti” demen gibi.

Mevsim sona ermek üzere; bu da ulusal bankanın kenarındaki coşmuş kış güllerinin birer intihar notu olduğu anlamına geliyor.

Bunu bir kenara yaz.

Hiçbir şey sonsuza kadar sürmez diyorlar ama aslında sadece sevmeyecekleri kadar uzun sürmesinden korkuyorlar.

Orada mısın? Hâlâ yürüyor musun?

Hiçbir şey sonsuza kadar sürmez diyorlar ve ben sana soyu tükenmekte olan bir türün sesiyle yazıyorum.

İşin aslı şu ki bizi *anlamadan* ele geçirmelerinden korkuyorum.

Neresi acıyor söyle. Sana söz veriyorum.

Hartford'dayken geceleri sokaklarda bir başıma dolaşırdım. Uyku tutmaz, giyinir, pencereden aşağı iner ve yürümeye başlardım.

Bazı geceler çöp torbalarının arkasında görünmeyen bir hayvanın hışırtısını duyardım ya da rüzgâr beklenmedik bir şekilde şiddetlenir, yapraklar çıtırdayarak uçuşur, göremediğim bir akça ağacın dalları birbirine sürtünürdü. Ama çoğunlukla sadece yeni yağmış yağmurdan buharı tüten asfaltın üzerindeki ayak seslerim, on yıllık ziftten ya da birkaç yıldızın altındaki

bir beyzbol sahasının toprak zemininden gelen koku ve refüjde yürürken Vans ayakkabılarımın tabanlarına değen çimlerin çıkardığı hışırtı olurdu.

Ama bir gece başka bir şey duydum.

Sokak seviyesindeki bir dairenin ışıksız penceresinden Arapça konuşan bir adamın sesi geliyordu. *Allah* kelimesini tanıdım. Kelimeyi yükseltmek için kullandığı tondan namaz kıldığını anladım; sanki dil, böyle bir kelimenin sunulabilmesi için kullanılan en küçük koldu. Orada, kaldırımda oturup kelimenin adamın başının üzerinde yükseldiğini hayal ettim, birazdan geleceğini bildiğim yumuşak tıkırtı sesini bekledim. Kelimenin tıpkı bir giyotinin vidası gibi düşmesini istiyordum, ama düşmedi. Adamın sesi yükseldikçe yükseldi ve ellerim sesin her perde değiştirmişinde biraz daha pembeleşti. Tenimin yoğunlaşmasını izledim, ta ki sonunda başımı kaldırıp yukarı bakana dek – şafak sökmüştü. Namaz bitmişti. Işığın kanında ıslıl ıslıldım.

Sabah namazı: Güneş doğmadan önce kılınan namaz. “Kim ki sabah namazını cemaatle kılar,” demiş Hz. Muhammed, “bütün gece namaz kılmış sayılır.”

Amaçsızca yürüdüğüm o gecelerde aslında dua ettiğime inanmak istiyorum. Ne için, hâlâ emin değilim. Ama hep hemen önümde olduğunu hissettim. Yeteri kadar uzağa, yeteri kadar uzun süre yürürsem onu bulacaktım; hatta bēlki, telaffuz ettiği kelimenin sonuna dayanmış bir dil gibi, onu tutup kaldırabilecektim bile.

İlk olarak kemoterapi gören kanser hastaları için bir ağrıkesici olarak geliştirilmiş olan OxyContin, patent dışı formlarıyla birlikte çok geçmeden artrit, kas spazmları ve migren gibi her türlü vücut ağrısı için yazılır oldu.

Trevor *Esaretin Bedeli*'ni ve Jolly Ranchers şekerlerini, Call of Duty'yi ve border collie cinsi tek gözlü köpeği Mandy'yi çok severdi. Trevor, bir astım nöbetinden sonra iki büklüm halde ve nefes nefese, "Galiba görünmez bir penisi gırtlığıma kadar soktum," demişti de sanki aylardan aralık değilmiş ve biz iğne değiş tokuşunun ardından üstgeçidin altında eve gitmek için yağmurun dinmesini beklemiyormuşuz gibi kahkahalara boğulmuştuk. Trevor, bir ismi olan, bölge üniversitesine gidip fizyoterapi okumak isteyen bir çocuktur. Trevor öldüğünde odasında yalnızdı, etrafı Led Zeppelin posterleriyle sarılıydı. Trevor yirmi iki yaşındaydı. Trevor var olmuştu.

Daha sonra öğreneceğim üzere, resmi ölüm nedeni, fentanil katılmış eroinden doz aşımıydı.

Bir defasında, yazmak üzerine bir konferansta, beyaz bir adam bana yıkım sanat için olmazsa olmaz mıdır diye sormuştu. Sorusunda samimiydi. Öne doğru eğilmişti, üzerine altın rengi iplikle *Ömür Boyu Vietnam Gazisi* yazısı işlenmiş kepinin altından mavi bakışı seğiriyor, burnuna bağlı oksijen tankı yanında tıslıyordu. Ona, o savaşta gazi olmuş tüm beyaz adamlara baktığım gözle, dedem olma ihtimalini düşünerek baktım ve hayır dedim. "Hayır beyefendi, yıkım sanat için olmazsa olmaz değildir." Bunu, emin olduğum için değil, söylemek öyle olduğuna inanmama yardımcı olur diye söylemiştim.

Ama yaratıcılığın dili neden yenilenmenin dili olamıyor?

Şiirinle kasıp kavurdun, deriz. Bitirdin bizi. Romanınla yıktın ortalığı. Kitabın dumanını attırdım, paragrafın hakkından geldim, deriz. Atölye çalışmasında dersini verdim. Ağzının payını aldı. Ezdim geçtim onları. Rekabeti tuzla buz ettik. İlham perisiyle cebelleşiyorum. İnsanların yaşadığı yer bir savaş alanı. Dinleyiciler bir hedef kitle. “Bravo dostum,” demişti bir defasında adamın biri bir partide, “şiirlerinle yakıyorsun resmen. İnsanların nefesini kesiyorsun.”

Bir öğle vakti, Lan’la birlikte televizyon izlerken, bir bizon sürüsünün tek sıra halinde uçurumdan aşağı koşturuşuna denk geldik, bütün bir sürünün tozu toprağa katarak kendini güm-bürtüyle aşağı bırakışının Technicolor görüntüsüne. “Neden böyle ölüyorlar kendilerini?” diye sordu Lan, ağzı açık. Her zamanki gibi hemen bir şey uydurdum: “Öyle bir amaçları yok anneanne. Ailelerini takip ediyorlar sadece. Hepsi bu. Orasının bir uçurum olduğunu bilmiyorlar.”

“Belki bir dur işareti koymalılar o zaman.”

Sokağımızda birçok dur işareti vardı. Hep orada değillerdi. Sokağın aşağısında Marsha adında bir kadın vardı. Aşırı kiloydu ve dul bir çiftçi karısı gibi kalın kâküllü, aslan yelesi kesimini andıran saçları vardı. Sakat bacağıyla topallayarak kapı kapı dolaşır, mahalleye dur işaretleri koymasına için bir dilekçeye imza toplardı. Kendisinin de iki oğlu vardı, kapıda bunu söylerdi ve tüm çocukların oynarken güvende olmasını istiyordu.

Oğullarının isimleri Kevin ve Kyle’dı. Bendən iki yaş büyük olan Kevin aşırı dozda eroinden öldü. Ondan beş yıl sonra, küçük oğlu Kyle da aşırı dozdan gitti. Bunun ardından Marsha

kız kardeşiyle birlikte Coventry'deki bir karavan parkına taşındı. Dur işaretleri hâlâ duruyor.

İşin aslı şu ki istemiyorsak ölmek zorunda değiliz.

Şaka yapıyorum.

O sabahı hatırlıyor musun, hani bütün gece kar yağmıştı ve uyandığımızda ön kapıya kırmızı sprej boyayla ÖMÜRBOYU-İBNE harflerinin çiziktirildiğini görmüştük?

Buz saçaklarına ışık vuruyordu, her şey hoş ve kırıldı kırılacakmış gibi görünüyordu.

“Ne demek bu?” diye sordun, paltosuzdun ve titriyordun. “Mutlu Noeller,” diyor anne,” dedim, elimle işaret ederek. “Bak, o yüzden kırmızı. Şans için.”

Bağımlılığın bipolar bozuklukla bağlantılı olabileceğini söylüyorlar. Beynimizdeki kimyasallar yüzünden, diyorlar. Bende yanlış kimyasallar var anne. Daha doğrusu, birinden ya da diğerinden yeterince yok. Bunun için bir hap var. Bir endüstri var. Milyonlar kazanıyorlar. İnsanların mutsuzluktan para kazanıp zengin olduklarını biliyor muydun? Amerikan mutsuzluğunun milyoneriyle tanışmak istiyorum. Gözlerinin içine bakmak, elini sıkmak ve “Ülkeme hizmet etmek benim için bir onur,” demek istiyorum.

Mesele şu ki, mutluluğumun benden koparılarak ötekileştirilmesini istemediğim gibi mutsuzluğumun benden koparılıp ötekileştirilmesini de istemiyorum. İkisi de bana ait. Onları ben yaptım, tamam mı! Ya duyduğum coşku yeni bir “bipolar

epizot” değil de uğruna çok mücadele ettiğim bir şeyse? Belki eve geldiğimde o akşamın pizza akşamı olduğunu öğrenince zıp zıp zıplayıp seni boynundan biraz fazla sert öpüyorum, çünkü bazen pizza akşamı yetiyor da artıyor bile, çünkü pizza akşamı benim en vefalı ve cılız ışıldağım. Ya fırlayıp dışarı çıkmamın sebebi bu gece ayın çocuk kitaplarındaki gibi kocaman ve çamların üzerinde *tuhaf* görünmesi, acayip bir ilaç küresine benzemesiyse?

Sanki karşımda tek gördüğün şey bir uçurum ve birden önünde pırıl pırıl bir köprü beliriyor ve sen koşabildiğın kadar hızlı koşarak onu geçerken biliyorsun ki öteki tarafta er ya da geç başka bir uçurum daha olacak. Ya mutsuzluğum aslında en acımasız öğretilimimse? Ve ders de hep şuydu: Bizonlar gibi olmana gerek yok. Durabilirsin.

Bir savaş vardı, diyordu televizyondaki adam, ama şimdi “düşük yoğunluklu”ydu.

Oley, diyorum içimden, haplarımı yutarken.

İşin aslı şu ki pervasızlığım vücudumla sınırlı.

Bir seferinde, suyun altında, sarışın bir çocuğun ayak bileği kemiği.

O hattın üzerinde yeşilimsi bir ışık vardı ve sen de görmüş-tün onu.

İşin aslı şu ki hayatlarımızdan sıyrılabiliriz ama tenimizden sıyrılamayız. Ama sen bunu zaten biliyorsun.

Hiç eroin kullanmadım, çünkü iğneden ödüm kopar. İğneyi bana yapma önerisini reddettiğimde, Trevor dişleriyle kolundaki telefon şarj kablosunu sıkarak başıyla ayağıma doğru işaret etmişti. “Tamponun düşmüş galiba.” Sonra göz kırparak gülümsemiş ve kendini dönüştürdüğü rüyaya kayıp gitmişti.

Purdue, OxyContin’i milyonlarca dolarlık bir reklam kampanyasıyla doktorlara güvenli, “suistimale imkân tanımayan” bir ağrı dindirme aracı olarak sattı. Şirket, kullanıcıların yüzde birinden azının bağımlılık geliştirdiğini iddia edecek kadar – yalandı bu– ileri gitmişti. 2002 yılı itibarıyla, kanser kaynaklı olmayan ağrılar için yazılan OxyContin reçetelerinin sayısı yaklaşık on kat artmış, toplam satış 3 milyar doları aşmıştı.

Sanat nicelikle değil de geri tepmelerle ölçülseydi nasıl olurdu?

Sanat hiç ölçülmeseydi nasıl olurdu?

Milli marşların tek iyi yanı, zaten ayakta, dolayısıyla kaçmak için her an hazır olmamız.

İşin aslı şu ki tek bir millet var, uyuşturucuların etkisinde, drone’ların altında.

İlk defa çıplak bir erkek gördüğümde bana sonsuz gibi görünmüştü.

Babamdı, işten gelmiş üstünü çıkarıyordu. Hatırayı sona erdirmeye çalışıyorum. Ama sonsuzluk hakkında bilmen gereken şey, onu geri alamayacağındır.

Sonuna kadar kalmama izin ver, dedim tanrıya, o zaman ödeşmiş oluruz.

İzin ver gölgemi ayaklarına bağlayayım ve buna arkadaşlık diyeyim, dedim kendime.

Odanın içinde kanat sesleriyle uyandım, sanki açık pencereden içeriye bir güvercin girmiş de tavanda çırpınıyormuş gibi. Lambayı açtım. Gözlerim ışığa alışınca, Trevor'ın yere serilmiş olduğunu, nöbetle sarsılırken spor ayakkabısının şifoniyere çarptığını fark ettim. Onun bodrum katındaydık. Bir savaştaydık. Başını kaldırdım, dudaklarından yayılan köpük kolumdan aşağı aktı ve sesimin bütün gücüyle babasına seslendim. O gece, hastanede, hayatta kaldı. Şimdiden iki olmuştu.

Korku hikâyesi: Ölümünden dört sene sonra bir gece gözlerimi kapadığımda Trevor'ın sesini duydum.

Yine *This Little Light of Mine*'ı söylüyor, eskiden söylediği gibi, kesik kesik, sohbete ara verdiğimiz anlarda, kolunu Chevy'nin penceresinden dışarı sarkıtıp arabanın solgun kırmızı dış yüzeyinde ritim tutarak. Karanlıkta uzanmış yatıyor, o –genç ve sıcak ve yeterli– yeniden ortaya çıkana kadar kelimeleri söylüyorum.

Bu sabah pencere pervazındaki siyah çalikuşu: Kömürleşmiş bir armut.

Bunun bir anlamı yoktu ama artık senin için var.

Sağa dön anne. Olta takımlarının durduğu kulübenin arkasındaki arsada bir yaz Trevor'ın Buford'un Smith & Wesson'uyla vurduğu rakunun derisini yüzüşünü seyretmiştim. Hayvanı kendi içinden çekip çıkarmaya çalışırken yüzünü ekşitmişti, uyuşturucudan yeşermiş dişleri günüşiğinde, karanlıkta parlayan fosforlu yıldızlar gibiydi. Kamyonetin kasasındaki siyah

post rüzgârla dalgalandı. Birkaç metre ötede, üzerine toprak bulaşmış bir çift göz, yeni tanrılarının görüntüsü karşısında şaşakalmıştı.

Wyllys Sokağı'ndaki Episkopal kilisenin arkasındaki nehirde esen rüzgârı duyabiliyor musun?

Tanrıya en fazla yaklaştığım an, orgazmın ardından içimi kaplayan o sükûnet olmuştu. O gece, Trevor yanımda uyurken rakunun gözleri gözlerimin önünden gitmiyordu, kafatası olmayınca gözlerin kapanmasının nasıl imkânsız olduğunu düşünüyordum. Biz kendimiz olmasak bile yine de görebileceğimizi düşünmek istiyorum. Hiçbir zaman kapanmayacağımızı düşünmek istiyorum.

Sen ve ben, gözlerimizi açana kadar Amerikalıydık.

Üşüyor musun? Kendini ısıtmak için yapman gerekenin vücuda kendi kemik iliğinin sıcaklığıyla dokunmaktan ibaret olması tuhaf değil mi sence de?

Başarılı olmanı isteyecekler, ama asla onlardan daha başarılı olmanı değil. Tasma kayışının üzerine kendi isimlerini yazacaklar ve sana *gerekli* diyecekler, *acil* diyecekler.

Rüzgârdan, cüretkârlığın dilini, engelleri nasıl kendimi onların etrafına sararak aşacağımı öğrendim. Bu yolla eve ulaşabilirsin. İnan bana, buğdayı eleyebilir ve yine de bir çiftçi çocuğun yumruğunun yumuşak kısmındaki kokain tozu kadar meçhul kalabilirsin.

Nasıl oluyor da ellerim her canımı yaktıklarında biraz daha fazla benim oluyor?

House Sokağı'ndaki mezarlığı geç. Hani şu mezartaşları çok eski olduğundan isimlerin ısırik izlerini andırdığı mezarlık. En eski mezarda Mary-Anne Cowder (1784-1784) adlı biri var.

Nihayetinde dünyaya bir kere geliyoruz.

Trevor öldükten üç hafta sonra, bir çömleğin içindeki üç lale beni düşüncelerimin ortasında durdurdu. Ani bir şekilde uyanmış ve uyku sersemliğiyle çiçeklerin taçyapraklarına vuran şafak ışığını çiçeklerin kendi yaydıkları ısıltı zannetmiştim. Sürünerek, bir mucizeye tanık olduğumu, kendi yanan çalımını gördüğümü düşünerek parıldayan lalelerin yanına gittim. Ama yaklaşıncaya başım güneş ışınlarını kesti ve laleler söndü. Bunun da hiçbir anlamı yok, biliyorum. Ama bazı hiçbir şeyler kendilerinden sonra gelen her şeyi değiştirir.

Vietnamcada birini özlemekle birini hatırlamak aynı kelimeyle ifade ediliyor: *nhớ*. Bazen telefonda bana *Con nhớ mẹ không?* diye sorduğunda, sanki *Beni hatırlıyor musun?* demişsin gibi geliyor ve irkiliyorum.

Seni hatırladığımdan daha çok özlüyorum.

Sana politik olmanın *sadece* öfkeli olmak, dolayısıyla sanat-sız, derinliksiz, “ham” ve boş olmak demek olduğunu söyleyecekler. Politik olandan utanarak, Noel Baba’dan ya da Paskalya tavşanından bahsediyormuş gibi bahsedecekler.

İyi yazının politik olandan “azade” olduğunu, dolayısıyla farklılık bariyerlerini “aşarak” insanları evrensel hakikatler doğrultusunda birleştirdiğini söyleyecekler sana. Bunu elde etmenin yolunun her şeyden önce *zanaatten* geçtiğini söyleyecekler. Nasıl yapıldığına bir bakalım, diyecekler, sanki bir şeyin nasıl bir araya getirildiği onu yaratan dürtüye yabancıymış gibi. Sanki ilk sandalye çakılıp var edilirken insan biçimi göz önünde bulundurulmamış gibi.

Biliyorum. *Gülmekten ölmek* deyiminde *gülmek* ve *ölmek* fiillerinin yan yana gelmesi adil değil.

İkimizin beraber onu az evvel vurulmuş bir geyiğin karnı gibi yarıp açmamız, kırmızı ve titreyen bebeği içinden çekip çıkarmamız gerekecek.

Oksikodonla karıştırılmış kokain her şeyi aynı anda hem hızlı hem durağan yapar, hani trene bindiğinde sisli New England tarlalarını seyredersin, kuzen Victor’un çalıştığı tuğla cepheli Colt fabrikasını ve onun kararmış bacasını görürsün de tren ilerledikçe bunlar seni takip ediyor gibi gelir, tıpkı nereli olduğunun hiçbir zaman peşini bırakmaması gibi. İnan, neşemizin öyle büyük bir kısmını onu elde tutmak için uğraşırken heba ediyoruz ki.

Bir gece, Trevor Windsor’ın dış mahallelerinde uyuşturucu satın alabilirsin diye iki saat bisiklet sürdükten sonra, ilkokul bahçesinin oyun parkında suaygırı biçimindeki kaydırağın karşısındaki salıncaklara oturmuştuk, altımızda kauçuğun soğuşunu hissediyorduk. İğneyi daha yeni vurmuştu. Deri üzerine yapıştırılan plastik bandın altına, fentanil köpürüp ortada yapışkan

bir katran halinde toplanana kadar alev tutuşunu seyretmiştim. Plastiğin kenarları kahverengiye dönüp buruşunca durmuş, iş-neyi almış ve şeffaf sıvıyı silindirin üzerindeki siyah çizgileri geçene kadar çekmişti.

Spor ayakkabıları yerdeki odun yongalarını eziyordu. Açık du-ran ağzından emeklenerek içine girilebilen mor suaygırı, ka-ranlıkta bir araba enkazını andırıyordu. “Hey, Küçük Köpek.” Dilinin dolaşmasından gözlerinin kapalı olduğunu anladım.

“Evet?”

“Yani bu doğru mu?” Salıncağı gıcırdamaya devam ediyordu. “Gerçekten gey mi olacaksın sence, yani hep? Yani...,” salın-cak durdu, “bence ben . . . ben birkaç yıla düzelirim diyorum.”

“Gerçekten” derken *bayağı gey*’i mi yoksa *harbi gey*’i mi kas-tettiğini anlamamıştım.

“Sanırım,” dedim, ne kastettiğimi bilmeden.

“Çılgınsın.” Kahkaha attı, sessizliğin yoğunluğunu sınamak için atılan şu sahte kahkahalardan biriydi. Omuzları düştü, uyuş-turucu vücudunu yavaş yavaş ele geçiriyordu.

Derken ağzıma bir şey değdi. Şaşakalmama rağmen parmak-larımla kavradım onu. Trevor dudaklarımın arasına bir cıgara sokup yakmıştı. Alev, donuk ve kan çanağına dönmüş gözle-rinde çaktı. Tatlı, kızgın dumanı yuttum, gözyaşlarımı tutmaya çabaladım ve başardım. Yıldızlara, yer yer mavi-beyaz ışıyan göğe bakıp geceye nasıl olup da karanlık denebildiğine şaşıtm.

Sarı ışığı yanıp sönen trafik lambasının oradaki köşeden dön. Çünkü bizim şehrimizde lambalar geceyarısından sonra bunu yaparlar – neden burada olduklarını unuturlar.

Sen bana yazar olmanın nasıl bir şey olduğunu sormuştun, bense sana bir keşmekeş sunuyorum, farkındayım. Ama gerçekten de bir keşmekeş, anne – bunları uydurmuyorum. Eksik bile anlattım. Yazmak bu işte, tüm o saçmalıklardan sonra o kadar aşağılara inince dünya sana insafli bir yeni açı sunuyor, küçük şeylerden yapılmış daha geniş bir görüş açısı; küçük bir pamuk tiftiği bir anda göz yuvarınla eş dev bir sis perdesine dönüşüveriyor. Ve sen onun içinden bakıyor ve Flushing'deki gece boyu açık hamamın yoğun buharını görüyorsun. Bir seferinde o hamamda bir adam uzanıp parmaklarını köprücük kemiğimin daracık oluğunda gezdirmişti. Adamın yüzünü hiç görmedim, sadece sisin içinde süzülen altın çerçeveli gözlüğü. Ve bir de o his, içimin her köşesine yaydığı kadife sıcaklık.

Sanat denen şey bu mu? Hissettiğimiz şeyin kendimize ait olduğunu zannederken sonunda bizi hasret içinde arayıp bulanın başka biri olduğunu düşünerek duygulanmak?

Houdini Londra Hipodromu'nda kelepçelerinden kurtulmayı başaramayınca, karısı Bess onu uzun uzun, tutkuyla öptü. Bunu yaparak, kocasına onu kurtaracak anahtarı vermişti.

Eğer bir cennet varsa bence böyle bir şey.

Önceki gün, sebepsiz yere Trevor'ın ismini Google'ladım. Beyaz Sayfalar'a göre hâlâ hayatta, otuz yaşında ve yalnızca 5,8 kilometre uzağımda yaşıyor.

İşin aslı şu ki hafıza bizi unutmadı.

Çevrilen bir sayfa, ikizi olmadan açılan, dolayısıyla uçamayan bir kanattır. Ama yine de bizi alıp götürür.

Bir öğleden sonra dolabımı temizlerken eski bir Carhartt ceketin cebinde bir Jolly Rancher buldum. Trevor'ın kamyonetinden. Bardak bölmesinde hep bu şekerlerden bulundururdu. Kâğıdını açtım, şekeri parmaklarımın arasında tuttum. Seslerimizin anısı içinde. “Bana bildiklerini söyle,” diye fısıldadım. Camdan gelen ışığı antika bir mücevher gibi yakaladı. Dolabın içine girdim, kapıyı kapadım, zifiri karanlığın içinde oturdum ve pürüzsüz ve serin şekeri ağzıma koydum. Yeşil Elma.

Seninle değilim çünkü sen hariç her şeyle savaş halindeyim.

Bir yaşamın içinde bir insanın yanında bir insan. Buna parataksis deniyor. Gelecek deniyor.

Geldik sayılır.

Sana bir hikâyeden çok bir gemi enkazı anlatıyorum; parçalar suyun üzerinde yüzüyor, nihayet okunabiliyorlar.

Virajı dön, alt tarafına beyaz sprey boyayla “H8” yazılmış ikinci dur işareti geç. Beyaz eve doğru yürü, sol tarafı otobanın karşıındaki hurdalıktan gelen kirli gazlarla kömür gibi kararmış eve.

Üst katta bir pencere var, orada küçükken bir gece dışarıdaki tiptiye uyanmıştım. Beş ya da altı yaşındaydım ve her şeyin bir sonu olduğunu henüz bilmiyordum. Karların göğün tepesine kadar yükseleceğini zannetmiştim, sonra orayı da aşip zeminine

denklemler saçılı çalışma odasındaki okuma koltuğunda uyuklayan tanrının parmak uçlarına değecekti. Sabahleyin hepimiz kendimizi mavi-beyaz bir dinginliğin içinde bulacaktık ve kim-
senin dışarı çıkması gerekmeyecekti. Hiçbir zaman.

Bir süre sonra Lan beni buldu, daha doğrusu sesi kulağımın yanında bitiverdi. “Küçük Köpek,” dedi, ben karı seyrederken, “bir hikâye dinlemek ister misin? Sana bir hikâye anlatayım.” Başımı salladım. “Tamam,” diye devam etti, “çok eskiden. Bir kadın kızını toprak yolda böyle,” omuzlarımı sıktı, “tutuyor-
muş. Bu kızın ismi Rose’muş, Gül, evet, çiçek olan gül. Evet, Gül isimli bu kız benim bebeğim. . . . Evet, onu, kızımı böyle tutuyorum. Küçük Köpek,” beni sarsıyor, “ismini biliyor mu-
sun? Gül, çiçek olan gül. Evet, bu küçük kıızı toprak yolda ku-
cağımda tutuyorum. Güzel bir kız, benim bebeğim, kızıl saçlı. İsmi. . . .” Ve böyle devam etti, ta ki aşağıdaki sokak bembeyaz parıldayarak ismi olan her şeyi silene dek.

Biz biz olmadan önce neydik? Şehir yanarken toprak yolun kenarında dikiliyorduk muhtemelen. Yavaş yavaş kayboluyor-
duk muhtemelen, şimdi kaybolduğumuz gibi.

Belki bir sonraki hayatımızda birbirimizle ilk defa karşılaşaca-
ğız – verebileceğimiz zarar dışında her şeye inanacağız. Belki
de bizonların tam tersi olacağız. Kanatlarımız çıkacak ve eve
giden bir monark nesli olarak uçurumdan aşağı döküleceğiz.
Yeşil Elma.

Şehrin ayrıntılarını örten kar gibi, bizim hiç olmadığımızı, sağ
kalışımızın bir efsane olduğunu söyleyecekler. Ama yanılıyorlar.

Sen ve ben, biz gerçekdik. Sevincin dudaklarımızdaki dikişleri sökeceğini bilerek gülüyorduk.

Unutma: Kurallar, tıpkı sokaklar gibi, seni ancak *bilinen* yerlere götürebilir. Yolların altında bir toprak parçası var –hep oradaydı– ve orada kaybolmak asla yanılmak demek değil, sadece daha fazla olmak demek.

Bir kural olarak, daha fazla ol.

Bir kural olarak, seni özlüyorum.

Bir kural olarak, “küçük” her zaman “ufak”tan daha ufaktır. Neden diye sorma.

Yeterince sık aramadığım için üzgünüm.

Yeşil Elma.

Aslında *Mutlu musun?* demek isterken sürekli *İyi misin?* dediğim için özür dilerim.

Kendini kararmakta olan bir dünyada sıkışıp kalmış bulursan, vücudun içinin hep bu kadar karanlık olduğunu hatırla. Orada kalp, her kanun gibi, yalnızca yaşayanlar için durur.

Kendini bulursan tebrikler, ellerin sende kalabilir.

Risley’den sağa dön. Beni unutursan çok ileri gitmişsin demektir. Geri dön.

İyi şanslar.

İyi geceler.

Aman tanrım, Yeşil Elma.

O da bir fotoğraf gibi sessiz. Lan yere serili şiltede boylu boyunca uzanıyor. Kızlarıyla –sen ve Mai– ben yanibaşındayız. Başına ve boynuna sarılı terden sıırıslıklam olmuş havlu, iskeleti andıran yüzünü çevreleyen bir kapüşon gibi. Derisi çabalamayı bırakmış, gözleri kafatasının içine göçmüş, sanki doğrudan beynin içinden dışarıya bakıyorlar. Derin kırışıklıklar ve damar çizgileriyle bir ahşap oymaya benziyor. Hayatta olduğuna dair tek işaret, en sevdiği, artık griye dönmüş olan sarı battaniyenin göğsünün üzerinde inip kalkması.

İsmiini dördüncü söyleyişin ve bu sefer gözlerini açıyor, hepimizin yüzüne ayrı ayrı bakıyor. Yakınıımızdaki masanın üzerinde, içmeyi unuttuğumuz bir demlik çay. Alttan alta hissedilen yakıcı, kekre kokuyu fark etmeme neden olan da bu çiçeksi, tatlı yasemin rayihası.

Lan aynı yerde iki haftadır yatıyor. En ufak bir hareket incecik bedenine ağırı saplanmasına neden olduğundan, uyluklarının arkasında ve sırtında çıkan yatak yaraları iltihaplandı. Bağırsaklarını kontrol edemiyor ve altındaki sürgü hep yarı dolu, iç organları tam anlamıyla kendilerini bırakmış durumda. Oturmuş onu yelpazelerken midem buruluyor. Kalan birkaç tutam

saçı şakaklarının üzerinde uçuşuyor. Üçümüze de teker teker, tekrar tekrar, değişmemizi bekliyormuş gibi bakıyor.

“Yanıyorum,” diyor, nihayet konuştuğunda. “İçim bir küle gibi yanıyor.” Cevap verirkenki sesin, sesinin şimdiye kadar duyduğum en yumuşak hali. “Üstüne su dökceğiz anne, tamam mı? Yangını söndüreceğiz.”

Lan’a teşhis konduğu gün, doktor bembeyaz muayenehanesinde beyaz aydınlatmalı ekrana iliştirilmiş iskeletin üzerinde anneannemin çeşitli kısımlarına işaret ederek konuşurken öylece duruyordum.

Ama benim gördüğüm, boşluktu.

Röntgen filminde, bacağıyla kalçası arasındaki, kanserin uyluk kemiğinin üst kısmının üçte birini ve kemiğin oturduğu yuvanın yarısını yiyip bitirdiği boşluğa bakıyordum; uyluk kemiğinin başı tamamen yok olmuştu, sağ kalça kemiği delik delik ve alacalıydı. Hurdalıkta paslanıp aşınarak incelmış bir metal levhaya benziyordu. O kısmının nereye kaybolduğuna dair hiçbir ipucu yoktu. Daha yakından baktım. Eskiden kemiklerini oluşturan yarı şeffaf kıkırdak, ilik, mineraller, tuz ve kas telleri, kalsiyum neredeydi?

O sırada, hemşireler etrafımda bir şeyler mırıldanırken, içimde yeni ve benzersiz bir öfke hissettim. Çenem ve yumruklarım gerildi. Bunu kimin yaptığını bilmek istiyordum. Bu eylemin ardında bir fail, tanımlı ve suçlanabilecek bir alanda tutulan bir bilinç bulmaya ihtiyacım vardı. Hayatımda ilk defa bir düşmanım olsun istiyor, bir düşmana *ihtiyaç duyuyordum*.

Resmi teşhis, dördüncü evre kemik kanseriydi. Sen tekerlekli sandalyede oturan Lan’la birlikte koridorda beklerken,

doktor bana içinde röntgen çekimleri olan karton zarfı uzattı ve gözlerini gözlerimden kaçırarak sadece anneannenizi eve götürün ve ona yemek için ne isterse verin dedi. İki, bilemedin üç hafta ömrü vardı.

Onu eve getirdik, serin olduğu için fayans zeminin üstünde yer yatağına yatırdık, bacakları yerinden oynamasın diye iki yanını minderlerle destekledik. Durumu daha da kötüleştiren, hatırlarsın, Lan'ın ölümcül bir hastalığı olduğuna son anına kadar hiç inanmamasıydı. Ona konan teşhisi, tümörleri, hücreleri, metastazı anlattık, kelimeler öyle soyuttu ki pekâlâ caddılığı anlatıyor da olabiliirdik.

Ona ölmekte olduğunu, iki haftası kaldığını, sonra bir haftası kaldığını, sonra da her gün olabileceğini söyledik. “Hazır ol. Hazır ol. Ne istiyorsun? Neye ihtiyacın var? Ne söylemek istersin?” diye ısrar ediyorduk. Ama dediklerimizi duymuyor gibiydi. Bize daha çocuk olduğumuzu, henüz her şeyi bilmediğimizi ve büyüyünce dünyanın gerçekte nasıl işlediğini göreceğimizi söylüyordu. İnkâr ve uydurmaca –hikâye anlatıcılığı– kendi hayatının bir adım önünde olma yoluydu ve herhangi birimiz ona yanıldığını nasıl söyleyebilirdik?

Ağrının kendisiyse hikâye olmaktan çok uzaktı. Ve o son günlerinde, sen dışarılarda cenaze hazırlıklarıyla uğraşır, tabut seçerken, Lan uzun, yürek parçalayıcı seslerle inliyor, ağlıyordu. “Ne yaptım ben?” diyordu, tavana bakarak. “Tanrım, ben sana ne yaptım da böyle çiğniyorsun beni?” Öna doktorun yazdığı gibi sentetik Vicodin ve OxyContin, sonra morfin, sonra daha çok morfin veriyorduk.

Bilinci gidip gelirken, elimdeki kâğıt tabakla onu yelpazeliliyordum. Bütün gece araba kullanıp Florida’dan gelmiş olan Mai, zombivari bir sersemlikle odadan odaya geçiyor, yemek

pişiriyor ve çay demliyordu. Lan bir şey çiğneyemeyecek kadar zayıf düştüğünden, Mai onun zar zor açılan ağzına kaşıkla yulaf ezmesi veriyordu. Mai onu beslerken ben yelpazelemeye devam ediyordum, anne kız iki kadının siyah saçları birlikte uçuşuyor, alınları neredeyse birbirine değiyordu. Birkaç saat sonra sen ve Mai Lan'ı yan çevirdiniz ve lastik eldiven takarak annenin vücuduna bulaşmış pisliği temizlediniz – kendi dışkısını dışarı atamayacak kadar tükenmişti. Boncuk boncuk terle kaplı yüzünü yelpazelemeye devam ediyordum, sen işini yaparken gözleri kapalıydı. Bittiğinde, yattığı yerde sadece gözlerini kırptı.

Ne düşündüğünü sordum ona. Uykusuz bir rüyadan kal-
kar gibi, bıkkın, tekdüze bir sesle cevap verdi. “Eskiden küçük
bir kızdım, Küçük Köpek. Biliyor musun?”

“Evet, anneanne, biliyorum –” Ama dinlemiyordu.

“Saçıma çiçek takıp güneşte yürürdüm. Büyük yağmurdan
sonra güneşte yürürdüm. Kulağıma taktığım çiçek. Öyle ıslak,
öyle serin.” Gözleri benden başka tarafa kaydı. “Aptal bir şey.”
Başını salladı. “Aptal şey. Kız olmak.” Bir süre sonra, orada ol-
duğumu hatırlamış gibi yine bana döndü. “Yemek yedin mi?”

Yaşamı muhafaza etmeye çalışırız – içinde bulunduğu vücuda
dayanma şansı olmadığını bildiğimizde bile. Vücudumuzu bes-
leriz, rahat ettiririz, yıkarız, tedavi ederiz, okşarız, hatta ona
şarkı söyleriz. Bu temel işlevlere cesur ya da özverili olduğ-
muz için değil, bu nefes alıp vermek gibi türümüzün en asli ey-
lemi olduğu için itina gösteririz: Zaman onu geride bırakana
dek vücudu ayakta tutmak.

Şimdi Duchamp'ı ve o kötü şöhretli *heykelini* düşünüyö-
rum. Bir pisuarın, değişmez ve sürekli bir işe yararlığı olan bir

nesnenin alımlanışını, onu başaşağı çevirerek nasıl radikal-
leştirdiğini. Üstelik bir de *Çeşme* ismini vererek nesneyi plan-
lanmış kimliğinden mahrum bırakmış, ona tanınmaz yeni bir
form vermişti.

Bunun için ondan nefret ediyorum.

Bir şeyin bütün varlığının yalnızca ters çevrilerek, ismine
yeni bir açı kazandırılarak değiştirilebileceğini kanıtladığı için
ondan nefret ediyorum; böyle bir eylemi tamamlayansa tam da
bizi bu yeryüzünde kısıtıran kuvvetten, yerçekiminden başka
bir şey değil.

Ondan en çok haklı olduğu için nefret ediyorum.

Çünkü Lan'ın başına gelen şey de buydu. Kanser yalnızca
dış görünümünü değil, varlığının yörüngesini de yeniden şe-
killendirmişti. *Ölmek* kelimesinin bile *ölü* kelimesiyle hiçbir
ilgisinin olmaması gibi, Lan da ters çevrildiğinde toprağa dö-
nüsecekti. Lan'ın hastalığından önce, bu farklı şekillere girme
eylemini, yani bir nesne ya da insanın ters çevrildiğinde o ön-
ceden benzersiz olan benliğinden fazla bir şeye dönüşmesini
güzel bulurdum. Eskiden kuir bir sarı benizli ibne olduğum
için gurur duymama sebep olan bu evrimin faili olma hali,
şimdi bana ihanet ediyor.

Lan'ın yanında otururken, aklım ummadığım bir şekilde Tre-
vor'a gidiyor. O sırada ölümünün üzerinden daha yedi ay geç-
miş olan Trevor'a. İlk defa seks yaptığımız zamanı düşünü-
yorum, genellikle olduğu gibi aleti avucumdayken yaptığımız
seksi değil, gerçekten yaptığımız zamanı. Çiftlikteki ikinci ya-
zımdan sonraki eylül ayıydı.

Mahsulün tamamı çomaklarla asıldıkları kirişleri doldurmuştu; tütün yaprakları şimdiden kırışmış, tarlalarda kopkoyu ve canlı bir yeşilken şimdi solup eski üniforma rengine dönmüşlerdi. Kömür yakıp kuruma sürecini hızlandırma zamanıydı. Bunun için birinin sabaha kadar ambarda kalması ve toprak zemine iki buçuk-üç metre aralıklarla dizilmiş sac turta tabaklarının içine istiflenmiş briketleri yakması gerekiyordu. Trevor, kömürü besleyeceği gece gelip onunla takılmamı istemişti. Etrafımızda kömür yığınları yanıyor, ahşap panellerin arasındaki her hava cereyanında kızıl korlar halinde parlayıp titreşiyorlardı. Sıcaklık dalga dalga çatıya doğru yükselirken içerisi tatlı bir kokuyla doluyordu.

Kendimizi ambarın zemininde bulduğumuzda geceyarısını geçmişti, gaz lambasının altın rengi halesi çevremizi saran karanlığı uzakta tutuyordu. Trevor eğildi. Ben de dudaklarımı aralayarak bekledim ama o onlara dokunmadan bu defa daha aşağıya ilerledi ve dişleriyle boynumun altındaki deriyi küçük küçük ısırmaya başladı. Bu, Trevor'ın ön dişlerinin o yılın sonlarına doğru nasıl çürüyeceğini görmemden, iliğinin içindeki sıcaklığı, bastırılmış Amerikan öfkesini, radyoda Patriots cızırdarken yanında Dean Koontz'un *Hiçbir Şeyden Korkma* adlı kitabı duran babasının verandada üç Corona içtikten sonra ağlamaya meyilli oluşunu öğrenmemden, babasının Trevor'ı sağanak yağmur altında Chevy'nin kasasında baygın halde bulmasından, çamurun içinde sürüklediği oğlunun kulaklarına kadar gelen sulardan, ambulanstan, hastane odasından, Trevor'ın kanında kaynayan eroinden önceydi. Üç temiz ay geçirip hastaneden çıkmasından ve tekrar uyuşturucuya başlamasından önceydi.

Yazın son sıcak dalgasından ötürü rutubetli ve ağır olan hava ambarın içinde usulca uğulduyordu. Trevor'ın güneşten kavrulmuş tenine yaslandım, tarlada bütün gün çalıştığından hâlâ sıcaktı. İnci gibi ve çürüksüz dişleri göğsümü, meme uçlarımı, karnımı küçük küçük ısıırıyordu. Ben de karşı koymadım. Çünkü zaten her şeyi çoktan verdim, diye düşündüm, benden hiçbir şey alınamaz. Giysilerimiz sargı bezleri gibi üzerimizden düştü.

“Hadi yapalım şunu.” Üstümdeydi, sesi baksırını çıkarıp atmaya çalıştığı için zorlanarak çıkıyordu.

Başımı salladım.

“Yavaş olacağım, tamam mı?” Ağzı bir gençlik yarasıydı. “Zorlamayacağım.”

Toprak zemine bakacak şekilde –tereddütle, büyük bir heyecanla– arkamı döndüm, alnımı koluma yasladım ve bekledim.

Şortum bileklerime inmişti, Trevor arkamda durdu, penisinin çevresindeki kılların bana değdiğini hissettim. Eline birkaç kez tükürdü, tükürüğü her şey ıslak ve kaygan ve inkâr edilemez olana kadar bacaklarımın arasına ovarak sürdü.

Başımı tekrar aşağı indirdim. Tükürüğüyle aletini sıvazladığında çıkan ıslak şaklama seslerini dinlerken ambarın zemininden gelen toz, yere dökülmüş bira ve demiri zengin toprak kokularını alıyordum.

Abandığında bir çığlık attığımı zannettim, ama atmamıştım. Onun yerine kolumu ısırmıştım, ağzım tuzlu derinin tadı ve derinin altındaki kemiğin sertliğiyle dolmuştu. Trevor durdu, henüz tamamen girmemişti, doğruldu ve iyi miyim diye sordu.

“Bilmiyorum,” dedim yere doğru, nefes nefese.

“Sakın ağlama yine. Sakın ağlayayım deme.” Aletini hedef alarak bir kez daha tükürdü. “Bir daha deneyelim. Yine olmazsa bırakırız.”

“Tamam.”

Yine abandı, bu sefer daha derine, bütün ağırlığıyla yüklendi ve içime girdi. Acı başımın arkasında beyaz bir kıvılcım halinde çaktı. Koluma geçirdiğim dişlerimin ucu bilek kemiğime değdi.

“İçerdeyim. İçerdeyim, küçük adam.” Sesi, tam olarak istediği şeyi elde etmiş bir oğlanın fısıltı-çığlık karışımı dehşetiyle çatallanmıştı. “İçerdeyim,” dedi, afallamış bir halde. “Hissedebiliyorum. Siktir. Ah siktir.”

Tozlu zeminde dengemi sağlamaya ve kendimi toplamaya çalışırken ona kıpırdamadan durmasını söyledim. Derken acı bacaklarımın arasını deldi geçti.

“Devam edelim hadi,” dedi. “Devam etmem gerek. Durmak istemiyorum.”

Cevap vermeme kalmadan yeniden pompalamaya başlamıştı, işini görürken başımın iki yanında yere sabitlediği kollarından dalga dalga sıcaklık yayılıyordu. Hiç çıkarmadığı altın haçlı kolyesinin ucu yanağıma çarpıp duruyordu. Sallanmasın diye ağzıma aldım. Haçtan pas, tuz ve Trevor tadı geldi. Başımın içinde çakan kıvılcımlar her vuruşta parılıyordu. Bir süre sonra acı tuhaf bir sancımaya evrildi, her yanıma yeni, daha da sıcak bir mevsime benzeyen ağırlıksız bir uyuşukluk sardı. Bu hissi veren, okşama gibi bir şefkat hareketi değil, vücudun acıyı dindirip imkânsız, dalga dalga yayılan bir zevke dönüştürerek içine almaktan başka bir seçeneğinin olmamasıydı. Canının

uzun süre yanmasına dayandığında götten sikilmenin zevkli bir şey olduğunu öğrenmiştim.

Simone Weil ne demişti: *Mükemmel keyif keyif hissini dahi dışlar, çünkü nesneyle dolan ruhun içinde “ben” denecek hiçbir köşe kalmamıştır.*

O üzerimde inip kalkarken elim ben farkında olmadan kendime dokunmak için geriye gitmişti, hâlâ orada olduğumdan, hâlâ ben olduğumdan emin olmak için, ama elim Trevor’ı bulmuştu – sanki içimde olduğu için benim yeni bir uzantımdı artık o. Yunanlar, seksin birbirinden uzun zaman önce ayrılmış iki bedeninin yeniden tek bir yaşama dönme çabası olduğunu düşünüyordu. Buna inanıyor muyum bilmiyorum, ama o sırada hissettiğim buydu: Sanki biz tek bir bedeni kazan iki kişiydik ve bunu yaparak *ben* diyen hiçbir köşenin kalmadığı noktaya kadar kaynaşmıştık.

Sonra, on dakika kadar geçmiş ve derilerimiz sıırsıklam terden birbirine yapışmışken, Trevor hızlandı ve bir şey oldu. Bir koku, kuvvetli ve derinden gelen, toprak gibi ama keskin, kötü bir koku başıma doğru yayıldı. Ne olduğunu hemen anladım ve paniğe kapıldım. Olayın sıcaklığı içinde düşünmemiştim, kendimi nasıl hazırlayacağımı henüz bilmiyordum. İzlediğim porno klipleri bulduğumuz yere varmanın neye mal olduğunu hiç göstermemişti. Oradakiler yapıyorlardı, o kadar – çabucak, hemen, kendinden emin bir şekilde ve leke bırakmadan. Kimse bize bunun nasıl yapılacağını göstermemişti. Kimse bize nasıl bu kadar derine ulaşacağımızı –ve nasıl derinden kırılacağımızı– göstermemişti.

Utanç içinde alnımı bileğime bastırdım ve orada zonklamaya bıraktım. Trevor yavaşladı, sonra durdu.

Sessizlik.

Üzerimizde, tütünlerin arasında güveler uçuşuyordu. Bitkileri yemeye gelmişlerdi fakat tarladan kalma haşere ilaçları ağızlarını yapraklara değdirmelerinden kısa bir süre sonra onları öldürüyordu. Üstümüze yağıyorlardı, can çekişirlerken kanatları ambarın zemininde vızıldıyordu.

“Siktir.” Trevor, yüzünde bir inanamama ifadesiyle ayağa kalktı.

Döndüm. “Üzgünüm,” dedim bir içgüdüyle.

Ucu içimdeki karanlığa dokunmuş olan aleti, yumuşarken lamba ışığının altında nabız gibi atıyordu. O an, giysilerimi çıkarmışken olduğumdan daha çıplaktım – içim dışıma çıkmıştı. En korktuğumuz şeye dönüşmüştük.

Tepemde ağır ağır soluyordu. Trevor’ın kim olduğunu, Amerikan erkekliğinin kumaşı ve kasıyla yetiştirilmiş olduğunu düşününce, az sonra olacaklardan korktum. Benim hatamdı. İbneliğimle onun ahlakını bozmuştum, yaptığımız işin rezilliği bedenimin kendini zaptedememesinden belliydi.

Bana doğru yürüdü. Dizlerimin üstüne kalktım, kendimi sakınarak yüzümün bir yarısını kapadım.

“Hadi yala.”

İrkildim.

Alnındaki ter parlıyordu.

Boğulmakta olan bir güve sağ dizimin üstünde çırpınıyordu. Onun devasa ve nihai sonu benim tenimin üzerinde küçük bir kıpırtıdan başka bir şey değildi. Bir esinti dışarıdaki karanlığın yönünü değiştirdi. Tarlaların ardındaki yoldan bir araç vınlayarak geçti.

Beni omzumdan tuttu. Böyle tepki vereceğini nasıl önceden bilmiştim?

Yüzümü ona doğru çevirdim.

“Kalk ayağa dedim.”

“Ne?” Gözlerine sorarcasına baktım.

Yanlış işitmiştim.

“Hadi,” dedi yine. “Kalk çabuk ayağa.”

Trevor beni kolumdan çekip ayağa kaldırdı. Gaz lambasının altın halesinden çıkıp onu tekrar boş ve mükemmel halde bıraktık. Beni sıkıca tutarak ambardan çıkardı. Güveler aramıza dalıp çıkıyordu. Biri alnıma çarpınca durdum, Trevor hızla çekince de ardından tökezledim. Öteki tarafa ulaştık, sonra kapıdan gecenin içine çıktık. Hava serin ve yıldızsızdı. Kendimizi aniden içinde bulduğumuz karanlıkta yalnızca onun solgun, ışıksızlıkta gri-mavi görünen sırtını çıkarabiliyordum. Birkaç metre sonra suyun sesini duydum. Nehrin akıntısı yavaş olsa da kalçalarının etrafında köpürüyordu. Cırcırböceklerinin sesi daha gür, coşkulu çıkmaya başladı. Nehrin karşı kıyısındaki gölge kümelerinin içinde görünmeyen ağaçlar hışırdıyordu. Sonra Trevor kendini bıraktı, suya daldı ve hemen su yüzüne çıktı. Damlalar çenesinden aşağı süzülüyor, şırılda-
yarak suya dökülüyordu.

“Temizlen,” dedi, sesi tuhaf bir şekilde yumuşak, neredeyse kırılıyordu. Burnumu tıkayıp soğuktan soluğum kesilerek suya daldım. Bir saat sonra, nehrin ıslaklığı hâlâ saçlarımda, loş mutfığımızda duruyor olacağım ve Lan, ayaklarını sürüyerek ocağın üzerindeki gece lambasının ışığına gelecek. *Denize gittiğini kimseye söylemeyeceğim, Küçük Köpek.* Parmağını dudaklarının üzerine koyup başını sallayacak. *Böylece, korsan ruhlar seni takip etmeyecek.* Bir bez alıp saçlarımı, boynumu kurulayacak, çenemin altındaki kurumuş kan rengini almış aşk ısırığının

üzerinde duraklayacak. *Uzaklardaydın. Şimdi evdesin. Şimdi kurusun*, diyecek, döşeme tahtaları yer değiştiren ağırlığının altında gıcırdarken.

Nehir şimdi göğüs hizamdaydı, sabit durmak için kollarımı hareket ettiriyordum. Trevor elini boynuma koydu ve bir an, başlarımız nehrin kara aynasına eğili halde, sessizce durduk.

Dedi ki: “O konuda canını sıkma. Duydun mu?”

Su etrafımda, bacaklarımın arasında akıyordu.

“Hey.” Yumruğunu çenemin altına koyup gözlerimiz buluşsun diye başımı yukarı kaldırma hareketini yaptı yine, beni genellikle gülümseten bir hareketti bu. “Duydun mu beni?”

Sadece başımı salladım, sonra kıyıya döndüm. Avucuyla omuzlarımın arasından sertçe ittirdiğinde ondan sadece birkaç adım öndeydim, bu hareketle öne eğildim, ellerim içgüdüsel bir şekilde dizlerimi kavradı. Arkamı dönmeye fırsat bulmadan, Trevor’ın kirli sakalını hissettim, önce kalçalarımda, sonra daha yukarıda. Sığığa diz çökmüş, dizleri nehrin çamuruna gömülmüştü. Titriyordum, dili soğuk suya kıyasla inanılmaz derecede sıcaktı; bu beklenmedik, kelimesiz eylem ambarındaki başarısızlığıma merhem olma çabasıydı. Bu şekilde tekrar istenmek bana verilmiş berbat bir ikinci bir şans gibi geldi.

Tarlaların ötesinde, bir dizi çınar ağacının hemen ardında, eski bir çiftlik evinin üst katındaki ışık yanan tek pencere karanlığın içinde titreşti. Onun üzerinde, bir avuç başıboş yıldız gökyüzünün süt rengi pusunu delik deşik etmişti. İki eliyle kalçalarımı kavradı, hissettiğim şeyin doğruluğunu daha da iyi ispatlamak ister gibi beni kendine bastırdı. Nefesimi tutmuş, suyun yamulttuğu şekilleri seyrediyordum. Bacaklarımın arasına baktım ve çenesinin, eylemi ne idiyse ona, her zaman

olduğu şeye dönüştürme çabasını gördüm: Bir tür merhamet. Yeniden temiz olmak. Yeniden iyi olmak. Birbirimiz için birbirimize *yaptıklarımızdan* başka ne *olmuş* olabiliriz ki? Bunu ilk defa yapmıyordu ama eylem ilk defa yeni, sarsıcı bir güç kazanmıştı. Beni yiyip yutan bir insan, bir Trevor değil, arzunun kendisiydi sanki. O arzu tarafından kurtarılmak, arzunun saf ihtiyacı tarafından vaftiz edilmek. İşte ben buydum.

İşini bitirince kolunun tersiyle ağzını sildi ve eliyle saçlarını karıştırıp suyun içinde kıyıya doğru yürüdü. “Her zamanki gibi iyi,” dedi omzunun üzerinden.

“Her zaman,” diye tekrar ettim, bir soruyu cevaplar gibi, sonra ambara yollandım. Güveler gaz lambasının zayıflayan ışığında ölmeye devam ediyordu.

Kahvaltıdan sonra, saat on gibi, verandada oturmuş kitap okurken, Mai kolumu kavıyor. “Vakit geldi,” diyor. Gözlerimi kırıyorum. “Gidiyor.” Hemen oturma odasına geçiyoruz, sen zaten oradasın, Lan’ın yanında diz çökmüş oturuyorsun. Uyanık ve bir şeyler mırıldanıyor, gözleri yarı kapalı gözkapaklarının altında kıpır kıpır. Dolaptan aspirin ve Advil şişelerini alıp getirmek için koşuyorsun. Sanki ibuprofenin şu durumda bize bir faydası olacakmış gibi. Ama senin için *hepsi* ilaç; daha önce işe yaramış çareler; şimdi neden işe yaramasınlar ki?

Annenin yanına oturuyorsun, nihayet boş kalan ellerin kucağında duruyor. Mai Lan’ın ayak parmaklarını gösteriyor. “Morarıyorlar,” diyor, ürkütücü bir sükûnetle. “Ayaklar, önce onlar gider ve morardılar, bak. Yarım saati var, en fazla.” Lan’ın yaşamının kendi kendisinden çekilmeye başlayışını seyrediyorum. *Mor*, demişti Mai, ama Lan’ın ayakları bana mor görünmüyor. Siyahlar, parmak uçları parlak kahverengi, kemik gibi donuk

sarı tonlarındaki ayak tırnakları hariç diğer her tarafı kara taş rengi. Ama benim içimi dolduran, *mor* kelimesi ve rengin o yoğun ve derin tonu oluyor. Lan'ın kara ayaklarından kanın şekilişini seyrederken zihnimin içinde gördüğüm bu, öbek öbek menekşeyle çevrili bir yeşillik ve anlıyorum ki kelime beni bir anının içine çekiyor. Yıllar önce, ben altı ya da yedi yaşındayken, ikimiz birlikte Church Sokağı'yla otoban arasındaki toprak yolda yürürken Lan aniden durup bağırmaya başlamıştı. Trafik sesi yüzünden onu işitemiyordum. Otobanı kaldırımdan ayıran telörgüyü gösteriyordu, gözleri faltaşı gibi açılmıştı. "Bak, Küçük Köpek!" Eğildim, telörgüye dikkatle baktım.

"Anlamıyorum anneanne. Ne oldu?"

"Hayır," dedi sinirlenerek, "kalk. Telörgünün ötesine bak, şuraya, şu mor çiçeklere."

Telörgünün hemen ardında, otoban tarafında menekşe rengi yabani çiçekler vardı, tırnak büyüklüğünde, ortalarında küçücük sarı-beyaz noktalar olan çiçekler. Lan çömeldi, omuzlarımdan tuttu, gözlerini gözlerimle aynı hizaya getirip ciddi bir ifadeyle baktı. "Telörgüye tırmanır mısın, Küçük Köpek?" Bakışları alaycı bir şüpheyile kısıldı, bekledi. Tabii ki hevesle başımı salladım. Yapacağımı o da biliyordu.

"Seni yukarı ittireceğim, çiçekleri hemen kapıp geleceksin, anlaştık mı?" Lan beni popomdan kaldırırken telörgüye tutundum. Biraz bocaladıktan sonra tepeye çıktım, ata biner gibi oturdum. Aşağı bakar bakmaz midem bulandı, çiçekler yeşil bir girdabın içinde ufacık, silik fırça darbeleri gibi görünüyordu. Arabalardan gelen esinti saçlarımı savuruyordu. "Yapabilir miyim bilmiyorum!" diye bağırdım, neredeyse gözyaşlarına boğularak. Lan baldırımdan tuttu. "Ben buradayım. Sana bir şey

olmasına izin vermem,” dedi trafik seslerinin arasından. “Dü-
şecek olursan, bu telörgüleri dişlerimle yırtar seni kurtarırım.”

Ona inanıp atladım, yere düşüp yuvarlandım, ayağa kalktım
ve üstümdeki tozu toprağı silkeledim. “İki elinle asılıp kökleriyle
birlikte kopar.” Telörgüye tutunurken yüzünü ekşitti. “Çabuk
olman lazım, yoksa başımız derde girecek.” Çalıları birer birer
çekip koparıyordum, kökler yerden toprak bulutlarıyla beraber
çatırdayarak çıkıyordu. Kopardıklarımı telörgünün üzerinden
öbür tarafa fırlattım, geçen her araç öyle güçlü bir hava akımı
yaratıyordu ki neredeyse düşecektim. Çiçekleri kopardıkça ko-
pardım, Lan da hepsini bir 7-Eleven poşetinin içine doldurdu.

“Tamam. Tamam! Bu kadar yeter.” Eliyle gel işareti yaptı.
Telörgünün üzerine sıçradım. Lan uzanıp beni aşağı çekti ve
kollarıyla sıkıca sardı. Sarsılmaya başladı ve beni yere koyun-
caya kadar kıkır kıkır güldüğünü anlamadım. “Başardın, Kü-
çük Köpek! Çiçek avcım benim. Amerika’nın en iyi çiçek av-
cısı!” Tozlu koyu sarı ışığın altında çalılardan birini havaya
kaldırdı. “Penceremizin önüne çok yakışacaklar.”

Uğruna kendimizi tehlikeye attığımız şeyin güzellik oldu-
ğunu öğrenmiştim. O gece, eve geldiğinde, toz toprakla kirle-
nip kahverengiye dönmüş pencere önünde köpüren hasadı-
mızı işaret ettin, filizleri yemek masasının üzerine sarkıyordu
ve etkilenmiş bir şekilde onları nereden, nasıl aldığımızı sor-
dun. Lan elini şöyle bir sallayarak yolda bulduğumuzu söyledi,
bir çiçekçinin önünde kaldırırma atılmışlardı. Oyuncak asker-
lerimin ardından Lan’a bakıyordum, sen bize arkan dönük ce-
ketini çıkarırken o parmağını dudaklarına götürüp bana göz
kırpı. Gözlerinin içi gülüyordu.

O çiçekleri hiçbir zaman isimleriyle bilmeyecektim. Çünkü
Lan’ın onlara verdiği bir isim yoktu. Bugün bile, ne zaman

küçük, mor çiçekler görsem, o gün topladığım çiçeklerin ay-
nısı olduklarını düşünüyorum. Ama şeyler, bir isimleri olma-
yınca kayboluyor. Öte yandan görüntüsü dün gibi aklımda.
Net ve mor, biz oturmuş bütün vücudunu kaplamasını bekler-
ken şu an Lan'ın kaval kemiklerine doğru tırmanmakta olan
renk. Annene yakın duruyorsun ve bir deri bir kemik kalmış
yüzüne düşen dolaşık saçlarını okşayarak arkaya tarıyorsun.

“Ne istersin anne?” diye soruyorsun, ağzını kulağına yak-
laştırarak. “Bizden istediğin bir şey var mı? Ne istersen söyle.”

Pencerenin dışında, gökyüzü alaycı bir mavi.

Lan'ın “Pilav,” dediğini hatırlıyorum, sesi derin bir yerle-
rinden çıkarak. “Bir kaşık pilav.” Yutkunuyor, bir nefes daha
alıyor. “Go Cong pirincinden.”

Birbirimize bakıyoruz – imkânsız bir istek bu. Yine de Mai
kalkıyor ve boncuklu mutfak perdesinin ardında kayboluyor.

Yarım saat sonra, elinde buharı tüten bir kâse pilavla an-
nesinin yanına diz çöküyor. Kaşığı Lan'ın dişsiz ağzına götü-
rüyor. “Al anne,” diyor, duygularını dizginleyerek, “Go Cong
pirincinden yaptım, daha geçen haftanın mahsulü.”

Lan lokmasını çiğniyor, yutuyor ve dudaklarına rahatla-
maya benzeyen bir şey yayılıyor. “Çok güzel,” diyor yediği tek
lokmanın ardından. “Çok tatlı. İşte bizim pirincimiz – çok
tatlı.” Çenesiyle uzaktaki bir şeyi işaret edip uykuya dalıyor.

İki saat sonra çırpınarak uyanıyor. Etrafına toplanıyoruz,
aldığı tek bir derin soluğun ciğerlerini dolduruşunu işitiyoruz,
sanki suya dalmak üzereymiş gibi ve sonra, sonrası bu kadar –
soluğu vermiyor. Öylece kalıyor, birisi film izlerken durdurma
düğmesine basmış gibi.

Sen ve Mai bir an durup düşünmeden harekete geçer, kolla-
rınız annenizin kaskatı kesilmiş vücudunun üzerinde dolaşırken

ben orada oturuyorum. Bildiğim tek şeyi yapıyorum. Dizlerimi göğsüme çekip Lan'ın mor parmaklarını saymaya başlıyorum. 1 2 3 4 5 1 2 3 4 5 1 2 3 4 5. Sizin elleriniz, vizite çıkmış hemşirelerin iş bilir hareketleriyle Lan'ın vücudunun üzerinde gezinirken, ben rakamlara eşlik ederek sallanıyorum. Kelime dağarcığıma, kitaplarıma, bildiklerime rağmen kendimi karşı duvarın dibinde iki büklüm ve acılar içinde buluyorum. İki kız evladın, durumun vahametine uygun ağır hareketlerle kendi kanlarından canlarından biriyle ilgilenmelerini seyrediyorum. Kafamın içinde bütün teorilerim, metaforlarım ve denklemlerimle, Shakespeare ve Milton'la, Barthes'la, Du Fu'yla ve Homeros'la, bana sonunda kendi ölümüne nasıl dokunacağımı öğretemeyen ölüm ustalarıyla beraber oturuyorum.

Lan temizlenip üstü değiştirildikten, çarşafklar kaldırılıp yerlerdeki ve cesedin üzerindeki –çünkü dil şimdi ona ceset dememizi buyuruyor– vücut sıvıları silindikten sonra, tekrar onun etrafında toplanıyoruz. Sen tüm parmaklarını kullanarak Lan'ın kasılmış ağzını açıyorsun, Mai de diğer tarafında ağzına takma dişlerini yerleştiriyor. Fakat ölüm katılığı çoktan geldiğinden protez yerine oturmadan çene kapanıveriyor ve dişler fırlayıp sert bir tıkırtıyla yere düşüyor. Bir çığlık atıyor ve hemen elini ağzına götürüp susuyorsun. “Siktir,” diyorsun, ender duyulan İngilizcenle, “siktir siktir siktir.” İkinci denemede dişler yerine oturuyor ve yitirdiğin annenin yanında kendini bırakıp duvara yaslanıyorsun.

Dışarıda bir çöp kamyonu tangırtılar ve biplerle sokakta ilerliyor. Etraftaki ağaçlara tünemiş birkaç güvercin gurulduyor. Her şeyin en aşağısında sen oturuyorsun, Mai'nin başı omuzlarına yaslanmış, annenin vücudu birkaç metre ötede soğuyor.

Sonra çenen şeftali çekirdeği gibi buruşuyor ve başını eğip yüzünü ellerinin arasına alıyorsun.

Lan öleli beş ay oldu ve beş aydır senin komodininin üzerindeki bir kül kavanozunun içinde duruyor. Ama bugün Vietnam'dayız. Go Cong Bölgesi'nin yer aldığı Tien Giang Eyaleti'nde. Mevsimlerden yaz. Çeltik tarlaları etrafımızı sarıyor, deniz gibi uçsuz bucaksız ve yeşil.

Cenazenin ardından, safran rengi cübbeler giymiş keşişler Lan'ın cilalı granit mezartaşının etrafında ilahiler ve şarkılar söyledikten sonra, köydeki komşular, Lan'ın burada yaşadığı otuz yıl öncesini hatırlayan ak saçlılar, başlarının üstünde taşıdıkları yiyecek tepsileriyle bize başsağlığı dilemeye ve hatıralarını anlatmaya geliyorlar. Güneş çeltik tarlalarının ardında batıp da geriye sadece üzeri krizantemlerle örtülü, kenarlarındaki toprak hâlâ taze ve nemli olan mezar yeri kalınca, Virginia'daki Paul'ü arıyorum.

Beklemediğim bir istekte bulunup onu görmek istiyor. Dizüstü bilgisayarımı çıkarıp mezar yerine doğru birkaç metre ilerliyor, kablolu internet üç çubuk seviyesinde çekecek kadar eve yaklaşıyorum.

Bilgisayarımı önümde tutarak ayakta duruyorum ve Paul'ün yüzünü Lan'ın mezarına çeviriyorum; mezartaşında Lan'ın yirmi sekiz yaşındayken çekilmiş bir fotoğrafının kabartması var, aşağı yukarı Paul'le tanıştıkları zamanlar. Bu Amerikan gazisi daha yeni defnedilmiş Vietnamlı eski karısıyla Skype'laşırken ekranın arkasında bekliyorum. Bir noktada sinyal kesildi gibi geliyor ama sonra Paul'ün burnunu sildiğini duyuyorum, cümleleri kesik kesik çıkıyor, veda cümleleriyle boğuşuyor. Mezarın üzerindeki gülen yüzden özür diliyor. 71'de

annesinin hastalığını haber alınca Virginia'ya döndüğü için özür diliyor. Bunun onu eve geri getirmek için oynanmış bir oyun olduğunu, annesinin nasıl haftalarca, aylarca verem taklidi yaptığını, bu arada savaşın yavaş yavaş sonuna gelindiğini ve Nixon'ın asker göndermeyi durdurduğunu ve Amerikalıların Vietnam'dan çekilmeye başladığını anlatıyor. Lan'ın gönderdiği tüm mektuplara Paul'ün abisinin el koyduğunu. Saygon'un düşüşünden aylar önce nihayet bir gün, eve yeni dönmüş bir askerin kapısını çalıp ona Lan'ın yazdığı bir pusulayı getirdiğini. Lan'la kızlarının başkent düştükten sonra oradan nasıl ayrılmak zorunda kaldıklarını. Yeniden yazacaklarını. Bu kadar uzun sürdüğü için özür diliyor. Kurtuluş Ordusu onu arayıp, Filipinlilerin kaldığı bir mülteci kampında üzerinde kendi ismi bulunan bir evlilik sertifikasıyla onu arayan bir kadın olduğunu bildirdiğinde artık 1990 yılı olduğunu. O sırada sekiz yıldan uzun süredir başka bir kadınla evliymiş. Tüm bunları kesik kesik bir Vietnamca seliyle –görevi sırasında kaptığı ve evlilikleri süresince konuşmayı bırakmadığı dilde– sayıp dökyör, ta ki sözcükler boğazında düğümlenip anlaşılmaz hale gelinceye kadar.

Köyden birkaç çocuk mezarların kenarında toplanmış, meraklı ve şaşkın bakışlarla etrafı süzüyorlar. Bir sıra mezartaşının önünde, elimde beyaz bir adamın pikselli kafasını tutarken onlara tuhaf görünmüş olmalıyım.

Ekranda Paul'ün, yabancı biriyken dede, sonra da yakın ailemin parçası olan bu tatlı dilli adamın yüzüne bakarken, bizimle, ülkemle, herhangi bir ülkeyle ilgili ne kadar az şey bildiğimi fark ediyorum. Lan'ın neredeyse kırk yıl önce, kucağında seninle dururken burnuna bir M-16'nın dayandığı toprak yoldan çok da farklı olmayan bu yolda durmuş, emekli bir öğretmen,

vegan ve marihuana yetiştiricisi, harita ve Camus düşkünü bir adam olan dedemin ilk aşkına söylediği son sözleri bitirmesini bekliyor, sonra bilgisayarı kapatıyorum.

Benim büyüdüğüm, seninse yaşlandığın Hartford'da birbirimizi "Merhaba" ya da "Nasılsın?" diye değil, çenemizi havaya kaldırıp "İyi miyiz?" diye sorarak selamlarız. Ülkenin başka yerlerinde de bunun söylendiğini duydum, ama Hartford'da istisnasız böyleydi. O içleri boşalmış, panoyla kaplı binaların, doğanın bir parçasıymış, asma kadar organik bir şeymiş gibi görünecek derecede paslı ve şekli bozulmuş dikenli tellerle çevrili oyun parklarının arasında, kendimize bir sözlük oluşturmuştuk. Ekonomik düzenin kaybedenlerinin kullandığı bu ifadeye, sigara dumanının altında OxyContin'den avurtları çökmüş suratlarını sundurma ışığı yerine olta ipine takılı el fenerleri aydınlatan ve kimilerinin *trailer trash** olarak adlandırdığı beyazların, karavan parkı ve sosyal konutlardaki yarısı çökmüş sundurmalara maaile doluşup yanlarından geçenlere ulurcasına "İyi miyiz?" diye hal hatır sordukları Doğu Hartford ve New Britain'da da rastlanıyor.

Benim Hartford'ımda babalar, çocuklarının hayatlarına bir girip bir çıkan hayaletlerdi, tıpkı benimki gibi. Büyükanneler, yani *abuelalar*, *abalar*, *nanalar*, *babalar* ve *bà ngoa*iler, ucuz parfüm ve nane şekeri kokan, birbirlerine sokulup üzerinden yeni yağmış karın buharı tüten iki beden büyük kahverengi Goodwill paltoları, kütürdeyen dizleri ve davul gibi şişmiş ayaklarıyla Sosyal Hizmetler binasının önündeki sokakta sıraya girip yakacak ve yağ yardımı beklerken, kurtarılmış, doğaçlama

* Karavan parklarında yaşayan dar gelirli beyazlara yönelik aşağılayıcı bir ifade -çn.

bir gururla ve anadillerinin inatçı tanıklığıyla taçlanmış birer kraldılar; oğulları ve kızları ya isteydi, ya hapiste, ya aşırı dozdan ölmüş ya da sadece Greyhound'a atlayıp gitmiş ve alışıl-gelmiş olanı bozma, her şeye sıfırdan başlama ama sonra da aile efsanelerinden birine dönüşme hayalleriyle ülkeyi boydan boya geziyor olurdu.

Benim Hartford'ımda, burayı büyük bir şehre dönüştürmüş olan sigorta şirketleri internetin gelişiyle beraber hemen kaçıp gitmiş ve en parlak zihinlilerimizi New York ya da Boston kap-mıştı. Burada bir akrabası Latin Kings çetesine mensup olmayan kimse yoktu. Burada, Whalers takımı yirmi yıl önce topukla-yıp Carolina Hurricanes'e dönüştüğü halde hâlâ otobüs termi-nalinde üzerinde Whalers logosu olan kazaklar satarız. Mark Twain, Wallace Stevens ve Harriet Beecher Stowe gibi Hart-fordlı yazarların engin hayal güçleri, bizimkiler gibi bedenleri fiziksel olarak da kâğıt kalemle de yakalamayı başaramamıştır. Burada, Bushnell tiyatrosu ve (Amerika'daki ilk Picasso rest-rospektifine ev sahipliği yapmış olan) Wadsworth Kütüphanesi çoğunlukla banliyö mahallelerinden gelen yabancılar tarafın-dan ziyaret edilirdi; bu insanlar arabalarını valeye teslim edip sıcak oditoryum halojenlerine koşturur, sonra da tekrar ara-balarına atlayıp tek heyecanın Pier 1 Imports ve Whole Foods olduğu uykulu kasabalarına dönerlerdi. Diğer Vietnamlı mül-teciler kapağı California ya da Houston'a atarken bizim kaldı-ğımız Hartford. Bir çetin kıştan bir diğer çetin kışa bata çıka bir şekilde hayatımızı sürdürdüğümüz, sert kuzeydoğu rüzgâr-larının bir gecede araçlarımızı yuttuğu yer. Gecenin ikisinde de öğlenin ikisinde de silah seslerinin duyulduğu, C-Town süper-marketinin kasasında çalışan morarmış gözlü ve yarık dudaklı

kız arkadaş ya da eşlerin bakışınıza çenelerini kaldırarak, *Kendi işine bak*, der gibi karşılık verdiği yer.

Çünkü saf dışı bırakılmak zaten çoktan idrak edilmişti, zaten *doğuştan* gelen bir şeydi, bizatihi vücudunu saran tendi. *İyi miyiz?* diye sormak, lafı hiç dolandırmadan, hemen neşeli kısma geçmekti. İstisnai olana ulaşmak için kaçınılmaz olanı bir kenara itmekti. Şahane ya da müthiş ya da harika değil, sadece *iyi*. Çünkü iyi çoğunlukla yeterliydi, birbirimizde ve birbirimiz için arayıp topladığımız değerli bir kıvılcımdı.

Burada iyi demek, lağım giderine takılmış bir dolar bulmak, annenin doğum gününde film kiralamaya, üstüne bir de Easy Frank'in yerinden beş dolarlık pizza alıp erimiş peynir ve pepperoniye sekiz tane mum saplamaya yetecek paran olması demektir. İyi demek, birisi bir yerde silahıyla ateş açtığı anda abinin eve dönenlerden olduğunu ya da zaten o sırada yanında ve bir kâse dolusu peynirli makarnaya gömülmüş olduğunu bilmek demektir.

O gece saçlarımızdan ve parmak uçlarımızdan kara damlalar süzülerek nehirden çıkarken Trevor bunu söylemişti bana. Titreyen omzuma kolunu atıp ağzını kulağıma dayamış ve demişti ki, "Sen iyisin. Duydun mu, Küçük Köpek? Sen iyisin, yemin ederim. İyisin."

Lan'ın küllerinin durduğu kavanozu yere bırakıp mezartaşını balmumu ve hint yağına batırılmış bezlerle son bir kez parlattıktan sonra, sen ve ben Saygon'daki otelimize dönüyoruz. Tıkanmış klimalı izbe odaya girer girmez tüm ışıkları kapatıyorsun. Birden çöken karanlığın içinde ne yapacağımı bilemeden kalakalıyorum. Öğle saatleri ve aşağıdaki sokaktan geçen

motosikletlerin korna ve motor sesleri hâlâ duyulabiliyor. Oturuyorsun, yatak gıcırıyor.

“Neredeyim?” diyorsun. “Burası neresi?”

Başka ne diyeceğimi bilmediğimden senin ismini söylüyorum.

“Rose,” diyorum, Gül. Çiçek, renk, ton. “Hong,” diye tekrar ediyorum. Bir çiçek sadece ömrünün sonuna doğru, yeni açmışken ve çoktan kesekâğıdına dönüşme yoluna girmişken görülür. Ve belki tüm isimler birer yanılsamadır. Topu topu kaç şeyin en kısa ve öz halini isimlendirmişsinizdir ki? Gül ağacı, yağmur, kelebek, kapan kaplumbağası, idam mangası, çocukluk, ölüm, anadili, ben, sen.

Ancak kelimeyi telaffuz ettiğimde “gül”ün aynı zamanda bir fiilin emir kipi olduğunu fark ediyorum. Sana isminle seslendiğimde, aynı zamanda gülmeni istemiş oluyorum. Sanki sorduğun sorunun tek cevabı buymuş gibi söylüyorum ismini – sanki bir isim aynı zamanda bizi içinde bulabilecekleri bir sesmiş gibi. Neredeyim? Neredeyim? Sen Rose’sun, anne, Gül’sün. Ayağa kalktın.

Omzuna, Trevor’ın bana nehirde gösterdiği şefkatle dokunuyorum. Vahşi olduğu halde süt danasını ağzına sürmeyen, ineklerin çocuklarını yemeyen Trevor. Şimdi o annelerinden alınıp etleri yumuşasın diye beslenip şişmanlatılmak üzere hayatları ebadında kutulara konan çocukları düşünüyorum. Yine özgürlüğü düşünüyorum, buzağının en özgür olduğu anın kafes açılıp onu mezbahaya götürecek kamyona doğru yürütüldüğü an olmasını. Özgürlük tamamen görecedir –sen bunu çok iyi biliyorsun– ve bazen hiçbir şekilde özgürlük değildir, sadece senden uzakta genişleyen kafestir, kafesin parmâklıkları mesafeden ötürü iyi seçilemese de hâlâ oradadır, nasıl yabani hayvanları doğa koruma alanlarında “özgür” bıraktıklarında onları

aslında daha geniş sınırlar içinde kontrol altında tutuyorlarsa öyle. Ama ben o genişlemeyi yine de kabul ettim. Çünkü bazen parmaklıkları görmemek yeterli oluyor.

Ambarda Trevor’la düzüşerek geçirdiğimiz o kısa çılgınca süre içinde, etrafımı saran kafes, hiçbir şekilde yok olmadığını bilsem de görünmez olmuştu. İç benliğim üzerindeki kontrolümü yitirdiğimde yaşadığım coşku nasıl da bir tuzak olmuştu. Yaşayanları birbirine bağlayan şey atık, dışkı, aşırılıktır ama bunlar ölümden de her zaman var. Buzağılar sonunda kesildiklerinde, genellikle son eylemleri içlerini boşaltmak olur, bağırsakları sonun bu kadar hızla, bu kadar çabuk gelişini kaldıramaz.

Bileğini sıkıyor ve ismini söylüyorum.

Sana bakıyorum ve zifiri karanlığın içinde Trevor’ın –yüzü artık zihnimde silikleşmeye başlamış olan Trevor’ın– gözlerini görüyorum, sudan çıktıktan sonra sessizce titreyerek üstümüzü giyerken ambardaki lambanın ışığında nasıl alev almışlardı. Lan’ın son saatlerindeki gözlerini görüyorum, iki muhtaç su damlası gibiydiler, tek hareket ettirebildikleri onlardı. Buzağının kilit açıldığında faltaşına dönen gözbebekleri gibiydiler ve hayvan zindanından onu boynuna geçirmeye hazır tuttuğu kayışla bekleyen adamın üzerine doğru koşmaya başlıyor.

“Neredeyim ben Küçük Köpek?” Sen Rose’sun. Sen Lan’sın. Sen Trevor’sın. Bir isim tek bir şeyden, kıyısında bir kamyonun beklediği bir gece kadar derin ve geniş bir şeyden fazlası olabilir mi gibi ve kafesinden dışarı, seni beklediğim yere adım atabilirsin. Orada, yıldızların altında, öleli çok olmuş şeylerin ışığında nihayet birbirimizden ne anladığımızı görüyor ve buna iyi diyoruz.

Masayı hatırlıyorum. Bana senin ağzından verilmiş kelimelerden yapılmış olan masayı hatırlıyorum. Odanın yandığını hatırlıyorum. Oda yanıyordu, çünkü Lan yangından bahsetmişti. Yangını, hepimizin ahşap zeminin üzerinde Kurtuluş Ordusu’nun verdiği battaniyelere sarınarak uyuduğumuz Hartford’daki apartman dairesinde anlatıldığı şekliyle hatırlıyorum. Kurtuluş Ordusu’ndaki adamın babama bir deste Kentucky Fried Chicken –biz ona Yaşlı Tavuk Adam derdik (her kırmızı kovanın üstünde Albay Sanders’ın yüzü olduğundan)– kuponu verdiğini hatırlıyorum. Çıtır çıtır eti ve yağı sanki azizlerden bir armağanmış gibi bölüp ayırışımı hatırlıyorum. Acıları önemsenen ve kayda geçirilen kişilerin sadece azizler olduğunu öğrenişimi hatırlıyorum. Senin ve Lan’ın birer azize olmanız gerektiğini düşündüğümü hatırlıyorum.

“Unutma,” derdin her sabah biz soğuk Connecticut havasına çıkmadan önce, “dikkat çekme. Zaten Vietnamlısın.”

Ağustosun ilk günü ve yaz yeşilliğiyle kaplı Virginia’nın merkezinde gökyüzü bulutsuz. Baharda üniversiteden mezun oluşumu kutlamak için dedem Paul’ü ziyarete geldik. Bahçedeyiz. Akşamın ilk renkleri ahşap çitlerin üzerine düşüyor ve her şey

kehribar rengine bürünüyor, çayla doldurulmuş bir kar küresinin içindeyiz sanki. Önümdesin, ileriye, uzaktaki çite doğru yürüyorsun, pembe gömleğin gölgelerin içine girip çıkıyor. Meşelerin altındaki gölgeleri bir yakalıyor, bir kaybediyor.

Babamı hatırlıyorum, başka bir deyişle onun parçalarını tekrar bir araya getiriyorum. Parçalarını bir odada bir araya getiriyorum, çünkü bir oda olmuş olsa gerek. Üzerinde bir hayatın, bir anlığına, neşe içinde ya da neşesizce meydana geldiği bir kare olmuş olmalı. Neşeyi hatırlıyorum. Kesekâğıdı içindeki bozuk paraların sesiydi neşe: Cortland'daki Çin pazarında balık pulu temizlemekle geçirdiği günün sonunda aldığı yevmiye. Bozuklukların yere döküldüğünü hatırlıyorum, soğuk metal parçalarının arasında parmaklarımızı gezdirişimizi, bakırdan vaatlerini içimize çekişimizi. Zengin olduğumuzu düşündüğümüzü. Zengin olma düşüncesinin bir tür mutluluk olduğunu.

Masayı hatırlıyorum. Ahşap olmalıydı.

Bahçe o kadar yeşil ki zayıf ışık altında nabızı atıyor gibi. Bitkiler her karışını kaplamış, domates sıırıkları yaslandıkları kümes tellerini görünmez hale getirecek kadar gürbüz, buğday çimleri ve kıvırcık lahanalar kano boyunda çinko kaplı varillerden fışkırıyor. Artık isimlerini bildiğim çiçekler: manolya, yıldızçiçeği, gelincik, kadifeçiçeği, çöven – hepsi, tüm renkler alacakaranlıkta aynılaşmış.

Işığın olduğumuzu söylediği şey değilsek neyiz?

Pembe gömleğin önümde parıldııyor. Çömelmiş haldesin, yerde ayaklarının arasındaki bir şeyi incelerken sırtın dik.

Saçlarını kulaklarının arkasına atıyor, duruyor, daha yakından bakıyorsun. Aramızda sadece saniyeler ilerliyor.

Bir tatarcık sürüsü, olmayan birinin yüzüne örtülü bir peçe. Buradaki her şey sürgün vermeyi daha yeni bırakmış, sonunda sakinleşmiş görünüyor, yaz coşkunuğundan yorgun ve tüketmiş gibi. Sana doğru yürüyorum.

Senin elinde babamın yevmiyesi, beraber bakkala yürüyüşümüze hatırlıyorum. O güne kadar seni yalnızca iki defa dövmüş olduğunu da, ki bunun son olduğuna dair hâlâ umut var demekti bu. Kollarımızı Wonder Bread ekmeği ve kavanoz kavanoz mayonezle doldurduğumuzu hatırlıyorum, senin mayonezin tereyağı olduğunu zannedişini, Saygon’da tereyağı ve beyaz ekmeğin yalnızca uşaklar ve çelik kapılar tarafından korunan malikânelerde yendiğini. Eve döndüğümüzde herkesin gülümsediğini hatırlıyorum, çatlamış dudaklara götürülen mayonezli sandviçleri. Bir tür malikânede yaşadığımızı düşündüğümü hatırlıyorum.

Camda kar taneleri tıyırdar ve gece çökerken bunun Amerikan Rüyası olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum, sonra yan yana uykuya yatıyoruz, sokaklarda acı siren sesleri yankılanırken kollarımız ve bacaklarımız birbirine dolanmış, karnımız ekmek ve “tereyağı”yla dolu.

Evin içinde, Paul mutfakta bir kâse pestonun üzerine eğilmiş: parlak fesleğen yaprakları, bıçakla ezilmiş sarımsak dişleri, çam fıstıkları, altın rengi kenarları kararana kadar kâvrulmuş soğanlar ve limon kabuğu rendesinin iç açıcı kokusu. Yaklaşınca gözlüğü buğulanıyor, dumanı tüten makarnayı karışımın üzerine

dökerken artritli elini sabit tutmakta zorlanıyor. İki tahta kaşık yardımıyla birkaç kez hafifçe karıştırınca fiyonk makarnalar yosun yeşili sosa tamamen bulanıyor.

Mutfak pencereleri buğulanıp bahçe manzarasını boş bir film perdesine çeviriyor. Oğlanla annesini çağırma zamanı. Ama Paul biraz daha oyalanıp boş kanvasa bakıyor. Sonunda ellerinde hiçbir şey olmayan, her şeyin başlamasını bekleyen bir adam.

Masayı hatırlıyorum, başka bir deyişle parçalarını bir araya getiriyorum. Çünkü birisi ağzını açmış ve kelimelerle bir yapı inşa etmiş, şimdi ben de ellerimi her gördüğümde aynısını yapıyor ve *masa* diye, *başlangıçlar* diye düşünüyorum. Parmaklarımı kenarlarında dolaştırdığımı, zihnimde yarattığım vida ve pulları incelediğimi hatırlıyorum. Emekleyerek altına girip yapıştırılmış bir sakız ya da aşıkların isimleri var mı diye baktığımı, ama sadece kurumuş kan ve kıymık parçaları bulduğumu hatırlıyorum. Henüz benim olmayan bir dilin içinde biçimlendirilmiş bu dört bacaklı yaratığı hatırlıyorum.

Akşamüstünün pembeye boyadığı bir kelebek vanilya otu sapına konuyor, sonra uçup gidiyor. Bitki hafifçe sallanıyor, sonra duruyor. Kelebek bahçeyi döne döne katederken kanatları aklıma Toni Morrison'ın *Sula*'sının bir köşesini getiriyor – orayı o kadar çok kıvırmıştım ki o küçük üçgen New York'ta bir sabah kopup ıslak kış caddesine uçmuştu. O uçan kısımda Eva, uyuşturucunun pençesindeki oğlunun üzerine benzin döküyor ve benim de hem yapabilir olmayı umduğum hem de hiç tanımadığım bir sevgi ve merhamet eylemiyle kibriti çakıyordu.

Gözlerimi kısarak bakıyorum. Monark değil, ilk donda ölmeye hazır zayıf beyaz bir leke sadece. Ama monarkların yakında olduklarını biliyorum, tozlanmış ve sıcaktan pişmiş

turuncu-siyah kanatları kapalı, her an güneye akıp gitmeye hazır bekliyorlar. Alacakaranlık, kenarlarımızı iplik iplik koyu kıızılla dikeyor.

Saygon'dayken, Lan'ı toprağa vermemizden iki gün sonra bir gece, otel balkonundan kulak tırmalayıcı bir müzik ve tiz çocuk sesleri duydum. Saat neredeyse sabahın ikisiydi. Sen yanımdaki yer yatağında uyuyordun. Kalktım, sandaletlerimi giydim ve dışarı çıktım. Otel bir ara sokaktaydı. Gözlerim duvarlarda asılı floresanların ışığına alışırken müziğe doğru ilerledim.

Gece karşımda birden parıldadı. Bir anda her yer insan doldu; renk, giysi, uzuv, mücevher ve payet ışıltısından bir çiçek dürbünü. Sokak satıcıları taze hindistancevizleri, doğranmış mangolar, ezilip yoğun bir sıvıya dönüştürüldükten sonra muz yaprağına sarılarak dev metal fıçıların içinde buharda pişirilmiş pirinç kekleri, köşeleri kesilmiş sandviç kâğıtlarında satılan şekerkamışı suları (küçük bir oğlan çocuğu bunlardan birini sevinçten gözleri parlayarak emiyordu) satıyordu. Kolları güneşten kapkara olmuş bir adam, sokağın bir köşesine yerleşmişti. Avucundan büyük olmayan bir kesme tahtasının üzerindeki çalışıyordu, bir kızarmış tavuğu ustalıkla bir satır darbesiyle ikiye böldü, sonra kaygan et parçalarını etrafını sarmış bekleyen çocuklara dağıttı.

Sokağın iki yanında balkonlardan aşağı sarkıtılmış iplere takılı ışıkların arasında derme çatma bir sahne gözüme ilişti. Sahnede, özene bezene giyinmiş bir grup kadın, esintide rengârenk flamaları andıran kollarıyla döne döne kâraoke yapıyordu. Kadınlardan yükselen sesler sokağa yayılıyordu. Yakında bir yerde, beyaz plastik bir yemek masasının üzerine yerleştirilmiş

küçük bir televizyonda, seksenlerden bir Vietnam pop şarkısının sözleri akıyordu.

Zaten Vietnamlısın.

Hâlâ uyku sersemi bir halde biraz daha yaklaştım. Şehir saatin kaç olduğunu, daha doğrusu zamanın kendisini unutmuş gibiydi. Bildiğim kadarıyla bayram değildi, kutlanacak herhangi bir olay yoktu. Hatta hemen sokağı geçer geçmez anayolun başladığı noktada yollar boştu, etraf o saatte olması gerektiği gibi sessizdi. Bütün şamata tek bir sokağın sınırları içindeydi. Orada insanlar gülüyor, şarkı söylüyordu. El kadar çocuklar, salınan yetişkinlerin arasında koşturuyordu. Şal desenli ve çiçekli pijamalarıyla nineler, kapı önlerinde plastik taburelere oturmuş kürdan kemiriyor, başlarını sallayarak müziğe eşlik ederken sadece etraflarındaki çocukları azarlamak için duruyorlardı.

Lan, toprağın altında, *zaten Vietnamlı.*

Ancak çıkıntı yapan geniş çeneleri ve öne çıkık kaşlarıyla yüz hatlarını seçebilecek kadar yakınlarına gidince şarkıcıların kadın giysileri giymiş erkekler olduğunu fark ettim. Ana renkler kullanılarak farklı modellerde dikilmiş pullu kostümleri öyle parlak ışıklar saçıyordu ki üstleri gerçekten de ufacık yıldızlarla kaplanmış gibiydi.

Babamı hatırlıyorum, başka bir deyişle onu bu küçük kelimelerle kelepçeye vuruyorum. Onu sana elleri arkasında, başını bastırıp ekip otosuna bindirerek teslim ediyorum, çünkü masa gibi o da bana böyle verilmişti: Bir kitabın içindeki sesleri hiçbir zaman telaffuz etmemiş ağızlar tarafından.

Sahnenin sağ tarafında herkese arkası dönük dört kişi vardı. Başları eğik, hareket etmeden duran da bir tek onlardı;

görünmez bir odanın içine kapatılmış gibiydiler. Önlerindeki uzun plastik masanın üzerindeki bir şeye bakıyorlardı, başları o kadar eğikti ki boyunları vurulmuş gibi görünüyorlardı. Bir süre sonra, içlerinden biri, gümüş rengi saçlı bir kadın, başını sağında duran genç bir adamın omzuna yasladı ve ağlamaya başladı.

Babamdan cezaevinde olduğu sırada bir mektup aldığımı hatırlıyorum, zarf buruşmuş, köşeleri yırtılmıştı. Üzeri çizgilerle kaplı bir kâğıt tuttuğumu hatırlıyorum ve gardiyanların kelimelerini sansürlediği yerlerde çizgilerin üzerinin de beyaz şeritlerle kapatılmış olduğunu. Babamla arama giren kirece benzer örtücü maddeyi kazıdığımı hatırlıyorum. O kelimeler. Bir masanın somunları ve cıvataları. İçinde kimse olmayan bir odada duran bir masa.

Biraz daha yaklaştım ve masanın üzerinde inanılmaz derecede hareketsiz duran, beyaz kumaşa sarılı, bedene benzeyen formu da o zaman gördüm. Şimdi yas tutan dört kişi de açıkça ağlıyor, sahnedeki şarkıcının tiz sesi onların acılı hıçkırıklarının arasından yükseliyordu.

Midem bulanarak gözlerimi yıldızsız göğe çevirdim. Bir uçak kırmızı, sonra beyaz göz kırptı, ardından bir bulut kümesinin ardında bulanıklaştı.

Babamın mektubunu incelediğimi ve her tarafında küçük siyah noktalar olduğunu fark ettiğimi hatırlıyorum: Noktalar dokunulmadan bırakılmıştı. Bir sessizlik dili. Sevdiğim herkesin beyaz bir sayfa üzerinde bir nokta olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum. Noktaları çizgilerle birleştirip her noktaya bir isim verdiğimi ve sonunda bir aile ağacı oluşturduğumu hatırlıyorum – dikenli tellere benzeyen bir aile ağacı. Kâğıdı yırtıp paramparça ettiğimi hatırlıyorum.

Sonradan, bunun Saygon gecelerinde sık rastlanan bir manzara olduğunu öğrenecektim. Şehrin yeterli ödenek ayrılmayan adli tabipleri her zaman gece gündüz çalışmıyorlardı. Birisi gecenin bir yarısı öldüğünde idari bir belirsizliğe takılıyor, ceset de kendi ölümünün içinde kalakalıyordu. Buna bir karşılık olarak, ortak acıyı dindirmek amacıyla bir halk hareketi oluşmuştu. Ani bir ölüm haberi alan komşular, bir saatten kısa bir süre içinde para toplayıp “keder erteleme” adını verdikleri olay için kadın gibi giyinmiş göstericilerden oluşan bir grup tutuyorlardı.

Saygon’da, gecenin bu kadar geç bir saatinde hâlâ müzik ve oynayan çocuk sesleri duyulması bir ölüm işaretidir ya da daha ziyade bir topluluğun iyileşmeye çalıştığının işareti.

Bu rahatlama, kadın kılığındaki göstericilerin patlayıcı kıyafetleri ve hareketleri, aşırı makyajlı yüzleri, abartılı sesleri ve toplumsal cinsiyet sınırlarını ihlal etmeleri sayesinde, ölçüsüz bir gösteri şeklinde ortaya çıkıyordu. Kuir olmanın hâlâ günah sayıldığı bir toplumda *drag queen*ler, ne kadar faydalı da olsalar, karşılığında para da alsalar, hayati öneme sahip bir hizmet sunmakla da yetkilendirilseler, ölenlerin cesetleri ortalıkta kaldığı sürece, ötekileştirilmiş bir performanstan ibaret. Onların mevcudiyetini yas tutanlar için lüzumlu hale getiren şey, varsayılan, güvenilir hilekârlıkları. Çünkü yas, en kötü halinde, gerçek dışıdır. Ve gerçeküstü bir karşılık bekler. *Drag queen*ler –bu bakımdan– tekboynuzlu atlardır.

Mezarlıkta tepinen tekboynuzlu atlar.

Masayı hatırlıyorum. Alevlerin kenarlarını yalamaya başlayışını.

İlk Şükran Günü’mü hatırlıyorum. Junior’ın evindeydim. Lan götürmem için bir tabak börek kızartmıştı. Yirmiden fazla

insanla dolu bir ev hatırlıyorum. Gülerken masaya vuran insanlar. Tabağıma yemekleri yığdıklarını hatırlıyorum: patates püresi, hindi, mısır ekmeği, bumbar, yeşillikler, tatlı patatesli turtta ve börek. Herkesin sosa batırırken Lan'ın böreklerini övdüğünü. Kendimin de böreği sosa batırışımı.

Junior'ın annesinin ahşap bir makinenin içine siyah plastik bir daire yerleştirdiğini hatırlıyorum. Dairenin müzik başlayana kadar döndüğünü, döndüğünü. Müziğin ağıt yakan bir kadının sesi olduğunu. Herkesin nasıl gizli bir mesaj dinliyormuş gibi gözlerini kapatıp başlarını yana yatırdığını. Bu şarkıyı daha önce annemden ve anneannemden duymuş olduğumu düşündüğünü hatırlıyorum. Evet. Bunu annemin rahmindeyken bile duymuştum. Bir Vietnam ninnisiydi bu. Sanki acı vücuttan başka türlü çıkamazmış gibi tüm ninnilerin ağıtla başladığını. Anneannemin makineden mırıltıyla çıkan sesine salınarak eşlik ettiğimi hatırlıyorum. Junior'ın babasının omzuma bir şaplak indirişini. "Demek Etta James'i biliyorsun?" Mutluluğu hatırlıyorum.

Amerika'da okula gittiğim ilk seneyi hatırlıyorum, çiftlik ziyaretimizi, daha sonra Bay Zappadia'nın her öğrenciye bir siyah-beyaz inek resmi verişini. "Bugün gördüklerinizi renklendirin," demişti. Çiftlikteki ineklerin ne kadar üzgün göründüğünü hatırlıyorum, büyük kafaları elektrikli tellerin ardında hareketsiz duruyordu. Ve altı yaşında olduğum için, renklerin bir tür mutluluk olduğuna inandığımı hatırlıyorum; o yüzden pastel boya kutusundaki en parlak renkleri çıkarıp üzgün ineğimi mor, turuncu, kırmızı, kestane, macenta, kalay, eflatun, simli gri, misket limonu yeşili renklerine boyamıştım.

Bay Zappadia'nın bağırıldığını hatırlıyorum, sakalı tepemde kıpır kıpır oynarken kıllı bir el gökkuşağı ineğimi kapmış ve

parmaklarının arasında buruşturmuştu. “Gördüklerinizi boyayın demiştim.” Boyamayı baştan yaptığımı hatırlıyorum. İneğimi boş bıraktığımı ve camdan dışarı baktığımı hatırlıyorum. Gökyüzünün nasıl mavi ve merhametsiz olduğunu. Orada, akranlarımla arasında otururken kendimi nasıl gerçek dışı hissettiğimi.

O sokakta, hareketsizliği içinde bir şekilde yaşayanlardan daha canlı görünen o cansız kişinin yanında, kanalizasyonun ve olukların kenarlarından sızmış lağım pisliğinin hiç geçmeyen kokusu içinde görüşüm bulandı, renkler gözkapaklarımla altında birikti. Gelip geçenler aileden olduğumu düşünüp anlayışla başlarını sallıyordu. Yüzümü ovuştururken, orta yaşlı bir adam, Vietnamlı babaların ya da dayıların içlerindeki gücü sana aktarmaya çalıştıklarında genellikle yaptıkları gibi boyunumu kavradı. “Onu yine göreceksin. Hadi, kendine gel,” sesi cırlaktı ve alkol kokusu yayıyordu, “göreceksin onu.” Enseme bir şaplak attı. “Ağlama. Ağlama.”

Bu adam. Bu beyaz adam. Ahşap bahçe kapısını açarken ardında metal sürgü tangırdayan bu Paul, kan bağıyla değil, yaptıklarıyla dedem.

Onca genç adam askerlikten kaçmak için Kanada’nın yolunu tutarken o neden Vietnam’a gitmek için gönüllü olmuştu? Sana hiçbir zaman anlatmadığını biliyorum, çünkü o zaman trompete olan soyut ve önüne geçilemez sevgisini bocalayarak konuşacağı bir dilde anlatması gerekecekti. Virginia’nın bir köyündeki ormanlardan ve mısır tarlalarından gelen –kendi deyişiyle– “bir beyaz Miles Davis” olmayı nasıl istediğini. Çocukluğunda yaşadığı iki katlı çiftlik evinde trompetin dolgun sesinin nasıl yankılandığını. Bu evin kapılarının, odalarını

öfkesiyle kasıp kavurarak ailesine dehşet saçan bir baba tarafından sökülüp atıldığını. Paul'le tek bağı metal olan o baba: İhtiyarın beynindeki, Omaha Sahili'ne çıkarma yapıldığı günden kalma şarapnel parçası ve Paul'ün müzik yaparken ağzına götürdüğü bakır parçası.

Masayı hatırlıyorum. Onu sana nasıl geri vermek istediğimi. Beni kollarına alıp saçımı okşayışını ve “Geçti, geçti. Her şey yolunda. Her şey yolunda,” deyişini. Ama bu bir yalan.

Daha ziyade şöyle olmuştu: Sana masayı verdim anne, başka bir deyişle Bay Zappadia başka tarafa bakarken çöp kutusundan çıkardığım gökkuşağı ineğimi sana verdim. Renkler ellerinde nasıl hareket ediyor ve hışırıyordu. Sana anlatmaya çalışmıştım ama senin anlayacağın bir dil konuşmuyordum. Anlıyor musun? Ben Amerika'nın ortasında açık bir yaraydım ve sen de benim içimde *Neredeyiz? Neredeyiz, yavrum?* diye soruyordun.

Sana uzun bir süre baktığımı hatırlıyorum ve altı yaşında olduğum için, eğer yeteri kadar bakarsam düşüncelerimi senin kafanın içine *aktarabileceğimi* sanıyordum. Öfkeyle ağladığımı hatırlıyorum. Senin ne olup bittiğini hiç anlamadığını. Yine de elini gömleğimin içine sokup sırtımı kaşıdığını. O şekilde sakinleşip uyuduğumu hatırlıyorum; buruşturulmuş ineğim komodinin üzerinde ağır çekimde bir renk bombası gibi genişliyordu.

Paul kaçmak için müzik çalıyordu ve babası konservatuvar başvurusunu parçalayınca daha da ileriye, askerlik şubesine kadar gitti ve kendini on dokuz yaşında Güneydoğu Asya'da buldu.

Her işte bir hayır vardır derler ama ölülerin sayısının neden her zaman yaşayanları geçtiğini sana söyleyemem.

Bazı monarkların güneye giderken neden durup dururken uçmayı bıraktığını, kanatlarının neden bir anda sanki onlara ait değilmiş gibi fazla ağır gelmeye başladığını ve düşerek kendilerini hikâyeden sildiklerini anlatamam.

Saygon'daki o sokakta, ceset örtünün altında yatarken, neden sürekli kadın kılığına girmiş şarkıcının gırtlığından çıkan şarkıyı değil, kendi içimdekini duyduğumu açıklayamam. *Many men, many, many, many, many men. Wish death 'pon me.* Sokak nabız gibi atıyor ve parçalanmış renklerini etrafımda döndürüyordu.

O kargaşada cesedin kaymış olduğunu fark ettim. Başı yana düşmüş, kendisiyle beraber çarşafı da çekmiş ve rengi çoktan solmuş ense kökünü ortaya çıkarmıştı. Ve orada, hemen kulağın altında, tırnak kadar bir yeşimtaşı küpe sallandı, sonra durdu. *Lord I don't cry no more, don't look to the sky no more. Have mercy on me. Blood in my eye dawg and I can't see.*

Omuzlarımı kavradığını hatırlıyorum. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu ya da kar yağıyordu ya da sokakları sel götürüyordu ya da gökyüzü morarmış deri rengiydi. Ve sen kaldırımda diz çökmüş benim pudra mavisi ayakkabılarımı bağlarken “Unutma. Unutma. Zaten Vietnamlısın,” diyordun. Sen zaten. Hazırsın.

Çoktan gitmişsin.

Kaldırımını hatırlıyorum, paslı alışveriş arabasını New Britain Bulvarı'ndaki kilise ve aşevine itiyorduk. Kaldırımını hatırlıyorum. Nasıl kanamaya başladığını: Arabanın altında küçük al damlalar belirmişti. Önümüzde bir kan izi vardı. Arkamızda da. Birisi önceki gece vurulmuş ya da bıçaklanmış olmalıydı.

Yürümeye devam ettiğimizi hatırlıyorum. Demiştin ki, “Aşağıya bakma, yavrum. Aşağıya bakma.” Kiliseye daha çok var. Çan kulesi gökyüzünde bir ilmek. “Aşağıya bakma. Aşağıya bakma.”

Kırmızıyı hatırlıyorum. Kırmızı. Kırmızı. Kırmızı. Kırmızı. Islak ellerin ellerimin üstünde. Kırmızı. Kırmızı. Kırmızı. Kırmızı. Elin çok sıcak. Senin elin benim elim. “Küçük Köpek, yukarıya bak. Yukarıya bak. Görüyor musun? Ağaçlardaki kuşları görüyor musun?” dediğini hatırlıyorum. Şubat ayı olduğunu hatırlıyorum. Kasvetli bir göğün altında ağaçlar kap-kara ve çıplaktı. Ama sen konuşmaya devam ediyordun: “Bak! Kuşlar. Ne çok renk. Mavi kuşlar. Kırmızı kuşlar. Pembe kuşlar. Parlak kuşlar.” Parmağın büklüm büklüm dalları gösteriyordu. “Sarı yavruların yuvasını görmüyor musun? Yeşil anne onlara solucan yediriyor, bak!”

Gözlerinin nasıl faltaşı gibi açıldığını hatırlıyorum. Parmağının işaret ettiği noktaya baktığımı, baktığımı, baktığımı hatırlıyorum, ta ki sonunda zümrüt rengi bir leke olgunlaşıp gerçeğe dönüşene kadar. Onları görmüştüm. Kuşları. Hepsini. Senin ağzın açılıp kapandıkça dalların üzerinde meyve gibi bittiklerini ve kelimelerin ağaçları ardı ardına renklendirdiğini. Kanı unuttuğumu hatırlıyorum. Hiç aşağı bakmadığımı hatırlıyorum.

Evet, bir savaş vardı. Evet, o savaşın göbeğinden gelmiştik. O savaşta bir kadın kendine yeni bir isim –Lan– armağan etmişti ve bu isimlendirmeyeyle kendini güzel kılmış, sonra da bu güzelliği muhafaza edilmeye degecek bir şeye dönüştürmüştü. Buradan bir kız evlat, o kız evlattan da bir erkek evlat doğdu.

Bütün bu süre boyunca kendime savaştan doğduğumuzu söylemiştim, ama yanılmışım anne. Biz güzellikten doğmuşuz.

Kimse bizi şiddetin meyvesi zannetmesin, ama o şiddet, meyveyi delip geçmiş olsa da, onun tadını kaçırmayı becerememiş.

Paul kapıda, hemen arkamda, pestonun üzerine koymak için nane topluyor. Makası çalının saplarını kesip koparıyor. Yakındaki bir çınardan hızlı hızlı bir sincap iniyor, ağacın dibinde duruyor, havayı kokluyor, sonra gerisingeri yukarıya çıkıp dalların arasında kayboluyor. Yanına yaklaşıyorum, hemen önümdesin; gölgem topuklarına değiyor.

“Küçük Köpek,” diyorsun arkana dönmeden, güneş çoktan bahçeden çekildi, “gelip şuna bir baksana.” Ayaklarının altındaki toprağı işaret ediyorsun, sesin fısıltı-çığlık karışımı. “Acayip bir şey değil mi?”

Odayı hatırlıyorum. Nasıl yandığını, çünkü etrafı kızlarıyla çevrili Lan yangının şarkısını söylemişti. Yükselip köşelerde toplanan duman. Ortada alev alev yanan masa. Gözleri kapalı kadınlar, insafsız kelimeler. Şarkının sözleri birbiri ardına sökün ederken aniden parlayan görüntülerle hareketli bir perdeye dönen duvarlar: Artık orada olmayan bir şehirde güneşin aydınlattığı bir kavşak. İsmi olmayan bir şehir. Kucağında siyah saçlı kıızıyla bir tankın yanında duran beyaz bir adam. Bomba çukurunda uyuyan bir aile. Masanın altında saklanan bir aile. Anlıyor musun? Bana sadece bir masa verildi. Ev yerine bir masa. Tarih yerine bir masa.

“Saygon’da bir ev vardı,” demiştin bana. “Bir gece baban eve sarhoş geldi ve beni mutfak masasında ilk defa dövdü. Sen daha doğmamıştın.”

Ama o masayı yine de hatırlıyorum. Hem var hem yok. Kupkuru ağızlarla derlenip toplanmış bir miras. Ve kelimelerle. Ve

külle. Masayı beyne saplanmış bir kırık parça olarak hatırlıyorum. Kimilerinin buna şarapnel diyeceğini. Kimileri de sanat diyecek.

Şimdi yanındayım ve sen yerde, ayak parmaklarının az ötesindeki toprak parçasının üstünde kaynaşan karınca kolonisini gösteriyorsun, siyah hareketlilik seli öyle yoğun ki, hiç ortaya çıkmayacak birinin gölgesine benziyor. Karıncaları teker teker seçemiyorum –bedenleri kesintisiz bir temas dalgası halinde birbirine kenetlenmiş, alacakaranlıkta lacivert görünen altışar bacaklı harfler–, zamanın aşındırdığı bir alfabenin parçaları. Hayır, bunlar monark değil. Bunlar kış gelince kalacak olanlar, vücutlarını tohuma dönüştürüp daha derinlere saklanacak ve ilkbaharın verimli ılık toprağını açıktan gözü dönmüş halde yarıp yüzeye çıkacak olanlar.

Alevler yaladıkça bez gibi kıvrılan duvarları hatırlıyorum. Tavana kara bir dumanın hücum ettiğini. Masaya doğru emeklediğimi hatırlıyorum, masadan geriye bir kurum yığınının başka bir şey kalmadığını, sonra parmaklarımı kurumun içine daldırdığımı. Tırnaklarımın ülkemle kararışını. Ülkemin dilimin üzerinde çözülüşünü. Külü avuçlayıp odada oturan üç kadının alınlarına *yaşa yaşa yaşa* kelimelerini yazdığımı hatırlıyorum. Külün sonunda katlaşıp boş bir sayfanın üzerinde nasıl mürekkebe dönüştüğünü. Tam bu sayfanın üzerinde kül olduğunu. Herkese yetecek kadar kül olduğunu.

Doğruluyor, pantolonundaki tozu silkiyorsun. Gece bahçenin tüm renklerini siliyor. Eve doğru yürüyoruz, gölgesiz. İçeride, abajurların ışığında kollarımızı sıvıyor, ellerimizi yıkıyoruz. Birbirimize çok uzun bakmamaya dikkat ederek sohbet ediyoruz; konuşacak şeyimiz kalmadığında da, sofrayı kuruyoruz.

Onu rüyamda duyuyorum. Sonra, gözlerim açıkken, bir kez daha – dümdüz edilmiş tarlaların üzerinde dolaşan derin bir inleme sesi. Bir hayvan. Acısı bu denli anlaşılır, açık seçik olan hep bir hayvandır. Ambarın serin toprak zemininde uzanıyorum. Tepemde tütün çomakları asılı, cereyanla yapraklar birbirine sürtünüyor, demek ki ağustosun üçüncü haftası. Sunta-ların arasından yaz sıcağıyla şimdiden ağırlaşmış yeni bir gün içeri doluyor. Ses bir daha geliyor ve bu sefer doğruluyorum. Onu görene kadar yine on beş yaşında olduğumun farkında değilim. Trevor yanımda uyuyor. Kolunu yastık yapıp yan yatmış, uyumaktan çok düşünceler içinde kaybolmuş gibi. Nefes alıp verışı ağır ve rahat, ara ara birkaç saat önce içtiğimiz Pabst'in kokusu geliyor; boş şişeler baş tarafındaki bankın üzerinde dizili. Birkaç metre ötede metal miğfer geriye yatmış, pudra mavisi sabah ışığı onun içinde toplanmış.

Üstümde baksırımla göz alabildiğine uzanan sisin içine çıkıyorum. İnleme geri geliyor, derin ve boş bir ses, etrafı duvarlarla çevrili gibi, içinde gizlenebileceğin bir şey. Yaralı olmalı. Ancak acı çeken bir şey içine girebileceğin bir ses çıkarabilir.

Gözlerimle düzlenmiş tarlaları tarıyorum; kahverengi ve yer yer kararmış toprağın üzeri puslu. Hiçbir şey yok. Ses yan tarladan geliyor olmalı. Yürüyorum, nem artıyor, şakaklarım yeni ter damlalarıyla kaşınıyor.

Yandaki tarlanın dört bir tarafında, hasat edilmesine bir hafta kalmış etli ve koyu yeşil son tütünler yükseliyor; her nedense normalde olduklarından daha uzunlar, uçları boyumu aşmış. İki hafta sonra Chevy'yi çarpıp pert edeceğimiz meşe orada işte. Cırcırböceklerinin bacaklarını dışarı çıkarıp zıplamalarına daha vakit var ve ben gittikçe daha yüksek perdeden

ve daha yakından gelen inlemelere doğru dura dura ilerlerken yoğun havayı testereliyorlar.

Önceki gece, çomakların altında, dudaklarımız kullanılmaktan kurumuş ve yorgun, nefes nefese uzanıyorduk. Aramızda karanlık sessizlik, Trevor'a Lan'ın bana önceki hafta sorduğu soruyu sordum.

“Hiç Discovery Channel'daki şu bizonları düşünüyor musun? Yani şu uçurumlardan aşağı düşüp duruyorlar ya...”

Bana döndü, dudağının üstündeki ince tüyler koluma süründü. “Bizonlar mı?”

“Evet, önlerindeki bizonların düştüğünü gördükleri halde nasıl böyle koşmaya devam edebiliyorlar? İçlerinden biri olsun durur, geri döner diye düşünüyorsun.”

Tarlada çalışmaktan yanmış eli karnının üzerinde şaşırtıcı derecede koyu renkli görünüyordu. “Evet. Doğa belgesellerinde gördüm. Bir araba tuğla gibi yuvarlanıp düşüyorlar. Uçurumun dibine kadar.” İğrenerek dilini cıklattı ama sesi uykuluydu. “Aptallar.”

İkimiz de durmuş, bizonların düşmeye devam etmesine izin veriyorduk, sessizce koşturan yüzlercesi kafamızın içindeki uçurumlardan aşağı düşüyordu. Yandaki tarlanın bir köşesinde, bir kamyonet mıcırları ezerek garaj yoluna girdi, farlarının ışığı ambarın içini yalayıp geçti ve burunlarımızın üstündeki tozu, Trevor'ın kapalı –ve artık gri olmadıklarını bildiğim– gözlerini aydınlattı, ama Trevor'ı değil. Kapı çarpıldı ve eve biri girdi, alçak sesli konuşmalar, “Nasılsın?” ya da “Aç mısın?” gibi sona doğru ses tonu yükselen sorular sorulduğu işitilebiliyordu. Alelade ve lüzumlu, fakat fazladan, üzerine titrenen bir şey; tren yolunun yanındaki telefon kulübelerinin hani

şu evlerde de kullanılan tahta kiremitlerle yapılmış ama yalnızca dört sıra genişliğindeki –telefon ıslanmasın yeter– minik çatılarını andıran bir ses. Ve belki de bütün istediğim bundan ibaretti – bana bir soru sorulması ve o sorunun benim genişliğimde bir çatı gibi üzerimi örtmesi.

“Onlara kalmış bir şey değil,” dedi Trevor.

“Onlara kalmayan ne?”

“Lanet olasıca bizonları diyorum.” Kemerinin metal tokaşını şıklattı. “Nereye gidecekleri onlara kalmış bir durum değil. Tabiat Ana’nın işi. Onlara atlamalarını söylüyor, onlar da gidip atlıyorlar. Seçme şansları filan yok. Doğanın kanunu bu.”

“Kanun,” diye tekrarladım alçak sesle. “Yani sadece sevdiklerinin peşinden gidiyorlar, aileleri ilerlediği için onlar da ilerliyorlar, öyle mi?”

“Evet, öyle bir şey,” dedi uykulu bir sesle. “Aile gibi. Boku yemiş bir aile.”

O anda içim birden Trevor’a karşı şefkatle doldu, bu o zamanlar çok az hissettiğim bir şey olduğundan ayağımın altındaki yer çekiliyor gibi geldi. Ama Trevor beni tuttu.

“Baksana,” dedi yarı uyur halde, “benimle tanışmadan önce nasıldın sen?”

“Sanırım boğuluyordum.”

Bir sessizlik.

“Peki şimdi nesen?” diye fısıldadı, uykuya teslim olurken.

Bir saniye düşündüm. “Su.”

“Siktir ordan.” Koluma yumruk attı. “Hadi uyu, Küçük Köpek.” Sonra sessizliğe gömüldü.

Sonra kirpikleri. Onların düşündüklerini işitebiliyordun.

Yaralı şeyin sesinin peşinden gitmeme neyin neden olduğunu bilmiyorum, ama sanki henüz bende olmayan bir sorunun cevabı vadedilmişçesine ona doğru çekiliyordum. Bir şeyi yeteri kadar çok istersen sonunda ondan bir tanrı yaratırsın, derler. Peki tek istediğim kendi hayatım idiyse, anne?

Yine güzellik üzerine düşünüyorum, bazı şeylerin, onların güzel olduğunu farz ettiğimiz için avlanmaları üzerine. Şayet bir insanın yaşamı gezegenimizin tarihiyle kıyaslandığında çok kısaysa, dedikleri gibi göz açıp kapayıncaya kadar geçiyorsa, o zaman muhteşem olmak, doğduğun günden öldüğün güne kadar bile olsa, yalnızca bir an için muhteşem olmak demek. Tıpkı şu an gibi; güneş karaağaçların ardında alçaktan geliyor ve gün batıyor mu, doğuyor mu emin olamıyorum. Kızaran dünya gözüme aynı görünüyor ve batıyla doğuyu birbirine karıştırıyorum. Bu sabah renklerde geçip gitmekte olan bir şeyin eprimiş tonu var. Trev ile alet edevat kulübesinin çatısında oturup güneşin batışını seyrettiğimiz akşamı düşünüyorum. Beni bu olayın yarattığı etki değil –kısacık birkaç dakika içinde biz de dahil olmak üzere her şeyin görünümünün nasıl da değiştiriyor–, nasıl olup da bunu görebildiğim şaşırtmıştı. Çünkü günbatımı, hayatta kalma mücadelesi gibi, sadece yok olmanın eşiğinde var olur. Muhteşem olmak için önce görülmen gerekir, ama görülmek de avlanmayı mümkün kılar.

Haykırışını bir daha işitiyorum, artık bir inek olduğuna kanaat getiriyorum. Çiftlik sahipleri buzağları genellikle gece satarlar; onları anneleri ahırlarında uyurken kamyonet kasalarına koyup götürürler ki inekler uyanıp bebekleri için acı acı haykırmasınlar. Kimi inekler öyle çok feryat eder ki boğazları

şışıp kapanır ve boyun kaslarını açmak için içeriye bir balon yerleştirilip şişirilmesi gerekir.

Yaklaşıyorum. Tütünler dimdik ayakta. İnek bir daha bağırınca ses sapsarı ayırıyor, yapraklar titriyor. Onun bulunduğu küçük açıklığa doğru gidiyorum. Işık bitkilerin uçlarında mavi mavi köpürüyor. Koca ciğerlerinin havayla doluşunu işitiyorum, usul usul ama rüzgâr gibi kesintisiz. İç içe geçmiş bitkileri iki yana açıp ilerliyorum.

“Anne? Yine o hikâyeyi anlatsana.”

“Çok yorgunum yavrum. Yarın. Sen uyumana devam et.”

“Uyumuyordum.”

Saat onu geçiyor ve salondan yeni geldin. Saçlarına havlu sarmışsın, teninde hâlâ duş sıcaklığı var.

“Hadi, çabucak anlat. Şu maymunlu olanı.”

Battaniyenin altına girerken iç geçiriyorsun. “Peki. Ama bana bir sigara getir.”

Komodinin üzerindeki paketten bir sigara çekiyor, dudaklarının arasına koyuyor ve yakıyorum. Bir fırt çekiyorsun, bir kere daha. Sigarayı ağzından alıp seni seyrediyorum.

“Tamam, hadi bakalım. Evvel zaman içinde bir Maymun Kral varmış, bu Maymun Kral –”

“Hayır, anne. Gerçek olanı anlat. Hadi. Yaşanmış hikâyeyi anlat.”

Sigarayı tekrar ağzına koyup bir fırt çekmeni bekliyorum.

“Tamam.” Gözlerin odayı tarıyor. “Bir zamanlar – yanıma yaklaştıysana, hikâyeyi dinlemek istiyor musun, istemiyor musun? Bir zamanlar, eski memlekette, maymun beyni yiyen adamlar vardı.”

“Sen Maymun Yılı’nda doğdun. O yüzden maymunsun.”

“Evet, galiba öyleyim,” diye fısıldıyorsun, uzaklara bakarak. “Ben bir maymunum.”

Sigara parmaklarımın arasında için için yanıyor.

Ekinlerin arasında ilerlerken ılık topraktan pus yükseliyor. Gökyüzü genişliyor, tütün yaprakları açılıyor, tanrının parmak izi kadar bir boşluk belirliyor.

Ama burada hiçbir şey yok. Ne inek ne ses, sadece artık çok uzaklardaki son cırcırböcekleri var, tütün sabah havasında kıpırtısız. Orada duruyorum, sesin gelip beni haklı çıkarmasını bekleyerek.

Hiçbir şey.

İnek, çiftlik, oğlan, enkaz, savaş – bunların hepsini rüyamda uyurmuş ve uyandığımda iliklerime nüfuz etmiş olduklarını mı görmüştüm?

Anne, mektubun burasına kadar geldin mi ya da zaten hiç burada oldun mu, bilmiyorum. Okuma yazma öğrenmek için çok geç kaldığını söylersin bana hep, zayıf karaciğerinle, tükenmiş kemiklerinle, başından geçmiş onca şeyden sonra artık sadece dinlenmek istediğini. Okumanın, senin kaybettiğin şeyler aracılığıyla benim için mümkün kıldığın bir imtiyaz olduğunu. Reenkarnasyona inandığını biliyorum. Ben inanıyor muyum bilmiyorum, ama umarım doğrudur. Çünkü o zaman belki bir dahaki sefere yine buraya gelirsin. Belki yine bir kız olursun ve ismin yine Rose olur ve kitaplarla dolu bir odan ve savaştan uzak bir ülkede sana uykudan önce masallar okuyacak bir annen ve baban olur. Belki o zaman, o hayatta ve o gelecekte bu kitabı bulur ve bize ne olduğunu öğrenirsin. Ve beni hatırlarsın. Belki.

Sebepsiz yere koşmaya başlıyorum, açıklığı geçip tütünlerin yoğun gölgesine dönüyorum. Ayaklarım altımda bulanıklaşıp

küçük bir yele dönüşüyor, koşuyorum. Henüz tanıdığım kimse ölmemiş olsa da; ne Trevor, ne Lan, ne de *speed* ya da eroin iğne değmemiş damarlarının yakınına bile uğramamış olan arkadaşlarım. Çiftlik henüz lüks apartman binalarına yer açmak için satılmamış, ambar yerinden sökülmemiş, ahşap parçaları mobilya yapımında ya da Brooklyn'deki son moda kafelerin duvarlarında panel olarak kullanılmamış olsa da koşuyorum.

Hepsini geride bırakacağımı, değişme irademin yaşama korkumdan daha güçlü olduğunu düşünerek koşuyorum. Göğsüm ıslak ve yaprak çizikleriyle dolu, gün kenarlarından için için yanıyor; bitkilerin arasında öyle hızlı ilerliyorum ki nihayet bedenimden kurtulup onu geride bıraktığımı hissediyorum. Ama nefes nefese kalmış çocuğu görmek, onu iyi olmayı denediği ve başaramadığı için nihayet affetmek üzere arkamı dönüp bakınca kimseyi göremiyorum – sadece tarlanın kıyısındaki rüzgârsız, gür karaağaçlar. Sonra, sebepsiz yere, koşmaya devam ediyorum. Bir yerlerdeki, belki Kuzey Dakota ya da Montana'daki bizonları düşünüyorum, uçuşuma doğru koştururken omuzları ağır çekimde dalgalanıyor, kahverengi bedenleri daracık sarp kayalığın ucunda birikiyor. Gözleri petrol karası, boynuzlarının kadife kemikleri tozla kaplı, hep birlikte bodoslama koşuyorlar – ta ki koskoca çatal boynuzlu, ıslak burun deliklerinden anırma sesleri çıkan birer geyiğe, sonra patileriyle uçuşumun kıyısına tutunmaya çalışan, dilleri ışıktaki dalgalanan köpeklerle ve sonunda bir makak sürüsüne dönüşene kadar. Başlarının tepeleri açılıyor, beyinleri dışarı saçılıyor, hep birlikte havada süzülüyorlar, uzuvlarındaki kıllar kuştüyü gibi yumuşacık. Ve tam en önde koşan uçuşumdan atlayıp kendini boşluğa, aşağıdaki sonsuz hiçliğe bırakırken, hep birlikte tutuşarak koyu sarı-kızıl monark kıvılcımları halinde etrafa saçılıyorlar.

Binlerce monark uçurumun kenarından aşağı dökülüyor, kan tazyikle suyun içine nasıl karışırsa beyaz boşluğa öyle yayılıyor. Tarlada, bu hikâyede benim uçurumum da yazılı değilmiş gibi, sanki ismimdeki kelimelerden daha ağır değilmişim gibi hızla koşuyorum. Ve bir kelime gibi bu dünyada hiçbir ağırlığım yok, ama yine de kendi yaşamımı taşıyorum. Ve onu alıp, geride bıraktığım şey tam olarak koşarak gittiğim şeye dönüşene kadar önüme atıyorum – bir ailenin parçasıymışım gibi.

“O zaman seni neden yakalamadılar?” Marlboro’yu tekrar ağzına koyuyorum.

Elimi bir süre tutuyor, nefes alıyor, sonra sigarayı kendi parmaklarının arasına geçiriyorsun. “Ah, Küçük Köpek,” iç geçiriyorsun. “Küçük Köpek, Küçük Köpek.”

Maymunlar, geyikler, inekler, köpekler, kelebekler, bizonlar. Hayvanların mahvedilmiş hayatlarının insana dair bir hikâye anlatması için neler vermezdik – hele ki kendi hayatlarımız başlı başına hayvanların hikâyesiyken.

“Neden beni yakalamadılar? Yakalayamadılar, çünkü ben hızlıydım canım. Bazı maymunlar çok hızlıdır, hayalet gibidirlere, biliyor musun? Bir anda *puf*,” avucunu küçük bir patlama hareketiyle açıyorsun, “diye kaybolurlar.” Başını hareket ettirmeden bana bakıyorsun, bir anne herhangi bir şeye nasıl bakarsa öyle – uzun uzun.

Sonra, sebepsiz yere, gülmeye başlıyorsun.

Şarkı söylemekin *geçmiş zamanı* şarkı söyledi *değildir*.

—Hoa Nguyen*

* *The past tense of sing is not singed.* Hoa Nguyen, Türkçeye aktarılması mümkün olmayan bu ifadede, bir yandan “şarkı söylemek” anlamına gelen “sing” fiilinin İngilizce geçmiş zaman çekiminde -d, -ed ya da -ied ekini alan düzenli fiillerden değil, bu kuralın dışında kalan ve harfleri değişen (“sang”) istisnai fiillerden olduğunu söylüyor; bir yandan da sıfat olarak “singed” kelimesinin “yanmış, tutuşmuş” anlamına gönderme yapıyor *-en*.

Teşekkürler

Sayfa 4'teki, "Çünkü özgürlük, avcıyla avı arasındaki mesafeden başka bir şey değilmiş" cümlesi, Bei Dao'nun "Accomplices" adlı şiirindendir (*The August Sleepwalker*).

Sayfa 33'teki, "İki dil . . . üçüncü bir dili çağırır" cümlesi, Roland Barthes'ın *Roland Barthes* adlı kitabından mealen alıntılanmıştır.

Sayfa 184'teki, "İnan, neşemizin öyle büyük bir kısmını onu elde tutmak için uğraşırken heba ediyoruz ki" cümlesi, Max Ritvo'nun 2016'da Divedapper.com sitesinde yayınlanan röportajında aksettirdiği şekilde Zen Budizmi'nin neşe ve geçiciliğe bakışından etkilenmiştir.*

Bu dünyada beni ve yazdıklarımı mümkün kılan insanlara, belirli bir sıra takip etmeksizin teşekkür etmek istiyorum.

ESPN ve *Golf Digest* dergilerindeki ayrıntılı haberleri sayesinde Tiger Woods'a ve onun golf alanında ve Amerikan kültüründe bıraktığı derin izlere bakış açımı genişleten, zenginleştiren ve bilgiyle donatan Tom Callahan'ın ustalıkla gazeteciliğine çok şey borçluyum. Elaine Scarry'ye ve *On Beauty and Being Just* adlı kitabına, konuyu zekice, titizlikle ve berrak bir şekilde karmaşıktırdığı için teşekkürler.

Yolu her zaman doğru gördükleri (ve öyle tuttukları) için hocalarıma teşekkür ederim: Roni Natov ve Gerry DeLuca (Brooklyn College), Jen Bervin (Poets House), Sharon Olds (NYU) ve lisedeki şiir öğretmenim Timothy Sanderson (Hartford County).

* Bunlara ek olarak, sayfa 6'daki Roland Barthes alıntısının kaynağı şudur: Roland Barthes, *Yas Günlüğü*, çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat (İstanbul: YKY, 2009), s. 12 -en.

Ben Lerner'a teşekkür ederim, o olmasa bir yazar olarak düşünüşümün ve varlığımın önemli bir kısmı gerçekleşmezdi. Bana her zaman kuralların birer hakikat değil yalnızca eğilim, türler arasındaki sınırların da hayal gücümüz ne kadar azsa o kadar gerçek olduğunu hatırlattığın için teşekkürler. Sana ve 2009 kışında evsiz kaldığımda bana ihtiyaç ödeneği sağlayan Brooklyn College'a gösterdiğiniz teveccüh dolayısıyla minnettarım.

Yusef Komunyakaa, bana hizayı nasıl bozacağımı ve dünyayı gaddar ve kapkara ek yerlerinde nasıl daha net göreceğimi gösterdiğin için teşekkürler. 2008 sonbaharında, yağmurlu bir gece West Village'da bir sinemada şans eseri yanına oturup bir hayranın olarak daldan dala atlayarak kafanı şişirmeme tahammül ettiğin için teşekkürler. Filmi hatırlamıyorum ama senin kahkahanı asla unutmayacağım. Hocam olduğun için teşekkürler.

Bu kitabı yazarken dönüp dönüp destek aldığım sanatçı ve müzisyenlerin önünde eğiliyorum: James Baldwin, Roland Barthes, Charles Bradley, Thi Bui, Anne Carson, Theresa Hak Kyung Cha, Alexander Chee, Gus Dapperton, Miles Davis, Natalie Diaz, Joan Didion, Marguerite Duras, Perfume Genius, Thich Nhat Hanh, Whitney Houston, Kim Hyesoon, Etta James, Maxine Hong Kingston, King Krule, Lyoto Machida, MGMT, Qiu Miaojin, Mitski, Viet Thanh Nguyen, Frank Ocean, Jenny Offill, Frank O'Hara, Rex Orange County, Richard Siken, Nina Simone, Sufjan Stevens ve C. D. Wright.

Benden önceki tüm Asyalı Amerikalı sanatçılara teşekkür ederim.

Kitabın taslak halini okuduğunuz için, zarif ve benim için birer fener işlevi gören yorumlarınız için teşekkürler: Peter Bienkowski, Laura Cresté, (bir kez daha) Ben Lerner, Sally Wen Mao ve Tanya Olson.

Dostluğunuz için, bu sanatı ve havayı benimle paylaştığınız için teşekkürler: Mahogany Browne, Sivan Butler-Rotholz, Eduardo C. Corral, Shira Erlichman, Peter Gizzi, Tiffanie Hoang, Mari L'Esperance, Loma (namıdiğer Christopher Soto), Lawrence Minh-Bùi Davis, Angel Nafis, Jihyun Yun.

Doug Argue'ya teşekkür ederim, hayat dolu açıklığın ve gözüpekliğin hakikatlerimiz konusunda daha cesur olmama yardımcı oldu ve bu kitabın ortaya çıkabilmesini bildiklerinin dışında yollarla mümkün kıldı.

Harikulade ve korkusuz ajanım Frances Coady'ye (Kaptan Coady!) teşekkürler; keskin gözlerin, tükenmeyen inancın ve sabrın için, bana her şeyden önce bir sanatçı olarak saygı duyduğun için. Yolun daha başındayken beni bulduğun ve bana inandığın için.

Editörüm Ann Godoff'a derinden minnettarım, bu küçük kitap karşısında duyduğun katıksız coşku için, onu bir bütün olarak, kelime kelime, yürekten sevip özümsemiş için. Her şekilde yazarının bakış açısının ardında durduğun için. Penguin Press'in müthiş ekibine de ayrıca teşekkürler: Matt Boyd, Casey Denis, Brian Etling, Juliana Kiyon, Shina Patel ve Sona Vogel.

Umbria'da gök gürültülü bir fırtına sırasında elektrikler kesilince bu kitabın elle yazılmaya başladığı yer olan Civitella Ranieri Vakfı'ndan Dana Prescott ve Diego Mencaroni'ye minnettarım. Leslie Williamson'a ve bu kitabın son sayfalarının yazıldığı Saltonstall Foundation for the Arts'a da. Lannan Foundation, Whiting Foundation ve University of Massachusetts-Amherst cömert desteklerini benden esirgemedi.

Teşekkür ederim Peter, daima, Peter için.

Anne, cãm ƠN.*

* (Vietnamca) Teşekkür ederim -çn.

On Earth We're Briefly Gorgeous
© Ocean Vuong 2019

Bu eserin Türkçe yayın hakları
Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşemiz
© Harfa Yayınları 2019

İngilizceden çeviren © Deniz Koç

Yayıma hazırlayan: Emre Ayvaz
Kitap ve kapak tasarımı: Özer Yalçinkaya
Sayfa düzeni: Adem Şenel

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz ve çoğaltılamaz.

İlk Basım: Kasım 2020
Üçüncü Basım: Nisan 2021
ISBN 978-605-74929-2-0

0 0 1

Baskı ve Cilt
Ana Basın Yayın San. Tic. A.Ş.
Matbaa Sertifika No: 20699

Harfa Yayınları
İlk Belediye Caddesi. No: 5/5
34340, Beyoğlu, İstanbul
Yayınevi Sertifika No: 46617
iletisim@harfa.com.tr
www.harfa.com.tr

HARFA

“Her kar tanesinin birbirinden farklı olduğunu söylerler, ama kar fırtınası hepimizin üstünü aynı şekilde örtüyor.”

Şair Ocean Vuong, yirmili yaşlarında bir oğulun okuma yazma bilmeyen annesine hitaben yazdığı bir mektup formundaki ilk romanı *Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşemiz*'de, Vietnamlı bir ailenin ırkçı şiddetin kol gezdiği beyaz Amerika'daki hayatta kalma mücadelesini anlatıyor.

Bu geçmişe dönüşler ve sorularla dolu mektubun “Küçük Köpek” takma adlı yazarı, kendi kimliğini keşfetme macerasıyla ailesinin Vietnam Savaşı'nın damga vurduğu hikâyesini iç içe geçirirken, hayatının daha önce annesinden sakladığı taraflarını da paylaşıyor. Küçük Köpek'ten İngilizceyi yeni öğrenen bir çocukken okulda yaşadıklarını, mevsimlik işçi olarak bütün tarlalarında geçirdiği yazları, annesiyle çatışmalı ama sıcak ilişkisini, ilk aşkın yürek burkucu hikâyesini ve nasıl yavaş yavaş bir yazara dönüştüğünü dinlerken sadece günümüz Amerika'sının acımasız gerçekliğine değil, dilin iyileştirici, hatta kurtarıcı gücüne de tanıklık ediyoruz.

Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşemiz, ırkçılık, sınıf, şiddet, erkeklik gibi meselelere şaşırtıcı bir cesaretle giren, unutulmaz bir roman. Kendi sesini bulan bir oğulun, sesini hiçbir zaman duyuramayacak annesine, sonunda, yazıyla ödediği borç.

İngilizceden çeviren: Deniz Koç

harfa.com.tr

ROMAN

